

Univerzita Karlova

Filozofická fakulta

Ústav českých dějin

Diplomová práce

Bc. Jan Jiráň

Junák – český skaut? K ideovým kořenům českého skautingu

Junák – Czech Scouting? To the Ideological Origins of the Czech Scouting

Praha 2018

Vedoucí práce: prof. PhDr. Ivan Šedivý, CSc.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracoval samostatně, že jsem řádně citoval všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze, dne 25. dubna 2018

.....
Jméno a příjmení

Klíčová slova

Antonín Benjamin Svojsík, Robert Baden-Powell, skauting, junák, mládež, idea, vznik, Sokol, militarismus

Key words

Antonín Benjamin Svojsík, Robert Baden-Powell, scouting, junák, youth, idea, formativ, Sokol, militarism

Abstrakt

Práce je zaměřena na období vzniku a formování českého skautingu. Z důvodu malého dochování pramenů archivní povahy bylo pro práci využito hlavně tištěných pramenů. Postupoval jsem hlavně metodou textologické a komparativní analýzy. Nejprve je věnován prostor historii světového a českého skautingu. Pro určení oblastí, kde se anglický a český skauting lišil, byly porovnány dvě základní příručky: *Scouting for Boys* pro anglické prostředí a *Základy junáctví* pro české. Na základě komparace byly určeny tři oblasti, ve kterých jsem se recepci skautské metody věnoval. Jedná se o skautský hodnotový systém, vztah k národu a státu a poměru k organizaci Sokol. V práci též byly zpracovány výsledky mezinárodního průzkumu týkající se doby vzniku skautingu v evropských zemích a následné srovnání s českými zeměmi. Na konci práce jsou umístěny tři přílohy: biografické medailonky zmíněných osob, edice skautských zákonů a vyplněné dotazníky z průzkumu.

Abstract

This master thesis focuses on founding and forming of czech scouting. The main source are printed documents because of lack preserved archive documents. The main method is textological and comparative analysis. At first the history of world and czech scouting is presentend. To find out the essential differences between english and czech scouting I compared two basic manuals: *Scouting for Boys* and *Základy junáctví*. In the following part of the thesis I determine three areas in which the reception of scouting in czech environment is investigated. These areas are scout value system, attitude to nation and state and relation to the Sokol organisation. In thesis are also analyzed the results of international research concerning the origin of scouting in other european countries. The results are then copared with the situation in czech lands. The thesis also includes three following attachments: set of short biographies of mentioned personalities, edition of scout laws and filled research questionnaires.

1. Obsah

1.	Obsah.....	5
2.	Úvod	7
3.	Vznik skautingu ve světě.....	13
4.	Historie v českých zemích.....	19
4.1.	České země před vznikem skautingu	19
4.2.	Cesta, kterou kráčel Svojsík	20
4.3.	Cesty, kterými se vydali další.....	27
4.4.	Cesta dívčího skautingu.....	30
5.	Porovnání <i>Scouting for Boys</i> a <i>Základů junáctví</i>	32
6.	Skautský hodnotový systém	38
6.1.	Skautské heslo	39
6.2.	Skautský zákon.....	41
6.3.	Skautský slib.....	45
6.4.	Průběh slibu	51
6.5.	Název	53
6.6.	Dílčí shrnutí	55
7.	Sokol – český skaut?	56
7.1.	První pokus o zavedení skautingu do Sokola	56
7.2.	Druhý pokus o zavedení skautingu do Sokola	60
7.3.	Dílčí shrnutí	64
8.	„Milovati vlast a sloužiti jí věrně v každé době“	65
8.1.	Velká Británie, Německo a Polsko.....	65
8.2.	Situace v českých zemích.....	67
8.3.	Válka míchá kartami.....	70
8.4.	Karta se obrací.....	75
8.5.	Dílčí shrnutí	78
9.	Dotazníky	79
9.1.	Skupiny lidí, kteří skauting zakládali	79

9.2.	Doba vzniku skautingu	81
9.3.	Místní úpravy metody.....	82
9.4.	Dílčí shrnutí	84
10.	Závěr.....	85
11.	Prameny a literatura.....	89
12.	Seznam zkratek.....	95
	Příloha I: Životopisné medailonky	I
	Příloha II: Edice dobových skautských zákonů.....	XIV
	Příloha III: Dotazníky z mezinárodního průzkumu	LIV

2. Úvod

Skautské hnutí celosvětově působí 111 let, v českých zemích zapustilo kořeny čtyři roky po svém vzniku ve Velké Británii, tj. v roce 1911. Za více než století se jeho podoba, jak ji vnímá veřejnost, mohla několikrát změnit, zatímco principy a myšlenky zůstávají téměř stejné. Tématem předkládané diplomové práce je recepce skautingu v českém prostředí v prvních deseti letech jeho působení, tedy zhruba v letech 1911–1920. Vybrané mezníky ohraničují rok vzniku českého a založení mezinárodně organizovaného skautingu. Uvedené časové rozmezí bude v některých případech překročeno kvůli ucelenosti jednotlivých tematických celků.

Skauting nebyl žádnou revoluční myšlenkou, jednalo se o jednu z možností trávení volného času mládeže, které vznikaly začátkem 20. století. Šlo o projev snahy překonat pedagogiku 19. století. Skauting byl jednou z odpovědí na hledání časově rozsáhlejší a účinné výchovy mladé generace a mohl specifickými prostředky podpořit vliv rodiny i školy.¹ Na konci 19. století se rozmohl trend výletů do přírody, letních bytů apod., kdy lidé ve svém volném čase opouštěli velká města a trávili více času v čistším prostředí, než byla sídliště v okolí průmyslových čtvrtí. Skauting na tento trend navazoval.

Skauting se z Velké Británie začal šířit do dalších zemí Evropy a celého světa, v roce 1911 dorazil i do českých zemí. Původní britská metoda se proto setkávala s různými národními prostředími, pro které se musela adaptovat. To vyvolává zásadní otázku, jakým způsobem došlo ke kulturnímu transferu skautingu do českých zemí. Musel se pro ně nějak konkrétně adaptovat? Patřilo české prostředí při převodu k výjimce, nebo přizpůsobení metody proběhlo podobně jako v dalších evropských zemích? Následně budu sledovat, jakým způsobem se přejímaná metoda vyvíjela.

Cílem práce je zjistit, v čem se česká modifikace skautingu lišila od původního Baden-Powellovského vzoru, kde v rámci recepce docházelo k jeho modifikaci a kde byla naopak zachována jeho originální forma. Z toho důvodu jsem se rozhodl využít textové analýzy pro zjištění rozdílů mezi anglickým a českým skautingem. Pro následný vývoj metody komparuji postupně vycházející české příručky. Vzhledem k dynamickému vývoji desátých let 20. století došlo v této době i k posunu původně recipované metody. Dílčím záměrem diplomové práce bylo prověřit, resp. zpřesnit, některé informace, které jsou mezi skauty zažity jako pravdivé.

---

¹ Milan SVOBODA. *Hledání zaváté stezky: příspěvek k dějinám českého skautingu*. Praha 1994, s. 27.

Ve sledovaném období se skautingem pracovalo více osob. V této práci se hlavně zaměřuji na skauting, který byl spojen s Antonínem Benjaminským a spolkem Junák – český skaut. Svojsík byl jedním z mála v českých zemích, kdo pochopil komplexnost metody skautingu a neužíval pouze jeho několika líbivých prvků. Jeho pojetí se tak blíží k Baden-Powellovi, kdy nešlo jen o volnočasovou aktivitu, ale o komplexní výchovu hochů v uvědomělého a schopného občana. Spolek Junák měl také ze všech organizací největší působnost a členskou základnu. Současně budou představeny další pokusy, které se v této době realizovaly. Cílem výzkumu bude pouze nacionálně český skauting.

Pro lepší orientaci v tématu nejprve představím historii světového a českého skautingu v době jejich vzniku. Následovat bude komparace Baden-Powellovy knihy *Scouting for Boys* a Svojsíkových *Základů junáctví*, na jejichž základě jsem určil konkrétní okruhy, na kterých budu zkoumat adaptaci skautingu do českého prostředí. Jsou jimi skautský hodnotový systém, vztah k národu a možné využití skautské metody v České obci sokolské, resp. případná možnost spolupráce. Skautský hodnotový systém je tvořen heslem, zákonem a slibem, které v kapitole budou rozebrány. Navíc bude pojednáno o úpravě jména, které bylo pro české prostředí modifikováno. V části týkající se vztahu k národu budou nejprve rozebrány pasáže z příruček, tedy jak vztah k národu měl vypadat teoreticky. Naváže na to, jak se vztah Junáka k národu, resp. státu prakticky vyvíjel a měnil. Původním plánem Svojsíka bylo institucionalizovat skauting v rámci Sokola, mezi lety 1912 až 1920 proběhly v tomto směru dva pokusy. Obsahem poslední kapitoly jsou výsledky mezinárodního průzkumu. Ten by měl odhalit, zda český skauting tvořil svoji adaptaci pro národní prostředí výjimku či nikoli. Zároveň je práce doplněna o tři přílohy. První se věnuje osobnostem jmenovaným v práci. Druhou je edice skautských zákonů, které jsou zmíněny v kapitole *Skautský hodnotový systém*. Třetí přílohou jsou dotazníky s výsledky mezinárodního průzkumu, na jejichž základě byla napsána poslední kapitola.

Pro tuto dobu bylo typické, že termín skauting nenabýval pouze jednoho významu. V českém prostředí se jednalo o nové slovo převzaté z angličtiny a jeho obsah nebyl nějakou dobu pevně definován. Proto bylo možné si pod ním představit rozmanitou škálu činností od jednoduchého táboření přes využití více prvků skautské metody až po její využití komplexní. Proto až do vzniku organizovaného mezinárodního skautingu nelze vytvořit jednotnou komplexní definici, co skauting přesně byl a co ne. Navzdory tomu se představitelé spolku Junák – český skaut vymezovali vůči organizacím a lidem, kteří

užívali jen jednotlivé prvky.² Vždy se jednalo o výchovu dětí spojenou s přírodou. V pojetí Roberta Baden-Powella, světového zakladatele, měl být skauting výchovou k občanství.³ Skauting se vždy zaměřoval na výchovu a sebevýchovu mladých lidí, mj. jejich duchovní, mravní, intelektuální, sociální a tělesné schopnosti. Cílem je vychovat jedince v odpovědného občana a člena místního, národního i mezinárodního společenství lidí.⁴

Jako primárního pramene jsem se rozhodl využít dobové skautské literatury. Ta byla zvolena z důvodu malého dochování archivních pramenů k tématu. U *Scouting for Boys* byl sice jako autor uveden Baden-Powell, ale publikace byla hodně inspirována díly Rudyarda Kiplinga a Ernesta Thompsona Setona.⁵ *Scouting for Boys* poprvé vyšlo v roce 1908 a záhy se dočkalo několika dalších vydání, která již byla upravována podle zkušeností Baden-Powella. Pro potřeby této práce vyjdu z prvního vydání, jelikož je prokazatelné, že právě to překládal Svojsík, ačkoliv změny v pozdějších vydáních reflektoval. Další významnou příručkou, která ovlivnila český skauting, byla *Das Pfafinderbuch* Alexandra Liona. Ta byla převodem *Scouting for Boys* pro německy mluvící země. Některé části z originálu nebyly přeloženy, ale byly místo nich napsány jiné, které anglickým sice obsahově odpovídaly, ale byly upraveny pro německé prostředí. Neméně důležitou byla *Scouting jako system wychowania młodzieży na podstawie dzieła Gienerała Baden-Powella* od polského autora Andrzeje Małkowského. Obě knihy rovněž uvedl Svojsík v soupise literatury v *Základech junáctví*. Při pátrání po další knize z tohoto soupisu – *Les Éclaireurs de France* od Paula Vuiberta jsem za pomoci francouzského skautského historika Jeana-Jaquese Gauthého zjistil, že tato kniha nejspíš neexistuje. Vuibert byl autorem textu *Les boy scouts* z roku 1911. Zůstává otázkou, zda Svojsík nemohl tyto názvy zaměnit. Vzhledem k tomu, že ji jako inspirační zdroj nelze bezpečně prokázat, rozhodl jsem se ji pro potřeby práce nevyužít.

Hlavně bude užito příruček a článků z českého prostředí. Jde o brožury a knihy, které vycházely v rámci organizace Junák – český skaut. Zde byla vedena edice *Knihovna Junáků*, která začala vycházet v roce 1912. V ní vyšlo nejvíce titulů před první světovou válkou. Během války byla vydavatelská činnost utlumena, ale po jejím skončení byla opět

---

² František ČÁDA. *Význam skautování: rozprava o výchovné hodnotě skautingu*. Praha 1913, s. 5.

³ Eduard VALLORY. *Světový skauting: výchova ke globálnímu občanství*. Praha 2016, s. 23–24.

⁴ Tamtéž, s13.

⁵ Robert BADEN-POWELL a Elleke BOEHMER. *Scouting for Boys: A Handbook for Instruction in Good Citizenship*. Oxford 2004, s. xviii a xxv.

obnovena. V rámci této edice byly vydány v roce 1912 *Základy junáctví*, které z velké části sepsal Antonín Benjamin Svojsík, ale svými příspěvky se na nichpodílela řada jiných autorů. Na knihu vyšlo mnoho recenzí, které ji hodnotily pozitivně.⁶ Dalšími autory, kteří přispívali do této edice, byli František Čáda, Čeněk Klika, Eduard Štorch, Jan Novák, Emilie Milčicová, Bronislava Herbenová a další.

Zároveň vycházely skautské příručky mimo tuto edici. Zde se jednalo převážně o autory, kteří z organizace Junák – český skaut nakonec odešli nebo se v ní neprosadili. K těm patřili Miloš Maixner a Miloš Seifert, kteří sepsali v roce 1913 *Kapesní knížku českých junáků*. Ta byla výtahem praktických rad života v přírodě ze *Základů junáctví* a byla doplněná jejich zkušenostmi. Další autorkou, kterou bych zařadil do této kategorie, byla Popelka Biliánová. V roce 1914 vydala příručku *O dívčím skautingu*, kde sepsala svoje zkušenosti s vedením dívek.

Před první světovou válkou můžeme hovořit o první vlně vydávání českých skautských příruček. Druhá vlna přišla po válce v letech 1919 a 1920. Byly vydány *Základové skautingu* sepsané Svojsíkem a Janem Novákem, jeho blízkým spolupracovníkem. Další příručka byla *Přírodou a životem k čistému lidství* Miloše Seiferta, která byla více inspirována dílem Setona a woodcraftem.⁷ Dále vyšlo dalších několik brožur v rámci *Knihovny junáků*.

Významným pramenem jsou dobové skautské časopisy. První začal vycházet v roce 1915 pod názvem *Junák*, později *Skaut-Junák*, který vedl Svojsík. Byl převážně určen přímo dětem. Jeho obsah byl poměrně široký, naleznou se v něm články s praktickými radami, dobrodružné příběhy nebo zprávy o skautování v Čechách a zahraničí. Obsahoval také dobové články o vznikajícím skautingu, resp. nekrology skautských vůdců padlých v první světové válce. Druhým skautským časopisem byl *Vůdce* vydávaný od roku 1919. Cítil hlavně na skautské vedoucí a obsahoval rady, jak správně vychovávat mládež. Oba tyto časopisy vychází v pozměněné formě dodnes. *Vůdce* vycházel později pod názvem *Činovník*, nyní nazvaný *Skauting*. Jejich činnost byla přerušena v době nacistické okupace,

---

⁶ Např. Fr. Sekanina: *Základy junáctví*. Národní politika 206/30 28. 7. 1912, příloha.; Ed[udard?] Š[torch?]: *Ant. B. Svojsík: Základy junáctví*. Učitelské noviny 21/31 29. 1. 1913, s. 325–326.; Jesenský: *Junáctví*. Přírodní lékař. 3/18 1. 3. 1913, s. 88–89.

⁷ Woodcraft byl oproti skautingu více koncipován jako výchova v přírodě a návrat k primitivismu, skauting byl více výchovou k občanství.

resp. komunistické diktatury, s výjimkou období tzv. pražského jara. V jejich novějších číslech se objevují mj. články týkající se historie skautingu.

Pro doplnění pramenů, které vyšly tiskem, bude užito osobních písemností jednotlivých autorů. Bohužel Antonín Benjamin Svojsík si deník nevedl. Máme k dispozici jeho poznámky, které si dělal na různé papíry, a právě proto je tento pramen těžko využitelný. Není uspořádán a papírů je mnoho – od poznámek ke skautingu po nákupní seznamy. Zajímavým svěděctvím jsou vydané deníky Jiřího Wolkera, který se v roce 1916 a 1917 účastnil skautského tábora vedeného právě Svojsíkem. Ty podávají na vznikající skauting jakýsi pohled zdola.

Většina sekundární literatury, která k tématu byla sepsána, pochází od autorů, kteří prošli skautským hnutím. Hned několik knih napsal Rudolf Plajner, spolupracovník Svojsíka a několikanásobný náčelník Junáka. Sepisování svého pohledu na historii českého skautingu se věnoval hlavně v době normalizace. Vzhledem k tomu, že neměl přístup ke všem písemným pramenům, tvořil texty částečně z paměti. Tím došlo k tomu, že se v jeho práci objevují nepřesnosti, přesto je jeho dílo beze sporu velkým přínosem skautské historiografii. Řada knih o počátcích skautingu v Čechách vznikla až po jeho třetím obnovení v roce 1990. Zde k významným badatelům patří hlavně Václav Nosek – Windy a Roman Šantora – Bobo a v tomto směru jejich nejvýznamnější dílo *Skautské století*. Ne každá práce byla úplně historicky správná. Např. v části o prvních letech skautingu v *Hledání zaváté stezky* od Milana Svobody lze nalézt řadu nepřesností. K doplnění širších souvislostí bude použito zahraniční literatury, konkrétně se jedná o knihy Lászla Nagyho *250 milionů skautů* a od Eduarda Valloryho *Světový skauting*. Nagy se ve své práci zaměřil na osobnost Roberta Badena-Powella, naproti tomu Vallory rozebral více celosvětové hnutí.

Výzkum zrodu skautingu komplikují špatně dochované archivní prameny. Zachovala se řada dobové literatury, ale písemná pozůstalost po jednotlivých skautských osobnostech není pro toto období velká. Výjimkou jsou fondy Antonína Benjamina Svojsíka a Rudolfa Plajnera, který nashromáždil nejrůznější materiály pro svoji práci, a některé dokumenty ze spolku Junák – český skaut. Výjimečně se naleznou některé texty ve fondech významných osobností, ale děje se tak zřídka. To komplikuje vytvoření hlubšího pohledu na problematiku, neboť lze dobře rekonstruovat pouze pohled, který dostávala veřejnost skrze skautské příručky a články, resp. skrze statě, které byly vydávány v dobovém tisku, např. v *Národních listech*, *Lidových novinách* nebo *Národní politice*. Tedy převážně texty,

které měly prezentovat, jak by měl skauting vypadat. O případných úvahách o jeho modifikaci se proto nelze mnoho dozvědět, ačkoliv např. návrhů pojmenování je známých několik.

Závěrem úvodu bych chtěl poděkovat panu profesoru Ivanu Šedivému za cenné rady a podněty při psaní této práce. Ze stejného důvodu si poděkování zaslouží Roman Šantora – Bobo, vedoucí Archivu Junáka, jemu se ještě patří poděkovat za pomoc s výběrem archivního materiálu. Moje vděčnost patří i těm, kteří věnovali svůj volný čas vyplnění dotazníků pro mezinárodní porovnání. Při dohledávání nejrůznějších informací jsem oslovil řadu lidí, jejichž seznam by byl příliš dlouhý a nerad bych v něm někoho opomenul, nicméně také jim patří moje vděčnost i za sebemenší radu. V neposlední řadě patří poděkování mé rodině, která mě v rámci mého studia a psaní této práce podporovala a bez jejíž pomoci by určitě nevznikla.

3. Vznik skautingu ve světě

Jako datum vzniku celosvětového skautingu je tradičně označován 1. srpen 1907, kdy začal první skautský tábor na ostrově Brownsea nacházejícím se u Poole Harbouru v jižní Anglii. Vedl ho britský generál Robert Baden-Powell. Na tomto táboře si chtěl vyzkoušet svoje postřehy k připravované publikaci pro chlapeckou paramilitární organizaci Boys' Brigade.⁸ Podívejme se ale na tuto historii popořadě.

Před zaměřením se na osobnost zakladatele skautingu je vhodné krátce představit několik jedinců, kteří jsou skautským hnutím označováni za jeho předchůdce. Prvním z nich byl francouzský spisovatel François Rabelais, autor románu *Gargantua*, který odmítal knihu jako jediný zdroj poznání a snažil se mládež vést k přírodě a tělesné zdatnosti. Další byl pedagog Jan Ámos Komenský, z jehož díla čerpá pedagogika dodnes. Dílem, které se rovněž stalo inspirací pro zakladatele skautingu, byla kniha *Emil* osvícenského pedagoga Jeana Jacquese Rousseaua. Velmi často se zmiňuje americký myslitel Henry David Thoreau a jeho kniha *Walden or Life in the Woods*, kde popsal svoje zkušenosti ze života ve srubu u jezera Walden. Je nutné připomenutí filosofa a kunsthistorika Johna Ruskina, který svými myšlenkami také ovlivnil skautské hnutí. Ruskin založil Guild of St. George a znal se s otcem Roberta Baden-Powella.⁹ Všichni výše jmenovaní byli uvedeni mj. v I. části *Základů junáctví*.¹⁰

Současně se znalostí osobností, které se staly ideovými předchůdci skautingu, je dobré vědět, jaké panovaly v době vzniku skautingu sociální podmínky. Konkrétně se jedná o dobu druhé průmyslové revoluce. V důsledku industrializace docházelo také k rozvoji gramotnosti a vzdělanosti.¹¹ Děti v této době začaly chodit do školy více než do práce. Navíc městské děti byly uzavřeny ve čtvrtích, které byly v důsledku rozvoje průmyslu znečištěné smogem. Vyučování často probíhalo v budovách, kde se nevětralo.

Robert Baden-Powell se narodil 22. února 1857. Již ve věku tří let mu zemřel otec. Pocházel z intelektuální rodiny, proto se předpokládalo, že bude také studovat na univerzitě. Avšak jeho studijní pokusy skončily nezdarem. Nakonec se v roce 1876

---

⁸ Boys' Brigade (Chlapecká brigáda) bylo v té době polovojenské hnutí pro mladé muže inspirované křesťanskými hodnotami. Mělo asi 40 000 členů.

⁹ Roman ŠANTORA (ed.). *Skautské století: dobrodružný příběh 100 let českého skautingu*. Praha 2012, s. 14.

¹⁰ Antonín Benjamin SVOJŠÍK. *Základy junáctví*. Praha 1991, s. 15–17.

¹¹ VALLORY. *Světový skauting*, s. 19.

přihlásil k armádě a podařilo se mu složit zkoušky na vojenskou akademii. Vzhledem k jeho dobrým výsledkům u zkoušek byl zproštěn výcviku a převelen k 13. husarskému pluku, který byl dislokován v Indii.¹²

S jeho působením v armádě, během něhož se účastnil různých vojenských akcí v Indii a Africe, byla spojena řada prvků, které se následně objevují ve skautingu. Jedním z nich bylo nekuřáctví a pití s mírou, díky čemuž se mu dařilo šetřit si peníze ze svého malého platu.¹³ V roce 1884 vydal svoji první knihu *Reconnaissance and Scouting* věnující se vojenskému průzkumu.¹⁴ Znalosti tohoto tématu využil i při své dislokaci v jižní Africe. V druhé polovině 80. let 19. století se stal odborníkem na hloubkový průzkum. Baden-Powell obecně kladl na vyzvědačství velký důraz a v tomto smyslu se snažil organizovat instruktážní kurzy a cvičení.¹⁵

V roce 1895 se podílel na potlačení povstání kmene Ašantů na území dnešní Ghany. Další vojenský úspěch zaznamenal v roce 1897 v druhé matabelelské válce.¹⁶ Největší věhlas ale získal během úspěšně ubráněného obležení Mafekingu mezi 11. říjnem 1899 a 17. květnem 1900. Toto vítězství, ačkoliv po vojenské stránce nikdy nedošlo k úplnému obležení, mu pomohlo stát se populárním. Ze dne na den byl největším národním hrdinou od doby Arthura Wellingtona a Horatia Nelsona, tedy od porážky Napoleona.¹⁷ Právě v době obležení Mafekingu vytvořil zvláštní jednotku z osmnáctiletých chlapců, kterou vedl jeden z jejich vrstevníků. Tato jednotka rozvázela poštu, zásoby, zbraně, municí a starala se o raněné. Chlapci se ve službě osvědčili. Snažili se nezklamat obdrženou důvěru a tato projevená zodpovědnost na Baden-Powella zapůsobila. Právě v této době se rozhodl, že se bude v budoucnu věnovat práci s mládeží.¹⁸

Po tomto úspěchu byl povýšen do hodnosti generálmajora a stal se velitelem nově utvořených mírových sil, které měly v jižním cípu Afriky znovu nastolit pořádek. Zůstal jím do roku 1903, kdy byl jmenován generálním inspektorem jezdeckva. Takto procestoval většinu světa a zároveň se na delší čas vrátil do Velké Británie, kde byl překvapen vzrůstající nezaměstnaností, kvůli které se šířil alkoholismus a vandalismus, a tím,

---

¹² Lázsló NAGY. *250 miliónů skautů*. Praha 1999, s. 8–12.

¹³ Tamtéž, s. 12.

¹⁴ Tamtéž, s. 14.

¹⁵ Tamtéž, s. 16–17.

¹⁶ Tamtéž, s. 20–23.

¹⁷ Tamtéž, s. 26–28.

¹⁸ ŠANTORA. *Skautské století*, s. 15.

že třetina Londýna trpěla podvýživou. Dostal dokonce nabídku, aby v roce 1906 kandidoval do parlamentu, tu ale odmítl. Chtěl své prestiže využít k tomu, aby vytvořil něco pozitivního.¹⁹

Dne 10. června 1907 odešel do zálohy a začal psát svoji nejznámější knihu *Scouting for Boys*. Inspirací pro ni se mu stal jeho vlastní život. Přizpůsobil v ní více civilnímu životu ideje ze svých dříve vyšlých, čistě vojenských knih. Dále na vznikající dílo měli vliv dva muži. Vedoucí britské organizace Boys' Brigade William Smith a Ernest Thompson Seton, autor *Birch-bark Roll of the Woodcraft Indians* a zakladatel woodcraftu. Baden-Powell se setkal se Setonem v roce 1906 v Londýně v hotelu Savoy, kde si vzájemně ujasnili své představy o tom, jaká je jich vize o vedení mládeže. Seton měl v této době schéma své organizace hotové a od Baden-Powella očekával pomoc při zavádění woodcraftu ve Velké Británii. Oba pánové si slíbili vzájemnou spolupráci. Baden-Powell ze Setonova díla čerpal a přejímal, zavedl do něj model vojenské organizace. To Seton zjistil až po obdržení prvního vydání *Scouting for Boys* a bylo to pro něj nepřijatelné. Proti vydání protestoval a podle svých slov měl být autorem několika kapitol. Baden-Powell se mu omluvil, že ho zapomněl uvést jako spoluautora, a slíbil mu nápravu. Nejvíce na tomto Setona popuzovalo využití her a aktivit pro vojenské účely.²⁰

Smithova představa byla, aby se hnutí vyvíjelo více po vzoru knihy *Aids to Scouting for NCOs and Men* z roku 1899, kterou Boys' Brigade již nějakou dobu používala. Chtěl po Baden-Powellovi, aby svoji knihu pro hnutí přizpůsobil. Naproti tomu Baden-Powell měl přesně opačnou představu – organizace měla být demilitarizována. Zároveň však praktický Baden-Powell nechtěl zakládat nový spolek. Posledním významným mužem, který pomohl s vydáním *Scouting for Boys* byl nakladatel Arthur Pearson, jenž mj. založil deník *Daily Express*. Ještě před vydáním své knihy se Baden-Powell rozhodl ověřit si svoje myšlenky v praxi. A právě proto se ve dnech 1.–9. srpna 1907 uskutečnil první skautský tábor na ostrově Brownsea, který skončil z pohledu Baden-Powella velkým úspěchem.²¹

Po návratu z tábora se Baden-Powell stáhl do ústraní, aby své poznatky zapracoval do připravovaného textu. Dílo *Scouting for Boys* vyšlo nejprve v šesti samostatných sešitech od ledna do dubna 1908, nakonec 1. května 1908 knižně. Současně začal vycházet časopis *The Scout*, který vydával Pearson. Tento nakladatel dokázal pochopit ekonomický

---

¹⁹ NAGY. *250 miliónů*, s. 29–31.

²⁰ František KOŽÍŠEK: *Vztah E. T. Setona ke skautingu*. Wampum Neskenonu, 6/4 1995, s. 15.

²¹ NAGY. *250 miliónů*, s. 32–35.

potenciál skautingu a nechtěl si nechat ujít příležitost vydělku. Kniha *Scouting for Boys* zažila okamžitý úspěch a skauting se začal šířit nejenom po Velké Británii, ale i do dominií a následně do dalších států světa. Tato kniha byla napsána poměrně jednoduše a stručně, proto se setkala s posměchem pedagogů. Ze stejného důvodu ale přitáhla spousty chlapců, kteří se podle ní začali řídit. Po celé zemi se konaly tábory, které si za vzory braly ten na ostrově Brownsea. Objevila se myšlenka uspořádat celonárodní setkání, to se uskutečnilo 4. září 1909 v londýnském Crystal palace a sešlo se více než 10 000 skautů. Na tomto setkání se objevily i první skautky, které se obrátily na Baden-Powella, aby je přijal jako Girls scouts neboli dívčí skautky. To ho ohromilo, a když se během dalšího roku jejich počet rozrostl na 6000, požádal svou sestru Agnes, aby se ujala jejich vedení. Rostoucí hnutí, které mělo v roce 1909 téměř 110 000 členů, si vyžádalo vznik organizace Boy Scout Association. V následujícím roce odešel Baden-Powell z armády a začal se věnovat pouze vznikající organizaci.²² V roce 1910 byla založena také dívčí organizace Girl Guide Association.²³

V rámci celosvětového šíření skautingu podnikl Baden-Powell roku 1912 cestu do USA, Japonska, Číny, Nové Guineje, Filipín, Austrálie, jižní Afriky a na Nový Zéland, kde ho propagoval. Na této cestě se při plavbě přes Tichý oceán seznámil s Olave St. Clair Soames, která byla narozena ve stejný den jako on ale o 32 let později.²⁴ Tu si 30. října 1912 vzal a našel v ní nejen dobrou manželku, ale zároveň stoupenkyni skautského hnutí, kterému se věnovala po boku svého manžela i po jeho smrti.²⁵

Od roku 1909 Baden-Powell také rozpracovával myšlenku, jak do hnutí zapojit chlapce mladší jedenácti let. Příručku *Wolf Cubs Handbook* vydal až v roce 1916 a pojmenování vlčat, jejich vedoucích atp. je odvozeno z knihy Rudyarda Kiplinga *Jungle book*. Baden-Powell obecně překypoval nápady. Realizoval myšlenku mezinárodního setkání skautů, které se konalo v létě 1913 v Birminghamu. Toho se sice účastnili převážně domácí skauti, ale mělo i zástupce z více než deseti zemí světa, převážně z Evropy.²⁶ Mezi účastníky dokonce bylo několik Čechů, kteří se setkání zúčastnili společně s polskou výpravou. Jedním z nich byl Adolf Stránský z Greifenfelsu, který o setkání napsal:

---

²² NAGY. *250 miliónů*, s. 37–40.

²³ VALLORY. *Světový skauting*, s. 22.

²⁴ Oba dva byli narozeni 22. února. Tento den je mezi skauty dodnes mezi skauty připomínán jako *Thinking day* (*Den zamyšlení* nebo dříve *Den sesterství*).

²⁵ NAGY. *250 miliónů*, s. 45–46.

²⁶ Tamtéž, s. 47–49.

„S obdivem opouštěl jsem po čtyřech dnech Birmingham. Záhada sjezdu, s ním spojených podrobností, výstavy mladých, vše bylo skvěle pro mne rozřešeno. Co vykonáno s mládeží v Birminghamu, to sotva dokáže druhá organizace na světě, neboť není takové, jež by se mohla pochlubit, že tak vážně, opravdově a všestranně její mládež pracuje, a jež vychovávala by člověka po všech stránkách bytí, jako skauting.“²⁷ Skvěle se rozvíjející skautské hnutí zbrzdila první světová válka.

Do války musela narukovat řada skautských vůdců a mnoho z nich se nevrátilo. Svoje služby armádě nabídl dokonce Baden-Powell, ale ministr války Horatio Kitchener jeho návrh odmítl, neboť dobře věděl, že bude prospěšnější u skautského hnutí. Na druhé straně došlo během válečného konfliktu k velkému rozvoji dívčího skautingu. V roce 1912 vyšla příručka *How Girls Can Help to Build Up the Empire*, kterou Robert Baden-Powell sepsal se svou sestrou Agnes. Později v čele britských skautek stanula Olave Baden-Powell, jež byla v roce 1918 zvolena jejich náčelní.²⁸

Po úspěchu skautského setkání v Birminghamu v roce 1913 začal Baden-Powell připravovat další setkání. Původně se mělo konat v roce 1917, ale kvůli válce byl jeho termín posunut až na rok 1920. Tato akce je známá pod názvem 1. světové Jamboree. Na tomto jamboree se mj. poprvé osobně setkali Baden-Powell a zakladatel českého skautingu Antonín Benjamin Svojsík.²⁹ A právě na této akci byl dán podnět ke vzniku mezinárodní organizace, která by zastřešila všechny národní organizace.³⁰ Díky tomu se rok 1920 stal rokem, kdy vznikl mezinárodně organizovaný skauting, do té doby působily pouze organizace národní. Rok 1920 byl tak jasným mezníkem, dokdy národní organizace vznikaly „živelně“ a mohlo dojít k upravování skautské metodiky v podstatě libovolně podle potřeb jednotlivých zemí. Založení Boy Scouts International Bureau (BSIB) se sídlem v Londýně,³¹ k jehož zakládajícím členům patřilo mj. Československo, vedlo k přijetí souboru principů, na jejichž základě byly jednotlivé národní organizace uznávány.³²

---

²⁷ Adolf Stránský z Greifenfelsu. *Na výstavě a sjezdu skautů v Birminghamu*. Národní listy 256/53 18. 9. 1913, s. 1.

²⁸ NAGY. *250 miliónů*, s. 50–52.

²⁹ <http://data-krizovatka.skauting.cz/plajner/03/default.html> k 5. 3. 2018.

³⁰ NAGY. *250 miliónů*, s. 52.

³¹ Později byla transformována ve World Organisation of Scout Movement (WOSM), která funguje dodnes a sídlí v Ženevě.

³² VALLORY. *Světový skauting*, s. 29–30.

Druhou osobností, která výrazně ovlivnila vývoj skautingu, byl Ernest Thompson Seton. Ačkoliv se narodil v Anglii, většinu života prožil v Severní Americe – nejprve v Kanadě, později ve Spojených státech. Na přání otce studoval v Londýně a Paříži malířství. Zároveň trávil mnoho času nad přírodovědnými spisy. Po svém návratu do Ameriky si své poznatky v prérii začal ověřovat. To ho přivedlo ke psaní povídek, hlavně se zvířecími motivy.

V roce 1902 založil v USA hnutí Woodcraft Indians, pro jehož potřebu napsal *Birch-bark Roll of the Woodcraft Indians*. Tato kniha vyšla v roce 1906, tedy ve stejném roce, ve kterém se v Londýně sešel s Robertem Baden-Powellem. Seton nebyl schopen dát woodcrafterskému hnutí pružnější organizaci. V roce 1909 se navíc začal šířit skauting do USA, kde vznikla organizace Boy Scout of America (BSA), v jejímž čele Seton stanul. Jeho cílem bylo v organizaci prosadit woodcrafterský směr, ale ze své pozice náčelníka k tomu neměl moc pravomocí, neboť v USA byl hlavní výkonný výbor. V organizaci došlo mezi Setonem a výkonným výborem ke sporu, kam organizaci směřovat. Po nátlaku se Seton postu náčelníka v roce 1915 vzdal.³³ Po odchodu z BSA založil organizaci The Woodcraft League of America, které se naplno věnoval.³⁴

---

³³ František KOŽÍŠEK: *Vztah E. T. Setona ke skautingu*. Wampum neskenonu, 6/4 1995, s. 16 a 1/5 1996, s. 15.

³⁴ ŠANTORA. *Skautské století*, s. 28.

4. Historie v českých zemích

4.1. České země před vznikem skautingu

Skauting se v české kotlině poprvé objevil v roce 1911 a od té doby v ní postupně našel své pevné místo. Jeho počátečními průkopníky byli především učitelé tělocviku. První skautské družiny vznikly většinou při gymnáziích a vedli je právě učitelé. Ti se jako první měli možnost setkat se skautingem v rámci reformy osnov tělesné výchovy v roce 1911.³⁵ V literatuře bývá uváděno, že nařízením ministra školství a kultu č. 25 681 bylo doporučeno zavést skauting do škol. To v nařízení nikde explicitně uvedeno nebylo, pouze zavedení vycházek do přírody a her do tělesné výchovy. Na konci nařízení byla doporučena kniha *Das Pfadfinderbuch* Alexandra Liona, která byla sice skautskou příručkou, ale doporučení se týkalo nacvičování chování při nehodách a krizových situací.

Tělesná výchova byla poprvé jako nepovinný předmět zavedena do jedné třetiny škol v roce 1861, o sedm let později se stala povinnou. Na její implementaci do osnov měl zájem jak stát, tak i armáda. Na Moravě začala být do škol zaváděna v roce 1869, v Čechách pět let nato. Tělesná výchova si ale cestu do škol hledala těžko, velmi často tam pro ni nebyly vhodné podmínky. Na většině reálných gymnázií se začala vyučovat až v letech 1900–1910. Dalším významným posunem byl výnos ministra školství Paula Gautsche z 15. září 1890 o doporučení zavedení nepovinných pohybových her do všech typů škol. Díky tomuto výnosu začala být tělesná výchova zaváděna na gymnáziích ve velkých městech. Reálné zavedení tělesné výchovy do škol vedlo k přijetí nových osnov v roce 1911.³⁶ Po zkušenostech z rusko-japonské války na jejich přijetí tlačily vojenské kruhy. Ty chtěly, aby do tělesné výchovy byla zahrnuta branná výchova.³⁷ Na středních školách se převážně učilo, mezi profesory a studenty nedocházelo, resp. velmi vzácně,

---

³⁵ *Verordnungs des Ministers für Kultus und Unterricht vom 27. Juni 1911, Z. 25681, mit welcher ein neuer Lehrplan und eine neue Instruktion für den Unterricht im Turnen nebst Weisungen zur Durchführung des Jugendspiels an den Gymnasien (aller Arten) und Realschulen für männliche Jugend erlassen wird.* Verordnungsblatt für den Dienstbereich des k. k. Ministerium für Kultus und Unterricht, 14, 1. 7. 1911, s. 213–249.

³⁶ Jiří KÖSSL, Jan ŠTUMBAUER a Marek WAIC. *Vybrané kapitoly z dějin tělesné kultury.* Praha 2008, s. 108–110.

³⁷ Tomáš STUDENOVSKÝ. *Rebel s hlavou v oblacích: Miloš Seifert (1887–1941) život a dílo.* Praha 2017, s. 33.

k navázání hlubších vztahů.³⁸ Neslušelo se, aby se žák gymnázia někde věnoval sportu. I Edvardu Benešovi hrozilo vyloučení z gymnázia za to, že hrál fotbal.³⁹ Na prostředí, ve kterém se cvičilo, vzpomínal Antonín Benjamin Svojsík s odstupem takto: „*Skauting hned od prvopočátku opustil zaprášené tělocvičny a nářadový tělocvik, dosti často bezduše prováděný a dal dítěti slunce, vzduch, vodu.*“⁴⁰

Ve většině malozemědělských rodin děti musely po škole pomáhat doma s prací. Nelze tedy mluvit o tom, že by měly příliš volného času na mimoškolní aktivity.⁴¹ Naproti tomu děti z dělnických rodin čas na hry mívaly, ačkoliv ho povětšinou trávily v ulicích pražských průmyslových předměstí a do přírody se nedostaly často.⁴² Mládež byla na školu vázána i o nedělích a svátcích skrze církve. Římskokatolické vyznání bylo v době Rakouska-Uherska státním náboženstvím, které bylo na školách povinné. I přes to byli studenti, kteří mívali odpoledne volno. Některým končilo vyučování ve 13 hodin. Zpravidla se jednalo o děti měšťanských a úřednických rodin. Zde může být jeden z důvodů, proč se skauting před první světovou válkou šířil hlavně ve velkých městech mezi středoškolskými studenty. Na ty ve volném čase kromě církví působily tělovýchovné spolky, kterými byly Sokol, Dělnická tělovýchovná jednota a Orel.⁴³

4.2. Cesta, kterou kráčel Svojsík

Za zakladatele českého skautingu je dnes považován Antonín Benjamin Svojsík. V době vzniku skautingu to zprvu jasné nebylo. Touto metodou se na začátku prvního desetiletí 20. století zaobíralo více učitelů, jejich pokusy ale byly různé: od užívání označení skauting, až po využití celé metody.

Antonín Svojsík se narodil 5. září 1876 v Praze na Smíchově. Byl druhým ze čtyř bratrů, starším byl Alois, mladšími František, budoucí právník, a Gustav, ze kterého se stal operní pěvec. Podobně jako Robert Baden-Powell i Svojsík v útlém věku přišel o otce Antonína, okresního tajemníka ve Dvoře Královém. Ten zemřel, když byly Svojsíkovi tři roky, o děti se tak starala pouze matka Ludmila. V roce 1888 začal studovat na Reálném

---

³⁸ Rudolf PLAJNER. *Hledání zaváté stezky: Úsvit českého junáctví*. Praha 1992, s. 11.

³⁹ Antoine MARÈS. *Edvard Beneš od slávy k propasti: drama mezi Hitlerem a Stalinem*. Praha 2016, s. 24.

⁴⁰ Antonín Benjamin SVOJSÍK: *Z proslovu na řádném valném sjezdu Svazu JSRČS – 26. 2. 1928*. In: Antonín Benjamin SVOJSÍK. *Signály z neznáma*. Praha 2016, s. 118–119.

⁴¹ PLAJNER. *Hledání*, s. 10.

⁴² Antonín ROBEK. *Stará dělnická Praha*. Praha 1981, s. 143.

⁴³ PLAJNER. *Hledání*, s. 10–12.

gymnáziu na Smíchově, po čtyřech letech přestoupil na učitelský ústav, kde roku 1896 maturoval s vyznamenáním. Rozhodnutí přestoupit na učitelství bylo motivováno mj. touhou po rychlém finančním osamostatnění, aby ulehčil rodinnému rozpočtu. Podobně tomu bylo u jeho bratra Aloise, který studoval v kněžském semináři. V době studia se věnoval i svým zájmům, ke kterým patřil sport a turistika. Byl členem Sokola a v 19 letech se stal náčelníkem jednoty ve Slivenci, o rok později dokonce celé Jugmannovy župy.

K Svojsíkovým zálibám patřilo cestování. To se dobře doplňovalo s další aktivitou, které se věnoval, a to se zpěvem. Společně se svým kamarádem z dětství Janem Novákem, dále s Rudolfem Černým a Antonínem Mikolášem vytvořili České pěvecké kvarteto, se kterým procestovali mnoho zemí světa. Mimo jiné v roce 1905 podniklo kvarteto cestu kolem světa, kdy navštívili Spojené státy americké a Japonsko. Právě na těchto cestách se Svojsík zajímal o tělesnou výchovu, sport a zejména o výchovu dětí a mládeže ve volném čase. Protože byl v tomto kvartetu nejmladší, dostal přezdívku Benjamin, která s ním pak vydržela po zbytek jeho života.

Povoláním byl Svojsík učitel. Školskou kariéru začal ve školním roce 1895/1896 ve funkci podučitele na obecné škole v Hlubočepích, následující rok v Košířích. Zde opět působil dočasně. Do září 1900 vyučoval na obecné škole v Davli. Poté nastoupil jako suplující učitel v Praze, zároveň začal studovat Český vzdělávací kurz pro učitele tělocviku na středních školách na Univerzitě Karlově. V letech 1901–1914 již učil tělocvik na reálném gymnáziu na Žižkově,⁴⁴ od roku 1914 na I. českém státním reálném gymnáziu v Křemencově ulici.⁴⁵ V roce 1909 se oženil s Julií Stránskou z Greifenfelsu, se kterou měl tři děti: Ludmilu, Jiřího a Antonína.⁴⁶

O skautingu se nejspíš Svojsík dozvěděl od českého železničního inženýra žijícího ve Velké Británii Josefa Meilbecka v roce 1909.⁴⁷ Další informace dostal od svého švagra Adolfa Stránského z Greifenfelsu, který v Londýně studoval ekonomii. V literatuře se objevuje,⁴⁸ že na skauting měl Svojsíka upozornit Tomáš Garrigue Masaryk, nicméně to není pravděpodobné. Systematicky se skautingu začal věnovat až na popud zemského

---

⁴⁴ Dnes Gymnázium Karla Sladkovského v Praze na Žižkově.

⁴⁵ Nacházelo se v Praze na Novém městě, zrušeno 1949.

⁴⁶ Tomáš JELÍNEK. *Pedagogická činnost A. B. Svojsíka*. In.: Ročenka 2003 (Ústřední skautský archiv). Praha 2004, s. 4.

⁴⁷ SVOJSÍK. *Český skaut*, s. 12.

⁴⁸ Např. SVOBODA. *Hledání*, s. 12.

školního inspektora Josefa Klenky a v roce 1911 podnikal první pokusy na základě příručky zakladatele německého skautingu a armádního lékaře Alexandra Liona. V létě 1911 se nejprve vypravil na kongres tělocvikářů, který se konal v dánském Odense od 6. do 10. července.⁴⁹ Odtud pokračoval do Velké Británie, kde se 15. a 16. července setkal s místními skauty a měl možnost navštívit jejich tábor.⁵⁰ Tento přímý kontakt se skautingem mu velmi pomohl a dal mu výhodu oproti dalším, co se skautingem v českých zemích zabývali. S Robertem Baden-Powellem se osobně nesešel, nicméně opatřil si jeho knihu *Scouting for Boys*. Po návratu do Čech zamířil do Orlovské myslivny,⁵¹ kde byl lesním správcem jeho tchán. Zde společně se svým švagrem Adolfem Stránským, který uměl lépe anglicky než Svojsík, začal *Scouting for Boys* překládat. Na základě nově nabytých vědomostí prováděl pokusy se skautskou metodou, kdy se mu podařilo založit improvizovanou skautskou družinu složenou z místních chlapců. V této době také písemně požádal Baden-Powella, zda by mohl vydat jeho dílo v češtině. Zároveň ho upozornil na to, že nepůjde o pouhý překlad, ale o jeho úpravu pro české prostředí.⁵²

Po začátku nového školního roku Svojsík sestavil skautskou družinu ze žáků žižkovské reálky. Byly to pro něj důležité zkušenosti, neboť byl v tomto směru samouk. O svých pokusech začal informovat významné osobnosti české společnosti, jako např. univerzitní profesory Františka Čádu, Tomáše Garrigue Masaryka, Františka Drtinu nebo zemského školního inspektora Josefa Klenku, dokonce říšského poslance Karla Kramáře a řadou jiných osobností.⁵³ Na přelomu září a října začal propagovat skauting mezi učiteli. Vedl přednášky jak pro učitele, tak i pro veřejnost. Zároveň vydal několik popularizačních článků. Jeden z nich *Nové proudy ve výchově anglické*, který vyšel v *Sokole*, odstartoval polemickou diskuzi s představiteli Sokola o tom, jestli by si měl osvojit skauting.⁵⁴

Na začátku roku 1912 pokračoval Svojsík v započaté práci. Sešel se s řadou osobností, u kterých se snažil získat podporu pro skauting, mj. se setkal se zemským inspektorem Františkem Bílým, který navrhl pojmenování pro české skauty – Junáci. První samostatná

---

⁴⁹ Antonín Benjamin SVOJSÍK: *Mezinárodní kongres pro tělesnou výchovu*. Národní listy 188/50 10. 7. 1911, s. 2.

⁵⁰ Antonín Benjamin SVOJSÍK. *Český skaut: úvodem k nové národní naší instituci*. Praha 2002, s. 6.

⁵¹ Orlovská, někdy se uvádí Vorlovská, myslivna se nachází na Vysočině, severně od Humpolce.

⁵² ŠANTORA. *Skautské století*, s. 19, 32.

⁵³ SI AJ, Fond Antonín Benjamin Svojsík, Diář 1912.

⁵⁴ ŠANTORA. *Skautské století*, s. 32.

brožura vyšla pod názvem *Český skaut* v nakladatelství Josefa Springera. Zde následně vycházela další literatura v edici *Knihovny junáků*. Na jaře 1912 v ní vyšlo hned několik brožur. Hlavní bylo vydání *Základů junáctví* v květnu téhož roku. Tato příručka je dodnes brána za nejdůležitější pro české skauty. Načasování vydání *Základů junáctví* nebylo náhodné, vyšla v době před VI. všesokolským sletem. Svojsíkova představa byla, že skauting jako metoda bude využita Sokolem. Ten ovšem rozhodnutí o přijetí skautingu odložil na dobu po konání sletu. Svojsík nechtěl jenom čekat. Potřeboval najít organizaci, která by vzala skauting pod svá křídla. Nakonec bylo řešení poměrně jednoduché – byl jím Svaz českých spolků a přátel tělesné výchovy mládeže (dále Svaz spolků), kde byl Svojsík jednatelem a Josef Klenka místostarostou. Svaz spolků začal skauting podporovat, a to hlavně přípravu prvního skautského tábora v létě 1912.⁵⁵

Ten se uskutečnil na Svojsíkovi známém místě, u Orlovské myslivny, kde o rok dříve překládal *Scouting for Boys*. Z Prahy vyrazili v sobotu 13. července 1912 pěšky na Vysočinu. Chlapci ve věku 11–18 let se střídali v tlačení dvoukoláku, který vážil s nákladem asi 300 kg. Cesta dlouhá přibližně 120 km jim zabrala čtyři dny, tábor samotný trval čtyři týdny. Tábor byl jistě úspěchem, akorát u místních se setkal s nepochopením, jak o tom svědčí reakce paní, která si na skauty stěžovala hajnému: „*Pane lesní, na potoce maj cikány. Napočítala jsem jich tam šestnáct bez ženskéjch. Jakživa jsem takovou partaj neviděla pohromadě.*“⁵⁶ Po návratu z tábora pokračoval Svojsík v propagační činnosti: uspořádal propagační tábor v Tróji a pokračoval v přednáškové činnosti po českých městech. Na mnoha místech se mu podařilo dát impulz ke vzniku skautské družiny.⁵⁷

Na podzim 1912 byl založen samostatný odbor při Svazu spolků. Český skauting byl tak sám organizován, byť na vlastní organizaci si ještě musel dva roky počkat. Svojsík na jaře 1913 uspořádal kurz pro budoucí skautské vůdce. Velký ohlas měla přednáška z 29. března 1913, která se uskutečnila v Obecním domě v Praze. Úvodní slovo⁵⁸ přednesl František Čáda. Hlavní přednášku držel Svojsík a byla doprovázena bohatým obrazovým materiálem. V létě 1913 Svojsík vyrazil opět na tábor k Orlovské myslivně. Tentokrát nebyl sám. Celkem se konalo v Čechách patnáct táborů. Skauti se také představili poprvé v krojích jako pořadatelé na několika kulturních akcích konaných v Praze. V září proběhl

---

⁵⁵ ŠANTORA. *Skautské století*, s. 33.

⁵⁶ Bohuslav ŘEHÁK. *Jak šel životem zakladatel čsl. junáctva Ant. B. Svojsík*. Praha 1946, s. 50.

⁵⁷ ŠANTORA. *Skautské století*, s. 35.

⁵⁸ Později vyšlo jako brožura: František ČÁDA. *Význam skautování*. Praha: Josef Springer, 1913.

propagační tábor na Císařském ostrově v Praze.⁵⁹ Na úspěšnou přednášku z roku 1913 navázala další, která se konala 5. května 1914. Jen o devět dní později se konala zahradní slavnost pořádaná Českým olympijským výborem na Malé straně. Skauti zde konali pořadatelskou službu a postavili zde malý ukázkový tábor. Navštívila ho řada významných osobností vč. místopředsedu Františka Thuna-Hohensteina. U představitelů Rakouska-Uherska panovala s táborem spokojenost.⁶⁰

Před první světovou válkou obdržel Svojsík nabídku, aby čeští skauti vstoupili do celorakouské skautské organizace Österreichischer Pfadfinderbund vedené pražským rodákem Emmerichem Teuberem.⁶¹ Odmítl to, ačkoliv mu bylo nabízeno místo viceprezidenta spolku a velkorysé finanční subvence pro činnost. Jednalo se o Teuberovu snahu z let 1913 a 1914 sjednotit skauting v Předlitavsku.⁶² I přesto došlo ke společnému táboření českých a rakouských skautů v květnu 1914. Čeští skauti přijeli na pozvání vídeňských pfadfinderů. Celá akce proběhla v bratrské atmosféře, dokonce zazněla píseň *Kde domov můj?*. Na oplátku byli pozváni rakouští skauti do Plané nad Lužnicí, kam dorazili v létě 1914.⁶³ K dalšímu kontaktu kvůli vypuknutí války již nedošlo.

Před první světovou válkou byl založen samostatný spolek Junák – český skaut. Stalo se to 15. června 1914 v Umělecké besedě⁶⁴ v Jugmannově ulici v Praze. Došlo tak k osamostatnění se dosavadního junáckého odboru ze Svazu spolků. Prvním starostou byl zvolen pražský lékař Čeněk Klika, vrchním vůdcem Svojsík.⁶⁵ Ovšem místo očekávaného rozvoje přišel útlum v podobně narukování mnoha vůdců do armády. Řada z nich ve válce padla, jak dokazují stránky časopisu *Junák*, kde vycházely jejich nekrology.

Činnost spolku navzdory válce pokračovala. Na začátku války vyzval místopředseda Thun-Hohenstein Junáka ke spolupráci.⁶⁶ Junákse ale nechtěl jakkoliv zaplést s válečnou činností, a proto vsadil na humanitární oblast. Skauti se po návratu z táborů zapojili do Pomocných akcí českých skautů a studentů, tj. pomáhali při žních, v hospodářstvích a domácnostech, dále pomáhali skauti Červenému kříži. Pro oddíly, které přišly

---

⁵⁹ Dr. H. *V táboře junáků. (V Král. oboře.)*. Národní listy, 267/53 29. 9. 1913, s. 1.

⁶⁰ Bruno BŘEČKA. *Kronika Čs. skautského hnutí v letech 1900–1990*. Brno 1997, s. 27.

⁶¹ Ondřej VANKE. *Skauting v postmoderní době*. Praha 2015, s. 74.

⁶² ŠANTORA. *Skautské století*, s. 37.

⁶³ Čmeli [Jan Včelák]: *Hosty u skautů vídeňských*. Junák 5/1 15. dubna 1915 s. 47–48.

⁶⁴ Dnes Škodův palác, Jungmannova 39.

⁶⁵ SI AJ, Fond Antonín Benjamin Svojsík, Kniha zápisů, s. 4–5.

⁶⁶ BŘEČKA. *Kronika*, s. 28.

o vůdce, připravil spolek cyklus přednášek, resp. kulturních večerů. Zároveň se výbor, jak mu to nakazovaly stanovy, zabýval přípravou na vydávání skautského časopisu. To se kvůli vypuknutí válce pozdrželo a první dvojčíslo *Junáka* vyšlo až 15. ledna 1915. V této době také vznikl odbor, který se měl věnovat dívčímu skautingu.⁶⁷

Navzdory válce se dařilo zakládat nové oddíly, byť kvalita jejich vedení nebyla taková, jakou mohla být za příznivějších okolností. V roce 1916 bylo postaveno několik propagačních táborů, na kterých se vybíraly peníze pro sbírku České srdce. Na jaře stejného roku byla založena společnost Přátelé skautingu, která sdružovala všechny věkové kategorie. V jejím čele byl spisovatel a pedagog Eduard Štorch a byla začleněna jako odbor do spolku Junák – český skaut. Štorch s rodinným (vícegeneračním) skautingem experimentoval již před válkou, hlavně s menšími dětmi a s rodinným tábořením. Společnost Přátel skautingu vznikla jako možnost pro experimenty s vícegeneračním skautingem. Skauting jako takový byl dobově vnímán jako organizace pro mládež do 18 let.⁶⁸

Problémům Junák čelil nejen ze strany úbytku vůdců, v jehož důsledku zaniklo několik oddílů, ale i ze strany rakouských úřadů. Sítil tlak na sjednocení skautských organizací v Rakousku, čemuž se Svojsík bránil. Byl také vyslýchán policií, neboť se u ruských zajatců našly české skautské opasky. Svojsík situaci vysvětloval tak, že opasky byly v Rakousku volně prodejné. Do Ruska se pravděpodobně dostaly legálně s jiným tělocvičným vybavením. Kvůli této situaci musel Svojsík část dokumentů, které by mohly být problémové, ukrýt, resp. spálit.⁶⁹ Smutnou událostí bylo také úmrtí Antonínova staršího bratra Aloise na zápal plic na podzim 1917.⁷⁰

Nekončící válka a její útrapy způsobily v Junáku první vážnější krizi, při které se ozývaly hlasy pro zrušení spolku. Svojsík se jim postavil, zároveň ho podpořily známé osobnosti jako Karel Kramář, Alois Rašín, jehož syn Ladislav byl skautem, Čeněk Klika a další. Napětí ale neustalo a spolkem začaly kolovat různé lži a fámy. Zároveň za Svojsíkovými zády intrikoval s mladými vůdci jeho zástupce Emanuel Roubal.⁷¹ Mladá generace vyčítala Svojsíkovi hlavně spolupráci s představiteli Rakouska a s rakouskými

---

⁶⁷ ŠANTORA. *Skautské století*, s. 54–55.

⁶⁸ Tamtéž, s. 56–57.

⁶⁹ Tamtéž, s. 57.

⁷⁰ Alois Svojsík. *Junák* 1/4 1. 1. 1918, s. 8.

⁷¹ ŠANTORA. *Skautské století*, s. 58.

úřady. Neuvědomovala si však, že díky těmto kontaktům měl Junák k dispozici mj. stany a další materiál nutný pro činnost a táboření.⁷² Navzdory tomu bylo vedení na valné hromadě na přelomu let 1917 a 1918 na nátlak mladých vedoucích nuceno odstoupit. Svojsík byl sice znovu zvolen, ale Čeněk Klika musel pozici starosty opustit.⁷³

Válka ovšem neměla trvat věčně. Svojsík a Josef Rössel-Ořovský, nově zvolený starosta, se zúčastnili 13. dubna 1918 národní revoluční přísahy. Skauti se také objevili při oslavách 50. výročí položení základního kamene Národního divadla.⁷⁴ Právě Rössel-Ořovský na podzim jednal s představiteli Národního výboru o pomoci skautů nově připravené vládě. Nakonec bylo rozhodnuto, že ze skautů bude vytvořena speciální doručovací služba, pro kterou byly vytištěny zvláštní známky. Skautská pošta fungovala mezi 28. říjnem a 25. listopadem, kdy skauti doručovali zásilky mezi jednotlivými institucemi v Praze.⁷⁵

Vznik nového státu uklidnění situace ve spolku nepřinesl. Rössel-Ořovský navrhl spolek transformovat na svaz skautských organizací, které působily na území Československa. Proti vedení spolku se 28. listopadu 1918 na jeho valné hromadě postavil Bořivoj Müller z Československé obce Psohlavců.⁷⁶ Ten sice uznával, že mezi oběma organizacemi nebyl ideový rozdíl, ale odsuzoval chování vedení Junáka za války. K této kritice se přidali někteří členové Junáka v čele s Roubalem. Pro zvolení do čela organizace byla potřeba nadpoloviční většina hlasů, toho na této hromadě nedosáhl ani Svojsík, ani Roubal. Spolek se tak ocitl bez vrchního vůdce. Zároveň byla protisvojsíkovská opozice vyzvána k sepsání výtek. Ty byly odevzdány anonymně a Svojsíkovi se je spolu s vedením podařilo vyvrátit. Na mimořádné valné hromadě 17. února 1919 tak byl Svojsík zvolen, jeho oponent Roubal dostal pouze jeden hlas.⁷⁷ Tyto sváry ale způsobily, že začaly vznikat další skautské organizace. Rozepře měly nepříznivý vliv na veřejnost.⁷⁸

V první polovině roku 1919 došlo k velkému nárůstu členů v Junáku. Také vznikla řada nových organizací. Svojsík se snažil propagovat skauting v místech, kde doposud

---

⁷² PLAJNER. *Hledání*, s. 230–231.

⁷³ Roman ŠANTORA: *Svojsík, jak ho neznáte*. Skautský svět 1/55 září-říjen 2016, s. 18–19.

⁷⁴ ŠANTORA. *Skautské století*, s. 59.

⁷⁵ Michal RAPCO. *Přínos Skautské kurýrní pošty k budování státních institucí v mladém Československu*. Brno 2013, s. 13–16.

⁷⁶ Sdružovala organizace Děti Živěny a Psohlavce.

⁷⁷ SI AJ, Fond Antonín Benjamin Svojsík, Kniha zápisů, s. 128.

⁷⁸ ŠANTORA. *Skautské století*, s. 74.

nebyl založen. Zároveň se připravovalo vytvoření svazu, který by sdružil všechny skautské organizace. Díky Rösselu-Ořovskému 14. dubna 1919 převzal prezident Tomáš Garrigue Masaryk patronát nad vznikajícím svazem. Ten byl založen 7. června 1919 pod názvem Svaz junáků-skautů Republiky československé. Tato organizace byla uznána mezinárodní kanceláří BSIB v Londýně jako jediný zástupce československého skautingu. Ovšem ani toto situaci neuklidnilo. Některé organizace ze svazu začaly odcházet. Vedle Svazu junáků-skautů Republiky československé vznikla z popudu Müllera v prosinci 1919 Federace československých skautů. Paralelně se tvořila řada nacionálních skautských organizací nebo organizací, které byly napojeny na politické strany.⁷⁹ Do první republiky tak skauting vstupoval značně organizačně roztržštěn.

4.3. Cesty, kterými se vydali další

V této době ale nebyl Svojsík jediným, kdo se skautováním začínal. Lidí, kteří se skautingem zabývali, bylo více. Každý měl ale trochu jinou představu o tom, jak by skauting měl fungovat. Kdo byli další průkopníci skautingu a jak s metodou pracovali?

Zajímavým pokusem byla Americká kolonie skautů, kterou založil na jaře 1911 v Rožmitále pod Třemšínem František Hoffmeister, vystudovaný inženýr se širokým záběrem zájmů. Právě u něj se poprvé objevuje označení skaut, ale nelze si představit skauta v pravém slova smyslu. Byly dokonce vedeny debaty, zda má být k průkopníkům skautingu řazen. Postoj k tomuto může být různý. Záleží, jak je na jeho počínání nahlíženo. Pokud se na skauting pohlíží jako na výchovné hnutí dětí a mládeže s uceleným výchovným systémem, tak se o skauting nejednalo. Ovšem takto skauting v českých zemích v této době vnímali dva až tři lidé. Pokud se na jeho počínání podíváme jako na soustavu několika výchovných prvků, např. pobyt v přírodě nebo táboření, které byly doporučovány osnovami pro tělocvik, tak se o skauting jednalo. Ostatně tento pohled na skauting byl dobově více rozšířen. Kolonie byla internátem, podobala se feriálním osadám, kde se celý rok mládež učila prostému životu a sebekázni. Hoffmeisterovi byla známa kniha *Scouting for Boys* a Setonův woodcraft. Současně se pokusil o zavedení kroje. Rozvoj kolonie ale zastavila první světová válka, kdy v roce 1915 František Hoffmeister musel narukovat. Proto byla činnost utlumena a v poválečných podmínkách

---

⁷⁹ ŠANTORA. *Skautské století*, s. 75.

neměla její existence delší perspektivu.⁸⁰ K náplni činnosti skautů v Rožmitále patřily nejrůznější práce: oprava a údržba budov v kolonii, pomoc na poli, sběr hub, jahod nebo práce v lesní školce a další řemeslné činnosti.⁸¹

Počínání Františka Hoffmeistra bylo inspirací pro dalšího z průkopníků – Františka Bravíře, bývalého mlynáře z Třebechovic pod Orebem, se kterými je spojeno jeho skautování. Právě *Věstník Americké kolonie* mu dal popud k ustanovení Kroužku skautů, což byl první skautský spolek v českých zemích, který byl založen v roce 1912. Jeho činnost se skládala hlavně z aktivit v přírodě. Od roku 1912 měl Kroužek vlastní kroje s klobouky od místního kloboučníka. Činnost nebyla přerušena ani za první světové války. V roce 1917 Kroužek vstoupil do Junáka, se kterým již dříve spolupracoval.⁸²

K prvním experimentátorů bývá řazen i Jan Hořejší, středoškolský profesor z Rokycan. Ten, inspirován knihou Alexandera Liona *Das Pfadfinderbuch*, měl začít podnikat se svými studenty výlety do přírody před prázdninami 1911 a v létě s nimi tábořit. Své pokusy opakoval o rok později. Alespoň tak to o sobě tvrdil s odstupem času.⁸³ O skautingu se měl dozvědět od Miloše Seiferta. Jeho snaha byla motivována spíše touhou stát se zpětně zakladatelem, resp. jedním ze zakladatelů českého skautingu. Je průkazné, že Hořejší tábořil až v létě 1913. V září stejného roku založil s Bořivojem Müllerem skautské sdružení Psohlavci jako odbor ve spolku Záchrana (Ústřední sdružení ženské pro mládež v Praze). Rozchod Psohlavců a Junáka nebyl ideový, nýbrž osobní.⁸⁴ Psohlavci působili převážně v západních Čechách: v Berouně, Plzni, Příbrami a na Podbrdsku. V roce 1915 se sloučili s organizací Děti Živěny v Obec Psohlavců. Ta měla přibližně stejný počet členů jako Junák. Po první světové válce došlo k sloučení s dalšími woodcrafterskými organizacemi v Československé junáky-skauty zvané Děti svobody. V roce 1922 se organizace rozštěpila a část Psohlavců s Janem Hořejším vstoupila

---

⁸⁰ PLAJNER. *Hledání*, s. 35–36.

⁸¹ František HOFMEISTER. *Český skaut v praktickém zaměstnání*. Český ráj (věstník turistický) 6/7 srpen 1914, s. 213–218 a 7/7 říjen 1914, s. 245–250.

⁸² Josef CIHLÁŘ. *Dějiny skautských Třebechovic p. O. (léta 1912–1989)*. Praha, Třebechovice p. O. 2009, s. 4–5, 8–9.

⁸³ Jan HOŘEJŠÍ „Junák, junáctví – skaut – skauting“ In Otokar CHLUP, Josef KUBÁLEK a Jan UHER: *Pedagogická encyklopedie I. díl*, Praha 1938, s. 579.

⁸⁴ AJ SI, Antonín Benjamin Svojsík, dopis Bořivoje Müllera z 22. 9. 1913, neusp.

do Svazu junáků-skautů Republiky československé, druhá založila Zálesáckou ligu československou (později Liga lesní moudrosti).⁸⁵

Učitel Miloš Seifert začínal se svými skautskými pokusy v Berouně. Se skautingem se seznámil v roce 1911 díky řediteli berounského gymnázia Ferdinandu Pakostovi, který na podzim navštívil kurz pořádaný Svojsíkem. V březnu 1912 vznikl přírodopisný Kroužek přátel přírody vedený právě Seifertem. Současně na gymnáziu působili i skauti vedení Pakostou, avšak tyto aktivity se často navzájem propojovaly. Ve stejném roce tábořil Seifert s berounskými studenty na Šumavě.⁸⁶ Pakosta se od dalšího školního roku skautingu již nevěnoval. V říjnu se situace změnila, když s obnovou skautingu v Berouně pomohl Seifertovi Miloš Maixner. Současně zanikl Kroužek přátel přírody, ze kterého studenti přešli do skautského oddílu. Inspirací jim byla díla *Scouting for Boys* a *Základy junáctví*. V roce 1913 se Seifert seznámil s dílem Setona, konkrétně s *Two Little Savages* a *The Birch Bark Roll of the Woodcraft Indians*. Následovala účast na kurzu pořádaného Svojsíkem, kde se mj. setkal s Janem Hořejším. V květnu téhož roku Meixner a Seifert vydali *Kapesní knihu českých junáků*, kompilát ze *Scouting for Boys*, *Základů junáctví*, Setona a vlastních zkušeností obou autorů. Na letním táboře v roce 1913 došlo k založení Děti Živěny, první woodcrafterské organizace v Čechách inspirované Setonem. Právě zde můžeme sledovat ideový rozchod Seiferta a Svojsíka. Na podzim dochází k prvnímu setkání Děti Živěny a Psohlavců.⁸⁷

Tyto dvě organizace se v roce 1915 sloučily a po založení první republiky z nich vznikly Děti svobody. Po střetu se vznikajícím Svazem junáků se Děti svobody opět změnilly na Československou obec Psohlavců. Střet silně poznamenal její vedení, z organizace odešli Miloš Mexiner a Alexandr Batěk. Zároveň Miloš Seifert a Jan Hořejší byli přeloženi jako pedagogická výpomoc na Slovensko, čímž byla organizace oslabena.⁸⁸

Rád bych ještě zmínil činnost Františka Smotlachy, mykologa a zakladatele českého vysokoškolského sportu. Také on se na začátku 20. století zabýval skautingem. Využíval ho při svých pokusech zavést tělesnou výchovu na vysokou školu. V jeho případě se spíše jednalo o jakési kempování dospělých. Tábořil již začátkem července 1911 v Radotínském údolí, ale ke komplexnějšímu využití metody nedošlo. Skauting byl u něj vnímán jako

---

⁸⁵ František Kožíšek: *Dějiny Psohlavců*. Wampum Neskenonu 4/1 s. 9–11 a 5/1 s. 9–11 1992.

⁸⁶ STUDENOVSKÝ. *Rebel*, s. 34–35.

⁸⁷ Tamtéž, s. 42–50.

⁸⁸ Tamtéž, s. 84–87.

jeden ze sportů, které se snažil prosadit do vysokého školství. Od roku 1910 je jeho činnost spojena se spolkem, který vznikl při Univerzitě Karlově. Vysokoškolský spolek pro tělocvik, sport, hry, turistiku a skauting, jak byl původně nazýván, se později přejmenoval na Vysokoškolský sport Praha.⁸⁹

4.4. Cesta dívčího skautingu

První, kdo se zabýval myšlenkou zpřístupnit skauting pro dívky, byla spisovatelka Popelka Biliánová. Ta v roce 1912 tábořila v Chotouni⁹⁰ a o rok později v lese Skedeň.⁹¹ Dívky na rozdíl od chlapců tábořily ve zděné budově, což vnímala jako přizpůsobení skautingu pro dívky: „*Těm jest potřeba jiného, bezpečnějšího opatření bytového a přiměřené ochrany v budově.*“⁹² Pokus Biliánové se podobal Hoffmaistrovi, připomínal internátní táboření spojené s výchovou. Komplexní metody však užito nebylo, jen některých prvků. Celkově její pokus zůstal v mezích dobových zvyklostí.

Za rok vzniku českého dívčího skautingu je považován rok 1915. To byl založen dívčí odbor v rámci Junáka – českého skauta. Do jeho čela byla zvolena středoškolská profesorka Anna Berkovcová, která jako dvanáctá česká žena dokončila vysokou školu. Ustanovující schůze se dále účastnily mj. Popelka Biliánová, učitelka Emilie Milčicová nebo Vlasta Koseová. Na jedné z dalších schůzí upozorňoval skautský vedoucí Václav Jelen, že skauting, jak ho vedla Biliánová, skautingem nebyl a následně ji vyzval, aby tohoto názvu pro svoji činnost neužívala. Svůj návrh sice stáhl, ale Biliánová na další schůze nedorazila.⁹³ Tím byl zároveň ukončen spor mezi Biliánovou a Berkovcovou. Berkovcová na rozdíl od Biliánové zastávala názor, že to, co je dobré pro chlapce, je stejně dobré i pro dívky. Prosadilo se tak progresivnější směřování dívčího skautingu.

První družinou skautek se staly Sasanky, jejichž vedoucí byla Vlasta Štěpánová, které pomáhal Václav Jelen. V květnu 1915 se konalo první veřejné vystoupení skautek v pražské Klamovce na Jarních skautských dnech. V létě se konal tábor na Živohošti⁹⁴ pod vedením Koseové. Tentokrát ne již v budově, ale ve stanech. Nad táborem držel patronát František Drtina, který trávil léto poblíž, a skautky ho i navštívily. Na skautský

---

⁸⁹ Jan BĚLOHLÁVEK a kol. *100 let českého vysokoškolského sportu*. Praha 2010, s. 20–21.

⁹⁰ Východně od Jílového u Prahy.

⁹¹ Jižně od Benešova, u obce Jirovice.

⁹² Popelka BILIÁNOVÁ. *O dívčím skautingu*. Praha 1914, s. 66.

⁹³ Markéta HAVLOVA (ed.). *Z kroniky Sasanek*. Praha 2001, s. 62.

⁹⁴ Dnes se místo nachází na dně Slapské přehrady, poblíž obce Nová Živohošť.

tábor se přijela podívat Bronislava Herbenová, taktéž učitelka a manželka Jana Herbena. Ta společně s Emilií Milčicovou sepsala *Příručku dívčího skautingu*, která vyšla v roce 1922.

Dívčí skauting měl pomalejší nástup než chlapecký, a tak v roce 1918 měl „pouze“ šest oddílů. Proto došlo k osamostatnění dívčího odboru a vznikl Ženský odbor Junáka – českého skauta, jehož předsedkyní se stala Bronislava Herbenová. Výchova dívek a chlapců tak byla rozdělena. Skautky také pomohly 28. října – doručovaly zprávy do redakcí noviny a šily kokardy.⁹⁵

---

⁹⁵ Miloň LOM, Jaroslav ŠEBEK. *Historie českého skautingu slovem a obrazem*. Mladá Boleslav 1992, nestránkováno.

5. Porovnání *Scouting for Boys* a *Základů junáctví*

Komparací dvou základních příruček, které stály na začátku anglického („originálního“) a českého skautingu – *Scouting for Boys* a *Základů junáctví* – budou určeny oblasti výchovy, kde se český a anglický skauting lišil. Knihy vyšly s mírným časovým odstupem, konkrétně v letech 1908 a 1912. Na základě komparace budou analyzovány modifikované části, na kterých bude následně ukázáno, jak se český skauting odchýlil od originálního vzoru.

Scouting for Boys bylo napsáno na základě zkušeností Roberta Baden-Powella. Tato kniha původně měla pouze zpřístupnit jeho dříve vyšlou příručku *Aids to Scouting for NCOs and Men* pro mládežnickou organizaci Boys' Brigade. Baden-Powell na ní pracoval více než rok. Kniha *Scouting for Boys* poprvé vyšla na začátku roku 1908 na pokračování v šesti sešitech. Poté, co se stala příručka populární, si rychle vyžádala opakovaného vydání, tentokrát v jednom svazku.⁹⁶ Byla postupně upravována podle zkušeností, které Robert Baden-Powell získával. Nově se objevil např. desátý bod zákona.⁹⁷

Základy junáctví se nestaly pouhým překladem *Scouting for Boys*. Svojsík se na úpravě české verze dohodl korespondenčně s Baden-Powellem a přiznal ji v úvodu knihy.⁹⁸ O budoucí úpravě příručky informoval veřejnost dříve, než *Základy junáctví* vyšly.⁹⁹ Svojsík si uvědomoval odlišnosti české a anglické společnosti, proto se rozhodl k tomuto kroku přistoupit.¹⁰⁰ Úprava pro konkrétní prostředí nebyla zvláštností, neboť k ní docházelo i v jiných zemích. Zvláštní ani nebylo, že do příruček přispělo více autorů, ačkoliv v českém prostředí jich bylo mnohem více než například v Německu. I *Scouting for Boys* nebylo čistě dílem Baden-Powella, ačkoliv byl uveden jako jediný autor, ale nalézají se v něm pasáže převzaté od Setona. *Základy junáctví* vznikly v časovém presu, aby se stihlo jejich vydání do VI. všesokolského sletu.

Porovnání bylo koncipováno tak, že byly identifikovány sobě odpovídající části v obou knihách. Text v *Základech junáctví* můžeme rozdělit do několika kategorií. Jednak

---

⁹⁶ NAGY. *250 milionů*, s. 36.

⁹⁷ VALLORY. *Světový skauting*, s. 23.

⁹⁸ Antonín Benjamin SVOJSÍK. *Základy junáctví: návod pro výchovu české mládeže na základě systému Sira R. Baden-Powella „Scouting“ a za laskavého přispění četných odborníků*, Praha 1991 s. 11.

⁹⁹ SVOJSÍK. *Český skaut*, s. 8.

¹⁰⁰ BŘEČKA. *Kronika*, s. 13.

pasáže, které jsou pouze přeložené, resp. jsou upravené minimálně. Týká se to hlavně statí, které jsou přenositelné do českého nebo jakéhokoliv jiného prostředí. Většinou jde o dovednosti bez ideologického podtextu. Jedná se např. o část *Umění pozorovati* s oddíly *Pozorování, Stopování, Usuzování a Jak se kryti*. Dále se v *Základech junáctví* nalézaly části, ke kterým byl použit překlad pouze částečně, resp. části které se *Scouting for Boys* pouze inspirovaly.

U dalších částí došlo k větším zásahům nebo jejich překlad nebyl použit, resp. pouze posloužil jako inspirace pro českou verzi. Další částí věnující se praktické výchově byla část *Poznejme přírodou!*, kterou sepsal přírodovědec Bohumil Bauše. Tento oddíl by se nechal srovnat s částmi *Animals* a *Plants* ze *Scouting for Boys*. V originálních částech byly obsaženy mj. informace ze života britských kolonií. Dobově měl jen málokdo z Čech možnost tábořit v tropické oblasti. V kapitole *Orientace* došlo také k značným změnám. Jejím autorem byl cestovatel Emanuel Fait a byla inspirována *Scouting jako vychováním mládeže* od zakladatele polského skautingu Andrzeje Małkowského.¹⁰¹ Následující oddíl nazvaný *Signalizování* měl svůj předobraz¹⁰² ve *Scouting for Boys*, byl ovšem mnohem více rozpracovaný. Originální část tak působí jako jakýsi odrazový můstek, na jehož základě byla vytvořena mnohem rozsáhlejší kapitola v *Základech junáctví*.

V. část *Základů junáctví* je věnována zdravotě. Oproti *Scouting for Boys* jí bylo v *Základech junáctví* věnováno mnohem více prostoru. Úvodní část převzata nebyla, pro české poměry ji sepsali lékař Jan Šimsa a bývalý ředitel Zemské banky Království českého Jan Lošťák. První část týkající se první pomoci byla přeložena, navazovala další část, která v originále nebyla, jejím autorem byl lékař Karel Weigner. Část o první pomoci kontroloval doktor Julius Petřivalský z pražské lékařské fakulty.¹⁰³ Čeští skauti tak měli znát zdravotědu více než jejich angličtí soukmenovci.¹⁰⁴

Nedílnou součástí skautingu bylo bezpochyby táboření. Oproti *Scouting for Boys*¹⁰⁵ mu bylo v *Základech junáctví* věnováno více prostoru. Úvodní *Všeobecná část* byla sepsána nově. Navázala na ní část o táborovém vaření. Zde došlo pouze k inspiraci

---

¹⁰¹ Andrzej MAŁKOWSKI. *Scouting jako system wychowania młodzieży na podstawie dzieła Gienerala Baden-Powella*. Lvov 1911, s. 60–91.

¹⁰² BADEN-POWELL. *Scouting*, s. 173–179.

¹⁰³ SVOJSÍK. *Základy junáctví*, s. 11.

¹⁰⁴ BADEN-POWELL. *Scouting*, s. 248–271.

¹⁰⁵ Tamtéž, s. 136–145.

originálem,¹⁰⁶ Svojsík tuto část více rozpracoval. Navíc obsahovala velké množství receptů – prakticky se jednalo o kompletní táborovou kuchařku se všemi druhy jídel, na které si šlo vzpomenout. Konzultantem části o vaření byl František Havlík.¹⁰⁷ V části týkající se praktického táboření¹⁰⁸ byl více poznat Svojsíkův vliv oproti Baden-Powellovskému. Pasáže o táboření ve *Scouting for Boys* se staly inspirací pro české prostředí, nicméně konkrétní návody, jako jak postavit vlastní most nebo loď, převzaty byly. Kapitoly o táboření doplnily dvě statě propagátora výuky ručních prací a učitele Václava Rohleny.

Oproti *Scouting for Boys* bylo v *Základech junáctví* mnohem více prostoru věnováno cvičení.¹⁰⁹ Oddíl *Tělocvik a sport* sepsaný Svojsíkem a Klenkou měl zcela nepochybně inspiraci v Sokole, neboť oba autoři byli jeho členy. Nicméně je ještě doplnil pasáží zakladatel Českého olympijského výboru Jiří Stanislav Guth-Jarkovský.¹¹⁰ Současně II. část *V přírodě* z I. oddílu *Do přírody*, který napsal Svojsík sám, přímý předobraz ve *Scouting for Boys* neměla. V této části byly shrnuty hlavně jeho zkušenosti, resp. jednalo se o praktického rádce. Lze se dozvědět mj. o tom, jak cestovat v Rakousku a v zahraničí nebo jak předpovídat počasí.

Kapitola *Patriotism ze Scouting for Boys* přeložena nebyla. Její překlad by ani pro české prostředí neměl význam, neboť Baden-Powell se zabýval vztahem skautů k britskému impériu. Proto byly do českého překladu napsány dva kratší články. První od spisovatele Karla Václava Raise s názvem *Národ* a druhý od Karla Kramáře *Češi a Rakousko*. Kramář přislíbil napsat ještě jeden příspěvek *Češi a Slovanstvo*, kvůli uzávěrce knihy ho ale nestihl dokončit.¹¹¹ V polské příručce je vztah harcerů a státu vypuštěn. *Das Pfadfinderbuch* kapitolu týkající se vztahu skautů ke spolkovým státům a k Německé říši naopak obsahovala, byl v ní popsán pozitivně, podobně jako u Velké Británie.¹¹²

Hlavní organizační základy skautingu sepsal Baden-Powell do úvodní kapitoly své práce.¹¹³ Ačkoliv některé části z jeho práce se objevily v první části¹¹⁴ u Svojsíka, většinu

---

¹⁰⁶ BADEN-POWELL. *Scouting*, s. 145–151.

¹⁰⁷ SVOJSÍK. *Základy junáctví*, s. 11.

¹⁰⁸ Tamtéž, s. 385–444.

¹⁰⁹ BADEN-POWELL. *Scouting*, s. 207–211.

¹¹⁰ SVOJSÍK. *Základy junáctví*, s. 563–568.

¹¹¹ Antonín Benjamin SVOJSÍK: *Dr. Karel Kramář a skauting*. Skaut-Junák 9–10/23, s. 130.

¹¹² Aledander LION. *Das Pfadfinderbuch*, Baunach 2014, s. 304–312.

¹¹³ BADEN-POWELL. *Scouting*, s. 32–51.

zařadil do šesté části, konkrétně do čtvrtého oddílu *Základ organizace*. Zde právě byla popsána převzatá organizace skautingu, upravená pro české prostředí. Na rozdíl od *Scouting for Boys* se v *Základech junáctví* nenalézalo konkrétní znění skautského slibu oproti heslu a zákonu, které obsaženy byly.¹¹⁵

Co se tedy nacházelo v úvodní části *Základů junáctví*, pokud se Svojsík organizaci věnoval až v jejich závěru? Obsahovala popis, jakým způsobem se skauting vyvíjel. Další části byly *Scouting for Boys* inspirované: konkrétně životopis Roberta Baden-Powella, ale i Ernesta Thompsona Setona nebo povídání o využití chlapců-skautů v bojích u Mafekingu. Dále se zde nacházely informace o šíření skautingu. Oddíl otevřel František Drtina s článkem *Výchova přirozená a v přírodě* a uzavřela pasáž od národního socialisty Václava Klofáče *Skautování a militarismus*. V druhém oddíle bylo psáno o *Podstatě skautingu*, o základních pilíř výchovy. Navíc se zde nacházel článek lékaře Josefa Thomayera *Noclehování v přírodě*. Do třetího a čtvrtého oddílu už přispívali pouze externí autoři. O *Významu skautingu* psali doktor Ot. Faustka, František Čáda a novinář František Václav Krejčí. Poslední oddíl se věnoval vzorům, ty *Scouting for Boys* také zahrnovaly. Pro české skauty ale byly vybrány vzory zcela jiné, národně laděné. Historik Vojtěch Sokol zpracoval dvě části týkající se české historie, Alois Jirásek vyzdvihl Chody. Další vzory byly zahraniční. Spisovatel Josef Holeček sepsal kapitolu o černohorském generálovi Marku Miljanovi nazvanou *Černohorský junák*, která současně odkazovala na název českých skautů. Nechyběl ani dobový odkaz na Rusko v části nazvané *Ruská škola práce* od překladatele z ruštiny Karla Velemínského, který podobně jako Svojsík vyučoval na žižkovské reálce. Kód bušidó a japonští samurajové byli součástí *Scouting for Boys*, v *Základech junáctví* jim byl věnován větší prostor v části, kterou sepsal cestovatel Alois Svojsík.

Poslední zbývající kapitolou ze *Základů junáctví* je VI. část *Junák ve společnosti. Ctnosti a povinnosti Junáka. Základ organizace*. Stejně tak se jmenovaly jednotlivé oddíly. O částech týkajících se základu organizace bylo pojednáno výše. Oddíl *Junák ve společnosti* spolu sepsali Svojsík a Jan Novák. Novák zároveň sepsal většinu kapitoly o *Ctnostech a povinnostech junáka*. Přispěli do ní sokol Karel Vaníček článkem o skromnosti, dětský spisovatel Petr Dejmek, který varoval před různými nešvary v soudobé společnosti, František Bílý svým přáním českým junákům, hudební pedagog

---

¹¹⁴ SVOJSÍK. *Základy junáctví*, s. 15–40.

¹¹⁵ Tamtéž, s. 673–677, 682.

Karel Hoffmeister, který popsal vztah českých junáků a hudby, a o vztahu s uměním referoval kunsthistorik Zdeněk Wirth. Škole a rodině se věnoval Karel Václav Rais, na jehož příspěvky navázal jeho dříve zmíněný text o národu.

Na závěr *Základů junáctví* bylo otištěno slovo Františka Drtiny. Na konec *Scouting for Boys* byly zařazeny hymny jednolitých britských dominií.¹¹⁶ V *Základech junáctví* píseň sice byla, jednalo se ale o českou skautskou hymnu s názvem *Junácká*, jejímiž autory byli hudební skladatel Karel Kovařic a básník František Serafínský Procházka. Ta zůstala hymnou dodnes, na rozdíl od písně, kterou uvedl ve *Scouting for Boys* Baden-Powell. V knize ji najdeme pod jménem *The Scout's Chorus*,¹¹⁷ ale je známá rovněž pod názvem *Engonyâma*. Dnes se užívá jako píseň, kterou zpívají a při ní tancují absolventi lesních škol ve Velké Británii.¹¹⁸ *Engonyâma* pochází původně z kmene Zulu.¹¹⁹

Do *Základů junáctví* byly také částečně převzaty ilustrace *Scouting for Boys*. Ty byly přejaty i do německého a polského překladu. Změnou byl ale systém, jak se v *Základech junáctví* objevovaly hry – byla jim věnována samostatná kapitola,¹²⁰ kterou zpracovali Svojsík s Klenkou. Jde o překlady ze *Scouting for Boys*, kde se hry nacházejí vždy za konkrétní tematickou kapitolou jako doporučení, jak látku s dětmi zábavně procvičovat. V anglické, německé, polské a české základní skautské příručce se tak objevily hry jako *Sibiřský uprchlík* nebo *Lov na velrybu*.

Zajímavý rozbor autorů provedl ve své diplomové práci Jan Mareš.¹²¹ V něm mj. upozornil na to, že většina příspěvatelů patřila buď k veřejně činným osobnostem, nebo byla spojena se školstvím. Mareš také na příkladu Raise ukázal, že mohla být snaha Svojsíka získat významné osobnosti čistě účelová. Rais měl dostat k vypracování pouze témata bez žádných dalších kritérií. Sám Rais se obával, zda bude jeho přístup s charakterem příručky slučitelný.¹²² Získáním příspěvku od Raise a dalších významných českých osobností mohl skauting dosáhnout jistého legitimizujícího prvku ve společnosti.

---

¹¹⁶ BADEN-POWELL. *Scouting*, s. 338–341.

¹¹⁷ Tamtéž, s. 40–41.

¹¹⁸ ŠANTORA. *Skautské století*, s. 16.

¹¹⁹ NAGY. *250 milionů*, s. 35.

¹²⁰ SVOJSÍK. *Základy junáctví*, s. 522–547.

¹²¹ Jan MAREŠ. *Krise maskulinity mezi chimérou a stereotypem. Gender a česká společnost na přelomu 19. a 20. století*. Praha 2012, s. 70–72.

¹²² Tamtéž, s. 89.

Z porovnání vyplývá, že problematická byla recepce skautských hodnot a národa. V otázce národa šlo o postavení českého skautu vůči rakouské monarchii. Kromě těchto dvou oblastí bude důležitou součástí analýzy vztah Junáka a Sokola. Ačkoliv to ze *Základů junáctví* nemusí být znát, spor o to, zda skauting jako metodu zařadit do Sokola, byl velmi živý a nešlo jenom o tu část, kdy čeští skauti mají oproti svým anglickým vzorům v základní příručce delší návod, jak cvičit. *Základy junáctví* celkově obsahovaly asi jednu třetinu přeloženého textu ze *Scouting for Boys*, ostatní části byly nově napsány pro české prostředí. Zbytek knihy posloužil jako inspirace pro napsání jednotlivých kapitol. Použitého originálního textu v *Základech junáctví* bylo mnohem méně než v německé nebo polské příručce.

6. Skautský hodnotový systém

Posláním skautského hnutí je výchova, která na základě svých principů rozvíjí mladé lidi. Třemi základními principy jsou: povinnosti k Bohu,¹²³ povinnosti k druhým a povinnosti k sobě. Ačkoliv byly jasně stanoveny až v 70. letech 20. století, jsou ve skautingu obsaženy už od jeho založení.¹²⁴ Nacházely se v první verzi slibu, která se objevila ve *Scouting for Boys*.¹²⁵ Výchova skautingu je založena na hodnotovém systému, jenž je vyjádřen skrze sociální, resp. morální kodex, který se označuje jako skautský zákon. Jeho dobrovolné přijetí se děje skrze skautský slib. Jak slib, tak zákon si jednotlivé národní organizace mohou upravit, aby více odpovídaly kulturním zvyklostem v dané zemi. Zároveň ale musí stále obsahovat všechny tři výše zmíněné principy.¹²⁶ Byť k přijetí těchto pravidel došlo později, tak k jednotlivým národním úpravám docházelo spontánně už před vznikem mezinárodní organizace BSIB. Apelem na připravenost k zákonu je skautské heslo.¹²⁷ V českých zemích zároveň došlo k modifikaci pojmenování pro skauta, kdy pro něj byl přijat název junák.

Oproti britskému originálu si vizuální obměnou prošel znak. Původní anglický skautský znak fleur de lis neboli heraldický symbol lilie byl v českém prostředí upraven.¹²⁸ Do lilie byl Mikulášem Alšem doplněn bílý štítek se psí hlavou, která měla odkazovat na Chody. Chodský pes je zároveň odrazem „*vlastenectví, národní hrdosti, a zároveň symbolem věrnosti*“.¹²⁹ V tomto případě se jednalo o věrnost skautskému zákonu.¹³⁰ Psí hlava byla užita jakožto symbol Chodů, českých hraničářů, obránců hranice proti Němcům.¹³¹

---

¹²³ Nejedná se nutně o Boha v náboženském slova smyslu. Týká se to duchovních hodnot života, základní víry v sílu, které nás přesahuje. (VALLORY. *Světový skauting*, s. 63)

¹²⁴ VALLORY. *Světový skauting*, s. 62–63.

¹²⁵ BADEN-POWELL. *Scouting*, s. 36.

¹²⁶ VALLORY. *Světový skauting*, s. 64–65.

¹²⁷ ŠANTORA. *Skautské století*, s. 27.

¹²⁸ Antonín Benjamin SVOJSÍK. *Organisace*. Praha 1921, s. 79.

¹²⁹ ŠANTORA. *Skautské století*, s. 33.

¹³⁰ Tamtéž, s. 33.

¹³¹ Antonín Benjamin SVOJSÍK. *Výchova občana republiky skautováním*. Praha 1920, s. 31.

6.1. Skautské heslo

Heslo společně s denním příkazem *Alespoň jeden dobrý skutek denně* představují konkrétní apel na to, co by měl skaut dělat. Jeho smyslem je, aby si člověk zvykl na každodenní pomoc ostatním.¹³² V angličtině heslo zní „*Be prepared!*“¹³³ a vytvořil ho Robert Baden-Powell již za svého působení v armádě. Vzniklo krátce po jeho úspěchu v Mafekingu, kdy mu bylo dovoleno realizovat nový systém výcviku vojáků, který byl založený více na iniciativě než na drilu. Dokonce byla pro vojáky navržena zvláštní uniforma, která se později stala předobrazem skautského kroje. Její součástí byl klobouk, na kterém byly umístěny iniciály „B. P.“. Byla to právě první písmena hesla,¹³⁴ zároveň to byly iniciály příjmení Baden-Powella. Ve *Scouting for Boys* je pak vysvětlováno, že slovy „*Be prepared*“ se míní připravenost mysli a těla plnit svoje povinnosti i v nečekaných situacích.¹³⁵ Zároveň se heslo objevuje v celé příručce relativně pravidelně u různých oborů, jako např. v kapitole *Saving Life* nebo *Chivalry of the Knights*.

V německém překladu heslo zní „*Sei allzeit bereit!*“¹³⁶ a odpovídá anglické předloze. V polském případě došlo k úpravě na „*Czuwaj!*“,¹³⁷ ačkoliv doslovný překlad by byl „*Bądź gotów!*“.¹³⁸ Svojsík při recepci hesla uvažoval také o německém hesle „*Edel sei der Mensch, Hilfreich und gut!*“.¹³⁹ Jedná se o úvodní verše z básně *Das Göttliche* od Johanna Wolfganga Goetha.¹⁴⁰ Další promyšlenou možností bylo Cicerovo *Salus Populi Suprema Lex*.¹⁴¹

V *Základech junáctví* nalezneme téměř doslovný překlad hesla ze *Scouting for Boys*, došlo jen k drobným úpravám. Byla např. vypuštěna zmínka o iniciálách Baden-Powella. Článek je doplněn o jiná hesla junáků, která navrhol Svojsík: „*Vlastní cestou! Napřed*

---

¹³² ŠANORA. *Skautské století*, s. 27.

¹³³ BADEN-POWELL. *Scouting*, s. 44.

¹³⁴ NAGY. *250 miliónů*, s. 30.

¹³⁵ BADEN-POWELL. *Scouting*, s. 44.

V překladu: Buď připraven!

¹³⁶ LION. *Das Pfadfinderbuch*, s. 27

¹³⁷ V překladu: Buď bdělý! Překlad autor.

¹³⁸ MAŁKOWSKI. *Scouting*, s. 158.

¹³⁹ AJ, SI, A. B. Svojsík, *Náčrty k počestění skautingu*, neusp.

V překladu: Ušlechtilý je člověk, nápomocný a dobrý!

¹⁴⁰ <http://gutenberg.spiegel.de/buch/gedichte-9503/236> k 7. 1. 2018.

¹⁴¹ AJ SI, A. B. Svojsík, *Náčrty k počestění skautingu*, neusp.

V překladu: Blaho lidu nejvyšší zákon jest

*povinnost, potom zábava! Vlast především!*¹⁴² Tato hesla se objevila dříve v časopise *Malý čtenář*, kde najdeme stručně vysvětleno, co si pod heslem „*Bud' připraven!*“ představit: „*Všeho si všímej a kdekoliv naskytne se ti příležitosti, svou pomocí přispěj!*“¹⁴³ Další navrhovaná hesla se více neprosadila.¹⁴⁴ Heslo bylo nakonec přeloženo jako „*Bud' připraven!*“¹⁴⁵ a rychle se vžilo.

Alternativní překlad, který vyšel před *Základy junáctví* v brožuře *Význam skautování*, pocházel od Františka Čády a zněl „*Bud' vždy pohotov!*“¹⁴⁶ Významově stejný text jako v *Základech junáctví* nalezneme také v *Kapesní knížce*, zde již bez dalších alternativ.¹⁴⁷ Stejně znění hesla přejal Jaroslav Novák do brožury *Junácká příručka*, dodává ale, že „*jest také zhuštěným výrazem účelu junácké výchovy.*“¹⁴⁸

Rozbor hesla provedl sokol a pedagog Emanuel Chalupný v knize *Sokol a skauting* z roku 1923. V jeho pojetí heslo nabývá až třech významů. U dvou vychází ze *Scouting for Boys*, kde jeden význam je, že „*skaut se má předvídatelným myšlením a činností připravovat k tomu, aby v jakékoli příhodě si dovedl správně počínat a nikdy se nedal překvapit.*“¹⁴⁹ Druhým pak: „*Skaut má být připraven každou chvíli, aby konal povinnost a čelil nebezpečí, pomáhaje soudruhům. Zde heslo to dostává smysl výchovy mravní, altruistické.*“¹⁵⁰ Tyto výklady si podle něj neodporují, spíš dokazují složitost skautingu. Chalupný v hesle viděl ještě jeden rozměr. Mělo by skauta vychovávat do dobového světa, aby se v něm dobře orientoval.¹⁵¹ Stejný výklad hesla ve své práci *Družinová soustava* uvedl Jan Novák.¹⁵²

---

¹⁴² SVOJSÍK. *Základy junáctví*, s. 673–674.

¹⁴³ Antonín Benjamin SVOJSÍK. *Jak žijí hoši v Anglii*. *Malý čtenář*, 17/34 1911, s. 264.

¹⁴⁴ PLAJNER. *Hledání*, s. 129.

¹⁴⁵ SVOJSÍK. *Základy junáctví*, s. 673.

¹⁴⁶ ČÁDA. *Význam skautování*, s. 9.

¹⁴⁷ Miloš SEIFERT a Miloš MEIXNER. *Kapesní knížka českých junáků: stručný přehled nejdůležitějších znalostí a výkonů, jakož i potřeb skauta v zemích českých*. Beroun 1913, s. 7.

¹⁴⁸ NEANDER [Jaroslav NOVÁK]. *Junácká příručka*. Praha 1917, s. 9.

¹⁴⁹ Emanuel CHALUPNÝ. *Skauting a sokolstvo*. Praha 1923, s. 20.

¹⁵⁰ CHALUPNÝ. *Skauting*, s. 20.

¹⁵¹ Tamtéž, s. 21.

¹⁵² Jan NOVÁK. *Družinová soustava, (The patrol system): příspěvek k prohloubení skautské praxe*. Praha 1922, s. 36.

Jako příklad splnění skautského hesla byla brána účast skautů v rámci doručovací služby po převratu 28. října 1918.¹⁵³ Heslo se po vzniku nového státu neměnilo, zůstalo stejné a bylo vysvětlováno stejně jako doposud.¹⁵⁴

6.2. Skautský zákon

Skautský zákon je pro každého skauta mravním kodexem, který přijímá dobrovolným slibem. Svými deseti body se může podobat křesťanskému desateru, ale oproti němu je formulováno pozitivně, tj. jaký by skaut měl být.¹⁵⁵ V úvodu je uvedeno, že skautský zákon navazuje na „zděděné“ zákony ze starých časů, jako na japonský kód bušido, středověké rytíře nebo domorodé kmeny.¹⁵⁶ Eduard Vallory zároveň upozorňuje, „že skautský zákon je napsán tak, že je přínosný spíše pro druhé než pro toho, kdo ho přijímá.“¹⁵⁷ Původně bylo ve *Scouting for Boys* uvedeno pouze devět bodů skautského zákona:

1. *A scout's honour is to be trusted.*
2. *A scout is loyal to the king, and to his officers, and to his country, and to his employers.*
3. *A scout's duty is to be useful and help the others.*
4. *A scout is a friend to all, and brother to every other scout, no matter to what class the other belongs.*
5. *A scout is courteous.*
6. *A scout is friend to animals.*
7. *A scout obeys orders.*
8. *A scout smiles and whistles.*
9. *A scout is thrifty.*¹⁵⁸

---

¹⁵³ SVOJSÍK. *Výchova občana*, s. 30.

¹⁵⁴ SVOJSÍK. *Organisace*, s. 16.; Antonín Benjamin SVOJSÍK a Jan NOVÁK. *Základové skautingu: příručka pro výchovu sokolského dorostu*. Praha 1920, s. 434.

¹⁵⁵ ŠANTORA. *Skautské století*, s. 26.

¹⁵⁶ POWELL. *Scouting*, s. 44; SVOJSÍK. *Základy junáctví*, s. 673.

¹⁵⁷ VALLORY. *Světový skauting*, s. 23.

¹⁵⁸ BADEN-POWELL. *Scouting*, s. 44–46.

V překladu: 1. Na skautovu čest se dá spolehnout. 2. Skaut je oddaný králi, svým nadřízeným, své zemi a svým zaměstnavatelům. 3. Skautovou povinností je být užitečný a pomáhat druhým. 4. Skaut je přítelem lidí a bratrem každého skauta bez ohledu na to, z jaké je sociální třídy. 5. Skaut je zdvořilý. 6. Skaut je přítelem zvířat. 7. Skaut uposlechne příkazy svého družinového rádce nebo vůdce bez jakýchkoliv otázek. 8. Skaut se usmívá a za jakýchkoliv okolností si hvízdá. 9. Skaut je hospodárný. Překlad převzat

V roce 1911 byl k těmto devíti bodům zákona doplněn desátý, který zněl: „*A scout is Pure in Thought, Word, and Deed.*“¹⁵⁹ Jedná se o bod s velkým morálním přesahem, který by do sebe dokázal obsáhnout všechny ostatní zákony.

V *Das Pfadfinderbuch*¹⁶⁰ a *Scouting jako system wychowania młodzieży*¹⁶¹ vyšel ještě původní, devítibodový zákon. Ačkoliv je z pracovní verze překladu patrné, že Svojsík pracoval ještě s devítibodovou verzí zákona,¹⁶² v *Základech junáctví* se objevil již v desetibodovém znění. K velkým rozdílům mezi pracovní a konečnou verzí v *Základech junáctví* nedošlo. V nich se však skautský zákon v českém překladu na veřejnosti neobjevil poprvé, dřívější překlad vyšel v časopise *Výchova tělesná*.¹⁶³ Nejdříve bude dán prostor znění jednotlivých bodů zákona, jak byly uvedeny v *Základech junáctví*:

„Zákon junáků.

1. Prvním vůdcem junáka je pravda a z toho jednání pak vyplývá důvěra, které se každý skaut těší. (...)
2. Junák je v pravém smyslu loajální. Je věrně dbalý povinností k svým rodičům, k své vlasti, nadřízeným i k svým zaměstnavatelům. (...)
3. Povinností junákovou je býti jiným užitečný a pomáhati jim. (...)
4. Junák je přítelem každému člověku a bratrem každého skauta, ať náleží třídě společenské kterékoliv. (...)
5. Junák je zdvořilý ke všem, (...).
6. Junák je ochráncem zvířat před trápením a nezabíjí zbytečně ani toho nejmenšího tvora; zabiti zvíře pro potravu je dovoleno.
7. Junák je poslušen rozkazů svých rodičů, vůdců a rádců v družině a vůbec každého představeného bez výhrady. (...)
8. Junák se usmívá a prozpěvuje si za všech okolností. (...)
9. Junák je šetrný; (...)

---

z VALLORY. *Světový skauting*, s. 20.

¹⁵⁹ BADEN-POWELL. *Scouting*, s. 361.

V překladu: Skaut je čistý v myšlenkách, slovech i skutecích. Překlad převzat z VALLORY. *Světový skauting*, s. 23.

¹⁶⁰ LION. *Das Pfadfinderbuch*, s. 27–29.

¹⁶¹ MAŁKOWSKI. *Scouting*, s. 159–161.

¹⁶² AJ SI, A. B. Svojsík, Překlad *Scouting for Boys*, s. 13–14.

¹⁶³ Ladislav DRŮBEK: *Scouting, nový typ anglické výchovy tělesné*. *Výchova tělesná*. List věnovaný tělesným cvičením mládeže, 2–3/10 1911, s. 40–41.

10. *Junák je čistý v myšlení, v slově i konání. (...)*¹⁶⁴

Oproti zákonu ze *Základů junáctví* se v časopise *Výchova tělesná* objevila nepatrná odlišnost u druhého bodu: „2. *Skaut jest věrný vlasti a má povinnost ji vždy chránit.*“¹⁶⁵ Loajalita zde byla zmenšena pouze na vlast, což může být dáno zjednodušenou časopiseckou formou článku, kde všechny zákony nebyly podrobně rozepsány. Ostatní zákony se významově neliší. Celkové znění ve *Výchově tělesné* je překladově nejbližší k anglickému originálu. Další verze překladu zákona více zachovávají význam oproti formě. Skautský zákon, který vyšel v *Kapesní knížce*, je obsahově stejný jako v *Základech junáctví*. Výjimku tvoří první bod zákona, který je v Seifertově překladu blíže k Baden-Powellově významu než u Svojsíka:¹⁶⁶ „I. *Junákovi jest čest svatou.*“¹⁶⁷

Ke změnám formulace zákona došlo až v letech 1920 a 1921. V příručce *Základové skautingu* byl publikován aktualizovaný výklad skautského zákona. Již na první pohled je obsáhlejší než v *Základech junáctví*. Většinou je dodáno více příkladů, jak by se měl skaut podle něj chovat. Zároveň je z něj ale cítit „duch doby“, kdy v něm nalezneme např. odkazy na americké prezidenty George Washingtona a Benjamina Franklina, československé legionáře nebo Jana Husa.¹⁶⁸ Formulace zákona se ustálila na znění z *Organizace*, resp. na jeho přechýlení do ženského rodu z *Příručky dívčího skautingu*:

„*Skautský zákon*

zní:

1. *Skaut je pravdomluvný.*
2. *Skaut je věrný a oddaný.*
3. *Skaut je prospěšný a pomáhá jiným.*
4. *Skaut je přítelem všech lidí dobré vůle a bratrem každého skauta.*
5. *Skaut je zdvořilý.*
6. *Skaut je ochráncem přírody a cenných výtvorů lidských.*
7. *Skaut je poslušný rodičů, představených a vůdců.*
8. *Skaut je veselý myslí.*
9. *Skaut je spořivý.*

---

¹⁶⁴ SVOJSÍK. *Základy junáctví*, s. 674–677.

¹⁶⁵ Ladislav DRŮBEK: *Scouting, nový typ anglické výchovy tělesné*. *Výchova tělesná*. List věnovaný tělesným cvičením mládeže, 2–3/10 1911, s. 41.

¹⁶⁶ ŠANTORA. *Skautské století*, s. 26.

¹⁶⁷ SEIFER a MEIXNER. *Kapesní knížka*, s. 8–10.

¹⁶⁸ SVOJSÍK a NOVÁK. *Základové skautingu*, s. 423–434.

10. *Skaut je čistý v myšlení, slovech i skutcích.*¹⁶⁹

K plnění zákona doplňuje Jan Novák: „*Třeba říci hochovi, že mravnost je jen jedna a poruší-li se zákon jeden, porušují se všechny. Také na to upozorní, že poruší-li Čech, Němec, Maďar zákony své země, zůstává proto přece Čechem, Němcem, Maďarem. Poruší-li skaut zákon skautský, přestává býti skautem. Proto i znění skautského zákona je jiné, než jak je u zákonů obvyklo. Tu neříká se ‚skaut musí‘, ‚skaut nesmí‘, ale prostě ‚skaut je‘, poněvadž ho k tomu nikdo nenutí, než-li jeho vlastní svědomí a dobrovolně na se vzaté závazky.*“¹⁷⁰ Z ukázky je tak dobře patrné dobrovolné dodržování skautského zákona. Jan Novák též upozorňuje na to, že skautský zákon je oproti jiným formulován pozitivně, a ne skrze zákazy.

Nejedná se však o jedinou formulaci z této doby. Jinou možnost v *Tábornické příručce* nabízí Eduard Štorch. Jeho formulace skautský zákon v prvním a druhém bodě posouvá do trochu jiných mezí: „*1. Skaut je pravdivý, jeho slovo je svaté. 2. Skaut je čestný, není v něm falše.*“¹⁷¹ V případě prvního bodu se jedná o posun významu – v pojetí Svojsíka jde o pravdomluvnost, jde o zachování morální hodnoty. Naproti tomu Štorchovo pojetí míří spíše na jedince, nabádá ho, aby jeho skautství nebylo pouze jakousi maskou, kterou nosí. Skaut musí být skautem, ne si na něj pouze hrát. U druhého bodu došlo k úplné změně, „*věrnost a oddanost*“ byla vypuštěna. Druhý bod ve Štorchově případě více rozvíjí a podtrhuje bod první.

Miloš Seifert v roce 1920 vydal příručku *Přírodou a životem k čistému lidství*, kde formuluje junácký zákon více po vzoru Setona, což otevřeně v knize přiznává:

„*I. Síla*

1. *Odvaha.*

2. *Skromnost.*

3. *Poslušnost vlastního svědomí.*

II. Krása

4. *Čistota.*

5. *Úcta k tělu.*

6. *Zkrásnění svého prostředí.*

---

¹⁶⁹ SVOJSÍK. *Organisace*, s. 15; Emilie MILČICOVÁ a Bronislava HERBENOVÁ. *Příručka dívčího skautingu*. Praha 1922, s. 33.

¹⁷⁰ NOVÁK. *Družinová soustava*, s. 34.

¹⁷¹ Eduard ŠTORCH. *Tábornická příručka: organisace rodinného skautingu*. Praha 1921, s. 54.

III. Pravda

7. Čestnost.

8. Poctivost.

9. Úcta k mysteriím života a vesmíru.

IV. Láska

10. Bratrství.

11. Obětavost

12. Radost ze života a práce.¹⁷²

Na první pohled je v koncepci zákona vidět, že je jiný než skautský zákon převzatý od Baden-Powella. Jeho výklad se taktéž úplně liší, byť by bylo možné najít několik styčných ploch.¹⁷³

Ke skautskému zákonu se vyjadřuje taktéž Emanuel Chalupný. Obává se toho, aby se z něj nestalo „bezduché odříkávání příkazů“.¹⁷⁴ Jinak se zákonem souhlasí, avšak podotýká, že některé body se musí dětem vyložit, což se týká hlavně všeobecných bodů zákona, např. „skaut jest oddán dobru“.¹⁷⁵

6.3. Skautský slib

Skautský slib je závazkem, který skaut přijímá na základě svého dobrovolného rozhodnutí. Přihlašuje se v něm k plnění skautského zákona, podle kterého se snaží co nejlépe žít. Zákon a slib se staly hlavním hodnotovým rámcem skautingu.¹⁷⁶ Slib je formalizovaný a zároveň individualizovaný akt, který je garantovaný širší komunitou, jež takový slib bere vážně.¹⁷⁷ Takto slib chápe skauting, ale jak byl slib jako takový chápán v dobovém pojetí? Z *Ottova slovníku naučného* se lze dozvědět, že „Slib je projev vůle, jímž někdo zavazuje se k určitému plnění nebo opominutí.“¹⁷⁸ V tomto směru by skautský slib této definici vyhovoval. Ovšem *Ottův slovník naučný* dále říká: „S[lib] o sobě nemívá účinků právních; teprve přijetím jeho druhou stranou vzniká smlouva, kteráž zakládá pro slibujícího, (...),

---

¹⁷² Miloš SEIFERT. *Přírodou a životem k čistému lidství: příručka českých junáků*. Praha 1920, s. 82.

¹⁷³ SEIFERT. *Přírodou*, s. 82–100.

¹⁷⁴ CHALUPNÝ. *Sokol*, s. 58.

¹⁷⁵ Tamtéž, s. 58.

¹⁷⁶ VALLORY. *Světový skauting*, s. 23.; Jiří ZAJÍC. *Myšlenkové základy skautingu*. Praha 2001, s. 66.

¹⁷⁷ Jarmila ŠTOGROVÁ (ed.) a Josef ŠTOGR (ed.) *Slibuji na svou čest: význam skautského slibu*. Praha 2011, s. 8.

¹⁷⁸ J. V. „Slib“ In *Ottův slovník naučný*, sv. 23, Praha 1905, s. 389.

právní závazek.¹⁷⁹ Zde skautské pojetí již neodpovídá. Složením skautského slibu nevznikal závazek právní, nýbrž morální, tím se lišil od uvedeného hesla.

Nejprve bude představeno, jakým způsobem se vyvíjel skautský slib v počátcích hnutí. Na konci sledovaného období vznikly odlišné sliby pro mladší a starší věkové kategorie. Vzhledem k tomu, že se zakládají na trochu jiné bázi a neprošly si podobnou genezí, nebude k nim zde přihlíženo.

Českou verzi (české verze) slibů inspirovaly tři cizojazyčné sliby, které budou rozebrány jako první. Jedná se konkrétně o verzi anglickou, německou a pro porovnání polskou. V soupisu doporučené literatury v *Základech junáctví*¹⁸⁰ byly uvedeny skautské příručky z těchto zemí. Minimálně Antonín Benjamin Svojsík je tím pádem musel znát.

Původní britský slib zněl:

„The Scout's Oath

Before he becomes a scout a boy must take scout's oath, thus:

'On my honour I promised that –

- 1. I will do my duty to God and the King.*
- 2. I will do my best to help others, whatever it costs me.*
- 3. I know the scout law, and I will obey it.*“¹⁸¹

Z toho vyplývá, že skaut slibuje na svou čest tři základní věci: plnění povinností vůči představiteli země a Bohu, pomoc druhým a dodržování skautského zákona, morálního kodexu, kde jsou jednotlivé body hlouběji rozpracovány. Anglická verze slibu zůstala po celou dobu její existence obsahově nezměněna, došlo pouze k úpravě její formulace.

Anglická a německá verze se obsahově neliší. V Německu byl jinak upraven vztah k zemi, konkrétně ne jenom povinnosti k císaři, ale i k představiteli spolkové země, což bylo dáno specifikem Německa, které bylo tvořeno několika státy.

„Dann muss jede den Eid als Pfadfinder leisten, d. h. er muss auf seine Ehre drei Dinge geloben:

- 1. Treue zu Gott, dem Kaiser und seinem Landesherrn.*
- 2. Jedem Menschen jederzeit in der Not zu helfen.*

---

¹⁷⁹ J. V. „Slib“ In *Ottův slovník naučný*, sv. 23, Praha 1905, s. 389.

¹⁸⁰ SVOJSÍK. *Základy junáctví*, s. 710–712.

¹⁸¹ BADEN-POWELL. *Scouting*, s. 36.

V překladu: Skautský slib. Než se stane skautem, musí chlapec složit skautský slib, který zní: Na svou čest slibuji, že 1. budu plnit své povinnosti k Bohu a králi. 2. vynasnažím se pomáhat ostatním ať to stojí cokoliv. 3. znám skautský zákon a budu se jím řídit. Překlad převzat z VALLORY. *Světový skauting*, s. 20.

3. *Dem Gesetze der Pfadfinder zu gehorchen.*¹⁸²

V polském případě skaut pouze sliboval, už ne ovšem na svou čest. Slib již neobsahoval vztah k Bohu, stejně tomu bylo s vazbou na panovníka. Ten byl nahrazen obecně formulovaným termínem země. V tomto lze pozorovat zřetelný posun oproti anglické a německé verzi slibu. Připravenost pomoci jiným a dodržování skautského zákona byla oproti nim vypuštěna. Je tu ještě další rozdíl. Slib nevyšel ve skautské příručce jako v případě Velké Británie a Německa. Vyšel v prvním čísle časopisu *Skaut: pismo młodzieży polskiej*, který začal vycházet ve stejném roce publikování *Scouting jako system wychowania młodzieży*:

„*Ślubuję:*

1. *wierność Ojczyźnie,*
2. *gotowość w każdej chwili niesienia pomocy innym,*
3. *posłuszeństwo Prawu Skautowemu.*¹⁸³

Jak již bylo zmíněno výše, v *Základech junáctví* se slib neobjevuje, a to navzdory tomu, že Svojsík ve svém pracovním překladu se slibem pracoval.¹⁸⁴ O slibu se v *Základech junáctví* psalo: „*Když nováček prokázal, že zná povinnosti junáků a nejdůležitější příkazy pro pobyt v přírodě, slibuje na svou čest, že se všemožně přičiní, aby řádně plnil veškeré povinnosti junáků i své vlastní, a že bude při každé příležitosti svým bližním ku pomoci.*“¹⁸⁵ Je to jen jakási představa o tom, že skaut bude po dosažení určité úrovně slibovat. Vztah k zemi byl vynechán, nebyl formulován ani obecně, jak tomu bylo u polského slibu. Podobně tomu bylo s poměrem k Bohu. První konkrétní známá verze slibu pochází z roku 1913 a vyšla v *Kapesní knize českých junáků* od Seiferta a Meixnera:

„*Slibuji na svou čest,*

1. *že budu věrný ideálům vlastní své duše,*

---

¹⁸² LION. *Das Pfadfinderbuch*, s. 12.

V překladu: Pak musí každý složit skautský slib, tzn. že musí na svou čest slíbit tři věci: 1. Pravdivost k Bohu, císaři a zemskému pánu. 2. Pomáhat komukoliv v nouzi v každý čas. 3. Poslušnost skautského zákona. Překlad autor.

¹⁸³ *Jak zawiązać patrol?* Skaut: pismo młodzieży polskiej 1/1 15. 10. 1911 s. 15.

V překladu: Slibuji: 1. věrnost vlasti, 2. být kdykoliv připraven pomoc jiným, 3. poslušnost skautskému zákonu. Překlad autor.

¹⁸⁴ AJ SI, A. B. Svojsík, Překlad *Scouting for Boys*, s. 8.

¹⁸⁵ SVOJSÍK. *Základy junáctví*, s. 682.

2. *budu pomáhati jiným,*
3. *říditi se zákony skautskými.*¹⁸⁶

V druhém a třetím bodě by slib odpovídal anglickému originálu, v prvním bodě se liší. Slib obsahuje první princip, ale ne přímo Boha. Seifert mohl toto formulování zvolit z toho důvodu, že mu přišlo vhodnější pro české antiklerikální prostředí. Bůh se v českých slibech obecně neobjevoval. V dobovém tisku se o spojení Boha a skautingu prakticky nepsalo. Výjimkou byl časopis *Studentská hlídka*, kde se v jednom článku obecně informovalo o skautingu. Je mi přirozené, že odkaz na Boha se objevil právě v katolickém časopise.¹⁸⁷

První slib, který vyšel ze Svojsíkova prostředí, pochází z roku 1915:

„Každý český skaut-junák skládaje slib, zavazuje se na svou čest mimo jiné:

1. *Milovati vlast a sloužiti jí věrně v každé době,*
2. *Ze všech sil a v každé době prospívati bližním,*
3. *Řádně pilniti všechny povinnosti své vlastní a věrně zachovávatí zákony skautů.*¹⁸⁸

Podobě jako v polském případě vyšel až časopisecky v *Junáku* na začátku roku 1915. V českém slibu se nacházel vztah k vlasti, pomoc druhým a dodržování skautského zákona. Chyběl vztah k Bohu a panovníkovi. Ti se do slibu nedostali kvůli specifčnosti českého prostředí. V Předlitavsku byla náboženská otázka chápána jako spojitost s katolickou církví a habsburským trůnem, tzn. překážkami národní a státní samostatnosti.¹⁸⁹ Existuje ještě jedna verze slibu, za kterou stál Svojsík. Tu si poznamenal do svého deníku Jiří Wolker, jeden z účastníků tábora na Orlovech a budoucí básník, v letech 1916 a 1917:

„Slibovali jsme:

1. *že budeme milovati vlast,*
2. *že budeme konati své povinnosti studentské,*
3. *že v každém případě budeme hledět přispěti bližnímu.*¹⁹⁰

Oproti verzi, která vyšla v *Junáku*, zde bylo několik změn. Opět chyběl král a Bůh, naproti tomu obsahoval vztah k vlasti a pomoc bližnímu. Ovšem přijmutí skautských

---

¹⁸⁶ SEIFERT a MEIXNER. *Kapesní knížka*, s. 13.

¹⁸⁷ J[osef?] Z[bránek?]: *Skaut*. *Studentská hlídka*: List katolického studentstva československého 1–2/5 1912–1913, s. 40–43.

¹⁸⁸ Duch: *Čeští skauti ve službách humanity*. *Junák* 3–4/1 1915 s. 21–22.

¹⁸⁹ ŠTOGROVÁ a ŠTOGR. *Slibuji*, s. 8.

¹⁹⁰ Jiří WOLKER. *Těm, kterým patřím*. Praha 1997, s. 26.

zákonů bylo nahrazeno plněním studentských povinností. Našla by se možnost tento slib zpochybnit, neboť tím zde chybí přímé pojítka ke skautskému zákonu.

Před rokem 1918 byl formulován ještě jeden skautský slib. Sestavil ho František Hofmeister a od doposud prezentovaných slibů se zásadně lišil:

„*Slibuji:*

- 1. že se rád podrobím kázni a pořádku v kolonii a vyvaruji se všeho, co se nesrovnává s lidskou důstojností; že ochotně, svědomitě a dokonale vykonám každou uloženou práci i všechny povinnosti a budu bezpodmínečně poslušen všech rozkazů;*
- 2. nebudu lháti, ale mluvit tak, aby slovo moje bylo jako přísaha;*
- 3. budu věrný vlasti a jí vždy hájiti;*
- 4. budu přítelem každému člověku dobré vůle a bratrem každému skautovi;*
- 5. budu rytířský k ženám, dětem, starcům a slabým a svou pomocí přispěji ochotně všude tam, kde toho bude potřeba, aniž bych za to očekával odměny a pochvaly;*
- 6. budu milovat přírodu a chrániti zvířata před týráním a rostliny před ničením;*
- 7. jednati budu vždy ušlechtilé a nikdy surově, nebudu mluvit hrubě, aniž klíti, naopak zachovám vždy klid a veselou, šťastnou mysl i v nejtěžších životní bouřích;*
- 8. budu spořivým, ušetřené peníze uložím do spořitelny, nebudu pít alkoholických nápojů ani kouřiti;*
- 9. budu vždy hájiti právo a spravedlnost a v kteroukoliv obci se usadím, vždy za povinnosti považovati budu, přispěti k jejímu rozkvětu podporováním a domáháním se všeho toho, co sloužití má k lepšímu žití všech jejích spoluobčanů a tím také přispěti k povinnostem své vlasti;*
- 10. chci být dokonalým, věrným a svobodným občanem, prostým všeho, co by mne činilo otrokem.*

*Slib tento chci věrně plniti a na svědectví toho podpisem svým se k tomu zavazuji.*¹⁹¹

Jak je na první pohled patrné, tato verze nebyla překladem. Svými deseti body spíše připomínal skautský zákon. Ačkoliv některé body zákona skutečně obsahoval, celkově se se zákonem nekryje. První bod Hofmeisterova slibu se týkal života v kolonii, 2., 4., 5., 6., 7. a 8. významově odpovídaly 1., 4., 5., 6., 8., a 9. bodu skautského zákona ze *Základů junáctví*.¹⁹² Ve třetím bodě se objevila věrnost vlasti, čímž si je tak podobný s ostatními

---

¹⁹¹ CIHLÁŘ. *Dějiny skautských*, s. 13.

¹⁹² SVOJSÍK. *Základy junáctví*, s. 674–677.

sliby. Posledními dvěma body se skaut přihlásil k hájení práva a k vůli být dobrým občanem.

Podstatnou změnou si slib spolku Junák – český skaut prošel se vznikem republiky:

„Slibuji na svou čest, jak dovedu nejlépe:

1. milovati vlast svou Republiku československou a sloužiti jí věrně v každé době,
2. plniti povinnosti vlastní a zachovávatí zákony skautské,
3. duší i tělem býti hotov(a) pomáhati bližním.“¹⁹³

Oproti verzi z roku 1915 se ve slibu nacházelo přihlášení se k Československé republice, namísto pouhého označení *vlast*. Stále ale chybí přihlášení se k Bohu. Druhý a třetí bod zde byl prohozen. Stejný slib, pouze ve verzi přechýlené do ženského rodu, byl určen i skautkám.¹⁹⁴ Hlubší vysvětlení slibu podává Jan Novák v *Družinové soustavě*, kde slib rozebírá bod po bodu. Podle něj v prvním bodě nejde o zem samotnou, její obyvatele a obce, ale také o její historii a předky. Zároveň se skaut aktivně podílí na rozvoji země. V druhém bodě má skaut plnit povinnosti vlastní, tedy pokud by všechen svůj čas obětoval pro jiné, byl by špatným skautem. Zákony skautské je nutné dodržovat stále. V posledním bodě lze místo „*duší i tělem býti hotov*“ dosadit heslo „*Bud' připraven!*“¹⁹⁵ Pomoc bližním je pak služba druhým, konání dobrých skutků.¹⁹⁵

Miloš Seifert se po vzniku nového státu pohyboval již v jiných myšlenkových kruzích, ideově stál nyní na půdě woodcraftu a Setona. Slib jako způsob přijímání jedince za junáka odmítá, neboť se prokázalo, že jej není schopen dodržet dospělý, natož chlapec. Sliboval by tak jenom proto, aby slib porušil. Namísto slibování doporučuje „přijímání za junáka“, které proběhne po tom, co se prokáže, že hoch je schopen „*zachovávat junácký zákon*“.¹⁹⁶

Všechny české verze slibu měly společný pouze jeden aspekt – pomoc bližnímu. V ostatních bodech se již jednotlivé sliby liší. Dále se ve všech slibech nacházel odkaz na skautské zákony, kromě verze, kterou si poznamenal ve svém deníku Wolker. V jeho případech byly nahrazeny studentskými povinnostmi. Sliby se lišily svojí formulací ve vztahu k zemi. Ačkoliv u anglické a německé verze byla vyjádřena věrnost panovníkovi, tak u polské a české z roku 1915 byl vladař nahrazen obecnější vlastí. Zde bylo cílem vyhnout se přímému přihlášení se k Rakousku, neboť po vzniku Československa došlo

---

¹⁹³ SVOJSÍK. *Organisace*, s. 15.

¹⁹⁴ MILČICOVÁ a HERBENOVÁ. *Příručka dívčího*, s. 33.

¹⁹⁵ NOVÁK. *Družinová soustava*, s. 50–51.

¹⁹⁶ SEIFERT. *Přírodou*, s. 75–77.

k jmenovitému přihlášení se ke státu. U českých verzí vždy absentuje vztah k Bohu, který byl dán specifičností českého prostředí, kde byla propojenost státu a katolické církve. Naproti tomu se v českých verzích slibů vytvořených Svojsíkem objevilo „*plnění povinností vlastní*“, které originální znění neobsahovalo.

6.4. Průběh slibu

Ve *Scouting for Boys* bylo popsáno, jak měla vypadat forma slibu. Skaut měl při slibování stát, zároveň měl držet svoji pravou ruku zdviženou do úrovně ramene, prsty při tom zdravít skautským pozdravem (dlaň je natočena od těla, palec překrývá nehet malíčku, ostatní prsty jsou vztyčeny).¹⁹⁷

Jiří Wolker si také ve svém deníku poznamenal něco málo o tom, jak forma slibu probíhala. Přes jeho dobrovolnost se k němu všichni přihlásili. Po slibu se sedělo u ohně a zpívalo, spát se šlo později než obvykle.¹⁹⁸ Lze z toho vyvodit, že slib se odehrával ve slavnostnější atmosféře než ostatní večery na táboře. Zároveň se z jeho deníku není možné dozvědět, jak probíhal konkrétní úkon, neboť Wolker celý večer popsal jen v několika málo větách a formu obřadu si nepoznamenal.

Konkrétnější představa, jak rituál v počátcích skautingu mohl vypadat, se dochovala ve vzpomínkách budoucího cestovatele a spisovatele Ferdinanda Schlögela z tábora vedeného učitelem Josefem Hendrychem, který se konal v roce 1913 severně od Jičína, poblíž zříceniny hradu Kumburk. Slib se konal poslední den tábora u táborového ohně: „*Když ohniště už dohořovalo a žhnulo jen rozžhavenými uhlíky, Hendrych povstal a promluvil k nám krátce a dojemně. Několik jeho vět jsem si zaznamenal. Řekl tehdy: ‚Dnes složíte skautský slib! To je velký závazek, a byl bych šťasten, kdyby vás poznamenal na celý život! Ať je vám nejen symbolem lásky k přírodě, ale ať vás v budoucnu vede k pravému lidství. Poctivou prací ukážete, že vy, první čeští skauti, budete vzornými průkopníky skautské myšlenky, která vás zocelí i pro těžké cesty životem!‘ Potom zvýšeným hlasem přečetl znění skautského slibu a jeden za druhým jsme k němu přistupovali a podáním ruky a slovem - slibuji - jsme slib potvrdili. Nad námi vlála česká vlajka. Hendrych začal zpívat ‚Kde domov můj...‘ a my s ním.*“¹⁹⁹ Z ukázky je patrné,

---

¹⁹⁷ BADEN-POWELL. *Scouting*, s. 37.

¹⁹⁸ WOLKER. *Těm, kterým*, s. 26.

¹⁹⁹ SI AJ, Fond Rudolf Plajner, Rozhovor s Ferdinandem Schlöglem, 1969, neusp.

že na Hendrychově táboře skauti nevyslovovali slib osobně, ale pouze jej stvrzovali slovem „slibuji“, což mělo svojí formou blíže k přísaze než k slibu.

Slib a jeho forma dlouhou dobu nebyly ustáleny. Svoji vlastní verzi měl první pražský oddíl, o čemž svědčí zápis v kronice z roku 1918. Slib se v oddíle konal za přítomnosti vůdců, rádců a členů oddílu. Slibující byl vůdcem na úvod dotázán, zda chce být členem junáctva. Poté se vůdce zeptal, zda slibující zná skautský zákon, oddílová ustanovení a oddílový vlajkový řád. To potvrzoval rádce. Oddílový vůdce se pak zeptal slibujícího, zda chce tyto věci dodržovat. Pokud souhlasil, měl odříkat slib, který opakoval po vůdci: „*Dávám svůj čestný slib – že budu poslušen vůdce – představených a zákonů svého oddílu. Nebudu nikdy reptati proti rozhodnutí oddílu a vůdců.*“ Tím byl slib skončen.²⁰⁰ Tato oddílová úprava ukazuje, že navzdory uveřejnění slibu v tisku, si některé oddíly slib přizpůsobovaly podle sebe.

Jan Novák v *Družinové soustavě* uvedl, že skaut měl slibovat nejdříve tři měsíce po přijetí do oddílu, nejpozději půl roku. Slib mu měl být předem vysvětlen. Slibovat nutně nemusel již „hotový“ skaut, neboť pokud by tomu tak bylo, tak by mu neměl vedoucí co předávat.²⁰¹ O vzorovém příkladu, jak mělo vykonání slibu vypadat, psal Bohuslav Řehák. Pro slib se měla najít vhodná příležitost, jakou byl výlet na důležité historické místo nebo táborový oheň. Řehák popisoval celý obřad poměrně detailně. Klíčové bylo, že během slibu byly na stolku před slibujícím položeny *Základy junáctví* (mohly být nahrazeny *Organisací*) a *Dějiny národa českého* (možnost nahradit českou vlajkou [sic!]). Ty ležely na družinové nebo oddílové vlajce. Obě knihy měly být otevřeny na významných pasážích, kterými byly např. skautský zákon a husitství. Skauti, co měli slibovat, stáli v zástupu před knihami, ostatní ve čtverci kolem. Skauti k slibu přistupovali jednotlivě. Při odříkávání slibu postupně pokládali ruku na atributy: při prvním bodě na *Dějiny národa českého*, při druhém na *Základy junáctví* a při třetím na oddílovou vlajku. Tím byl nováček přijat. Řehák doporučoval podání levé ruky s propletenými malíčky podle anglického vzoru, které symbolizuje propojení srdcí těch, kteří si ruce podávali.²⁰² V době psaní tohoto postupu nebylo oficiální podávat levou ruku, podání pravé ruky bylo stále možné, skautští

---

²⁰⁰ SI AJ, Fond Miloš Zapletal, První oddíl junácký Praha: Kniha první, zápis Slib junáků.

²⁰¹ NOVÁK. *Družinová soustava*, s. 48–49.

²⁰² S. [Bohuslav] ŘEHÁK: *Příklad skládání skautského slibu*. Vůdce: Časopis pro skautské vůdce československé 4/1 17. 4. 1920, s. 60–61.; NOVÁK. *Družinová soustava*, s. 51–53.

vůdci si tak mohli vybrat, kterou ruku podají.²⁰³ Tomuto popisu odpovídal slib, který byl natočený ve filmu *Bud' připraven!* z roku 1923.²⁰⁴

Způsob, jakým probíhal slib v kolonii v Rožmitále, není znám. Nelze tak říci, zda jej skauti také přijímali ústně, resp. při jaké příležitosti se tak dělo. Slib byl ovšem stvrzován podpisem, v čemž se zásadně lišil od ostatních.²⁰⁵

6.5. Název

Jednou z věcí, ve kterých se český skauting odlišuje od anglického vzoru, je jméno. Ačkoliv označení skaut v názvu organizace bylo a je, bylo vytvořeno rovněž specificky české pojmenování. Překlad slova *Scout* znamená zvěd nebo špeh a toho užito nebylo. Baden-Powell tím nemyslí stejného zvěda, kterého užívá armáda. Doslova píše „... *besides war scouts, they are also peace scouts, ...*“²⁰⁶. Pro německé skauty byl užit Alexanderem Lionem stejný název, ale přeložený do němčiny – *Pfadfinder*.²⁰⁷ V případě polských skautů došlo také k překladu, užívá se názvu *harcerz*. Původně se jednalo o označení lehké jízdy v novověku.²⁰⁸

V českém přizpůsobení došlo k úpravě názvu. Z počátku se užívalo pouze označení skaut, ale nemělo zůstat jen u něj. Svojsík zamýšlel české skauty pojmenovat *chody*, poprvé veřejně na tuto myšlenku nepřímo naráží v brožuře *Český skaut*.²⁰⁹ Tento návrh se objevil i ve Svosíkových poznámkách společně s dalšími návrhy. Mezi nimi se vyskytl také návrh *junák* Františka Bílého, *všezvěd* převzatý od Jana Ámose Komenského a *junač* od Josefa Holečka. F. S. Procházka se též přiklání k českému pojmenování a navrhoval jméno *druž*.²¹⁰ Nicméně to, že i v případě českého skautingu dojde k pojmenování překladem, nebylo od začátku jasné. Označení skauting se dobově běžně používalo i v českých zemích, významem slova se ale spíše myslela soustava několika prvků,

---

²⁰³ NOVÁK. *Družinová soustava*, s. 53.

²⁰⁴ Karel ČÁSLAVSKÝ a Pavel VANTUCH. *Bud' připraven!*. In: Hledání ztraceného času [televizní pořad]. Česká televize 1998.

²⁰⁵ CIHLÁŘ. *Dějiny skautských*, s. 13.

²⁰⁶ BADEN-POWELL. *Scouting* s. 13.

V překladu: ... kromě válečných zvědů[skautů], jsou také míroví skauti, ... Překlad autor.

²⁰⁷ LION. *Das Pfadfinderbuch*, s. IV.

²⁰⁸ MAŁKOWSKI. *Scouting*, s. 7.

²⁰⁹ SVOJSÍK. *Český skaut*, s. 11.

²¹⁰ PLAJNER. *Hledání*, s. 57.

ne nutně celá metoda.²¹¹ K vytvoření českého pojmenování skautů se přikláněla redakce *Malého čtenáře*. K jejím návrhům patřilo *junstvo*, *jun* nebo *junáci*, neboť cizích pojmenování sportů se podle ní dobově užívalo nad míru.²¹²

V úvahu připadala i další jména jako *stopaři*, *psohlavci* a *kozáci*.²¹³ Nakonec bylo vybráno jméno *junák*, které navrhl Bílý a převzal ho od Holečka, který psal o životě slovanských hrdinů, mj. o Černohorcích, od nichž slovo pochází.²¹⁴ Od původně zamýšleného označení *chodové* Svojsík nakonec upustil po konzultaci s Aloisem Jiráskem,²¹⁵ který v dopise z 22. ledna 1912 Svojsíkovi psal: „Uvažoval jsem, jak jsem slíbil, o jménu, také jsem s prof. Thomayerem o něm jednal. (...) Nenašli jsme nic vhodného. ‘Chodové, vystihují částečně význam, jméno by nebylo nevhodné, vadí však tu historický význam toho jména, který by asi hodně mátl.’“²¹⁶

Na konci roku 1913, kdy Sokol přijal některé prvky skautské výchovy, zazněl hlas, že by skauting měl mít české jméno, a to buď prosazující se název *junáctví*, anebo *stopařství*.²¹⁷ O jméně byla vedena diskuze i poté, co se začalo užívat pojmenování *junák*. Ve *Věstníku sokolském* bylo navrženo, aby se skauti označovali jako *svojané*. Vymyslel ho František Matouš Klácel, český filosof, který se snažil v USA založit netradiční náboženskou společnost a chtěl, aby ho užívali členové filantropické družiny, kterou pomáhal v USA zakládat. Pojmenování mělo odkazovat na soběstačnost skautů. Dále se dočteme, že „Zajímavá je, že jméno „svojan“ připomínalo by svým kmenem současně i zakladatele „svojanů“ (skautů) v Čechách br. Svojsíka.“²¹⁸ Problémem názvu *svojané* bylo, že název již užívali anarchisté, kteří zakládali spolky *Svojnost*. Autor článku upozorňuje na to, že „To by mohlo časem vésti k nedorozumění pro *junáky-svojanya*...“²¹⁹

K jménu se vyjádřila i Popelka Biliánová ve své práci *O dívčím skautingu*. Uznávala, že název skauting se rychle v českých zemích rozšířil, ale „*Anglický jeho původ do jisté*

---

²¹¹ PLAJNER. *Hledání*, s. 35.

²¹² Antonín Benjamin SVOJSÍK. *Jak žijí hoši v Anglii*. *Malý čtenář*, 17/34 1911, s. 263.

²¹³ PLAJNER. *Hledání*, s. 57.

²¹⁴ ŠANTORA. *Skautské století*, s. 33.

²¹⁵ Antonín Benjamin SVOJSÍK: *V táboře psohlavců*. *Junák* 10/4 1. 8. 1918 s. 154.

²¹⁶ *Památce Aloise Jiráska*. *Junák* 7–8/16 15. 4. 1930, s. 101.

²¹⁷ *Zápis o schůzi výboru České obce sokolské, 8. prosince 1913 v přednáškové síni Sokola Pražského*. Zvláštní příloha k 7. číslu *Věstníka Sokolského* [1914], s. 7.

²¹⁸ J[osef?] N[ovák?]: *Český název pro „skauty“*. *Věstník sokolský* 16/17 14. 8. 1913, s. 527.

²¹⁹ *Tamtéž*, s. 527.

míry však odcizuje mu česky cítící našince...“ Nechtěla jméno vybírat rychle, spíše „... musí být ponecháno asi jen šťastné náhodě, která by na vrch vynesla jméno, kteréž by se zamlouvalo širokým vrstvám lidu i česky cítícím nadšencům.“²²⁰ Zároveň dodávala, že ani anglické a ani německé pojmenování plně neodpovídalo významu skautingu. Popelka Biliánová sama na jméně nebazírovala. Důležitější pro ni bylo, aby „*Jen duch skautingu ať zobecní u nás a zdravé zřízení jeho ať přejde do naší krve a jméno samo ať zmizí, vykonajíc poslání své: soustřediti a k dobru vyhraniti všechny jeho ušlechtilé prvky i v nás již dávno rozptýlené žijící.*“²²¹ Zároveň dodávala, že jméno spolku Junák – český skaut se pro dívky nehodí, ale zatím se s ním musely spokojit, než najdou více vyhovující jméno.²²²

6.6. Dílčí shrnutí

Modifikováním se měl skautský hodnotový systém více přiblížit národnímu prostředí. Nejprve v něm bylo uvedené nejasné označení země, aby nedošlo k přímému přihlášení se k Rakousku. Po vzniku Československa došlo k obratu, kdy se naopak vazba na stát stala mnohem silnější. Zároveň došlo k úpravě jména pro české skauty, které mělo více podtrhnout jeho národní charakter. Tyto úpravy daly skautingu nádech národní instituce a staly se důvodem jeho snadné adaptace v českých zemích.

---

²²⁰ BILIÁNOVÁ. *O dívčím skautingu*, s. 8.

²²¹ Tamtéž, s. 8.

²²² Tamtéž, s. 70.

7. Sokol – český skaut?

Jak již bylo řečeno, Svojsík, mj. právě člen Sokola, se snažil o institucionální ukotvení skautingu v Sokole. Diskuze o případném (ne)přijetí skautingu v rámci Sokola měla dvě fáze: první se odehrála před první světovou válkou a skončila v roce 1914, druhá proběhla po válce. K řešení došlo v roce 1922. V *Základech junáctví*, obdobně jako v *Das Pfadfinderbuch*, se objevuje pasáž týkající se cvičení delší než ve *Scouting for Boys*. O velkém propojení tělesné výchovy a skautingu svědčí brožura *Den v táboře junáků: „Junácké tábory naše nechtějí a nemohou býti konkurencí tělocviku Tyršovu. Naopak, četná přirozená cvičení, jež v táborech denně konáme, cviky z ušlechtilého řeckého pětiboje aj. zajistí nás jen přiblíží tělocvičným ideálům Tyršovým, jež povždy spatřoval v Antice.“*²²³ Důkazem toho je i řada fotografií v ní, na kterých jsou zachyceni cvičící chlapci oděni pouze do trenýrek. Skauting se zpočátku neprofiloval jako konkurence, naopak chtěl Sokol doplnit.

7.1. První pokus o zavedení skautingu do Sokola

Veřejná polemika o tom, zda by se měl či neměl skauting stát součástí Sokola, začala počátkem roku 1912. První jiskrou se stal Svojsíkův článek *Nové proudy ve výchově anglické.*²²⁴ Záhy vyšel v rozšířené podobě jako brožura *Český skaut*. Svojsík v této době hledal způsob, jak v českých podmínkách skauting zakotvit, a dobrou možností se mu jevil právě Sokol. Poukazoval na to, že v Haliči skauti působili právě u sokolských jednot. Sokol v této době neměl zvláštní program pro mládež, která měla prakticky stejnou náplň činnosti jako dospělí,²²⁵ což použil Svojsík ve své argumentaci, když ukazoval možnost vhodného využití skautingu jako programu pro sokolskou mládež.²²⁶

Ačkoliv to zpočátku vypadlo, že bude mít skauting v Sokole zelenou, situace nebyla tak růžová. Technický odbor Sokola byl tomuto procesu nakloněn: „*Cesta pro skaut do Sokola jest tady urovnána a budoucnost nám ukáže, pokud se hodí pro naše poměry.*“²²⁷ Postavila se mu Dorostenecká komise vzdělávacího odboru. Ta skrze *Věstník sokolský*

²²³ Antonín Benjamin SVOJSÍK. *Den v táboře junáků*. Praha 1913, s. 3.

²²⁴ Antonín Benjamin SVOJSÍK. *Nové proudy ve výchově anglické (Boys Scouts)*. Sokol 1–2/38 1912, s. 19–21.

²²⁵ Marek WAIC. *Tělovýchova a sport ve službách české národní emancipace*. Praha 2013, s. 69–79.

²²⁶ SVOJSÍK. *Český skaut*, s. 8.

²²⁷ *Skaut a výchova sokolského dorostu*. Věstník sokolský 5/16 10. 3. 1912, s. 161–163.

požádala členy Sokola o zodpovězení několika otázek týkajících se prvků skautské výchovy. Odbor se snažil zjistit, zda „*co se k nám s přepjatým vychvalováním přináší z ciziny, máme již dávno doma, ovšem již ve formě našim poměrům přizpůsobené a beze všech přímětků romantismu a militarismu.*“²²⁸ K přímému pojmenování skautingu ovšem nedošlo, ačkoliv se zcela jistě jednalo o narážku na zavedení skautingu do českého prostředí.²²⁹ Anketa se ale z důvodu jejího vypsání těsně před VI. sokolským sletem nesetkala s ohlasem. Proto byla na podzim 1912 vypsána znovu. V této době se mělo se skautingem experimentovat, konkrétní příklady ale uváděny nejsou.²³⁰

Sokol nebyl v otázce skautingu jednotný. Jsou v něm patrná dvě křídla, která se ke skautingu stavěla různě. Na jedné straně stála větší část konzervativních členů, která byla proti zavádění. Na druhé straně se nacházelo křídlo, které označme jako progresivní – to se naopak ke skautingu stavělo pozitivně a chtělo se jím alespoň inspirovat. K progresivním patřil Technický odbor, který počítal se zaváděním skautingu po VI. sokolském sletu.²³¹

První negativní reakcí na skauting byl článek člena londýnského Sokola V. Bravíře. Ten zaslal článek z *The London Evenings Times*, kde se řešila finanční stránka skautingu. K tomu Bravíř dodával, že v Čechách pro skauting nevidí vhodné podmínky – hlavně pro táboření, protože u nás byla obdělávána všechna půda, na rozdíl od Velké Británie, kde byla řada pastvin. K tomu poukazoval na speciální prázdniny „Bank Holidays“, kdy bylo možné jet na tábor.²³² Otázka místa a peněz ale nebyla jedinou výtkou. Konzervativnímu křídlu vadil anglosaský vzor metody, kterou jako cizí pro české prostředí považoval za nevhodnou.²³³ Dorostenecká komise vzdělávacího odboru poukazovala na to, zda se už v českých zemích takováto výchova nedělala. Jako příklad uvedla Františka Habra, který o svých zkušenostech napsal článek do *Sokola*. Nicméně v článku se psalo pouze o vycházkách s dětmi do přírody a hraní her, skautská metoda Habrem užívaná nebyla, pouze její prvky.²³⁴ Panovaly obavy, že zavedení skautingu by mohlo odradit

---

²²⁸ Br. náčelníkům, jednatelům, odborům vzdělávacím atd.!! Věstník sokolský 6/16 25. 3. 1912, s. 222.

²²⁹ PLAJNER. *Hledání*, s. 54.

²³⁰ Br. náčelníkům, jednatelům, odborům vzdělávacím atd.!! Věstník sokolský 19/16 10. 10. 1912, s. 647.

²³¹ *Skaut a výchova sokolského dorostu*. Věstník sokolský 5/16 10. 3. 1912, s. 161–163.

²³² V. BRAVÍŘ. *Posudek Čecha v Anglii dlícího o „scoutingu“*. Věstník sokolský 7/16 10. 4. 1912, s. 257–259.

²³³ VANKE. *Skauting*, s. 81.

²³⁴ František HABR. *Tělocvičné zábavy mládeže*. Sokol 3–4/38 1912, s. 84–85.

některé cvičitele.²³⁵ Kritizován byl militární charakter výchovy a kritickým argumentem bylo, že měl ve Velké Británii, kde nebyla povinná vojenská služba, funkci předvojenské výchovy.²³⁶

K progresivnímu křídlu se řadil Cvičitelský odbor, který radil, aby se skauting nezaváděl zbrkle. Technický odbor doporučoval využití skautské metody bez úprav, i když to mohlo vést k odlivu zkušených cvičitelů ke skautským družinám, kde muselo vzniknout pevnější pouto. Skautská činnost se měla podporovat, ale nesmělo dojít k narušení pravidelného cvičení. Vůdci by měli navštěvovat o skautingu pořádané kurzy.²³⁷ Objevila se dokonce možnost přijmout jenom některé skautské prvky.²³⁸

Svojsík se kritiky nezalekl a snažil se Sokol přesvědčit o vhodnosti skautingu. Na Bravířovu kritiku z března 1912 reagoval článkem, kde uvedl, že čtenářstvo by nemělo dělat ukvapené závěry o skautingu dříve, než se s ním pečlivě seznámí. K tomu mělo dojít brzy, protože se chystal vydat *Základy junáctví*. Ty vyšly v květnu 1912, krátce před VI. všesokolským sletem, který se konal na přelomu června a července téhož roku. Zároveň upozorňoval na to, že „Sokolstvo nesmí přejíti hnutí skautské bez povšimnutí, neboť by to znamenalo ztratiti velikou část české mládeže ze svých řad, neboť je jisto, že skauting bude se u nás zakládati i vedle Sokolstva.“²³⁹ O využití skautingu v Sokole byla přesvědčena i Popelka Biliánová, která se podobně jako někteří sokolové domnívala, že skauting je v Sokole již obsažen.²⁴⁰

Povědomí o skautingu se snažil Svojsík zvýšit svou publicistickou činností, např. článkem o táboření, který vyšel v *Sokole*.²⁴¹ K popularizaci hnutí jistě přispěly skautské publikace, které na jaře 1912 vycházely, stejně jako *Základy junáctví*. V nich nalezneme několik zmínek o sokolské organizaci, o zapojení skautingu do Sokola pouze jednu v úvodní kapitole. V ní Svojsík uvedl, že sokolstvo slíbilo účast na pokusech se

---

²³⁵ *Zápis o schůzi cvičitelského sboru ČOS 24. listopadu 1912 v Sokole Pražském*. Věstník sokolský, 2/17 25. 1. 1913, s. 63–67.

²³⁶ *Skaut*. Lidové noviny, 40/20 11. 2. 1912, s. 9.

²³⁷ *Zápis o schůzi cvičitelského sboru ČOS 24. listopadu 1912 v Sokole Pražském*. Věstník sokolský, 2/17 25. 1. 1913, s. 63–67.

²³⁸ *Skaut a výchova sokolského dorostu*. Věstník sokolský 5/16 10. 3. 1912, s. 161–163.

²³⁹ Antonín Benjamin SVOJSÍK. *Scouting a sokolstvo*. Věstník sokolský 8/16 25. 4. 1912, s. 300–301.

²⁴⁰ BILIÁNOVÁ. *O dívčím skautingu*, s. 7.

²⁴¹ Antonín Benjamin SVOJSÍK. *Táboření*. Sokol 3–4/38 1912, s. 75–81 a 5–6/38 1912, s. 133–139.

zaváděním skautingu navzdory připravovanému sletu.²⁴² Na něm měli Svojsík a Klenka možnost skauting propagovat prostřednictvím uspořádané výstavy.²⁴³

Možnost využití pouze některých prvků Svojsík odmítl kvůli důmyslnosti celého systému. Skauting měl být do Sokola zaváděn postupně podle toho, jak se bude dařit proskolovat vůdce.²⁴⁴ V květnu 1913 vyšel v *Národních listech* Svojsíkovi fejeton nazvaný *Junáctví a Sokolstvo*. V něm byly dobře shrnuty jeho protiarugmenty. Pro táboření v Čechách a na Moravě bylo podle Svojsíka místa dost. Obdobně se to mělo s financemi, tedy pokud rodina pošle děti na tábor, doma za ně ušetří, nebyla proto potřeba nějakých zvláštních výdajů. Táboření se odehrávalo hlavně o víkendech, tedy v době, kdy měla mládež volný čas. V otázce militarismu se podle Svojsíka skautská výchova nesměla posuzovat podle skautingu v Polsku nebo Německu. Na každé cvičení včetně skautingu se podle něj mohlo nahlížet jako na militarismus.²⁴⁵ Tento argument použil Svojsík ještě před zahájením debaty v Sokole.²⁴⁶ Zároveň Svojsík varoval před tím, aby si Sokol nenechal skauting utéct, podobně jako to bylo u sportů. Tím by přišel o řadu potenciálních členů.²⁴⁷

Než bude přistoupeno k tomu, jak členové Sokola otázku rozřešili, je dobré seznámit se s tím, na základě jaké informovanosti se mohli rozhodovat. Na začátku roku 1912 začala vycházet řada článků, resp. brožur, které o skautingu informovaly. Z počátku byla informovanost nejspíše malá, ale to se změnilo vydáním *Základů junáctví* a následnou prezentací na VI. sokolském sletu. Propagace skautingu byla v prvních letech nemalá, proto rozhodnutí, které bylo přijato v roce 1913, mohlo probíhat na základě dobré informovanosti, pokud se o tom konkrétní osoba informovat chtěla. Sokol využitím skautingu mohl získat progresivní metodu pro výchovu mládeže a významně rozšířit své řady. Dokonce mohl získat lidi, které by za normálních okolností získával těžko: „*nový proud inteligence a mužů starších, kteří by mohli býti dobrými vůdci skautů, ač pro život v tělocvičně těžko je lze získati.*“²⁴⁸ Na druhé straně skauting mohl zastřešením Sokola získat nejenom velké materiální zázemí, ale i dobré jméno, které Sokol bezpochyby měl.

---

²⁴² SVOJSÍK. *Základy*, s. 9.

²⁴³ Jos[ef] NOVÁK: *Naše výstava*. Věstník sokolský 12/16 25. 6. 1912, s. 426.

²⁴⁴ *Skaut a výchova sokolského dorostu*. Věstník sokolský 5/16 10. 3. 1912, s. 161–163.

²⁴⁵ Antonín Benjamin SVOJSÍK. *Junáctví a Sokolstvo*. Národní listy, 143/53 27. 5. 1913, s. 1.

²⁴⁶ SVOJSÍK. *Český skaut*, s. 11.

²⁴⁷ Antonín Benjamin SVOJSÍK. *Junáctví a Sokolstvo*. Národní listy, 143/53 27. 5. 1913, s. 1.

²⁴⁸ Tamtéž, s. 1.

Rozuzlení situace přišlo na konci roku 1913. Technický odbor doporučil přijmout některé prvky skautské výchovy pro stávající dorost, konkrétně šlo o pobyt v přírodě: vycházky, cvičení, pobyt na venkově nebo pořádání besídek.²⁴⁹ Doporučení následně přijal výbor Sokola.²⁵⁰ Mohlo jít o kompromis mezi oběma křídly. Svojsík se nejspíše zastřešení Sokola nechtěl vzdát, neboť tak velká organizace, jakou Sokol nepochybně byl, by jistě skautingu velmi pomohla v jeho začátcích. K tomu částečně došlo, neboť na stránkách časopisu *Sokol* Svojsík vydal řadu metodických článků ke skautingu. Sokol do svého rozpuštění v roce 1915 nedal skautingu jasně zamítavý postoj, nicméně přes snahu mj. Josefa Klenky nebo Jindřicha Vaníčka ho do organizace v plné míře nezavedl. Dobře shrnul ve svých vzpomínkách vztah Sokola a skautingu Jaroslav Novák: „*Ale Svojsíkovi snahy zavést tuto výchovu v Sokole, nenacházely odezvy, neboť pro tehdejší vedoucí Sokola byla to příliš moderní a odvážná myšlenka.*“²⁵¹ V době tohoto rozhodnutí skauting organizačně zaštiťoval Svaz spolků,²⁵² vyjasnění pozice vůči Sokolu tak mohlo být jedním z důvodů založení samostatného spolku.²⁵³ Veškeré další diskuze zastavilo rozpuštění Sokola v roce 1915.

Je znám jeden případ, kde se sokolové snažili skauting zavést – proběhl v Jaroměři, kde s ním od roku 1912 pracovali bratři-dvojčata Josef a Karel Tylšovi. Jedinou pomůckou, kterou pro to měli, byly *Základy junáctví*. Začínali s vycházkami do lesa, které později přerostly v táboření. Celkem bylo v družině 15–20 „junáků-sokolů“. Činnost byla přerušena první světovou válkou, neboť oba bratři museli v roce 1916 narukovat, obnovila se až po válce.²⁵⁴

7.2. Druhý pokus o zavedení skautingu do Sokola

Návrat k diskuzi o spolupráci mezi Sokolem a Junákem nastal začátkem roku 1918. Ačkoliv v roce 1916 v časopise *Sokol* vyšly na pokračování *Polní hry*, možnosti kooperace

---

²⁴⁹ *Zápis o schůzi cvičitelského sboru ČOS, která konána byla dne 7. prosince 1913 v Sokole pražském.* Zvláštní příloha k 2.–3. číslu Věstníku Sokolského r. 1914., s. 9–14.

²⁵⁰ *Zápis o schůzi výboru České obce sokolské, 8. prosince 1913 v přednáškové síni Sokola Pražského.* Zvláštní příloha k 7. číslu Věstníku Sokolského [1914], s. 1.

²⁵¹ NOVÁK. *První jiskry*, s. 5.

²⁵² *VÝROČNÍ ZPRÁVA o činnosti „Svazu spolků a přátel pro tělesnou výchovu mládeže“ ve správním roce 1911–1912.* In. Ročenka 2007–2008 (Skautský institut A. B. Svojsíka Praha), Praha 2009, s. 17.

²⁵³ Dalším důvodem bylo, že činnost Svazu spolků byla ze tří čtvrtin skauting, čímž spolek pozbýval svého původně míněného smyslu. (NOVÁK. *První jiskry*, s. 5–6.)

²⁵⁴ SI AJ, Fond Evžen Štáfl, Historie jaroměřský skauting 1912–1919.

nastaly až koncem války. Svojsík připomněl, že Sokol přijal některé skautské prvky a že byl uspořádán kurz pro vedoucí. Tuto nastartovanou spolupráci ale zastavila válka. Nebyla představena konkrétní vize, jak by tato spolupráce měla vypadat, spíše jen obecná představa, že si jí obě organizace velmi pomohou.²⁵⁵ Otevřel se tak znovu prostor pro diskuzi, zda by měli Junák a Sokol spolupracovat, případně zda by měl Sokol skautskou metodu využít.

První konkrétní představa o možné součinnosti se objevila v létě 1918 v článku Josefa Rössela-Ořovského *Český svaz tělocvičný, sportovní a výchova mládeže*. Navrhoval vytvořit svaz, který by vedl právě Sokol. Ten měl zastřešit sportovní spolky, které se v českých zemích provozovaly. „Mají „Junáci-Skauti“ úplně splynout se Sokolstvem, nebo zachovavše si svůj svéráz, příslušnosti nějak k Sokolstvu? Myslím, že ani Sokolstvo, ani sportovci, ani Junáci nebudou snad chtít zřít se své svébytnosti, ale vyhledají co nejtěsnější pojítka spojující všechny, vedoucí všechny za společným cílem.“²⁵⁶ Hlavním pojítkem svazu měla být „láska k vlasti“. Rössel-Ořovský zároveň poukázal na vznikající svazy ve Švédsku, Norsku a Finsku, které měly být vzorem pro český svaz.²⁵⁷ Návrh nelze chápat pouze jako spolupráci dvou organizací, ale jako širší organizační platformu pro spolupráci pohybově zaměřených aktivit.

V rámci obnovené diskuze vyšla nová skautská příručka, která se jmenovala *Základové skautingu*. Vydala ji přímo Československá obec sokolská a *Úvodní slovo* v ní napsal Jindřich Vaniček. Celá jeho *Předmluva* byla protkána narážkami na Sokola a Tyrše, objevily se i jeho citáty. Obsahovala stále to samé – skauting je pro Sokol to pravé, ten by ho měl využít, neboť skauting se v zahraničí hojně rozšířil a byl vhodný pro české prostředí. Miroslav Tyrš a Jindřich Fügner byli v jedné kapitole příručky uvedeni i jako zakladatelé skautingu. Nejspíše se jednalo o úlitbu sokolům, neboť oba zakladatelé Sokola jsou zmíněni společně s Baden-Powellem a Setonem.²⁵⁸ Obdobně tomu bylo v *Organisaci*: „Mámet' skvělým vzorem Sokolstvo. I ve skautingu je nám ideálem jednotná, veliká a jednolitá organizace všenárodní.“²⁵⁹

---

²⁵⁵ Antonín Benjamin SVOJSÍK. *Sokolstvo a junáctví*. Sokol 1/44 1918, s. 9–12.

²⁵⁶ J[osef] RÖSSEL-OŘOVSKÝ st. *Český svaz tělocvičný, sportovní a výchova mládeže*. Junák 4–5/4 15. 3. 1918, s. 55–56.

²⁵⁷ Tamtéž.

²⁵⁸ SVOJSÍK a NOVÁK. *Základové skautingu*, s. 1–14, 560.

²⁵⁹ SVOJSÍK. *Organisace*, s. 6.

Nový názor na působení skautingu v Sokole představil Emanuel Chalupný. Jeho představa byla, že Sokol by měl soustředit všechno tělesné cvičení, mj. skauting. Požadoval do Sokola zavést mravní výchovu, tou by u mládeže mohl být také právě skauting. Zároveň by se našlo využití pro „intelektuály“, kteří by normálně neměli v Sokole uplatnění, a nebyli proto jeho členy. Sokol a skauting by se měly doplňovat, konkrétně tělesné cvičení a morální výchova. Chalupný dobře pojmenoval dvě skupiny, které se v Sokole nacházely. Jedna považovala skauting za konkurenci, druhá tvrdila, že Sokol již v sobě skautskou výchovu obsaženou má. Obě skupiny se podle něj mýlily.²⁶⁰

Konzervativní skupina v Sokole tentokrát moc aktivní nebyla. Došlo v ní ke změně strategie. Skauting byl kritizován skrze některé recenze skautských příruček. Výtkám se neubránila Seifertova kniha *Přírodou a životem k čistému lidství*²⁶¹ a *Družinová soustava* Jana Nováka. V ní bylo největším problémem to, že se nevěnuje tomu, jak skauting začlenit do Sokola: „Cvičitelé sokolští čekají na bližší pokyny, jak si vésti při skautské výchově dorostu a žactva, ale pracovníci skautští vydávají nové příručky, v nichž nenajdou místa ani příležitosti zmíniti se o svém poměru k Sokolstvu. K prospěchu věci, o kterou se jim přece tak jedná, tato vědomá a úmyslná nevěšmavost jistě není.“²⁶² Na začátku roku 1921 nechalo Předsednictvo vzdělávacího sboru rozeslat dotazník, který se týkal zavádění práce se skautingem do Sokola.²⁶³ Jeho výsledky ovšem v dalších číslech nelze najít.

K zásadnímu zlomu došlo 13. května 1922, kdy výbor přijal rezoluci týkající se skautingu. Výkonný výbor se rozhodl skauting nepřijmout, a to i po pravděpodobném doporučení Předsednictva výchovného výboru.²⁶⁴ Jeho součástí bylo přijaté usnesení výkonného výboru, které obsahovalo sedm bodů, které zdůvodňovaly, proč skauting nemůže být Sokolem přijat. Hlavním argumentem bylo, že se jednalo o „cizí způsob výchovy“.²⁶⁵ Skauting zdůrazňoval výchovu mravní, která byla už v Sokole dávno obsažena. Táboření nebylo nutně pro všechny, zvláště ne pro venkovskou mládež, která žila uprostřed přírody. Pro práci v dílnách nebyl vždy dostatek vhodných prostor. Sokol byl přístupný pokroku, musel se ale dít postupným vývojem. Tolik ve zkratce, proč Sokol

---

²⁶⁰ Emanuel CHALUPNÝ. *Sokolstvo a nová doba*. Praha 1922, s. 20, 83–84, 100–102.

²⁶¹ Rudolf PROCHÁZKA: *Nebezpečná kniha*. Věstník sokolský 22/23 8. 10. 1921, s. 568–570.

²⁶² [Jan?] H[iller?]: *Družinová soustava*. Věstník sokolský 5/24 2. 2. 1922, s. 75–76.

²⁶³ [Jan] Hiller. *Schůze předsednictva vzdělávacího sboru ČOS*. Věstník sokolský 3/23 10. 2. 1921, s. 60.

²⁶⁴ Marek WAIC a kol. *Sokol v české společnosti 1862–1938*. Praha 1996, s. 151.

²⁶⁵ *Sokolstvo a skauting*. Věstník sokolský 21/24 25. 5. 1922, s. 327.

nakonec skauting odmítl.²⁶⁶ O tomto rozhodnutí historik Marek Waic soudí, že skautingu nešla vytknout jednostrannost jako sportům nebo nedostatek vlastenectví. Hlavní roli muselo sehrát konzervativní křídlo organizace, které nedůvěřovalo skautské samosprávě, a dost možná osobní antipatie.²⁶⁷

Na vydání usnesení reagoval Chalupný v knize *Sokol a skauting*. Se svými pokusy narážel na odpor z důvodu, „...že hlavní příčinou nekonečných průtahů je nedostatečná znalost skautingu v sokolských kruzích, kterou lze odstranit jen praktickými kurzy.“²⁶⁸ Jediné, co se z jeho pohledu povedlo, bylo vydání několika literárních příspěvků včetně *Základové skautingu*. Chalupný navrhol přijmout lehce upravený skauting pro sokolské potřeby a chtěl ho zavádět postupně.²⁶⁹ Ohrazoval se též vůči rezoluci z 13. května 1922 a v několika bodech ji vyvracel. Např. uvedl, že nikdo nechce překotnou změnu, že podobně jako skauting, tak Sokol měl cizí kořeny, konkrétně u „Turnvatera“ Fridricha Ludwiga Jahna. Upozorňoval na protimluvy v rezoluci, kde bylo odsouzeno „slídění“ a „stopařství“, ale na druhé straně chtěl Sokol zavádět aktivity bystřící myšlení. Další příkladů by bylo možné uvést ještě několik. Největší důkaz o vhodnosti skautingu podávaly sokolské jednoty, kde se měl skauting nějakou dobu úspěšně používat, konkrétní případ Chalupný nepředstavil. Navrhol přijmout rezoluci novou, která by napravila nedorozumění výboru. Tu by měl přijmout valný sněm, jakožto vyšší orgán oproti výkonnému výboru.²⁷⁰

S odstupem několika desetiletí se výtkám ze strany Sokola věnoval Rudolf Plajner. Rozdělit je na hlavní čtyři otázky: „*Je nám skauting cizí? Byl pobyt dětí v přírodě nebezpečný pro jejich zdraví? Bylo skautování jen pro zámožné? Byly oprávněné obavy ze zdivočení ve skautingu?*“ Postupně na ně odpovídal a vysvětloval jejich jednotlivé aspekty. Skauting byl odborníky vysoce hodnocen, navíc byl pro české prostředí přizpůsobován. Skauting nebyl pro děti zdravotně nebezpečný. Skautování nebylo pouze pro zámožné, podle Plajnera bylo stejně drahé jako Sokol. Záleželo na tom, kolik chtěl člověk do výbavy investovat. A ke zdivočení dětí v družinách nedocházelo.²⁷¹

---

²⁶⁶ Tamtéž, s. 326–328.

²⁶⁷ WAIC. *Sokol*, s. 151–152.

²⁶⁸ CHALUPNÝ. *Sokol*, s. 42.

²⁶⁹ Tamtéž, s. 46–63.

²⁷⁰ Tamtéž, s. 72–76.

²⁷¹ PLAJNER. *Hledání*, s. 74–82.

Podívejme se ještě, kdo byli aktéři obou debat. Na straně skautingu se objevuje Svojsíkovo a Klenkovo jméno, po první světové válce pak pouze Svojsíkovo. Mezi členy progresivního křídla Sokola se řadili bratři Vaníčkovi, Josef Klenka, Agathon Heller, později rovněž Emanuel Chalupný. Ačkoliv Robert Sak ve své monografii o Tyršovy píše, že Jindřich Vaníček a Agathon Heller začlenění skautingu do Sokola odmítli,²⁷² tak za nimi šlo spíše rozhodnutí celé organizace. Na druhé straně byl nejznámějším kritikem zástupce moravského Sokola Jan Hiller.²⁷³ Dále lze do tohoto křídla zařadit Rudolfa Procházku. Proti byl i V. Bravír z londýnského Sokola, o jehož osobě není mnoho informací. Jak se ke skautingu stavěl Josef Scheiner není známo.

7.3. Dílčí shrnutí

I přes svou snahu nakonec Svojsík nedokázal prosadit přijetí skautingu do Sokola. Narazil hlavně na jeho konzervativní křídlo, které se mu postavilo. U obou pokusů nalézáme jistou odlišnost. V rámci toho prvního šlo o prvotní institucionální zakotvení skautingu, v tom druhém již několik let existoval spolek Junák. Sokol přijetím skautingu mohl získat líbivý program pro mládež, nicméně ho nakonec odmítl. Hlavním důvodem byla nedůvěra konzervativní části Sokola k nové metodě. Odmítnutí skautingu bylo pro Sokol složitější než u sportů a mohlo k tomu dojít i na základě osobních antipatií.

---

²⁷² Robert SAK. *Miroslav Tyrš: Sokol, myslitel, výtvarný kritik*. Praha 2012, s. 232.

²⁷³ Štpk.: *Sjezd přátel dorostu*. Věstník sokolský 7/17 10. 4. 1913, s. 236.

8. „Milovati vlast a sloužiti jí věrně v každé době“²⁷⁴

O poměru českých skautů k národu, resp. ke státu, již bylo částečně pojednáno v dřívějších pasážích. Nyní bude na celou problematiku nahlédnuto souhrnně. Nejprve bude rozebráno, jaká podle příruček měla být situace ve Velké Británii, Německu a Polsku. Následovat bude, jak byla situace popsána v *Základech junáctví* a jak docházelo k následnému vývoji ve vztahu skautů k národu a státu.

8.1. Velká Británie, Německo a Polsko

Baden-Powell se snažil vybudovat kladný vztah chlapců k britskému impériu. Tomu se věnoval ve *Scouting for Boys* v kapitole nazvané *Patriotism*. Z ní je možné se dozvědět, jak bylo celé britské impérium veliké a kolikrát byla jeho jednotlivá dominia a kolonie větší než samotná Velká Británie: „*We have had this enormous Empire handed down from our forefathers, and we are responsible that it develops and goes ahead and above all that we make ourselves fit and proper men to help it to go ahead. It won't do so itself, any more than it would have become ours of itself. If we don't do this some other nation will take it from us.*“²⁷⁵ Nalezneme zde připomínku o zániku Římské říše, která zanikla proto, že neměla vlastenecké vojáky, kteří by za ni bojovali.

Baden-Powell rozlišoval dva druhy povinností. První byly povinnosti skauta v době míru. V něm musel hlavně zachovávat jednotu, aby nepřítel nemohl využít rozhádanosti národa. Zároveň měl každý povinnost se neustále zdokonalovat. Druhé byly povinnosti občana-vojáka. Baden-Powell přirovnal britské impérium k sépii. Aby ji někdo zabil, musel by zaútočit na její srdce, a ne na její chapadla. Podobně se to mělo s impériem, kdy srdcem byla Anglie a chapadly kolonie. Proto každý musel být připraven ji chránit. A to byl důvod, proč by chlapci od 11 let, kromě sportů, měli umět střílet a provádět průzkum. Skauti by též měli být nápomocni policii a hlásit jí, pokud někde nastala situace, která vyžadovala přítomnost strážců zákona.²⁷⁶

---

²⁷⁴ První bod ze skautského slibu z roku 1915, Duch: *Čeští skauti ve službách humanity*. Junák 3–4/1 1915 s. 21–22.

²⁷⁵ BADEN-POWELL. *Scouting*, s. 276.

V překladu: Zdědili jsme toto obrovské impérium od našich předků a jsme zodpovědní za jeho rozvoj a pokračování a nad tím vším a nad to vše, že jsme stali vhodnými a správnými muži pomáhající mu se rozvíjet. Nestane se to samo, víc než to, musíme ho vzít za své. Pokud se takto nebude chovat, nějaký jiný národ nám ho vezme. Překlad autor.

²⁷⁶ BADEN-POWELL. *Scouting*, s. 281–284, 286–287.

Skaut měl mít znalosti o armádě a námořnictvu a zároveň být připraven kdykoliv položit za impérium život. Předpokládaly se vědomosti o vlajce: její historii, kde a jak může být vyvěšena. Očekávaly se znalosti systému vlády v zemi a připravenost pro krále a zemi pracovat. Závěr knihy obsahoval hymny Kanady, Austrálie a Spojeného království společně s písní *God bless the Prince of Wales*.²⁷⁷

V *Das Pfadfinderbuch* bylo připomenuto, že Německá říše se sjednotila teprve nedávno. Mladé generaci se to mohlo zdát automatické, ale dlouho tomu tak nebylo. Všichni museli nadále pracovat na tom, aby to tak pokračovalo – říše by měla zůstat velkou. Válka byla popsána jako krajní prostředek, pokud všechny ostatní prostředky selžou. Ovšem pokud propukne, musí být každý připraven za zemi položit život. Nevyšším cílem mělo být sloužit vlasti a padnout, pokud díky tomu země zůstane nadále velká a silná. Zároveň se objevilo připomenutí, že od německo-francouzské války Německo žilo v míru, ale za tu dobu se technika posunula. Podobně jako ze *Scouting for Boys* se lze dozvědět, že nejlepší obranou míru je připravenost na válku.²⁷⁸

K povinnostem Pfadfindera (německého skauta) jakožto občana patřila věrnost nejenom Německu, ale také spolkové zemi, ve které žil, a jejímu vladařskému rodu. Pfadfinder měl být hrdý na město, kde žil, a pomáhat komukoliv bez rozdílu postavení a víry. Čekala se dovednost střilet a spolupracovat s policií, stejně jak tomu mělo být u anglických skautů. Proto jsou v *Das Pfadfinderbuch* obsaženy v podstatě stejné pasáže jako ve *Scouting for Boys*. Pfadfinder měl podobně jako anglický skaut znát státní uspořádání země. Obecně se měl řídit takto: „Für Euch Jungen gibt es nur eine Richtschnur; sie heißt: Lerne soviel Du kannst, mache Dich stark und gewandert, wie es einem Friedenspfadfinder gebührt, und denke bei allem, wie Du Deinem Vaterlande nützen kannst.“²⁷⁹

V polské příručce žádná obdobná stať jako ve Velké Británii nebo Německu nevyšla. Poláci se nejspíše chtěli vyhnout jasnému přihlášení k Rakousku-Uhersku, podobně jako tomu bylo u slibu. V případě slibů ve Velké Británii a Německu došlo k jasnému přihlášení

---

²⁷⁷ BADEN-POWELL. *Scouting*, s. 288–294, 338–341.

²⁷⁸ LION. *Das Pfadfinderbuch*, s. 304–307.

²⁷⁹ Tamtéž, s. 307–312.

V překladu: Pro vás mladé je pouze jeden směr, který se jmenuje: nauč se tolik, co dokážeš, staň se silným a zručným, jak se hodí pro mírového Pfadfindera a o všem přemýšlejte tak, jak to by mohlo pomoci vlasti.

se k zemi a panovníkovi. V Německu byl ještě přidán vládce spolkové země. Naproti tomu u Polska se objevil pouze výraz ojczyzna (vlast) bez bližšího pojmenování.

8.2. Situace v českých zemích

Podobně jako v případě Velké Británie a Německa v *Základech junáctví* vyšla pasáž o vztahu českých skautů k Rakousku-Uhersku. Rozdíl mezi nimi byl hned zřejmý, podobně vyznívající text v *Základech junáctví* nebyl. Ani v zachovaném pracovním překladu *Scouting for Boys* od Svojsíka se část o národu nevyskytla.²⁸⁰ *Základy junáctví* obsahovaly dva příspěvky, které se tomuto tématu věnovaly. Jsou jimi *Národ* od Karla Raise a *Češi a Rakousko* od Karla Kramáře. Raisův příspěvek obsahoval výzvu k tomu, abychom byli hrdým národem, ke kterému se máme hlásit a mluvit jeho jazykem, ať už žijeme kdekoliv. Podotýká také, že „*Jsmo synové a dcery národa českého, jenž jest silnou větví mohutného kmene slovanského.*“²⁸¹ Tedy přímý odkaz na soucítění s dalšími slovanskými národy. Rais měl jedno přání, a to aby od Čechů odešla závist, která „hubí“ snahu a práci jiných.²⁸²

Zajímavějším příspěvkem byla Kramářova stať *Češi a Rakousko*. V ní byla rozepsána státoprávní historie českého státu od roku 1526. Vyličeny byly oba stavovské odboje a s nimi spojené postupné změny, např. příchod cizí šlechty po Bílé hoře. Nebyla opomenuta pragmatická sankce a také zánik České dvorské kanceláře a její nahrazení Direktoriem v roce 1749, což vedlo k postupnému zavádění centralismu. „*Tak všechno, co je historií českou v Rakousku, je neustálým bojem Vídně proti právům království českého, snahou po centralizaci, a kromě toho snahou germanizační, vyplývající nutně z centralizace, která potřebovala jednoho jazyka, a za ten přirozeně vybrala svůj jazyk vlastní, jazyk centralizujících úřadů ve Vídni.*“²⁸³ Rakousko by naopak mělo posilovat svoji důvěru v celky, které mají tisíciletou historii. Pokud nedocházelo k takovému chování ze strany Rakouska, nesmí se divit, že tu ze strany české není „*citový poměr vzájemné důvěry a oddanosti*“.²⁸⁴ Kramář přiznával potřebu existence Rakouska a jistých centrálních požadavků, ale zároveň uváděl, že touhou každého národa bylo mít svůj vlastní stát. „*Nemůžeme být samostatným státem, a kdybychom jim byli, nemohl by být také výhradně*

---

²⁸⁰ AJ SI, Fond Antonín Benjamin Svojsík, Překlad *Scouting for Boys*.

²⁸¹ SVOJSÍK. *Základy junáctví*, s. 657.

²⁸² Tamtéž, s. 657–660.

²⁸³ Tamtéž, s. 663–664.

²⁸⁴ Tamtéž, s. 665.

českým.²⁸⁵ Kramář si byl dobře vědom dobové situace. Odebírání historických práv ze strany Vídně muselo být zastaveno, jinak k obnově vzájemné důvěry nemohlo dojít. Rakousko se mělo budovat na základě historických základů a práva. Kramář se odvolával k Palackého myšlence: „... kdyby státu rakouského nebylo již odedávna, musili bychom v interesu Evropy, ba humanity samé přičiniti se co nejdříve, aby se utvořil.“²⁸⁶ Z toho všeho vyplývá, že český skaut neměl, alespoň prozatím, mít podobně vlastenecký poměr k státu, jako tomu bylo u Angličanů a Němců. Měl se zasadit o vybudování federalizace Rakouska. Teprve potom se mohla k státu vytvořit důvěra Čechů a českých skautů. Kramář přislíbil napsání ještě jednoho textu do *Základů junáctví*, který se měl jmenovat *Češi a Slovanstvo*, nestihl ho však do uzávěrky knihy připravit.²⁸⁷

Možným zdrojem pasáže *Češi a Rakousko* mohla být Kramářova kniha *České státní právo*. Po porovnání obou textů lze bezpečně konstatovat, že z něj při psaní Kramář skutečně mohl vycházet. V *Českém státním právu* nalezneme podobně shrnutou historii správy, kritiku centralizace aj. *České státní právo* bylo samozřejmě psáno více do hloubky než mnohem kratší příspěvek v *Základech junáctví*. Nicméně myšlenky v nich obsažené si byly velmi podobné.

Jak uvedl Plajner, českost skautingu, resp. jeho slovanský ráz, měla být podpořena vzory z české historie.²⁸⁸ Jednalo o celý IV. oddíl *Vzory českých junáků* I. části knihy. Ve *Scouting for Boys* se nalézal odkaz na národní vzory v kapitole *Chilvary of the Knights*, ale žádnou speciální část v ní nenajdeme. Mezi vzory se objevují mj. králové Artuš, Richard I. nebo kapitán John Smith.²⁸⁹ V *Das Pfadfinderbuch* zvláštní část o vzorech nebyla, zato v kapitole *Der Ritterspiegel* byla uvedena řada vzorů nejen z německé historie. Z těch německých byli uvedeni např. Parzival, Konrád I. Mazovský, Helmut Moltke st. nebo odvaha německých vojáků v prusko-dánské válce.²⁹⁰ V polské příručce národní vzory nejsou uvedeny. České země tak v případě užití národních vzorů nebyly oproti Velké Británii a Německu výjimkou.

Po vydání *Základů junáctví* byl Svojsík udán českému místodržitelství, že skauting vedl protidynasticky a antiklerikálně a nebyl dostatečně „Kaisertreu“ a „Gottesfurcht“,

---

²⁸⁵ SVOJSÍK. *Základy junáctví*, s. 666.

²⁸⁶ Tamtéž, s. 660–672.

²⁸⁷ Antonín Benjamin SVOJSÍK: *Dr. Karel Kramář a skauting*. Skaut-Junák 9–10/23, s. 130.

²⁸⁸ PLAJNER. *Hledání*, s. 59.

²⁸⁹ BADEN-POWELL. *Scouting*, s. 213, 215, a 228.

²⁹⁰ LION. *Das Pfadfinderbuch*, s. 223, 226 a 240.

tj. nebyl veden dostatečně procísařsky a v katolickém duchu, což bylo v rozporu s rakousko-uherskou školní výchovou.²⁹¹ Důkazem toho měla být samotná kniha. Byla napsána tak, aby český skaut prospíval národu, a zároveň byly v *Základech junáctví* vypuštěny složky, které by mohly vést k rakouskému občanskému uvědomění.²⁹² Za český skauting se u místodržitele Franze Thun-Hohensteina přimluvil Kramář, který tak českému skautingu v tomto směru velmi pomohl.²⁹³ Rovněž kniha byla doporučena Ministerstvem kultu a vyučování pro měšťanské a střední školy,²⁹⁴ takže minimálně ministerstvo v knize problém nevidělo, a proto se nejspíše jednalo o křivé obvinění.

Jednoduché postavení skauting ze začátku neměl. Před prokázáním se dostatečné českosti skautingu se o něm objevovala nelichotivá označení: „*O skautingu se řeklo, že je to čertovo kopýtko, ba dokonce kukaččino vajíčko, nasazené k nám z Vídně či odkud, a to stačilo, aby skauting byl – hotov.*“²⁹⁵ Problematickou mohla být účast českých skautů na některých kulturních událostech. Např. se mohlo jednat o akci pořádanou Českým olympijským výborem v květnu 1914. Zde skauti konali pořadatelskou službu a postavili zde malý propagační tábor, který byl představiteli Rakouska-Uherska oceněn, mj. českým místodržitelem Thun-Hohensteinem. Tuto akci je třeba vnímat v širším kontextu, ve kterém skauti podobnou pořadatelskou službu konali na více kulturních akcích. K setkání s představiteli Rakouska-Uherska proto mohlo dojít náhodně a nemuseli být jediní, kdo tábor pochválil. Jejich pochvala ale mohla v očích některých lidí vzbuzovat dojem prorakouského působení skautů.

Další problematickou událostí bylo jednání o vstupu českých skautů do celorakouského skautského spolku, který byl odmítnut. Zde důvod nacionální jistě byl. Vstupem do tohoto spolku by čeští skauti měli stejné normy jako skauti rakouští. To bylo v rozporu se Svojsíkovým národním chápáním skautingu. Odmítnutí vstupu do společného spolku ale nutně neznamenalo, že by čeští a rakouští skauti nespolupracovali, což se v této době také dělo. Naproti tomu spolek Junák – český skaut měl podle svých stanov působnost omezenou na České království.²⁹⁶ Spolek v Moravském markrabství nepůsobil,

---

²⁹¹ PLAJNER. *Hledání*, s. 74.

²⁹² BŘEČKA. *Kronika*, s. 17.

²⁹³ Antonín Benjamin SVOJSÍK: *Dr. Karel Kramář a skauting*. Skaut-Junák 9–10/23, s. 130.

²⁹⁴ *Verfügungen, betreffenden Lehrbücher und Lehrmittel*. Verordnungsblatt für den Dienstbereich des k. k. Ministerium für Kultus und Unterricht, 9/16 1. 5. 1913, s. 211.

²⁹⁵ Dr. H.: *V tábore junáků (V Král. oboře)*. Národní listy 267/53 29. 9. 1913, s. 1.

²⁹⁶ Stanovy spolku Junák – český skaut. Praha 1914, s. 2.

ačkoliv se Svojsík v roce 1914 snažil s moravským místodržitelem vyjednat jeho rozšíření na Moravu.²⁹⁷

8.3. Válka míchá kartami

Na začátku první republiky se proti Svojsíkovi a jeho vedení Junáka postavila opozice v čele s Roubalem. Ta sepsala seznam výtek na dosavadní vedení. Většina z nich měla společného jmenovatele – postoj k Rakousku a k jeho představitelům. Odpovědi na tyto výtky vyšly v roce 1922 v brožuře *Na obranu českého skautingu*, kterou sepsal hlavně Bohuslav Řehák. Vytýkaných věcí bylo více, ne vše lze ale s odstupem doby prověřit. Proto se soustředím na několik míst, kde to možné je.

Podle *Na obranu* měl Svojsík na začátku války nabídnout Kramářovi pomoc skautů pro případné odbojové akce.²⁹⁸ Lze přepokládat, že zde Svojsíkova nabídka skutečně byla, neboť se o tom psalo ve 30. letech v *Junáku* při úmrtí Kramáře.²⁹⁹ Naproti tomu není známo, že by k takovéto události někdy během války došlo. Možnost využít skaut pro odboj skutečně mohla existovat, ačkoliv nikdy nemuselo dojít k jejímu využití.

Největší propagační akci, kterou skauti během války uspořádali, byly *Jarní dny pražských junáků-skautů*. Jednalo se o propagační tábor, který byl postavený v Klamovce. Navazoval na několik předchozích, které v Praze proběhly. Tábor byl pro veřejnost otevřen 23.–24. května 1915. K výtkám patřil protektorát českého místodržitele Maxe von Coudenhoveho a vojenský zákop, který vznikl poblíž tábořiště. Celá akce se konala ve prospěch Jedličkova ústavu. V díle *Na obranu* se objevila informace, že akce nebyla skautskou myšlenkou.³⁰⁰ Naproti tomu ze zápisů schůzí výkonného výboru lze zjistit něco jiného – výkonný výbor počítal s nutností akci uspořádat, aby na sebe spolek upozornil u veřejnosti.³⁰¹ O tom, zda impuls vyšel z Jedličkova ústavu nebo Junáka, zprávy nejsou. V průvodci celou akcí se neobjevila jakákoliv zmínka o Baden-Powellovi, ale pouze o Setonovi, což byla jistě snaha vyhnout se spojitosti s Velkou Británií, t. č. nepřítelem Rakouska-Uherska.³⁰²

---

²⁹⁷ BŘEČKA. *Kronika*, s. 30.

²⁹⁸ *Na obranu českého skautingu*. Praha 1922, s. 8–9.

²⁹⁹ Antonín Benjamin SVOJSÍK: *Dr. Karel Kramář a skauting*. Skaut-Junák 9–10/23 1936–1937, s. 130–131.

³⁰⁰ *Na obranu*, s. 22.

³⁰¹ SI AJ, Fond Antonín Benjamin Svojsík, Kniha zápisů, s. 28.

³⁰² SI AJ, Junák – český skaut, Jarní dny junáků – českých skautů [program akce], neusp.

Místodržitel Max von Coudenhove se akce osobně zúčastnil. Původně se počítalo ještě s tím, že na akci měl dorazit jeho předchůdce Thun-Hohenstein.³⁰³ Do začátku tábora ovšem nastoupil nový místodržitel, ale i jeho účast byla téměř jistá.³⁰⁴ Patronát a účast místodržitele nebyla vázána na osobu, jako spíše na úřad. Coudenhove byl na místě uvítán Antonínem Svojsíkem a jeho bratrem Gustavem a celý tábor si prošel. Na něm byla připravena řada nejrůznějších aktivit.³⁰⁵

Problematickým byl zákop, který vznikl poblíž tábora. V *Na obranu* je uvedeno, že zákop několik dní před slavností připravili vojáci.³⁰⁶ Podle článku z *Junáka* měli zákop připravit vojíni-invalidé z Jedličkova ústavu.³⁰⁷ K jeho využití během tábora došlo, byť podle tvrzení *Na obranu* byl nejprve skautům vstup do zákopu přísně zakázán. Přesto se v něm natočila část filmu *Jarní dny pražských junáků – skautů v Klamovce*. V něm byl natočen místodržitel Coudenhove procházející se zákopem. Podle *Na obranu* byla snaha filmování se skauty v zákopu zastavit, ale to se nepodařilo.³⁰⁸ Navzdory této obhajobě byl zákop propagován v programu akce, z čehož lze vyvodit, že se se zákopem od počátku akce počítalo.³⁰⁹ To potvrzuje, že skauti museli zákop po akci zasypat.³¹⁰ Celkově měl tábor u veřejnosti nesporně úspěch, jak lze shlédnout na dobově vzniklém filmu.

Po první světové válce měl Pravoslav Motyčka na přání Svojsíka z filmu vystříhat scény s Coudenhovem. Motyčka měl zkušenosti s promítáním filmů, proto se Svojsík obrátil přímo na něj. Jednalo se o verzi snímku, kterou vlastnil Svojsík. Ten ji pak užíval při přednáškách a jiných propagačních akcích.³¹¹ Pořádání této slavnosti bylo dávano za největší důkaz kolaborace Svojsíka s rakouskými úřady během války.³¹²

K prohrěškům vytýkaných opozicí patřila účast Svojsíka a skautů na akcích Junobrany (Jungwehr). Ta byla povinná od školního roku 1915/1916 a prakticky nahradila tělesnou

---

³⁰³ SI AJ, Fond Antonín Benjamin Svojsík, Schůze vůdců, zápis 10. 5. 1915.

³⁰⁴ SI AJ, Fond Antonín Benjamin Svojsík, Kniha zápisů, s. 28.

³⁰⁵ NFA, *Jarní dny pražských junáků – skautů v Klamovce* [film], 1915. Dostupný na <https://vimeo.com/151933130>.

³⁰⁶ *Na obranu*, s. 23.

³⁰⁷ Čmeli [Jan ČMELÁK]: *Skautský tábor v Klamovce*. Junák 7–8/1 15. 6. 1915, s. 76.

³⁰⁸ *Na obranu*, s. 23.

³⁰⁹ SI AJ, Junák – český skaut, Jarní dny junáků – českých skautů [program akce], neusp.

³¹⁰ SI AJ, Fond Antonín Benjamin Svojsík, Schůze vůdců, zápis 7. 6. 1915.

³¹¹ SI AJ, Fond Rudolf Plajner, 1973 Skautské vzpomínky: Motyčka, Plajner, Němec [audiozáznam].

³¹² Jan CIESLER. *Časopis Junák (Skaut-Junák) a český skauting v letech 1915–1940*. Praha 2003, s. 61.

výchovu na středních školách. Jednalo se o předvojenský výcvik mládeže vedený v němčině. V místech s větším počtem středních škola byla cvičení často vedená jako vzájemné soupeření.³¹³ Vedení Junobrany v Čechách měl na starost Klenka.³¹⁴

Opozice konkrétně kritizovala účast na veřejné akci 24. června 1916,³¹⁵ kde se představilo celkem osm tisíc studentů středních škol. Akce se zúčastnili mj. zemský místodržitel Max von Coundehove, pražský primátor Karel Groš nebo zástupci armády jako Paul Kestřánek a Eduard Zanantoni. Celý ráz akce byl čistě propagační. Došlo na ní ke cvičení přibližně dvou tisíc chlapců pod vedením Klenky. Akci pomáhali na místě organizovat jak Svojsík, tak i Roubal.³¹⁶ Svojsíkovi uškodilo to, že vítal jednotlivé představitele při jejich příjezdu.³¹⁷

Podle *Na obranu* měl původně Bílý navrhnout, aby se místo Junobrany zavedl povinně na školách skauting. Svojsík byl proti tomu – mohlo by tím dojít ke zprofanování skautingu. Svojsík a Klenka měli být pověřeni vytvořením programu Junobrany. Oba se snažili její vytvoření postupně odkládat, takže program pro ni nakonec nevytvořili. Skauti také při dvou veřejných cvičení odmítli postavit vzorový tábor a zakázali svým členům chodit na tyto akce v kroji. Při akci pořádané na Letné 24. června 1916 výměnou za nepostavení skautského tábora konalo padesát skautů první pomoc s tím, že měli na sobě kroje.³¹⁸ Lze je zahlédnout ve filmu *Slavnostní cvičení Junobrany z českých středních škol v Praze 1916 před J. Excel. p. místodržitelem král. českého*.

Problém spolupráce skautů a Junobrany je komplikovaný v tom směru, že o něm není mnoho zpráv. Přesto z nich je možné dojít k některým závěrům. Svojsíkův postoj k předvojenské výchově byl před válkou negativní.³¹⁹ Přesto během války musel Junobranu vést na gymnáziu v Křemencově ulici, kde vyučoval. Studenti tohoto gymnázia se rovněž účastnili slavnosti 24. června 1916.³²⁰ Svojsík se této činnosti jako učitel

---

³¹³ Kateřina ŘEZNIČKOVÁ. *Študáci a kantoři za starého Rakouska: české střední školy v letech 1867–1918*. Praha 2007, s. 29.

³¹⁴ Ladislav REITMEYER. *Dějiny školní tělesné výchovy v českých zemích*. Praha 1972, s. 60.

³¹⁵ *Na obranu*, s. 24.

³¹⁶ *Přehledka Junobrany českých středních škol*. Národní listy 174/56 25. 6. 1916, s. 4.

³¹⁷ NFA, *Slavnostní cvičení Junobrany z českých středních škol v Praze 1916 před J. Excel. p. místodržitelem král. českého* [film], 1916. Dostupný na <https://vimeo.com/151372840>.

³¹⁸ *Na obranu*, s. 24–25.

³¹⁹ SVOJSÍK. *Signály*, s. 19–24.

³²⁰ *Zpráva c. k. českého reálného gymnasia v Křemencově ulici v Praze*. Praha 1917, s. 35.

tělocviků nemohl vyhnout. Klenka nebyl na V. řádné valné hromadě zvolen místostarostou, ani nekandidoval. Nemohl být proto nadále spojován s vedením Junáka.³²¹ Celkově vzato tak Junák tančil mezi vejci. Na jedné straně se snažil, aby jeho činnost nebyla kvůli nespolupráci na Junobraně ukončena, na druhé straně byla snaha Junáka se od ní co nejvíc distancovat.

V létě 1916 došlo k předvolání Svojsíka na policejní ředitelství komisařem Klímou. Svojsík měl řadu dokumentů, které by ho mohly kompromitovat, schovaných u příbuzných na Moravě. I tak noc před výslechem raději některé písemnosti spálil. Důvodem předvolání bylo nalezení skautských opasků u zajatých ruských důstojníků. Ty měly bronzové přezky a byla na nich ve Velké Británii vyražena chodská psí hlava s nápisem „Junák – český skaut“.³²² Úřady měly v motivu vidět českého lva. Svojsík na to odpověděl, že se jedná o jeho návrh chodské psí hlavy a že opasky byly v Předlitavsku volně k zakoupení. Komisař proto vyslal detektiva do prodejny a ten se po chvíli se stejným, právě zakoupeným, vrátil. Policie nakonec konstatovala, že pásky se musely do Ruska dostat s tělocvičným nářadím ještě před válkou.³²³ Podle opozice neměl Svojsík o schůzce referovat, měl se tak vytvořit dojem, že byl v kontaktu s tajnou policií.³²⁴ Nicméně o tom se v zápisech týkajících se schůzí výkonného výboru mlčí.

Výslech policejním komisařem Klímou nebyl ovšem jediný, který Svojsík v průběhu války absolvoval. V září 1917 byl Svojsík u výslechu znovu, opět kvůli skautskému kroji. Začátkem roku 1917 Junák požádal místodržitelství o to, zda by mohl oficiálně užívat kroj. Celý schvalovací proces se táhl přibližně rok a podoba kroje byla místodržitelstvím schválena. Výslech Svojsíka v září 1917 se týkal tohoto schvalování.³²⁵ Nicméně skautský kroj se užíval dříve, ještě před vznikem spolku. Svojsík proto při tomto výslechu musel mlžet.³²⁶

K vrcholným aktům českého domácího odboje za první světové války patřil *Manifest českých spisovatelů*, který podepsalo přes 200 osobností českého veřejného života. Obhajoba z brožury *Na obranu* zněla, že Manifest měl podepsat Antonín Benjamin Svojsík a vyzvat k jeho podpisu další členy vedení spolku. Jako důkaz podpisu byly uváděny

---

³²¹ SI AJ, Fond Antonín Benjamin Svojsík, Kniha zápisů, s. 75.

³²² Josef ŠIMÁNEK. *A. B. Svojsík*. Praha 1946, s. 33–34.

³²³ BŘEČKA. *Kronika*, s. 33.

³²⁴ *Na obranu*, s. 27.

³²⁵ AHMP, Spolkový katastr, SK XIV/354, Výslechový protokol A. B. Svojsíka ze 17. 9. 1917.

³²⁶ Stanovy spolku Junák – český skaut. Praha 1914, Doslov.

Národní listy z 21. května 1917, kde se ovšem o Manifestu nepsalo. Protisvojsíkovská opozice naopak tvrdila, že Svojsík byl v tomto směru zdrženlivý a podepsat nechtěl se slovy „*Nevíme, jak to může dopadnout!*“.³²⁷ Jak se tedy celá záležitost měla?

V dobových novinách se mezi signatáři Manifestu objevil Alois Svojsík,³²⁸ Antonínovo jméno naopak ne. Je ovšem uvedeno v soupisu signatářů vydaným Martinem Kučerou v roce 1989.³²⁹ Podpisové archy z fondu Rady českých spisovatelů lze rozdělit do dvou kategorií. V první jsou podpisy přímo pod Manifestem, zde ale podpis ani jednoho ze Svojsíků není. Druhou skupinou je soupis signatářů. Ten obsahuje jména podepsaných pod manifestem, zároveň ale jména mnoha dalších, jejichž podpis se přímo nedochoval. Mezi nimi se podpis Aloise Svojsíka vyskytuje. Tento seznam tak potvrzuje, že on Manifest podepsal.³³⁰

Klíčovým pramenem pro rozřešení této otázky byla *Kniha zápisů*, do které byly zapisovány schůze výkonného výboru a valné hromady spolku. Manifest se řešil na schůzi výboru spolku 11. června 1917 na podnět Sboru vůdců, který jednomyslně vyzval výbor, aby byl vysloven s Manifestem souhlas. Antonín Benjamin Svojsík nedoporučoval vyslovení souhlasu, neboť „... *není jisto a zaručeno, jaká bude situace třeba o několika dnech, zda se nezmění poměry opět v náš neprospěch, zda nenastane znovu období perzekuční apod.*“³³¹ Svojsíkovi se postavil jednatel spolku Josef Kouba, který varoval před tím, že spolek se často účastnil pomocných válečných akcí, ale akcí národních se neúčastnil. V následném hlasování převládl názor nevyslovit souhlas s Manifestem. Svojsík chtěl, aby usnesení zůstalo důvěrné, to ale nebylo možné, neboť byla potřeba vyrozumět Sbor vůdců. Pod zápisem z této schůze byla doplněna Svojsíkova poznámka psaná tužkou. Podle ní neměl být zápis schválen a zároveň byl doplněn údaj, že Antonín Benjamin Svojsík Manifest podepsal a jeho jméno se objevilo v časopisech. Žádné konkrétní periodikum neuvedl. Také zdůraznil, že nešlo o obavy osobní, ale starost, aby spolek nebyl rozpuštěn.³³²

---

³²⁷ *Na obranu*, s. 27, s. 26.

³²⁸ Např. *Projev českých spisovatelů o české politice*. *Národní listy* 141/57 24. 5. 1917, s. 2–3; *Čeští spisovatelé českému poselstvu*. *Lidové noviny* 142/25 25. 5. 1917, s. 3.

³²⁹ Martin KUČERA: *Přehled manifestů české tvůrčí intervence z jara 1917*. In *Sborník k dějinám 19. a 20. století*, sv. 11. Praha 1989, s. 283.

³³⁰ VUA, Rada českých spisovatelů, Manifest českých spisovatelů – podpisové archy.

³³¹ SI AJ, Fond Antonín Benjamin Svojsík, *Kniha zápisů*, s. 63.

³³² SI AJ, Fond Antonín Benjamin Svojsík, *Kniha zápisů*, s. 62–63.

Celá věc měla dohru na další schůzi 22. října téhož roku. Jednatel Kouba kritizoval ty, kteří odmítli souhlas s Manifestem. Jeho hlavním argumentem bylo, že schůze, kde byl vysloven nesouhlas, nebyla úplná kvůli počtu členů. Svojsík na námitky postupně odpovídal – podle něj se měly přednést včas a byly ve formě „nepřátelské až urážlivé“. Svojsíka se na schůzi zastali Štorch a Guth-Jarkovský.³³³ S přihlédnutím k uvedenému je jasné, že podpis Antonína Benjamina Svojsíka bychom pod Manifestem hledali marně a tvrzení v *Na obranu* bylo nepravdivé.

Mezi petenty Manifestu byly osobnosti, které byly více nebo méně spojeny s českým skautingem a Manifest podepsaly: Bohumil Bauše, František Drtina, Jiří Guth, Josef Holeček, Alois Jirásek, František Václav Krejčí, František Serafinský Procházka, Karel Václav Rais a Josef Thomayer.³³⁴ Většina osobností byla se skautingem propojena skrze jejich příspěvek v *Základech junáctví*. U žádného ze jmenovaných nelze předpokládat, že by Manifest podepisoval za spolek, jednalo se o osobní postoj.

8.4. Karta se obrací

Od začátku roku 1918 se postoj Junáka změnil a čeští skauti začali vystupovat na akcích, na kterých se manifestovalo za národní věc. Skauti konali pořádkovou službu u příležitosti tříkrálové deklaráce a obdobně tomu bylo u Národní revoluční přísahy a na oslavě 50. výročí položení základního kamene Národního divadla. Národní přísahy se účastnili Svojsík a Rössel-Ořovský.³³⁵

Junák se též zapojil do služeb Národního výboru. V červenci 1918 s ním začal jednat Rössel-Ořovský o tom, jak by ona podpora mohla vypadat. Výsledkem bylo vytvoření tzv. skautské pošty. Byly pro ni připraveny speciální poštovní známky, které se tak staly prvními známkami nového státu a i prvními skautskými na světě. Služba začala fungovat 29. října. Její náplní bylo doručování zásilek mezi jednotlivými institucemi v Praze. Fungovala do 25. listopadu, kdy byla její činnost zastavena. Celkem se zapojilo na 400 skautů. K její obnově došlo při příležitosti příjezdu prezidenta Masaryka 21. prosince.³³⁶ Skauti nepomáhali jen s doručováním zásilek. Skautky měly službu u Národního výboru, který sídlí v Harrachově paláci. Ty menší šily kokardy nebo roznášely články do redakcí

---

³³³ SI AJ, Fond Antonín Benjamin Svojsík, Kniha zápisů s. 65–66.

³³⁴ VUA, Rada českých spisovatelů, Manifest českých spisovatelů – podpisové archy.

³³⁵ BŘEČKA. *Kronika*, s. 36.

³³⁶ ŠANTORA. *Skautské století*, s. 64.

novin.³³⁷ Skauti konali také strážní službu u Nosticova nebo Harrachova paláce.³³⁸ Svojsík se osobně angažoval v záchraně některých památek, mj. měl zabránit zničení znaku, který byl v čele domu U Hybernů. To se mělo stát v době euforie z pádu Rakouska a strhávání rakouských znaků. Svojsík vylezl na jeho střechu a vysvětloval lidem, že Rakousko-Uhersko padlo kvůli válce, a ne rozbitím tohoto historicky cenného znaku.³³⁹

Se vznikem nového státu došlo také k jednoznačnému přihlášení k němu. Ruku v ruce s tím se objevilo vyhraňování vůči Rakousku-Uhersku. Důkazem toho jsou pasáže ve skautských příručkách, které vyšly v roce 1920. Seifert psal: „*Nechceme už slyšet u nás o svém dědictví z Rakouska, o křivení páteře a krčení se, jehož jsme byli vždy tolik svědky.*“³⁴⁰ V podobném znění se nesla část skautského zákona, která vyšla v *Základové skautingu*. Konkrétně se jednalo o druhý bod *Skaut je věrný oddaný*. Skaut měl být oddaný vyšším zájmům, proto by měl být věrný státní formě a její vládě. Ty na druhé straně měly mít na zřeteli hmotné a duchovní blaho a bezpečnost jedince: „*Proto jsme nemohli být věrni Rakousku, které všechny tyto předpoklady šlapalo v prach. Jen za lásku a z lásky kvete věrnost a oddanost. Z otrockého poddanství vykvétá zášť a nenávisť.*“³⁴¹ V radikálně protirakouských a protiněmeckých novinách *Světlo* se dokonce objevilo obvinění, že skauting byl úmyslně brzděn rakouskou vládou.³⁴² Nicméně vzhledem k možnostem, jaké skauting za Rakouska měl, a radikálnosti novin se jednalo o smyšlenou zprávu.

Přihlášení k Československu bylo mnohem jasnější než k Rakousku-Uhersku. Už jenom v pojmenování nově vzniklé organizace Svaz junáků-skautů Republiky československé se objevil název státu, došlo tak k podobnému přejmenování jako u Republikánské strany zemědělského a malorolnického lidu. V roce 1919 se v časopise *Junák* objevila rubrika *Průkopníci naší svobody*, v níž byly publikovány životopisy osobností, které se zasloužily o vznik Československa, např. Kramář, Beneš,

---

³³⁷ MILČICOVÁ a HERBERNOVÁ. *Příručka*, s. 13.

³³⁸ Jaroslav NOVÁK: *Zápisky našich hochů z revolučních dní*. Junák 4–5/5 15. 4. 1919, s. 69; *V paláci české vlády*. Národní listy 122/58 6. 11. 1918, s. 2.

³³⁹ Karel TEJKAL. *Rádio na kolečkách* [rozhlasový pořad]. ČRo Dvojka, 10. 2. 2007, 17:00.

³⁴⁰ SEIFERT. *Přírodou a životem*, s. 83.

³⁴¹ SVOJSÍK a NOVÁK. *Základové skautingu*, s. 425.

³⁴² Neutrál: *Skauti jako pracovníci kulturní a příští obránci svobody národa*. Světlo: Pražský poledník 42/1 22. 5. 1919, s. 4.

ale i Woodrow Wilson nebo Ernest Denis. Současně nad svazem převzal patronát prezident Masaryk.³⁴³

Podobně jako v *Základech junáctví* se v *Základové skautingu* nacházely části věnující se vztah skautů ke státu. V tomto případě byly napsány Svojsíkem a Novákem. Vztah ke státu, Republice československé, byl popsán pozitivně. Skaut se dozvěděl o stručné historii státnosti v českých dějinách a její obnově v roce 1918. Skautství bylo prezentováno jako výchova k občanství s tím, že jednotlivé složky musely být u skauta více vyvinuté než u „běžného“ občana. Bylo možné si přečíst o základech státoprávní teorie, mj. družích vlády. V *Základové skautingu* bylo otištěno celé znění ústavy, popis národních symbolů a text hymny.³⁴⁴ Tím se zásadně lišily od *Základů junáctví*. Byl také vydán předpis týkající se účasti skautů na dobročinných a národních akcích.³⁴⁵

Současně bylo vedení Junáka obviňováno z toho, že za války kolaborovalo s Rakouskem. Byla to snaha Roubalovské opozice zdiskreditovat Svojsíka. Některé konkrétní činy, ze kterých byl viněn byly rozebrány dříve. Všechna tato obvinění byla rozebrána v brožuře *Na obranu*. Na druhou stranu největší kritik vedení Roubal měl podobnou vinu jako Svojsík, protože se jich také účastnil. Na rozdíl od Svojsíka Roubal nenesl hlavní odpovědnost za spolek, proto se mohl o podobné intriky pokoušet. Pro podporu českého skautingu byla 14. dubna 1919 uspořádaná akce *Za český skauting*. Na ní byly podány tři přednášky, které vyložil Karel Weigner – *Skauting v rámci tělesné výchovy*,³⁴⁶ Antonín Benjamin Svojsík – *Skauting výchovou občana republiky*³⁴⁷ a Jaromír Špaček – *O skautingu v cizině a jeho potřebě u nás*.³⁴⁸ V rámci své přednášky promítl Svojsík řadu fotografií a film.³⁴⁹ Mohlo se dost možná jednat o sestříhanou verzi *Jarních dnů*, kterou upravil Pravoslav Motyčka. Odraz nového státu nezůstal jen u nejvyšších míst spolku, ale dorazil i k oddílům. Objevila se mj. hra, která se jmenovala *Maffie*, ve které se skauti měli rozdělit na dvě skupiny. V ní měla skupina strážníků sledovat maffisty a pokusit se překazit jejich setkání.³⁵⁰

---

³⁴³ SI AJ, Fond Antonín Benjamin Svojsík, Kniha zápisů, s. 155.

³⁴⁴ SVOJSÍK a NOVÁK. *Základové skautingu*, s. 513–545.

³⁴⁵ SVOJSÍK. *Organisace*, s. 90–91.

³⁴⁶ Později vyšlo jako: Karel WEIGNER. *Skauting v rámci tělesné výchovy*. Praha 1920.

³⁴⁷ Později vyšlo jako: Antonín Benjamin SVOJSÍK. *Skauting výchovou občana republiky*. Praha 1920.

³⁴⁸ Rudolf PLAJNER. *Zavátou junáckou stezkou: Výbor z díla*. Praha 2001, s. 30.

³⁴⁹ h.: *Manifestační večer pro český skauting*. Národní listy 90/59 15. 4. 1919, s. 3.

³⁵⁰ N.: *Tajná schůze „Maffie“*. Vůdce 3/1 28. 2. 1920, s. 47–48.

8.5. Dílčí shrnutí

U českého skautingu neproběhlo jednoznačné přihlášení se k Rakousku, na druhé straně se nechoval výrazně protirakousky. V době první světové války došlo k několika událostem, ze kterých byl po válce obviňován z kolaborace. Svojsík se více než o programovou spolupráci s Rakouskem snažil o vycházení s rakouskými úřady, aby spolku půjčovaly potřebný materiál pro jeho činnost. Na konci války, i přes opatrný postoj k Manifestu spisovatelů, došlo k přihlášení se k národnímu hnutí, které za první republiky přerostlo v pevné spojení s novým státem. Mohlo by v tom být viděno jisté naplnění vize Kramáře ze *Základů junáctví*.

9. Dotazníky

Pro lepší představení toho, jestli výše popsané odlišnosti jsou typické pouze pro české země, nebo i pro ostatní evropské země, jsem sestavil dotazník. Ten jsem rozeslal příslušným skautským organizacím s prosbou, zda by jej nemohly vyplnit. Z něj by mělo být jasné, v které době byl skauting v zemi zakládán, resp. kterou skupinou osob. Otázky cílily i na modifikaci skautské metody v zemi, pokud byla nějak upravována. Snahou bylo zjistit jednotlivé národní zvláštnosti. Dotazníky, které se mi nakonec vrátily a na kterých je tato kapitola založena, se nacházejí v příloze této práce.

V první fázi byly dotazníky rozeslány do skautských archivů a muzeí jednotlivých evropských zemí. Pokud daná země nemá takovouto instituci, byly osloveny organizace přímo. Podmínkou pro zařazení do ankety bylo, že skauting musel v zemi vzniknout do roku 1920, tedy do vzniku BSIB. Dotazníky byly zaslány do následujících zemí: Belgie, Bulharsko, Černá Hora, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Chorvatsko, Irsko, Island, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Malta, Německo, Nizozemí, Norsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Rusko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Srbsko, Španělsko, Švédsko, Švýcarsko, Ukrajina a Velká Británie.

Bohužel odpovědi na dotazník přicházely pouze poskrovnu, často po opakovaném připomínání. Některým svazům jsem zkoušel psát několikrát a neobdržel jsem žádnou odpověď. Z toho důvodu jsem zkusil oslovit své skautské přátele z několika zemí, kteří buď dokázali dotazník vyplnit, nebo zkontaktovat někoho, kdo toho byl schopen. Celková konečná návratnost se pohybuje kolem tří pětin: konkrétně z Belgie, Dánska, Finska, Francie, Chorvatska, Irska, Islandu, Itálie, Kypru, Maďarska, Německa, Nizozemí, Norska, Polska, Portugalska, Ruska, Řecka, Slovinska, Velké Británie, Švédska, Švýcarska a Ukrajiny. Z tohoto důvodu mohou být výsledky výzkumu zde prezentované nepřesné, resp. nemusí platit pro země, které vyplněný dotazník nedodaly.

9.1. Skupiny lidí, kteří skauting zakládali

Mezi členy Junáka je poměrně zažité, že český skauting zakládali hlavně učitelé. Tím se měl lišit od ostatních zemí, kde skauting zakládali představitelé armády. Jak již bylo dříve prezentováno, Baden-Powell primárně neplánoval militaristické využití skautingu. Ve *Scouting for Boys* byl otištěn seznam skupin lidí, které by mohly metodu dobře využít. Jednalo se o primátory a starosty, ředitele a učitele, duchovní, rodiče, dámy, chlapecké

spolky, pohraničníky, bývalé armádní důstojníky, šlechtice a organizaci Y.M.C.A.³⁵¹ Do tohoto přehledu není problém vedoucí českých skautů bez problémů zařadit. Jak se tomu mělo s jejich kolegy z dalších zemí?

Učitelé patřili k zakladatelům ještě v několika zemích: v Chorvatsku, Finsku, Maďarsku, Norsku, Švédsku nebo Řecku. Z profesí, které jmenoval Baden-Powell, se mnohé v odpovědích neobjevily – konkrétně primátoři a starostové, pohraničníci a šlechtici. Rodiče se v odpovědích neobjevili, ale bylo by zvláštní, kdyby se vedení vůbec neúčastnili. Mohu dát příklad z českých zemí, kde mezi skautskými vedoucí byl Josef Rössel-Ořovský a mezi skauty jeho syn. Ostatní skupiny ve výsledcích zastoupené byly. Např. duchovní ve Francii a Maďarsku, armádní důstojníci v Nizozemí, Portugalsku, Rusku a Velké Británii, organizace Y.M.C.A. stála u zrodu skautingu na Islandu, ve Švédsku a Švýcarsku. Nenacházíme sice přímo nějaký chlapecký spolek jako takový, ale v Polsku začal skauting vznikat u Sokólu, který se mj. výchovou mládeže zabýval.

Další zajímavou skupinou byli lidé, o kterých Baden-Powell nepsal. Jednalo se o doktory v Belgii a Itálii, úředníky na Kypru a v Nizozemí, novináře ve Francii a Finsku, obchodníky ve Finsku a Nizozemí. Dále to byli vysokoškolští studenti, kteří jsou jmenováni v případě Islandu. Podobně tomu bylo v českých zemích, ať se jedná o skauty v pojetí Františka Smotlachy nebo o některé skautské vedoucí. Všechno to byly obory, které mají vztah k mládeži. Jejich uvedení tak není ničím překvapivým.

Přibližně polovina dotázaných států odpověděla, že na počátku stála jedna organizace nebo skupina lidí, co skauting organizovala. V ostatních případech to byly alespoň dvě. Velmi často vznikaly nábožensky zaměřené organizace, které nesouhlasily s těmi, co pojímaly skauting více „sekularizovaně“. To jsou případy Francie, Irska, Itálie a Portugalska. V Belgii, Dánsku, Nizozemí, Norsku, Švýcarsku a Švédsku vzniklo více sdružení nenáboženského charakteru. Na Ukrajině vznikly organizace dvě: jedna v Rakousku-Uhersku, druhá v Rusku, což bylo dáno jejím rozdělením mezi tyto dva státy. Nabízí se otázka, jak tomu bylo v Polsku, které bylo rozděleno mezi tři státy. Státem uznaná organizace vznikla pouze v Rakousku, v Rusku a Německu oficiálně polský skauting nevznikl. Zajímavým případem bylo Finsko, kde v počátku nedošlo k vzniku jednotné organizace. Vznikla sice řada oddílů, ale neustanovila se žádná celostátní organizace.³⁵²

---

³⁵¹ BADEN-POWELL. *Scouting*, s. 304–306.

³⁵² Osmo VESIKANSA. *Suomen partioliike 1910–1960*, Porvoo 1960, s. 145.

V českém případě vzniklo postupně několik organizací z různých důvodů. Některé z ideových neshod, některé z osobních. K jejich sjednocování docházelo až počátkem 20. let, kdy se na jedné straně utvořil Svaz junáků-skautů Republiky československé a na druhé Federace československých skautů. Ze strany Svazu šlo o snahu sjednotit všechny spolky do jedné organizace. Byl to jeden z požadavků BSIB, aby každá země byla v rámci mezinárodní struktury zastoupena pouze jednou organizací, která zaštitila jednotlivé národní spolky. Tento proces se neodehrál jenom v Československu, ale i v ostatních zemích. Celkově vzato vznik několika skautských organizací v jedné zemi nebyl v evropském kontextu něčím výjimečným.

Vzhledem k tomu, že český skauting byl spojen se školstvím, a to jak tím, že jeho zakladatelé byli učitelé, tak úvahami o aplikaci skautingu ve školství, bylo na místě zjistit, zda se v zahraničí dělo něco podobného. Výsledky průzkumu ukazují, že v zahraničí došlo k převážnému uplatnění skautingu jako volnočasové aktivity. K zemím, kde došlo k upotřebením i na školách, patří Chorvatsko, Kypr, Dánsko, Finsko, Německo a Polsko. V českém případě k soustavnému využití ve školství nedošlo, spíše u škol působily jednotlivé skautské družiny a oddíly.

9.2. Doba vzniku skautingu

Ve Velké Británii skauting vznikl v roce 1908, v ostatních zemích do roku 1913, tedy před první světovou válkou. Jedinou výjimkou v tomto směru bylo Slovinsko, kde se tomu tak stalo v roce 1922. Původně jsem se domníval, že v něm skauting vznikl dříve, a to již v roce 1915.³⁵³ Ve většině zemí se záhy po jeho uvedení také začalo tábořit. Tento prvek skautské výchovy začal být využíván u jednotlivých národů rychle.

K založení organizace došlo ve většině případů v horizontu jednoho roku či dvou let po uvedení do země, a to včetně Rakouska, kde byl skauting uveden v roce 1912.³⁵⁴ Výjimkou bylo Finsko a Island. Případ Finska byl již rozebrán výše. Existovala tam řada oddílů, které o sobě navzájem nevěděly, a jejich zastřešování započalo v roce 1917. Případ Islandu byl trochu jiný. V této době patřil pod Dánsko. Navíc při malé populaci ostrova nelze mluvit o zástupech skautů. Proto nebyla potřeba vytvoření samostatné organizace tak brzo, ale vznikla až v roce 1925. V českém případě, kdy organizace vznikla tři roky

---

³⁵³ https://web.archive.org/web/20100402025708/http://www.scout.org/en/around_the_world/countries/national_scout_organisations/some_statistics k 9. 2. 2018.

³⁵⁴ Ent.: *Jubileum rakouských skautů*. Skaut-Junák 6/23 1936, s. 88.

po prvních skautských krůčcích, není možné tvrdit, že by před tím fungovala neorganizovaně. Český skauting tak v tom případě výjimku netvoří.

Nyní k otázce, jak se skauting dostával do jednotlivých zemí. Většina zemí odpověděla, že se jednalo o vliv přímo z Velké Británie. Mimo to u některých států došlo zároveň k inspiraci z jiných zemí, přes které se skauting šířil. Jedná se o státy, které jsou si blízké geograficky nebo kulturně. V Chorvatsku byl kromě Velké Británie vliv z Rakouska a Německa. Do sousedního Slovinska přicházel vliv z několika států. Do Finska se skauting dostával z Ruska, jehož bylo Finsko součástí, a ze sousedního Švédska. Pro Portugalsko byla v tomto směru důležitá Itálie, Francie a Brazílie. Ovšem do dvou států skauting z Velké Británie nedorazil vůbec. Jednalo se o Maďarsko, kam byl skauting importován z Německa, a Island, který byl součástí Dánska. České země patří do kategorie států, kam skauting dorazil jak z Velké Británie, tak z jiných států. V našem případě nelze opomenout vliv Německa.

9.3. Místní úpravy metody

Za celosvětového zakladatele je považován Robert Baden-Powell. V českém prostředí se k němu ještě řadí Ernest Thompson Seton. Tvrdí se, že jsme jedni z mála, kdo ho jako zakladatele skautingu přímo uznávají. Kromě nás je tomu tak ještě v Belgii, Slovinsku, Velké Británii a na Ukrajině. S těmito zeměmi patříme v Evropě k výjimce. U dalších čtyř zemí najdeme jiné osobnosti, které měly vliv na skauting v dané zemi. Ve Francii to byl katolický kněz Jacques Sevin, který vedl místní katolické skauty. Jeho vliv byl významný i pro Portugalsko. To ovlivnili svými myšlenkami zároveň Vera Barclay z Velké Británie a Benjamim Sodré z Brazílie. V Maďarsku sehrál důležitou roli politik Teléki Pál a na Ukrajině doktor Alexander Anokhin. Celkově se Setonovo jméno jako možného inspirátora v odpovědích neobjevovalo, proto v tomto směru je český skauting výjimkou, neboť ho jako inspirátora pro skautskou metodu dobově uznával.

Základy junáctví nebyly překladem *Scouting for Boys*, protože z nich byla použita pro českou příručku jen část. Má se za to, česká příručka byla v tomto směru výjimečná v tom, že nešlo o překlad, ale o modifikaci pro české prostředí. Z dotazníků není jasné, k jak moc velkým národním úpravám docházelo v jednotlivých státech, ale většina respondentů odpověděla, že v jejich zemi *Scouting for Boys* vyšlo jako místní úprava. Při pomnutí Kypru a Irska, dobových součástí Velké Británie, tak překlad bez úprav byl použit ve Finsku, Rusku, Slovinsku a Švédsku. Na základě informací z Břečkovy *Kroniky*

čs. skautského hnutí 1900–1990 lze k tomuto seznamu zařadit i Srbsko.³⁵⁵ V případě Švýcarska sice k vytvoření národní příručky nedošlo, ale byla použita francouzská *L'Éclaireur*. Ta byla následně přeložena do němčiny.

Při zkoumání, jestli byl skauting v dané zemi nějak modifikován, se potvrdí předchozí problematika. K modifikaci nedošlo ve Finsku a Švédsku, ve kterém *Scouting for Boys* nebylo přeloženo, a na Kypru a v Irsku, dobových součástí Velké Británie. Další úpravy lze rozdělit do dvou hlavních kategorií. Jsou jimi adaptace podle místních podmínek v zemi a na základě náboženské situace. Některé organizace, podobně jako v Čechách, vypouštěly z hodnotového systému přímé označení Boha. V Belgii byla místo něj ve slibu užita „čest“, u portugalských republikánských skautů „mé přesvědčení“. K upozadění Boha došlo také u nenáboženské organizace v Nizozemí, Norsku a Slovinsku. Ve Francii naopak katolická církev skauting kritizovala, a to i navzdory jeho založení na náboženských principech. Některé země si přizpůsobily skauting vzhledem k svým místním podmínkám. Došlo k tomu v Chorvatsku, Německu a na Islandu. V Maďarsku byly praktikovány putovní tábory, polský skauting se inspiroval v národní historii. Norové svůj skauting doplnili více o sporty. Ve Slovinsku došlo ke vzniku koedukovaných oddílů, což v této době nebylo moc běžné. V Československu se s nimi sice experimentovalo, ale navzdory tomu se neprosadily.³⁵⁶ V Portugalsku došlo ve slibu kromě vypuštění Boha k záměně „krále“ za „zemi“. V Dánsku byl podle odpovědi v dotazníku použit družinový systém.³⁵⁷ Ten byl součástí metody skautingu jako takového. V celkovém kontextu lze pozorovat, že skauting napříč Evropou byl velmi rozmanitý, byť některé společné jmenovatele je možné najít. Paralely lze rozhodně pozorovat v Belgii, Nizozemí, Norsku a Portugalsku, co se vztahu k Bohu nebo zemi týče.

Států, kde nedošlo k úpravě symboliky oproti Velké Británii, bylo minimum. Prakticky se jednalo o Chorvatsko, Finsko a Norsko. Ve většině dalších zemí k národní úpravě symboliky došlo. Mohlo jít o pouhou barvu kroje, např. v Rusku, až po rozsáhlé modifikace jako v Maďarsku. Velmi často byl také upravován skautský znak fleur de lis, většinou o nějaký národní symbol. Tak tomu bylo v Irsku, kde k němu byl přidán keltský

---

³⁵⁵ BŘEČKA. *Kronika*, s. 13.

³⁵⁶ Ústřední rada Svazu junáků-skautů. *Junák* 9–10/5 1. 9. 1919, s. 153

³⁵⁷ Část skautského výchovného systému, kdy jsou děti rozděleny do menší skupiny (4–8 dětí), která se pravidelně schází. V jednom oddíle tak působí několik družin, kde si organizují program buď sami, nebo je družina vedena vedoucím, který ji program připravuje.

uzel. Polský skauting kromě inspirace v národní historii měl vlastní skautskou hymnu a znak. K celosvětově důležité úpravě fleur de lis došlo ve Francii, kde byl tento symbol Sevinem zkombinován s jeruzalémským křížem. Ten se později stal symbolem katolického skautingu po celém světě. V jednom případě byla provedena adaptace skautského zákona vzhledem k národním podmínkám, a to ve Švýcarsku. U české symboliky také došlo ke změnám – jednalo o upravenou lilii, která na sobě nesla štítek se psí hlavou, znakem přisuzovaným Chodům – Psohlavcům. K dalším skauty využívaným národním symbolům patřila lipová ratolest, která byla nošena na krojích v době první republiky.³⁵⁸

Z výzkumu vyplývá, že v dané zemi se kromě mezinárodního označení *scout* užívá i národní překlad. Tato označení mohla existovat vedle sebe, prakticky se jednalo o synonymum. V případě Belgie, Kypru a Itálie se neužilo překladu do národního jazyka. U Polska a Ukrajiny se vyskytovaly názvy inspirované v národní historii – v obou případech, *harcerz* a *plastun* bylo jméno odvozeno od historického typu vojáka, konkrétně člena jezdeckta. U Poláků šlo o příslušníka lehké jízdy, u Ukrajinců o historický název kozáků. České označení junák nebylo překladem anglického *scout*. Zrovna tak nešlo o inspiraci z historie, ale měl svůj původ v jihoslovanském prostředí. V tomto směru, tvořil český skauting společně s Ukrajinou a Polskem výjimku.

Poslední otázka průzkumu cílila na to, zda měli skauti v zemi nějakého patrona. Odpovědi byly převážně negativní. Pouze v Německu, Nizozemí, Rusku, Řecku a Velké Británii se ujal patronátu monarcha, resp. královská rodina. Patronem v Irsku měl být sám Robert Baden-Powell. Patronát v Maďarsku byl spojený s místními politiky. Ve Finsku, Portugalsku a na Ukrajině organizaci zaštiťovali jedni z jejích prvních vedoucích. Český skauting do roku 1919 patrona neměl. Poté se jím stal prezident Tomáš Garrigue Masaryk.

9.4. Dílčí shrnutí

Z dotazníkového šetření vyplývá, že se český skauting svojí národní modifikací oproti situaci v jiných evropských státech nijak nelišil. V každé zemi došlo k úpravám vzhledem k místním podmínkám. Ačkoliv se mohlo na první pohled zdát, že v některých aspektech byl na svém počátku unikátní, tak díky tomuto jednoduchému srovnání bylo zjištěno, že tomu tak nebylo. V některých případech, např. národní označení českého skautingu, může být konkrétní způsob vzniku jedinečný. Ale principiálně vzato je na tom podobně jako ostatní evropské státy.

---

³⁵⁸ SVOJSÍK. *Organisace*, s. 80.

10. Závěr

V dnešní době má skauting v České republice své pevné místo a o jeho činnosti není pochyb. Nicméně v době svého vzniku to neměl jednoduché. Nelze přímo říci, že by jej česká veřejnost vnímala negativně a stavěla se proti němu, ale zprvu o něm nebyla moc informovaná. Navíc byl spojen hlavně s městským prostředím, proto se o něm na venkově nemuselo vědět ani v pozdější době. Skautská výchova, resp. pobyt v přírodě, čelila dobovým předsudkům, ke kterým také patřilo, že trávení času mimo město nemělo být zdraví prospěšné. O pravém opaku přesvědčoval v brožuře *Názor lékaře o skautování* Čeněk Klika.

Ačkoliv ve stejné době s metodou pracovalo několik jeho současníků, tak díky svému přístupu k práci se skautingem se jako jeho zakladatel v českých zemích prosadil Antonín Benjamin Svojsík. Ten dokázal založit samostatný spolek, jehož existenci se mu podařilo udržet i v době první světové války. Ovšem už během ní se objevila opozice, která nechtěla spolupracovat tolik s rakouskými úřady. Svoji pozici ale Svojsík obhájil. Kritika opozice pokračovala i po válce, kdy byl Svojsík obviněn z kolaborace a označen za Rakušana. Rovněž tyto ataky Svojsík přestál a zůstal v čele Junáka. Svojsík ovšem v pokusech se skautingem nebyl jediný, našlo se několik dalších osobností, které se ho snažily rovněž použít. V jejich pojetí byl skauting něco jiného, ať už se jednalo o pouhé využití samotného slova pro tábornickou činnost nebo ať šlo o pokusy předcházející Ligu lesní moudrosti. K štěpení nedocházelo jen po ideové stránce, ale i po osobní. Největší rozmach skauting zažil v tomto směru až ve 20. letech, kdy vznikla řada jiných organizací, včetně těch přidružených k politickým stranám.

V modifikaci skautského hodnotového systému došlo oproti anglické předloze k výraznějšímu posunu. Ačkoliv s obecně psaným skautským zákonem problém při recepci nebyl, protože se jednalo o obecně platné morální hodnoty, s formulací slibu již obtíže byly. V anglickém originále se objevilo pouto k zemi a k panovníkovi, které českému prostředí nevyhovovalo. Proto byl panovník ze slibu vypuštěn a země nahrazena obecným termínem „vlast“. Ke změně došlo po vyhlášení Československa, kde se ve slibu objevila „věrnost Republice československé“. Pro české prostředí byl současně ze slibu vypuštěn Bůh. Byla též modifikována fleur de lis, kterou doplnil štítek s psí hlavou Psohlavců. Velmi důležitou úpravou bylo české pojmenování skautů – junák. Jeho výklad – statný mládenec – se dokonce více blíží obsahu metody než pojmenování skaut, tj. zvěd.

Svojsíkovým prvotním záměrem bylo, aby skauting zaštitil Sokol. Ten by jeho využitím získal pro mládež speciální program, který do té doby neměl. Ačkoliv se někteří sokolští činitelé snažili, aby skauting využit byl, nakonec celá skautská metoda Sokolem přijata nebyla. V roce 1913 byly adaptovány pouze některé její prvky. K druhému pokusu o recepci skautingu v Sokole došlo po první světové válce. Výsledek byl podobný jako u pokusu prvního. Proti recepci skautingu se postavilo hlavně konzervativní křídlo Sokola, které mu vytýkalo mj. jeho anglosaský původ nebo to, že byl předvojenskou výchovou. Roli sehrály i osobní antipatie některých členů Sokola vůči Svojsíkovi. Odmítnutí Sokolem mělo za následek, že čeští skauti museli své jméno budovat sami a nedostávali se do povědomí tak rychle.

Oproti Velké Británii nebo Německu nebyl vztah ke státu v *Základech junáctví* pozitivně formulován. Podle *Scouting for Boys* se měl skaut připravovat na to být dobrým občanem impéria, které měl chránit. Naproti tomu český skaut měl ve stati napsané Karlem Kramářem bojovat za federalizaci Předlitavska. Skutečnost byla poněkud jiná. Junák se snažil vyjít s rakouskými úřady kvůli plynulému chodu spolku. Před válkou a během ní skauti konali organizační a pořádkovou službu na několika akcích, kterých se zúčastnili představitelé Rakouska. To bylo vedení Junáka po válce opozicí vyčítáno: jednalo se například o propagační tábor v Klamovce, cvičení Junobrany nebo účast představitelů spolku ohledně podepsání *Manifestu českých spisovatelů*. Od roku 1918 se čeští skauti ale účastnili akcí, kde se manifestovalo za českou věc. Po vzniku Československa došlo k jasnému přihlášení se k republice, mj. prezident Masaryk se stal patronem organizace.

Navzdory neúplné návratnosti dotazníků výsledky mezinárodního průzkumu dokázaly, že český skauting nebyl v evropském měřítku při svém zakládání výrazně výjimečný. Neobjevila se žádná anomálie, a to jak v době vzniku skautingu a jeho institucionálního zakotvení, tak z hlediska složení zakladatelů. Skauting jako do většiny zemí dorazil do Čech z Velké Británie. Učitelé, kteří se jako zakladatelé českého skautingu měli ve světě vymykat, patřili k prvním vedoucím i v řadě jiných zemí. Možnou výjimkou, ve které ale český skauting nebyl osamocen, bylo národní pojmenování skauta – junák. Ani ve vypuštění, resp. marginalizování Boha ve skautském hodnotovém systému nebyl výjimkou. Českou zvláštností je dobová akcentace Setona a woodcraftu jako inspiračního zdroje skautingu.

Z předložených kapitol vyplývá, že původní skautská metoda byla adaptována pro české prostředí. Podobně jako v jiných evropských státech došlo k úpravě příručky,

nebyl tak použit čistě anglický překlad. Svojsík s úpravou ale zašel dále než většina jeho dobových soukmenovců a přeložených kapitol použil jenom několik. Zbytek knihy posloužil jako inspirace pro napsání dalších kapitol *Základů junáctví* jak jemu, tak dalším přispívajícím autorům. S recepcí obecně platných morálních hodnot problém nebyl a ta proběhla bez větších modifikací, obdobně tomu je mj. s hrami a praktickými návody pro výrobu nejrůznějších věcí. Je to možné ukázat na příkladu stopovací hry *Sibiřský uprchlík* nebo návodu na výrobu vlastní lodě.

V praktické rovině spolku způsobovala problémy situace, kdy na jedné straně Junák poslouchal výtky, že skauting nevedl dostatečně národně, a na druhé, že nebyl dostatečně prorakouský. Situace se zhoršila během války, která tento problém exponovala do vyšších rozměrů. Nejprve se Junák pohyboval mezi oběma póly, aby se ve válečné době vyhnul rozpuštění organizace, které postihlo např. Sokol. V roce 1918 se jasně přiklonil na stranu národní a svou činností v říjnu a listopadu 1918 podpořil vznikající republiku. Sepětí mezi novým státem a českým skautingem bylo mnohem silnější, pojmenování země se objevilo jak v novém názvu organizace, tak ve slibu. Účast na některých akcích v době první světové války sice mohla pověst skautingu poškodit, podobně jako situace uvnitř spolku v roce 1919. Spolek to ale ustál, a proto došlo k velkému rozvoji ve 20. a hlavně 30. letech, kdy hnutí mělo desetitisíce členů. Není jasné, zda by skauting dosáhl takové popularity, pokud by nový stát nevznikl. Nicméně před vypuknutím první světové války měl počet oddílů stoupající tendenci.

Vše výše zmíněné vede k otázce, zda by se dokázal skauting prosadit v českých zemích bez své adaptace pro konkrétní národní prostředí. Lze bezpečně konstatovat, že nikoliv. Přenositelnost některých univerzálních prvků skautské výchovy problematická bezpochyby není. Toho využil např. Sokol, který v roce 1913 aplikoval do výchovného programu pro mládež pouze některé elementy, ale ne celý systém. Využitím metody pouze částečně by k recepci skautské metody nedošlo, mj. chodit tábořit do přírody se v Čechách začalo již dříve. Navíc k této úpravě docházelo i v jiných státech. Úprava skautingu pro konkrétní národní společnost byla nezbytně nutná. Pokud by se skauting převzal slovo od slova, museli by být čeští skauti věrni britskému impériu, což je logicky nesmyslné. Na první pohled viditelné české prvky skautingu pomohly v rámci přijetí v místní společnosti. Nabízí se možnost, zda úpravou anglické metody nevznikl úplně nový druh výchovy. Vzhledem k tomu, že základní principy skautingu zůstaly zachovány, jedná se pouze o přizpůsobení pro konkrétní prostředí, byť poměrně rozsáhlé. Navzdory změnám

byl právě takto upravený český skauting v roce 1920 uznán mezinárodní organizací BSIB. V práci se mi podařilo precizovat některé informace, které byly doposud nejasné, resp. které nebyly pramenně doloženy, mj. podpis Antonína Benjamina Svojsíka pod *Manifestem českých spisovatelů* nebo některé drobnosti ze skautské historie.

Touto prací téma skautingu pro dané období nebylo zcela vyčerpáno. Jsou zde možnosti dalšího výzkum. Například se nabízí otázka, zda skauting vychovával mládež v militaristickém duchu či nikoliv. Skauting byl kritizován za to, že byl předvojenskou výchovou. Dobově se uvažovalo o případném použití skautingu ve školství, nicméně z toho sešlo. Mezi další eventuální možnosti výzkumu by se dala zařadit funkce vzoru pro české skauty, resp. kdo byl jako vzor skautům dáván a jak se projevila obměna po roce 1918.

11.Prameny a literatura

Archivní prameny

Archiv hlavního města Prahy

- Spolkový katastr

Národní Filmový Archiv

- Jarní dny pražských junáků – skautů v Klamovce
- Slavnostní cvičení Junobraný z českých středních škol v Praze 1916 před J. Excel. p. místopředsedou král. českého

Skautský institut, Archiv Junáka

- Antonín Benjamin Svojsík
- Junák – český skaut
- Rudolf Plajner
- Evžen Štáfl
- Miloš Zapletal

Vojenský ústřední archiv

- Rada českých spisovatelů

Tištěné prameny

BADEN-POWELL, Robert a BOEHMER, Elleke. *Scouting for Boys: A Handbook for Instruction in Good Citizenship*. Oxford: Oxford University Press, 2004.

BILIÁNOVÁ, Popelka. *O dívčím skautingu*. Praha: Emil Šolc, 1914.

ČÁDA, František. *Význam skautování: rozprava o výchovné hodnotě skautingu*. Praha: Josef Springer, 1913.

HAVLOVA, Markéta (ed.). *Z kroniky Sasanek*. Praha: Junák – svaz skautů a skautek ČR, Tiskové a distribuční centrum, 2001.

CHALUPNÝ, Emanuel. *Skauting a sokolstvo*. Praha: G. Voleský, 1923.

CHALUPNÝ, Emanuel. *Sokolstvo a nová doba*. Praha: Melantrich, 1922.

CHLUP, Otokar, KUBÁLEK, Josef, a UHER, Jan. *Pedagogická encyklopedie. I. díl*. Praha: Novina, 1938.

KRAMÁŘ, Karel. *České státní právo*. Praha: Edvard Beaufort, 1896.

LION, Alexander. *Das Pfadfinderbuch*. Baunach: Spurbuchverlag, 2014.

- MAŁKOWSKI, Andrzej. *Scouting jako system wychowania młodzieży na podstawie dzieła Generała Baden-Powella*. Lvov: Związek polskich gimnastycznych Towarzystw sokolich, 1911.
- MILČICOVÁ, Emilie a HERBENOVÁ, Bronislava. *Příručka dívčího skautingu*. Praha: České lidové knihkupectví a antikvariát (Josef Springer), 1922.
- Na obranu českého skautingu*. Praha: Svaz skautů Republiky Československé, 1922.
- NEANDER [NOVÁK, Jaroslav]. *Junácka příručka*. Praha: V. oddíl Junák – český skaut, 1917.
- NOVÁK, Jan. *Družinová soustava (The patrol systém): příspěvek k prohloubení skautské praxe*. Praha: České lidové knihkupectví a antikvariát (Josef Springer), 1922.
- NOVÁK, Jaroslav. *První jiskry*. Příloha časopisu Junák. FONS pro Junák – svaz skautů a skautek ČR a Slovenský skauting, 1996.
- SEIFERT, Miloš. *Přírodou a životem k čistému lidství: příručka českých junáků*. Praha: Dědictví Komenského, 1920.
- SEIFERT, Miloš a MEIXNER, Miloš. *Kapesní knížka českých junáků: stručný přehled nejdůležitějších znalostí a výkonů, jakož i potřeb skauta v zemích českých*. Beroun: Grafia, 1913.
- Stanovy spolku Junák – český skaut*. Praha: Eduard Grégr a syn, 1914, reprint 2014.
- SVOJSÍK, Antonín Benjamin. *Český skaut: úvodem k nové národní naší instituci*. 3. vyd. Praha: Junák – svaz skautů a skautek ČR, Tiskové a distribuční centrum, 2002.
- SVOJSÍK, Antonín Benjamin. *Den v táboře junáků*. Praha: Josef Springer, 1913.
- SVOJSÍK, Antonín Benjamin. *Signály z neznáma*. Praha: Junák – český skaut, Tiskové a distribuční centrum, z. s., 2016.
- SVOJSÍK, Antonín Benjamin. *Organisace*. Praha: Josef Springer, 1921.
- SVOJSÍK, Antonín Benjamin. *Výchova občana republiky skautováním*. Praha: České lidové knihkupectví a antikvariát (Josef Springer), 1920.
- SVOJSÍK, Antonín Benjamin. *Základy junáctví: návod pro výchovu české mládeže na základě systému Sira R. Baden-Powella „Scouting“ a za laskavého přispění četných odborníků*. 3. nezměn. vyd. Praha: Merkur ve spolupráci s Junáckou edicí, 1991.
- SVOJSÍK, Antonín Benjamin a NOVÁK, Jan. *Základové skautingu: příručka pro výchovu sokolského dorostu*. Praha: Československá obec sokolská, 1920.
- ŠTORCH, Eduard. *Tábornická příručka: organizace rodinného skautingu*. Praha: Josef Springer, 1921.

WOLKER, Jiří. *Těm, kterým patřím*. Praha: Tiskové a distribuční centrum Junáka, 1997.
Zpráva c. k. českého reálného gymnasia v Křemencově ulici v Praze.

Tištěné prameny – periodika

Český ráj (věstník turistický)

Junák [Skaut-Junák]

Malý čtenář

Národní listy

Národní politika

Přírodní lékař

Skaut: pismo młodzieży polskiej

Sokol

Studentská hlídka: List katolického studentstva československého

Světlo: Pražský poledník

Učitelské noviny

Verordnungsblatt für den Dienstbereich des k. k. Ministerium für Kultus und Unterricht.

Věstník sokolský

Vůdce: Časopis pro skautské vůdce československé

Výchova tělesná. List věnovaný tělesným cvičením mládeže

Literatura

BĚLOHLÁVEK, Jan a kol. *100 let českého vysokoškolského sportu*. Praha: Olympia pro Českou asociaci univerzitního sportu, 2010.

BŘEČKA, Bruno. *Kronika čs. skautského hnutí 1900–1990*. Brno: 1997.

CIHLÁŘ, Josef. *Dějiny skautských Třebechovic p. O. (léta 1912–1989)*. Praha, Třebechovice p. O., 2009.

CIPRO, Miroslav. *Slovník pedagogů*. Praha: M. Cipro, 2000.

ČERNUŠÁK, Gracian (ed.). *Pazdírkvův hudební slovník naučný: I. část, věcná. Názvoslovní – Teorie – Dějiny – Organisační hudebního života*. Brno: Ol. Pazdírek, 1929.

Československý hudební slovník osob a institucí. Díl 1. A-L. Praha: Státní hudební vydavatelství, 1965.

Československý hudební slovník osob a institucí. Díl 2. M-Ž. Praha: Státní hudební vydavatelství, 1965.

DOLENSKÝ, Antonín. *Kulturní adresář ČSR: biografický slovník žijících kulturních pracovníků a pracovníc*. 2. vyd. Praha: Českolipská knih- a kamenotiskárna, 1936.

- KÖSSL, Jiří, ŠTUMBAUER, Jan a WAIC, Marek. *Vybrané kapitoly z dějin tělesné kultury*. 3. vyd. Praha: Karolinum, 2008.
- LOM, Miloň, ŠEBEK, Jaroslav. *Historie českého skautingu slovem a obrazem*. Mladá Boleslav: Šebek-Pospíšil, 1992
- MARÈS, Antoine. *Edvard Beneš od slávy k propasti: drama mezi Hitlerem a Stalinem*. Praha: Argo, 2016.
- NAGY, Lázsló. *250 milionů skautů*. Praha: Junák – svaz skautů a skautek ČR, Tiskové a distribuční centrum, 1999.
- NAVRÁTIL, Michal. *Almanach československých právníků: životopisný slovník čs. právníků, kteří působili v umění, vědě, krásném písemnictví a politice od Karla IV. počínaje až na naše doby*. Praha: 1930.
- Ottův slovník naučný*. Praha: Jan Otto, 1888–1909.
- PLAJNER, Rudolf. *Zavátou junáckou stezkou: Výbor z díla*. Praha: Junák – svaz skautů a skautek ČR, Tiskové a distribuční centrum, 2001.
- PLAJNER, Rudolf. *Zavátou junáckou stezkou: Úsvit českého junáctví*. Praha: Junácká edice, 1992.
- REITMEYER, Ladislav. *Dějiny školní tělesné výchovy v českých zemích*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1972.
- ROBEK, Antonín. *Stará dělnická Praha: Život a kultura pražských dělníků 1848–1939*. Praha: Academia, 1981.
- Ročenka 2003*. Praha: Ústřední skautský archiv, 2004.
- Ročenka 2007–2008*. Praha: Skautský institut A. B. Svojsíka, 2009.
- ŘEHÁK, Bohuslav. *Jak šel životem zakladatel čsl. junáctva Ant. B. Svojsík*. Praha: Junácká edice, 1946.
- ŘEZNÍČKOVA, Kateřina. *Študáci a kantorři za starého Rakouska: české střední školy v letech 1867–1918*. Praha: Libri, 2007.
- Sborník k dějinám 19. a 20. století*. Praha: Ústav československých a světových dějin ČSAV, 1972–1993.
- SAK, Robert. *Miroslav Tyrš: Sokol, myslitel, výtvarný kritik*. Praha: Vyšehrad, 2012.
- SANTIFALLER, Leo a OBERMAYER-MARNACH, Eva. *Österreichisches biographisches lexikon 1815–1950*. Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, 1993, 2., nezměněné vyd.

SMRŤÁK, Josef (red.). *Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka, veřejná výzkumná instituce 90 let*. Praha: Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka, veřejná výzkumná instituce, 2009.

STUDENOVSKÝ, Tomáš. *Rebel s hlavou v oblacích: Miloš Seifert (1887–1941) život a dílo*. Praha: Liga lesní moudrosti, 2017.

SVOBODA, Milan. *Hledání zaváté stezky: příspěvek k dějinám českého skautingu*. Praha: LEPREZ, 1994.

ŠANTORA, Roman (ed.). *Skautské století: dobrodružný příběh 100 let českého skautingu*. Praha: Junák – TDC, 2012.

ŠIMÁNEK, Josef. *A. B. Svojsík*. Praha: Orbis, 1946.

ŠTOGROVÁ, Jarmila (ed.) a ŠTOGR, Josef (ed.) *Slibuji na svou čest: význam skautského slibu*. Praha: Libri prohibiti, 2011.

TOMEŠ, Josef (ed.) *Český biografický slovník XX. století*. Praha: Paseka, 1999.

VALLORY, Eduard. *Světový skauting: výchova ke globálnímu občanství*. Praha: Junák – český skaut, Tiskové a distribuční centrum, 2016.

VESIKANSA, Osmo. *Suomen partioliike 1910–1960*. 1960, Porvoo: WSOY, 1960.

WAIC, Marek a kol. *Sokol v české společnosti: 1862–1938*. Praha: Fakulta tělesné výchovy a sportu UK, 1997.

WAIC, Marek. *Tělovýchova a sport ve službách české národní emancipace*. Praha: Karolinum, 2013.

ZAJÍC, Jan. *Myšlenkové základy skautingu*. Praha: Junák – český skaut, Tiskové a distribuční centrum, 2001.

50 let Státního reálného gymnasia dříve reálky v Žižkově. V Praze: Redakční kroužek, 1947.

Seminární, bakalářské, diplomové a rigorózní, práce

CIESLER, Jan. *Časopis Junák (Skaut-Junák) a český skauting v letech 1915–1940*. FF UK, Praha 2003.

MAREŠ, Jan. *Krise maskulinity mezi chimérou a stereotypem. Gender a česká společnost na přelomu 19. a 20. století*. FF UK, Praha 2012.

RAPCO, Michal. *Přínos Skautské kurýrní pošty k budování státních institucí v mladém Československu*. Fakulta sociálních studií Masarykovy univerzity, Brno 2013.

SUDZINOVÁ, Tereza. *Ferdinand Schlögel-Merzin a jeho fond*. FF UK, Praha 2017.

VANKE, Ondřej. *Skauting v postmoderní době*. FF UK, Praha 2015.

Periodika

Czuwaj

Členský zpravodaj Veterán Rádio Klub

Skautský svět

Třemšínské listy

Wampum neskenonu

Rozhlasové a televizní pořady

ČÁSLAVSKÝ, Karel a VANTUCH, Pavel. *Bud' připraven!*. In: Hledání ztraceného času [televizní pořad]. ČT 1998.

TEJKAL, Karel. *Rádio na kolečkách* [rozhlasový pořad]. ČRo Dvojka 2007.

Internetové zdroje

www.fulnek.cz

www.gutenberg.spiegel.de

www.mgvysociny.cz

www.osobnostiregionu.cz

www.polyotenze.livejournal.com

www.skautskyinstitut.cz

www.web.archive.org

www.zamekpacov.cz

12.Seznam zkratk

AHMP	Archiv hlavního města Prahy
AJ	Archiv Junák
NFA	Národní filmový archiv
neusp.	neuspořádáno
SI	Skautský institut
VUA	Vojenský ústřední archiv

Příloha I: Životopisné medailonky

V této příloze se nachází životopisné medailonky osob, které jsou v práci zmíněny. U některých osobností, které jsou z tohoto přehledu vynechány, se předpokládá jejich všeobecná známost.

Mikoláš ALEŠ (1852–1913), malíř a kreslíř, významný člen „generace Národního divadla“, které pomohl vyzdobit, tvořil hlavně v romantistickém a secesním stylu, autor obálky *Základů junáctví*.

Alexander ANOKHIN (1882–1920), ukrajinský lékař, zaujaly ho myšlenky Sokola, od roku 1913 redaktor časopisu *Krása a síla*, zakladatel skautingu v Kyjevě, 1920 zatečen bolševiky, ve vězení spáchal sebevraždu.

Agnes BADEN-POWELL (1858–1945), mladší sestra Roberta Baden-Powella, v roce 1909 ji Robert požádal o vedení Dívčích skautek a společně s ní vydal v roce 1912 *The Handbook for the Girl Guides or How Girls Can Help to Build Up the Empire*. V čele skautek byla do roku 1918, ale práci v hnutí se věnovala až do své smrti.

Olave BADEN POWELL, roz. St. Claire Soames (1889–1977), manželka Roberta Baden-Powella. Měli spolu tři děti: Peter (1913–1962), Heather (1915–1986) a Betty (1917–2004). Spolu také vychovávaly tři sirotky po její sestře Auriol Davidson. Celý život se věnovala skautingu, a to i po smrti svého manžela.

Robert BADEN-POWELL (1857–1941), britský generál a zakladatel světového skautingu. Jeho otcem byl profesor na oxfordské univerzitě, který Robertovi zemřel ve věku tří let, matka se věnovala charitě. Proslavil se úspěšnou obranou v bitvě u Mafekingu 1899 v druhé búrské válce. Zakladatel skautingu, kde působil dlouho dobu i přes svůj zvyšující se věk, 1909 na přání krále Edvarda VII. vystoupil z armády, v roce 1920 prohlášen světovým náčelníkem skautingu, ve 30. letech se pomalu začal stahovat ze skautského hnutí a před začátkem druhé světové války se přestěhoval do Keni, kde zemřel a je zde pohřben.

Vera BARCLEY (1893–1989), anglická skautská vedoucí.

Alexandr BATĚK (1874–1944), chemik a středoškolský učitel, zakladatel českého moderního chemického názvosloví, propagátor zdravé životosprávy, vegetariánství a abstinentismu, zakladatel Ligy nekuřáků, autor románu *Ocelová paže* a svých pamětí *Jak jsem padesát let žil a pracoval 1874–1925*.

Bohumil BAUŠE (1845–1924), přírodovědec a popularizátor přírodních věd, 1883–1896 působil jako gymnaziální profesor a předseda Klubu přírodovědeckého v Praze, přispěl do Ottova slovníku.

Anna BERKOVCOVÁ (1881–1960), 1907 vystudovala přírodní vědy, jako dvanáctá Česka dostudovala vysokou školu, středoškolská profesorka, 1915–1918 předsedkyní dívčího odboru Junáka, po roce 1918 se skautingu věnovala sporadicky.

Popelka BILIÁNOVÁ, vlastním jménem Marie Biliánová, roz. Popelková (1862–1941), spisovatelka, zabývala se zejména minulostí Prahy a prostředím pražských středních vrstev, napsala mj. *Do panského stavu a Paní Katinka z Vaječného trhu*, dále se věnovala sociální péči a ženské otázce.

František BÍLÝ (1854–1920), zemský školní inspektor, 1898–1910 ředitel žižkovské reálky, kde působil A. B. Svojsík, vytvářel mu vhodné podmínky pro jeho experimentální činnost, sám byl příznivcem skautingu, později místostarosta spolku Junák – český skaut, na jeho návrh se začalo užívat pojmenování junák.

František BRAVÍŘ (1879–1964), vyučený mlynář, po zranění se stal pekařem, dobu rekonvalescence využil pro sebevzdělávání, nejspíše tak se setkal se skautingem, úraz také nejspíše zvýšil jeho citlivost v sociální otázce dospívající mládeže.

V. BRAVÍŘ, člen londýnského Sokola.

Maximilian COUDENHOVE (1865–1928), rakouský státník, 1908–1915 zemský prezident ve Slezsku, 1915–1918 místodržitel v Čechách.

František ČÁDA st. (1855–1918), filozof, pedagog a psycholog, 1905 mimořádný, 1912 řádný profesor filosofické fakulty české univerzity v Praze, zabýval se otázkami dětského vývoje, publikoval v *Pedagogických rozhledech*.

Rudolf ČERNÝ (1876–1949), český učitel zpěvu a sbormistr, 1909–1926 sbormistrem v Pěvecké šestnáctky Občanské besedy na Smíchově.

Petr DEJMEK (1870–1945), český učitel a spisovatel, autor učebnic a povídek pro mládež.

Ernest DENIS (1849–1921), francouzský historik, politik, slavista a bohemista, autor knih *Konec samostatnosti české a Čechy po Bílé hoře*.

František DRTINA (1861–1925) filozof a pedagog, otec Prokopa Drtiny, od roku 1899 mimořádný, 1903 řádný profesor filozofie na UK, 1907–1911 poslanec rakouské říšské rady, 1918–1920 státní tajemník ministerstva školství.

Emanuel FAIT (1854–1929), cestoval a pedagog, 1892–1910 profesor dějepisu a zeměpisu na reálce v Praze, procestoval Balkán, severní Afriku, Kavkaz a Střední Asii, psal články do odborných časopisů a přispěl do Ottovy encyklopedie.

Otakar FAUSTKA, lékař.

Jindřich FÜGNER (1822–1865), propagátor tělesné výchovy, spoluzakladatel a první starosta pražského Sokola, zavedl oslovení bratře, sestro.

Paul GAUTSCH (1851–1918), rakouský politik a státník, 1885–1893 a 1895–1897 ministr kultu a vyučování, 1897–1898, 1904–1906 a 1911 ministerský předseda Předlitavska.

Jiří Stanislav GUTH-JARKOVSKÝ (1861–1943), pedagog, publicista a funkcionář tělovýchovného a sportovního hnutí, 1894 zakládající člen Mezinárodního olympijského výboru, 1900 zakladatel Českého olympijského výboru, 1919–1922 první ceremoniář prezidenta republiky.

Karel GROŠ (1865–1938), právník a komunální mladočeský politik, 1906–1918 starosta Prahy, 1908–1913 poslanec českého zemského sněmu, v době první světové války se zkompromitoval svým loajálním přístupem k Rakousku, po vzniku Československa odešel z veřejného života.

František HABR (1872–1945), učitel, člen Sokola, později jeho náčelník v obci Žamberk, učitel, propagátor rybářství.

František HAVLÍK, skaut.

Agathon HELLER (1874–1943), učitel a sokolský pracovník, náčelník Sokola, v roce 1919 spolupracoval na osnovách tělesné výchovy.

Josef HENDRYCH (1890–1915), učitel, skautský vedoucí, jeden z prvních horolezců v Prachovských skalách, spoluzakladatel lezeckého kroužku Prachov, padl v první světové válce.

Jan HERBEN (1857–1936), novinář a spisovatel, zakladatel časopisu *Čas*, 1917–1925 redaktor *Národních listů*, 1918–1925 člen Československé národní demokracie,

1920–1925 senátor Národního shromáždění, 1925–1928 člen Národní strany práce, od 1928 Československé národně socialistické strany.

Bronislava HERBENOVÁ roz. Foustková (1861–1942), učitelka, manželka Jana Herbena, 1918–1934 předsedkyně dívčího odboru Junáka, autorka *Příručky dívčího skautingu* a povídek pro mládež, překladatelka z ruštiny.

Jan HILLER (1878–1927), středoškolský profesor, člen Sokola, 1919–1923 zpravodaj pro tělesnou výchovu ministerstva školství, od 1924 ředitel gymnázia v Křemencově ulici, redaktor *Věstníku sokolského*, vedl *Sokolskou hlídku Lidových novin*.

Karel HOFFMEISTER (1868–1952), klavírista, hudební pedagog a spisovatel, 1891–1898 působil v Lublani, od 1898 na pražské konzervatoři.

František HOFMEISTER (1875–1950), strojní inženýr, studoval i ve Francii, zakladatel kolonie amerických skautů v Rožmitále pod Třemšínem, městský tajemník, 1912–1949 zřídil a vedl meteorologickou stanici na dvoře rožmitálské radnice, snažil se o vznik městského muzea v Rožmitále, založil spolek Alliance Francoise v Rožmitále, 1949 nuceně vystěhován od obce Oslí.

Josef HOLEČEK (1853–1929), spisovatel, překladatel a novinář, od mládí byl zaujatý soudobými národně-osvobozeneckými boji jižních Slovanů, na Balkán podnikl řadu cest, později svůj zájem rozšířil o Finsko a do češtiny přeložil *Kalevalu*, autor řady naučných publikací.

Jan HOŘEJŠÍ (1885–1957), pedagog, narozen ve Vídni, ale po smrti otce se rodina přestěhovala do Rokycan, na vysoké škole spolužák Františka Smotlachy a Miloše Seiferta, vyučoval na středních školách na Královských Vinohradech, v Rokycanech a Příbrami, působil v knihovně Národního muzea. Ve 30. letech se věnoval kulturně-výchovné tematice, autor knihy *Jak studovat*.

Emanuel CHALUPNÝ (1879–1958), český pedagog, právník, sociolog, spisovatel a jazykovědec, spoluzakladatel Sociologického ústavu, spoluzakladatel a předseda Masarykovy sociologické společnosti, 1934–1935 člen a viceprezident Mezinárodního sociologického ústavu v Paříži.

Fridrich Ludwig JAHN (1778–1852), německý pedagog, zakladatel německého tělocvičného hnutí.

Václav JELEN (1895–1972), původně sokolský cvičitel, zakladatel 2. skautského oddílu, v roce 1919 se postavil na stranu Emnuela Roubala a následně Junák opustil, ve 20. letech pracoval ve Státním výzkumném ústavu hydrologickém a hydrotechnickém T. G. Masaryka (později Výzkumný ústav vodohospodářský), kde v letech 1941–1945 a 1951–1958 zastával funkci ředitele, byl stoupencem trockismu, člen meziválečné KSČ.

Paul KESTŘANEK (1856–1929), rakouský polní maršál, 1878 se podílel na okupaci Bosny a Hercegoviny, vystřídal několik armádních funkcí, 1915 se účastnil bitvy u Gorlice, 1918 vojenský velitel Prahy.

Josef Rudyard KIPLING (1865–1936), britský spisovatel a žurnalista, dětství prožil v Indii, od šestnácti byl redaktorem. V době druhé búrské války působil jako válečný zpravodaj v jižní Africe, kde se mj. sešel s Robertem Baden-Powellem. Byl přívržencem britské koloniální politiky, ačkoliv chápal, že je potřeba domorodce z koloniálních oblastí rozvíjet. Mezi jeho nejvýznamnější díla patří *The Jungle Book* a *Kim*. V roce 1907 získal Nobelovu cenu za literaturu.

Horatio Herbert KITCHENER (1850–1916), britský maršál a politik, jeden z velitelů v druhé búrské válce, v době první světové války ministr války, zahynul během nehody lodi HMS Hampshire.

František Matouš KLÁCEL (1808–1882), novinář a filosof, člen augustiniánského řádu, 1848 byl delegátem Slovanského sjezdu, 1848–1851 působil v *Moravských novinách*, 1869 odjel do USA, kde se dalšími Čechy snažil založit netradiční náboženskou společnost.

Josef KLENKA (1853–1932), pedagog, publicista a sokolský činovník, 1891–1892 náčelník České obce sokolské, propagátor sportovních her, zemský školní inspektor, autor řady tělovýchovných příruček, skautský funkcionář v prvních letech hnutí.

Čeněk KLIKA (1865–1938), subfysik města Prahy, podporoval skauting z pozice své profese, podporoval tvrzení, že pobyt v přírodě je prospěšný, první starosta spolku Junák – český skaut, autor brožury *Názor lékaře o skautování* z roku 1915.

KLÍMA, policejní komisař.

Václav KLOFÁČ (1868–1942), politik a novinář, 1897 zakladatel České strany národně sociální, 1901–1918 poslanec rakouské říšské rady, 1908–1913 poslanec českého zemského sněmu, 1914 zatečen a 1917 obžalován z velezrady, později amnestován,

účastník schůzky v Ženevě v říjnu 1918, první československý ministr obrany, 1918–1920 člen Revolučního Národního shromáždění, 1920–1939 senátor Národního shromáždění.

Vlasta KOSEOVÁ roz. Štěpánová (1895–1973), představitelka meziválečného Červeného kříže, studovala sociální vědy v USA, 1924–1930 ve Švýcarsku, kde manžel Jaroslav pracoval v Mezinárodním ústavu práce, po narození neslyšící dcery Evy 1924 spolupracovala se Spolkem pro neslyšící, manžel za druhé světové války popraven. Aktivní skautská činovnice i na mezinárodní organizaci, místopředsedkyně světového a předsedkyně evropského výboru WAGGGS, nositelka řady vyznamenání včetně Řádu Stříbrného trojlístku.

Josef KOUBA, úředník, jednatel Junáka 1917–1918, redaktor časopisu *Junák*.

Karel KOVAŘIC (1862–1920), český hudební skladatel, velmi produktivní, jeho díla byla psána v duchu dobového národního cítění.

František Václav KREJČÍ (1867–1940), český literát a divadelní kritik a novinář, pracoval v *Českých novinách* a *Rozhledech*, člen sociální demokracie, 1918–1920 člen Revolučního Národního shromáždění, 1929–1935 senátor Národního shromáždění.

Alexander LION (1870–1962), německý lékař židovského původu, 1904–1906 sloužil jako vojenský lékař v Německé jihozápadní Africe, 1909 navštívil Anglii, kde se setkal se skautingem, společně s Maxmilianem Bayerem napsali *Das Pfadfinderbuch*. V první světové válce sloužil jako lékař, v meziválečné době působil jako lékař v Oberhofu, pronásledován nacisty. Pomáhal obnovovat skauting po druhé světové válce v Německu.

Jan LOŠŤÁK (1845–1914), právník, 1892–1900 ředitel Zemské banky království českého, pracoval ve finančnictví a bytové výstavbě, podporoval podnikání, zakladatel České průmyslové banky.

Andrzej MAŁKOWSKI (1888–1919), zakladatel polského skautingu, po vypuknutí první světové války odešel do Kanady, kde vstoupil do armády, v roce 1918 přešel do polské armády generála Józefa Hallera, byl vyslán k polským jednotkám v Oděse, ale cestou utonul v Messinské úžině.

Miloš MAIXNER – Stařešina (1873–1937), pedagog a překladatel, pocházel z výtvarnické rodiny, ovlivněn Karlem Wilhelmem Diefenbachem, stoupencem pacifismu, vegetariánství, nudismu, kultu lidského těla, ve 20. letech 20. století tajemník Ministerstva

národní obrany, ve 30. letech spolupracoval se synem Milošem na národně orientovaných redaktorských a vydavatelských projektech jako *Vlajka* nebo *Národní stát*.

Josef MEILBECK (1850–1912), železniční konstruktér působící v Londýně, téměř celý život strávil v Anglii.

Antonín MIKOLÁŠ (1874–1934), hudební skladatel, zpěvák, učitel a varhaník, vyučoval na pražských školách a na učitelském ústavu hudbu.

Emilie MILČICOVÁ, též Müldschützová – Milka (1889–1969), učitelka, 1919–1938 náčelní Svazu skatů, aktivní ve hnutí i po roce 1945, propagátorka emancipace dívek v rámci skautského hnutí, 1969 vyznamenána Řádem Stříbrného trojlístku.

Marko MILJANOV (1833–1901), černoohorský generál a státník, účastník válek proti Osmanské říši v letech 1861–1862 a 1876–1878.

Pravoslav MOTYČKA (1899-1878), skautský vedoucí, radioamatér, 1924 jako první navázal na krátkých vlnách spojení se stanicí v USA.

Bořivoj MÜLLER (1871–1957), pedagog a průkopník skautingu, k jeho žákům patřil Jan Hořejší, 1919 se podílel na vydávání časopisu *Děti Svobody*, později *Psohlavec*, 1920 odešel do organizace Baden-Powellových skautů, autor příručky *Skaut československý*.

Jan NOVÁK (1876–1938), učitel a ředitel několika škol, s A. B. Svojsíkem se znal od dětských let, měli společné zájmy, spolu účinkovali v Českém pěveckém kvartetu, významný skautský funkcionář, 1927 vyznamenán Řádem stříbrného vlka, zemřel krátce po Svojsíkovi.

Jaroslav NOVÁK – Bratřka (1894–1965), jeden z prvních skautských vedoucích, redaktor časopisů *Junák* a *Vůdce*, autor publikace *Junácká příručka*, ve 30. letech 20. století průkopník vodního skautingu, účastník druhého odboje, autor scénáře k filmu *Na dobré stopě* (1948).

Ferdinand PAKOSTA (1884–1914), český učitel, 1908 první správce Městského muzea v Pacově, od 1911 Městského muzea v Berouně, 1914 zraněn u Přemyšlu, na následky zranění zemřel.

Teléki PÁL (1879–1941), maďarský politik, 1920–1921 a 1939–1941 předseda maďarské vlády, od roku 1922 spolupracoval s vedením maďarského skautingu.

Cyril Arthur PEARSON (1866–1921), britský filantrop, politik, vydavatel a obchodník, v roce 1900 založil noviny *Daily Express*.

Julius PETŘIVALSKÝ (1873–1945), lékař a chirurg, 1909 docent, 1915 mimořádný a 1919 řádný profesor, 1919–1939 přednosta chirurgické kliniky Lékařské fakulty Masarykovy univerzity.

František Serafínský PROCHÁZKA (1861–1939), básník, od roku 1891 pracoval jako redaktor *Mladého čtenáře*, je tvorba byla hlavně určena dětem, 1913–1939 řídil časopis *Zvon*, autor slov české skautské hymny.

Rudolf PROCHÁZKA (1889–1945), novinář, 1912–1919 redigoval různé časopisy v Praze a Českých Budějovicích, od 1919 v tiskovém odboru presidia ministerské rady, spolupracoval s *Národními listy* a *Lidovými novinami*.

Rudolf PLAJNER – Táta (1901–1987), první nositel zlatého stupně odznaku „Za čin junácký“ za záchranu třech tonoucích dětí v zimě z rozvodněné řeky v roce 1920, pracoval v Ústavu experimentální fyziky v Praze, později vyučoval na středních a základních školách, 1924–1948 člen sociální demokracie, 1939, 1945–1948 a 1968–1970 náčelník Junáka, účastník druhého odboje, v době normalizace sepisoval historii československého skautingu.

Karel Václav RAIS (1859–1926), spisovatel, psal realistická díla ze života vesnického lidu Podkrkonoší a Českomoravské vrchoviny, v drobné vesnické inteligenci viděl duchovní zdraví národa, k jeho nejznámějším dílům patří *Zapadlí vlastenci* a *Výminkáři*.

Ladislav RAŠÍN (1900–1945), politik, syn Aloise Rašina, člen Junáka, od poloviny 20. let činný v národní demokracii, později v Národním sjednocení, 1935–1939 poslanec Národního shromáždění, 30. září 1939 intervenoval u Edvarda Beneše proti přijetí mnichovské dohody, činný v druhém odboji, 1939 zatčen, vězněn v několika věznicích, zemřel na fyzické vyčerpání.

Václav ROHLENA (1878–1940), pedagog, Sokol a botanik, znalec české květeny.

Josef RÖSSLER-OŘOVSKÝ – Comassagera (1869–1933), sportovec a publicista, průkopník několika sportů v českých zemích, jako lyžování, hokej nebo jachting, 1900 spoluzakladatel Českého olympijského výboru, 1908–1929 jeho tajemník, vedl českou, resp. československou výpravu na Olympijské hry 1908, 1912, 1920, 1924 a 1928,

zasloužil se o mezinárodní uznání Zimních olympijských her, propagátor skautingu, 1912 zakladatel vodního skautingu, v říjnu a listopadu 1918 organizátor tzv. skautské pošty.

Emanuel J. ROUBAL (1871–?), pedagog, vyučoval na obecné škole na Smíchově, 1900–1913 Gymnázium Náchod, od 1913 Gymnázium Libeň, skautský funkcionář, v roce 1919 Svojsíkův protikandidát na post vrchního vůdce spolku Junák – český skaut.

John RUSKIN (1819–1900), britský profesor z Oxfordu, znal se s Henrym G. Baden-Powellem, otcem Roberta Baden-Powella. Patřil k reformátorům oxfordského univerzitního systému. Byl historikem umění, jeho největším dílem je pětisvazkový *Modern painters*. Jako výchovný model pro dospívající mládež navrhoval návrat k přírodě a pěstování umění, v roce 1871 založil Guild of St. George, jehož členové se musí řídit rytířskými zásadami.

Bohuslav ŘEHÁK (1895–1967), skautský činovník, ve 30. letech organizoval Tábory slovanských skautů, za druhé světové války byl vězněn v koncentračním táboře Buchenwald, pomáhal s obnovou skautingu po druhé světové válce.

Miloš SEIFERT – Woowotana (1887–1941), učitel, přírodovědec, překladatel a spisovatel, 1922 založil českou woodcrafterskou organizaci (od 1923 Liga lesní moudrosti), sepsal příručku *Přírodou a životem k čistému lidství*, představitel vegetariánství a pacifismu.

Ernest Thompson SETON (1860–1946), americký spisovatel a pedagog. V roce 1904 mu vyšla jeho nejznámější kniha *Two little savages*, 1911 *Rolf In The Woods*, ve které popsal svůj ideál skauta. Ve svém díle obecně pracuje s přírodními a zvířecími motivy.

Jacques SEVIN (1882–1951), francouzský katolický kněz, zakladatel francouzského katolického skautingu.

Josef SCHEINER (1861–1932), právník a sokolský pracovník, 1884–1916 redaktor *Sokola*, od roku 1906 starosta České obce sokolské, účastník prvního odboje, 1915 krátce vězněn, 1918 člen Národního výboru, v době říjnového převratu 1918 vrchní velitel branných sil.

Ferdinand SCHLÖGEL – Merzin (1899–1983), básník, cestoval a archeolog, 1913 jeden z prvních skautů družiny A. B. Svojsíka, 1920 účastník prvního světového jamboree v Londýně, ve 20. a 30. letech 20. století cestoval hlavně na Blízký východ a do severní Afriky.

William Alexander SMITH (1854–1914), skotský obchodník, důstojník dobrovolných jednotek a učitel nedělní školy. V roce 1883 v Glasgow zakládá první uniformovanou chlapeckou organizaci, která se jmenovala Boys' Brigade. Za své zásluhy v tomto oboru byl v roce 1909 králem Edvardem VII. povýšen do rytířského stavu.

František SMOTLACHA (1884–1956), mykolog a učitel tělesné výchovy, zakladatel českého vysokoškolského sportu, experimentoval s vysokoškolským skautingem, 1907–1912 učil na žižkovské reálce, od roku 1920 působil na Univerzitě Karlově, od roku 1930 na ČVUT, 1931 jmenován docentem, zároveň popularizátor houbařství a zakladatel české mykologie, objevitel symbiózy hub se stromy, 1921 založil Českou mykologickou společnost.

Benjamin SODRÉ – Velho Lobo (1892–1982), brazilský skautský vedoucí a fotbalista.

Vojtěch SOKOL (1885–1951), středoškolský profesor, náboženský historik.

Josef SPRINGER (1870–1949), pražský knihkupec, antikvariátník a hudební nakladatel, vydával hlavně hudební, sokolskou a tělocvičnou literaturu.

Ludmila STÁŇOVÁ, roz. SVOJSÍKOVÁ (1910–?), dcera Antonína Benjamina Svojsíka.

Adolf STRÁNSKÝ z Greifenfelsu – Dolfiček (1894–1917), švagr A. B. Svojsíka, student ekonomické školy v Londýně, doprovázel Svojsíka na cestě do Anglie v roce 1911, pomáhal překládat *Scouting for Boys*, působil na prvních skautských táborech, v době první světové války ho rodiče prohlásili za duševně chorého, aby nemusel narukovat, tím se cítil společensky znemožněn, 1917 spáchal sebevraždu.

Alois SVOJSÍK (1875–1917), katolický kněz, bratr Antonína Benjamina Svojsíka, propagátor českého skautingu, cestovatel, autor publikace *Japonsko a jeho lid*, v době první světové války udržoval kontakt mezi Čechy a Slováky, 1917 se nachladil při ilegálním přechodu hranice a zemřel na zápal plic.

Antonín SVOJSÍK (1835–1880), otec Antonína Benjamina Svojsíka, četnický strážmistr, 1876–1879 okresním tajemníkem ve Dvoře Králové.

Antonín Benjamin SVOJSÍK (1876–1938), učitel tělesné výchovy na žižkovském reálném gymnáziu, od roku 1914 na gymnáziu v Křemencově ulici. Od roku 1899 člen Českého pěveckého kvarteta, 1905–1906 podnikl s ním cestu kolem světa, od mládí činný v Sokole, 1899 náčelník Jungmannovy župy, od roku 1911 propagátor českého skautingu, 1912 zakládá první oddíl, v červnu 1914 založil spolek Junák – český skaut, 1919 Svaz junáků-

skautů Republiky československé, do své smrti byl jejím náčelníkem, zemřel na následky nemoci, kterou si přivezl z inspekční cesty do Sovětského svazu.

Antonín SVOJSÍK (1921–2015), syn Antonína Benjamína Svojsíka, prokurátor, později zastával kvůli svému původu dělnické profese, následně se stal notářem, kterým byl do 90. let 20. století.

František SVOJSÍK (1878–1943), bratr Antonína Benjamína Svojsíka, advokát, podnikal s nemovitostmi.

Gustav SVOJSÍK (1879–1940), operní pěvec, bratr Antonína Benjamína Svojsíka, 1906–1914 vystupoval pod pseudonymem Gustav Armin, účinkoval mj. v Olomouci, Trevíru, Koblenzi, Brémách a Luzernu, hostoval v Národním divadle, 1922–1940 založil a vedl Pražské koncertní jednatelství, které zastupovalo mj. Emmu Destinovou, Jana Kubelíka nebo Pražské kvarteto.

Jiří SVOJSÍK (1913–1977), syn Antonína Benjamína Svojsíka, právník a úředník.

Julie SVOJSÍKOVÁ, roz. STRÁNSKÁ z Greifenfelsu (1889–1969), manželka Antonína Benjamína Svojsíka.

Ludmila SVOJSÍKOVÁ, roz. HAVLÍKOVÁ (1852–1911), matka Antonína Benjamína Svojsíka, pocházela z mlynářské rodiny z Dobřichovic.

Jan ŠIMSA (1865–1945), lékař a neuropsychiatr, průkopník psychoterapie v Čechách, 1901–1920 vedl první soukromě sanatorium pro dušení nemoci Vita Nova, stoupenec protialkoholního hnutí.

Jaromír ŠPAČEK (1879–1953), legionář a politik, 1919 a 1920 zástupcem Československa v mezinárodní hraniční komisi pro Hlučínsko a později i Těšínsko, 1920–1939 poslanec Národního shromáždění za státoprávní demokracii, později za národní demokracii.

Eduard ŠTORCH – Sachem, 1878–1956, spisovatel a pedagog, autor knih pro děti z pravěkého prostředí, mj. *Lovci mamutů* nebo *Osada Havranů*, experimentoval s vícegeneračním skautingem, zastánce svobodné tělesné výchovy, 1919–1921 okresní školní inspektor v Bratislavě, ve 20. letech organizoval lyžařské zájezdy, průkopník eubiotické výchovy, v roce 1926 založil Dětskou farmu na Libeňském ostrově.

Emmerich TEUBER – Papa (1877–1943), narodil se v Praze, 1914 zakladatel první rakouské skautské organizace Österreichischen Pfadfinderbundes.

Josef THOMAYER (1853–1927), český lékař a internista, zakladatel školy českého vnitřního lékařství, 1886 mimořádný, 1896 řádný profesor české univerzity, studoval choroby ledvin, srdce a nervů, psal i beletrii pod pseudonymem R. E. Jamot, aktivně účastnil soudobého národního života, proslul jako lidumil.

Henry David THOREAU (1817–1862), americký spisovatel a filosof, v roce 1843 si postavil chatu u jezera Walden, kde žil následující 2 roky a 2 měsíce a s lidmi se stýkal, pouze když chtěl on, své zkušenosti shrnul v knize *Walden or Life in the Woods*.

František THUN-HOHENSTEIN (1847–1916), politik a státník, poslanec českého zemského sněmu a rakouské říšské rady, 1889–1896 a 1911–1915 místopředseda v Čechách, 1898–1899 ministerský předseda Předlitavska.

Josef TYLŠ (?–1943), sokol, skautský vedoucí, popraven nacisty.

Karel TYLŠ, sokol, skautský vedoucí.

Miroslav TYRŠ (1832–1884), historik umění a organizátor tělesné výchovy, spoluzakladatel pražského Sokola, 1862–1882 jeho první starosta, tvůrce českého tělocvičného názvosloví, člen mladočeské strany.

Karel VANÍČEK (1860–1926), vrchní úředník na pražské poště, bratr Jindřicha Vaníčka, člen předsednictva České obce sokolské, její kronikář.

Karel VELEMÍNSKÝ (1880–1934), publicista, kulturní pracovník, pedagogický spisovatel, překladatel z ruštiny a propagátor česko-ruských vztahů, učil na žižkovské reálce, po první světové válce pracovník ministerstva školství, autor zákona o knihovnách a osvětových radách.

Karel WEIGNER (1874–1937), lékař a anatom, jeden ze zakladatelů české anatomie, 1906 mimořádný, 1918 řádný profesor, vysokoškolský pedagog a akademický pracovník.

Zdeněk WIRTH (1878–1961), historik umění, teoretik a organizátor památkové péče, 1905–1918 pracoval v Uměleckoprůmyslovém muzeu v Praze, dále působil jako akademický pracovník.

Jiří WOLKER (1900–1924), básník, pocházel z Prostějova, účastník na Svojsíkových táborech na Orlovech, od 1919 studoval práva v Praze, aktivně se zapojil do pražského literárního prostředí, mj. člen Literární skupiny a Devětsilu, zemřel na tuberkulózu, k jeho dílu patří básnické sbírky *Host do domu* a *Těžká hodina*.

Eduard ZANANTONI (1862–1933), rakouský polní podmaršál, v roce 1918 zástupce velitele pražské posádky.

Příloha II: Edice dobových skautských zákonů

BADEN-POWELL, Robert a BOEHMER, Elleke. *Scouting for boys: a handbook for instruction in good citizenship*. Oxford: Oxford University Press, 2004, s. 44–46.

Scout Law

1. A SCOUT'S HONOUR IS TO BE TRUSTED.

If a scout says "On my honour it is so", that means it is so, just as if he had taken a most solemn oath.

Similarly, if a scout officer says to a scout, "I trust you on your honour to do this," the Scout is bound to carry out the order to the very best of his ability, and to let nothing interfere with his doing so.

If a scout were to break his honour by telling a lie, or by not carrying out an order exactly when trusted on his honour to do so, he would cease to be a scout, and must hand over his scout badge and never be allowed to wear it again.

2. A SCOUT IS LOYAL to the King, and to his officers, and to his country, and to his employers. He must stick to them through thick and thin against anyone who is their enemy, or who even talks badly of them.

3. A SCOUT'S DUTY IS TO BE USEFUL AND TO HELP OTHERS.

And he is to do his duty before anything else, even though he gives up his own pleasure, or comfort, or safety to do it. When in difficulty to know which of two things to do, he must ask himself, "Which is my duty?" that is, "Which is best for other people?" – and do that one. He must Be Prepared at any time to save life, or to help injured persons. And *he must do a good turn* to somebody every day.

4. A SCOUT IS A FRIEND TO ALL, AND A BROTHER TO EVERY OTHER SCOUT, NO MATTER TO WHAT SOCIAL CLASS THE OTHER BELONGS.

If a scout meets another scout, even though a stranger to him, he must speak to him, and help him in any way that he can, either to carry out the duty he is then doing, or by giving him food, or, as far as possible, anything that he may be in want of. A scout must never be a SNOB. A snob is one who looks down upon another because he is poorer, or who is poor and resents another because he is rich. A scout accepts the other man as he finds him, and makes the best of him

"Kim," the boy scout, was called by the Indians "Little friend of all the world," and that is the name which every scout should earn for himself.

5. A SCOUT IS COURTEOUS: That is, he is polite to all—but especially to women and children and old people and invalids, cripples, etc. And he must not take any reward for being helpful or courteous.

6. A SCOUT IS A FRIEND TO ANIMALS. He should save them as far as possible from pain, and should not kill any animal unnecessarily, even if it is only a fly—for it is one of God's creatures.

7. A SCOUT OBEYS ORDERS of his patrol leader, or scout master without question.

Even if he gets an order he does not like, he must do as soldiers and sailors do, he must carry it out all the same *because it is his duty*; and after he has done it he can come and state any reasons against it: but he must carry out the order at once. That is discipline.

8. A SCOUT SMILES AND WHISTLES under all circumstances. When he gets an order he should obey it cheerily and readily, not in a slow, hang-dog sort of way.

Scouts never grouse at hardships, nor whine at each other, nor swear when put out.

When you just miss a train, or some one treads on your favourite corn—not that a scout ought to have such things as corns—or under any annoying circumstances, you should force yourself to smile at once, and then whistle a tune, and you will be all right.

A scout goes about with a smile on and whistling. It cheers him and cheers other people, especially in time of danger, for he keeps it up then all the same.

The punishment for swearing or bad language is for each offence a mug of cold water to be poured down the offender's sleeve by the other scouts.

9. A SCOUT IS THRIFTY, that is, he saves every penny he can, and puts it in the bank, so that he may have money to keep himself when out of work, and thus not make himself a burden to others; or that he may have money to give away to others when they need it.

LION, Alexander. *Das Pfadfinderbuch*. Baunach: Spurbuchverlag, 2014, s. 27–29.

Die Gebote der Pfadfinder.

Aus dem, was wir über die Pflichten der Pfadfinder gesagt, ergeben sich von selbst die Satzungen, die jeder, der sich als Pfadfinder betrachten und bewähren will, zu befolgen hat. Sie bräuchten eigentlich gar nicht niedergeschrieben werden, es gibt eben auch ungeschriebene, aber darum doch seit Urzeiten geheiligte Gesetze, die den Menschen ihre Pflichten gegen ihre Mitmenschen vorschreiben.

Der Grundsatz, das Motto des Pfadfinders, auf den sich seine ganze Tätigkeit gründet, liegt in den Worten: „Sei allzeit bereit!“ Das heißt geistig und körperlich, mit Deinem Willen wie Deiner ganzen Körperkraft vorbereitet, Deine Pflichten zu erfüllen.

Geistig stets bereit bist Du, wenn Du Dich selbst dazu erzogen hast, jeden Befehl des dazu Berechtigten zu befolgen, und ferner, wenn Du auf jedes Ereignis, jeden Unfall innerlich schon vorbereitet bist. Dann weißt Du die richtige Tat am richtigen Ort zu tun, und hast dann den festen Willen, sie auch unerschütterlich durchzuführen.

Körperlich stets bereit bist Du, wenn Du Dich selber stark und kräftig gemacht hast und Dich weiter gesund erhältst. Dann hast Du auch die Kraft, die richtige Tat am richtigen Ort zu vollführen, und sie wird Dir gelingen.

Neun Hauptpunkte bilden die Satzungen der Pfadfinder:

1. *Auf die Ehre* eines Pfadfinders muss man unerschütterlich bauen können.

Wenn ein „Pfadfinder“ sagt: „Es ist so, auf meine Ehre“, so ist es eben so, gerade so als ob er den heiligsten Eid vor Gericht darauf geschworen hätte.

Ebenso, wenn ein Feldmeister, Feldkornett oder Junker zu einem Pfadfinder sagt: „Ich verlasse mich bei Deiner Ehre darauf, dass Du dies tust“, so hat der Pfadfinder die Pflicht, den Auftrag auszuführen, so gut er es irgendwie mit Anspannung aller seiner Kräfte und Fähigkeiten zu tun imstande ist.

Verletzt ein Pfadfinder seine Ehre durch eine Lüge oder führt er einen Befehl nicht aus, der ihm unter ausdrücklicher Berufung auf seine Ehre erteilt wurde, so kann er nicht mehr Pfadfinder sein und es auch niemals mehr werden.

2. *Ein Pfadfinder ist treu* seinem Landesherrn, dem Kaiser, seinem Vaterlande, seinen Vorgesetzten, Lehrern und Brotherren. Er muss für sie durch dick und dünn gehen, für sie gegen jedermann eintreten, der sich als ihr Gegner erweist oder auch nur schlecht über sie spricht.

3. *Eine Pfadfinderpflicht ist auch: seinem Mitmenschen nützlich und hilfreich zu sein.* Vor allem anderen hat er seine Pflicht zu tun, auch wenn er dadurch sein eigenes Vergnügen, seine Bequemlichkeit, ja die Sicherheit seines Lebens und seiner Gesundheit gefährden sollte. Wenn er einmal in Zweifel kommen sollte, welches von zwei Dingen das richtige ist, muss er sich selbst fragen: „Was ist meine Pflicht, d. h. was ist besser für meine Mitmenschen“ – und das hat er dann zu tun.

Er muss stets und allezeit bereit sein, Verunglückten zu helfen und, wo möglich, ihr Leben zu retten.

Jeden Tag hat er einem seiner Mitmenschen mindestens einen Liebesdienst zu erweisen.

4. *Ein Pfadfinder ist ein Freund aller seiner Mitmenschen*, ein Bruder jedem seiner Pfadfinder-Kameraden, ganz gleich welcher Gesellschaftsklasse dieser angehört, ob er reich oder arm, adelig oder bürgerlich geboren, Katholik, Protestant oder Jude ist, wenn er nur die Pfadfinder-Pflichten erfüllt.

Wenn ein Pfadfinder den anderen trifft, muss er mit ihm sprechen und ihm in jeder Weise behilflich sein, auch wenn er ihn persönlich bisher nicht gekannt hat.

Jeder Pfadfinder muss den anderen unterstützen, besonders wenn der andere sich gerade in der Ausübung einer Pfadfinderpflicht befindet. Er muss ihn, wenn nötig, mit Nahrung, überhaupt mit allem versorgen, was der andere braucht, soweit er irgendwie selbst dazu imstande ist.

Ein Pfadfinder darf niemals ein Vornehmtuer sein. Ein *Snob*, wie der Engländer solche Gecken nennt, sieht auf den anderen herab, weil er ärmer ist als er selbst. Umgekehrt ist es aber ebenso unwürdig, wenn jemand selbst arm ist und deshalb gegen den reicheren Kameraden ein Vorurteil hat und gar hämischen Neid zeigt.

Der richtige ritterliche Pfadfinder nimmt seine Kameraden so, wie er sie findet. Schlechte Angewohnheiten, die er bei einem sieht, weil dessen Eltern vielleicht nicht das Geld oder die Zeit zur richtigen Erziehung ihres Kindes hatten, sucht er mit Liebe und durch gutes Beispiel zu bessern.

Kim, der wackere, junge Pfadfinder wurde von den Indern „Der kleine Freund aller Menschen“ genannt, und jeder Pfadfinder sollte danach streben, sich diesen Ehrentitel zu erwerben.

5. *Ein Pfadfinder ist höflich.* Er ist höflich zu jedermann – besonders aber zu Frauen und Kindern, zu alten Leuten und hilfsbedürftigen Personen,

wie Gelähmten, Krüppeln und Kranken. Aber für seine Hilfe oder Höflichkeit darf er niemals eine Belohnung annehmen. Ein „Danke“ und das Bewusstsein, seine Pflicht getan zu haben, ist sein schönstes Entgelt.

6. *Ein Pfadfinder ist gegen Tiere liebevoll.* Er muss ihnen, soweit wie möglich, Schmerzen ersparen und darf kein Tier unnötig töten, außer wenn er es zur Nahrung dringend braucht oder es sich um ein schädliches Lebewesen handelt.

7. *Ein Pfadfinder gehorcht seinem Feldkornett, dessen Stellvertreter (Junker) und dem Feldmeister ohne Widerrede.* Auch wenn er einen Befehl erhält, der nicht nach seinem Geschmack ist, muss er ihn dennoch wie jeder Soldat genau befolgen. Es ist dies seine Pflicht.

Nachher kann er seine Einwände dagegen geltend machen, aber erst muss er den Befehl – wenn er nicht offenbar unvernünftig ist, was bei Pfadfindern nicht vorkommen darf – unverzüglich ausführen. Das verlangt die Disziplin, die Manneszucht, ohne die kein Reich, keine Gemeinschaft, kein Arbeitsbetrieb bestehen kann.

8. *Ein Pfadfinder ist stets munter und vergnügt.* Wenn er einen Befehl erhält, muss er ihn heiter und flott ausführen und nicht in träger, lässiger Weise. Pfadfinder brummen nicht, wenn ihnen mal irgend etwas Mühe und Entbehrungen kostet. Sie weinen auch nicht, wenn ihnen einmal etwas misslingt, oder fluchen gar.

Wenn Du z. B. einen Zug versäumst, jemand durch eine ungeschickte Bewegung Dir unabsichtlich Deinen Hut ins Wasser oder aus der Eisenbahn wirft, oder Dir sonst etwas Unangenehmes passiert, so ärgere Dich nicht, zwing dich gleich zum Lächeln, pfeife eine lustige Weise – und aller Ärger wird wieder vorbei sein.

Ein Pfadfinder zeigt überhaupt bei allen Gelegenheiten immer nur ein freundliches Gesicht. Es heitert ihn selbst auf ebenso wie die anderen Leute. Besonders im Angesicht einer Gefahr wird dies sehr wertvoll. Behält der Pfadfinder dann, wie er es gewohnt, sein Lächeln bei und pfeift dabei sein Liedchen, wird er manche Panik verhindern können.

9. *Ein Pfadfinder ist sparsam.* Er spart jeden Pfennig, wo er nur kann, und bringt ihn in die Sparkasse. Wenn er dann einmal später unglücklicherweise sein Amt oder Stelle verlieren sollte, so kann er sich davon erhalten und braucht anderen Leuten nicht zur Last zu fallen. Vor allem hat er dann immer Geld, um davon Bedürftige unterstützen zu können.

Andrzej Małkowski: *Scouting jako system wychowania młodzieży na podstawie dzieła Generała Baden-Powella*. Lvov: Związek polskich gimnastycznych Towarzystw sokolich, 1911, s. 159–161.

Prawo scoutowe.

1. *Na słowie eoontn można polegać jak na Zawiszy.*

Gdy skaut powie: „Na mój honor tak jest“, to znaczy, że tak *jest* jak gdyby złożył przysięgę.

Podobnie, kiedy zwierzchnik skautowy powie mu: „Wierzę Ci na Twój honor, to to zrobisz“, skaut musi wykonać rozkaz przy pomocy swoich wszystkich sił i pokonać wszelkie przeszkody.

Gdyby skaut splamił swój honor kłamstwem, albo niedokładnym wykonaniem rozkazu, kiedy na jego honor uwierzono, że go wykona, przestałaby być skautem i musiałby zwrócić swoją skautową odznakę, której nie wolnoby mu już nigdy było nosić – straciłby swe scoutowe życie^{*}).

---

* Odznaka skautowa przedstawia „życie” skauta. Może zająć wypadek, że oficer skautowy wezwie skauta do „zaryzykowania życia”, to znaczy do wykonania jakiegoś trudnego zadania. Jeżeli skaut sprawę pokpi, tracie życie, t. j. odznakę. Wówczas może uzyskać pozwolenie pozostania w patrolu nadal, ale odznaki nigdy już nie dostanie z powrotem, chyba że dokonana jakiegoś nadzwyczajnego dzieła skautowego.

Odznaka angielska składa się z dwu części metalowych: kwiatu liliji i wstążeczki na kształt uśmiechniętych ust chłopca z napisem: Be Prepared, bądź gotowy, oraz małym węzelkiem, przypominającym obowiązek spełnienia codzień dobrego uczyku. Ochotnik nie nosi odznaki, skaut II klasy (niższej nosi tylko tę wstążeczkę), skaut I klasy obie części. Lilija jest podobna do strzałki na kompasie, wskazującej północ – skautowi zaś wskazuje drogę obowiązku, jak żołnierzowi kompas wskazuje drogę na nieprzyjaciela. Trzy końce liliji przypominają mu trzy jego obowiązki: wierność Ojczyźnie, pomoc innym i posłuszeństwo prawu skautowemu.

Chłopci i dziewczęta w patrolach noszą podczas ćwiczeń odznakę na lewym ramieniu powyżej łokcia. Kapral (zastępca patrolowego) ma poniżej biały pasek, szerokości 8 cm, patrolowy nosi odznakę na przodzie kapelusza. Jest to odznaka z blachy mosiężnej, długości jakich pięta do kamizelki, albo też w klapie marynarki nosić odznakę miniaturowa. Prócz tego są jeszcze odznaki „honorowe” za rzemiosła, signalizacje, ratnictwo i t. p.

W chwili pisania podręcznika wzór na odznakę polska nie został jeszcze ostatecznie przyjęty, natomiast będzie ustalony podczas wakacji i z początkiem września 1911 skauci będą mogli po zdaniu egzaminów otrzymać.

2. *Skaut jest wierny Ojczyźnie*, stara się pojąć, czego Ona od niego żąda i to wykonywać; jest wierny swoim zwierzchnikom, stoi przy nich w doli i niedoli, broni ich przed wrogami i tymi nawet, którzy źle o nich mówią.

3. *Skaut jest obowiązany być pożytecznym i pomagać innym*.

A ma on spełniać swój obowiązek przed wszystkimi innymi uprawniami, nawet gdyby miał przez to utracić własną przyjemność, narazić nie na niewygodę lub niebezpieczeństwo. W rozterce, którą z dwu rzeczy wykonać, scout musi się spytać siebie samego: „Co jest moim obowiązkiem” t. j. „Co jest lepszym dla innych” –i tę właśnie rzecz zrobić.

Ma czuwać i być każdej chwili gotowym do ocalenia życia narażonym, albo udzielenia pomocy rannym. Codziennie też musi spełnić względem bliźniego dobry uczynek.

4. *Skaut jest przyjacielem wszystkich, a bratem każdego innego skauta*.

Więc, jeżeli skaut spotka nieznanego skauta, rozmawia z nim tak samo, jak ze znanym, a jeżeli ten ma jaką troskę stara mu ale w miarę swoich sił dopomóc. Skaut nie może być nigdy *snobem*. Snobem jest ten, kto np. patrzy na drugiego z góry, ponieważ tamten jest biedniejszy, albo kto sam biedny nienawidzi ponieważ boga tego dla jego bogactwa. Skaut bierze człowieka takim jakim go widzi i robi dlań to, co zrobić umie najlepszego.

Kim młody skaut został przez Hindusów nazwany „małym przyjacielem całego świata, a na ten przydomek powinien każdy skaut sobie zasłużyć.

5. *Skaut jest rycerski*, to znaczy jest uprzejmy względem wszystkich – zwłaszcza jednak względem kobiet, dzieci, starców i kalek i t. d. A za swą pomoc i rycerskość niemoże przyjąć żadnej nagrody.

6. *Skaut jest przyjacielem zwierząt*. Powinien je w miarę możliwości chronić przed bólem i nie zabijać bez potrzeby, nawet i owadów – bo i one są boskimi stworzeniami.

7. *Skaut jest karny i posłuszny*, to znaczy wykonuje bez wahania rozkazy swego patrolowego, czy też drużynowego.

Nawet, jeżeli otrzyma rozkaz, który mu się nie podoba, musi posłuchać jak żołnierz i wykonać go w całej rozciągłości, *ponieważ jest to jego obowiązkiem*, a dopiero po jego spełnieniu może zgłosić się i powiedzieć, co ma przeciw niemu, rozkaz jednak musi wykonać natychmiast.

8. *Skaut śmieje się i gwizdże* w najcięższym nawet położeniu. Kiedy otrzyma rozkaz, powinien wykonać go wesoło i z ochotą, a nie powoli, z miną skazańca.

Skaut nigdy nie narzeka na trudności, ani nie zwała winy na drugiego, ani też w rozdrażnieniu nie przeklina.

Jeżeli się spóźni np. na pociąg, albo uczyni mu ktoś choćby dotkliwą przykrość, powinien zmusić się do uśmiechu, lub zagwizdać jakąś wesołą arję i sprawa skończona.

Skaut przechodzi z uśmiechem i pogwizdaje. To nastraja wesoło i jego i innych, szczególnie w chwili niebezpieczeństwa, bo i wówczas zachowuje się tak samo.

Za przeklinanie i używanie wyrażeń trywialnych stosuje się karę, wynaleziona przez dawnego angielskiego skauta, kapitana Dżona Smyssa. Jest nią dzbanek zimnej wody, która towarzysze wlewają przestępcy do rękawa.

9. *Skaut jest oszczędny*, to znaczy każdy zbywający grosz wkłada do kasy oszczędności by w razie braku pracy mieć pieniądze na utrzymanie i nie być ciężarem dla innych, lub też, by móc w razie potrzeby użyczyć pomocy innym.

Prawo to jest obowiązujące dla wszystkich skautów i ochotników na skautów.

Służbę swą w patrolu rozpoczyna chłopiec jako *ochotnik*.

DRŮBEK, Ladislav. *Scouting, nový typ anglické výchovy tělesné. Výchova tělesná. List věnovaný tělesným cvičením mládeže, 2–3/10 1911, s. 40–41.*

1. Na slovo skauta možno spoolehnout jako na přísahu. Řekne-li skaut: „Jest tak na mou čest“, není možná pochybnost. Rozkazy br. náčelníků obracejí se k jeho cti: [„]Udělej to na svou čest“ Kdyby skaut svého slova nedodržel nebo oklamal, přestane být skautem a nikdy se jím nemůže již státi.
2. Skaut jest věrný vlasti a má povinnost ji vždy chránit.
3. Skaut jest povinen býti užitečný společnosti každým způsobem a pomáhati potřebným.
4. Skaut jest přítelem všech a bratrem každého skauta.
5. Skaut jest rytířský k ženám, dětem, starcům, a vůbec slabým, nečekaje nikdy náhrady.
6. Skaut jest přítelem zvířat, chrání je před týráním.
7. Skaut jest bezpodmínečně poslušný rozkazů vyšších. Provede každý rozkaz v celém rozsahu, poněvadž je to jeho povinností; má-li něco proti rozkazu, smí se hlásit teprve, když rozkaz provedl.
8. Skaut zachová vždy klid a veselou mysl i v nejtěžším položení. Nenaříká na obtíže, nezlobí se, neproklíná, ale jen se směje a zpívá si písničku. Tím udrží klid duševní sobě i jiným. Za klení a užívání hrubých výrazů stihne jej trest, vynalezený kapitánem Smithem: soudruzi nalejí mu džbánec studené vody do rukávu.
9. Skaut jest spořivý, uschová každý přebytečný groš do spořitelny pro případ potřeby sobě i jiným. Právo to zavazuje všechny skauty bez výjimky.

SVOJSÍK, Antonín Benjamin. *Základy junáctví*. 3., nezměn. vyd. podle 1. vyd. v r. 1912. Praha: Merkur ve spolupráci s Junáckou edicí, 1991, s. 674–677.

Zákon

„Zákon junáků.

1. Prvním vůdcem junáka je pravda a z toho jednání pak vyplývá důvěra, které se každý skaut těší. Řekne-li skaut: „Na mou čest, tak to je“, pak je to skutečně tak, jako by složil slavnou přísahu.

Řekne-li vůdce skautů: „Ukládám vám při vaší cti, abyste toto učinil“, je skaut zavázán provést rozkaz bez odkladu, jak nejlépe umí.

Poruší-li junák své čestné slovo, ať by lhal, nebo daný rozkaz neprovedl, odevzdá svůj skautský odznak a přestává být pro vždycky skautem.

2. Junák je v pravém smyslu loajální. Je věrně dbalý povinností k svým rodičům, k své vlasti, nadřízeným i k svým zaměstnavatelům. Stojí při nich v dobrém i zlém a proti každému, kdo jest jich nepřítelem.

3. Povinností junákovou je být jiným užitečný a pomáhati jim.

Junák koná svou povinnost především ostatním, nedbaje své zábavy, svého pohodlí, svého bezpečí, ba i svého života. Má-li na vybranou mezi dvěma činy zeptá se: „Co je lepší pro jiné?“ A učiní pak toto. Je hotov každé chvíle pomoci každému, zachránit život ohroženému, přispěti raněnému. Dle sil svých se snaží každodenně vykonati aspoň jeden dobrý skutek, skutek lásky. Někdy dá almužnu, jindy pomůže dámě odnésti dítě nebo balíky z nádraží, stařeně naštípe dříví, pomůže jí přejíti živou ulici, starci vytlačí do vrchu trakař, posype kluzký chodník, vyplní kameny blátivou stezku, naleje žíznivému zvířeti vody atd. atd. Za svůj dobrý čin nesmí přijmouti odměny. Dostane-li se skautům darů, plynou do společné pokladny k prospěchu všech. Junáci budou záhy důležitým výkonným i dozorčím orgánem ve službách humanity.

4. Junák je přítelem každému člověku a bratrem každého skauta, ať náleží třídě společenské kterékoliv.

Setká-li se skaut se skautem cizím, nestrání se ho, ale pomůže mu, jak může, v provádění jeho úkolu, poskytnutím potravy i čeho by jiného potřeboval. Skaut nesmí být snobem, tj. duchaprázdným hejskem, hrajícím si na vznešeného, pohrdajícím chudými, nebo nenávidějícím bohatých. Skauti zdraví se navzájem salutováním.

Kima, hochá-skauta, zvali Indové přítelíčkem celého světa a každý junák by se měl přičinit, aby si téhož jména zasloužil.

5. Junák je zdvořilý ke všem, zejména však je ohledu plný k ženám a dětem, k učitelům, spisovatelům, zasloužilým mužům, starým lidem a mrzákům. Za pomoc nebo úsluhu nesmí brát žádné odměny.

6. Junák je ochráncem zvířat před trápením a nezabíjí zbytečně ani toho nejmenšího tvora; zabít zvíře pro potravu je dovoleno.

7. Junák je poslušen rozkazů svých rodičů, vůdců a rádců v družině a vůbec každého představeného bez výhrady. Svou povinnost vykoná ihned, pak teprve oddá se hře a odpočinku.

Nelíbí-li se skautovi rozkaz mu udělený, jedná jako voják nebo námořník. Provede jej za všech okolností, jak nejlépe dovede a potom teprve pronese své námitky proti němu. Rozkaz však vykoná ihned. To je kázeň.

8. Junák se usmívá a prozpěvuje si za všech okolností. Dostane-li rozkaz, poslechne rád, ochotně a vesele, ne loudavě a mrzutě.

Skauti nelekají se obtíží, nestěžují si, neklejí, nýbrž jdou s úsměvem prozpěvující si.

Zmešká-li skaut vlak, pošlape-li mu někdo zamilovaný záhon květin, vůbec ve všech okolnostech mrzutých, nedá najevo žádného roztrpčení, ale má tolik duševní síly, že se zasměje, zahvzdne si a je po smutku a mrzutosti.

Kleje-li skaut, bývá v Anglii potrestán tím, že mu ostatní nalijí konev vody do rukávu. Je to trest, kterého užíval pro tyto přestupky před 300 lety starý anglický skaut, kapitán John Smith.

9. Junák je šetrný; schrání si každý haléř, který může ušetřit a ukládá do banky nebo do spořitelny, aby měl zálohu pro zlé časy a nepřipadl na obtíž jiným, aby mohl jiným pomáhat, jsou-li v nouzi.

10. Junák je čistý v myšlení, v slově i konání. On pohrdá hloupým hochem, který mluví nestydatě, nedá se svést k nečistým řečem, ani myšlenkám a tím méně ke skutkům, za něž by se musil před slušnými lidmi stydět. Čistý jest silný, proto junák je ve všem čistý, myslí jasné a mužný.“

ČÁDA, František. *Význam skautování: rozprava o výchovné hodnotě skautingu*. Praha: Josef Springer, 1913, s. 15.

1. Dané slovo jest skautovi svaté.
2. Skaut jest opravdově loajální a vlastenecký.
3. Skaut snaží se býti užitečným a pomáhati bližním.
4. Skaut jest každého člověka dobré vůle *přítelem* a každého skauta *bratrem*.
5. Skaut jest ochotný a úslužný.
6. Skaut jest přítel zvířat.
7. Skaut jest poslušný.
8. Skaut jest vlídný a veselý mysli.
9. Skaut jest hospodárný a šetrný.
10. Skaut jest čistý v myšlení, slovech i skutcích.

SEIFERT, Miloš a MEIXNER, Miloš. *Kapesní knížka českých junáků: stručný přehled nejdůležitějších znalostí a výkonů, jakož i potřeb skauta v zemích českých.* Beroun: Grafia, 1913, s. 8–10.

Junácký zákon.

(Junácké desatero.)

I. JUNÁKOVI JEST ČEST SVATOU.

Řekne-li: „Na mou čest tomu tak jest“, pak tvrdí to tak doopravdy, jakoby skládal nejslavnostnější přísahu.

Též řekne-li vůdce junákovi: „Svěřuji ti při tvé cti tak učiniti“, jest junák zavázán provést rozkaz, jak nejlépe dovede a nijak nedáti se zdržeti.

Poruší-li junák svou čest lži nebo nevykonáním rozkazu, jenž ve jménu jeho cti mu byl udělen, musí odevzdati své odznaky a nikdy již jich nesmi nositi. Též může býti vyloučen ze skautství.

II. JUNÁK JEST ODDÁN všem, o kterých jest přesvědčen, že s ním dobře smýšlejí a kteří budí svým jednáním v něm lásku a úctu (bývají to rodiče, učitele, vůdci). Je jim oddán celou duší a jest hotov za ně žíti i zemříti.

III. POVINNOSTÍ JUNÁKOVO JEST BÝTI UŽITEČNÝM A POMÁHATI JINÝM.

A svou povinnost vykoná dřív než co jiného, byť by tím si kazil vlastní svou zábavu, pohodlí nebo i vydával se v nebezpečí života. Když je na rozpacích - a neví, kterou ze dvou věcí provést, má se zeptati sám sebe: „Co jest mou povinností?“, totiž „Co prospěje druhým lépe?“ – a to vykonati. Musí býti připraven každý okamžik zachrániti život nebo pomoci raněnému. A má se snažiti *každý den vykonati někomu nějaký dobrý skutek.*

IV. JUNÁK JEST PŘÍTELEM VŠEM A BRATREM KAŽDÉMU JUNÁKOVI, bez ohledu na společenské jeho postavení.

Proto potkají-li se dva skauti, i kdyby se nikdy nebyli viděli, dají se spolu do řeči a pomohou si dle potřeby. Skaut nesmi býti *snobem.*

Snob jest ten, kdo opovrhne někým proto, že je chudým, nebo kdo jsa chudý, nenávidí bohatých. Junák přijme člověka tak, jak jest a udělá mu, co nejlepšího může.

„Kim“, hoch-skaut, byl nazýván od Indů „přítelíčkem celého světa“ a takovou přezdívkou by se měl honositi každý junák.

V. JUNÁK JE ZDVOŘILÝ, OCHOTNÝ A USLUŽNÝ ke všem, zvláště však k ženám, dětem, starcům, mrzákům apod. A nikdy nesmi čekati odplaty za poskytnutou pomoc nebo laskavost.

VI. JUNÁK JEST PŘÍTELEM ZVÍŘAT. Má je chrániti proti týrání a nesmí zabiti zbytečně zvíře, i kdyby to jen moucha byla – neboť i ona jest tvorem božím. Zabiti zvíře pro potravu nebo v obraně jest dovoleno.

VII. JUNÁK POSLOUCHÁ ROZKAZŮ svých rodičů, vůdců a učitelů bez odmluvy.

I když dostane rozkaz, jenž jest mu proti mysli, musí jako vojáci a námořníci jej vyplniti jedině proto, že jest to jeho povinností; teprve, když rozkaz vykonal, může přijíti a uvésti své námitky. Taková jest kázeň.

VIII. JUNÁK SE USMÍVÁ A PROZPĚVUJE SI za všech okolností.

Když dostane rozkaz, poslechne radostně a ochotně, ne snad líně a s vymlouváním se.

Skaut nikdy nenaříká na nesnáze, nestěžuje, nezaříká se, nekleje, ale hvízdá si a usmívá se.

Když zmeškáte vlak nebo někdo Vám šlápne na kuří oko – ne že by skaut měl mít něco jako kuří oka – za každých mrzutých okolností dodejte si síly a zasmějte se nejprve, pak si pohvizdněte a zapějte veselý popěvek a bude zas dobře.

Za klení a sprosté mluvení zaveden jest u anglických skautů trest nalití džbánu vody do rukávu, který provedou druzí skauti. Zavedl to před 300 lety jeden kapitán anglický.

IX. JUNÁK JEST SPOŘIVÝ, totiž zachovává si každý halěř, pokud může, a dá jej do záložny, aby, až nebude moci pracovati, nestal se břemenem jiným, nebo aby měl peníze, jimiž by pomohl svým bližním, budou-li v nouzi.

X. JUNÁK JEST ČISTÝ MYSLÍ, S LOVY I SKUTKY.

Pohrdá hloupým hochem, který mluví nestydatě a nedá se svést ani k nečistému mluvení, ani myšlení, tím méně konání. Junák jest čistý, jasné myslí a mužný.

SVOJSÍK, Antonín Benjamin a NOVÁK, Jan. *Základové skautingu: příručka pro výchovu sokolského dorostu.* Praha: Československá obec sokolská, 1920, s. 423–434

Mravní zákon.

Co krásných myšlenek uvádí skauting v život! On volá tě do přírody. On činí tě zdravým, silným. On učí tě práci a úctě k ní. On cvičí tvé smysly, bystří tvůj mozek, uschopňuje tvou ruku. To však není ani vše, ani to nejvyšší a nejkrásnější.

Skauting chce, aby z tebe byl člověk dokonalý. Ne však jen tělem, ale i duší. Ne jen mozkem, ale i srdcem. Skauting chce, abys dosáhl nejvyšší mety, která člověka teprve činí člověkem, On chce, abys byl mravným.

Na tuto mravní stránku klademe hlavní důraz, ona je ve skautingu kamenem úhelným.

Všechna mravnost, kterou skauting v sobě soustřeďuje a která z něho žhavé paprsky v srdce mládeže vyzařuje, shrnuta je v zákon desíti pravidel.

Zákony obyčejně znějí: *Musíš* býti věrný a oddaný. *Musíš* býti poslušný. Zákon skautský jinak praví. On říká: Skaut je věrný a oddaný. Skaut *je* poslušný.

Poruší-li kdokoliv zákon obecný, zůstává stále tím, čím je – člověkem jistého povolání, náboženství, národnosti. Skaut však, který porušuje zákon skautský, již tím přestává býti skautem.

Tuto skutečnost měj na paměti!

A nyní slyš skautské desatero!

I. Skautovi je slovo svaté.

Je to prostý důsledek toho, že je pravdymilovný a čestný. Pravdymilovnost jeho jeví se ve slovech i skutecích. Čestný člověk nikdy nezalže a možno mu bezpodmínečně důvěřovati. Jemu možno svěřiti peníze i tajemství bez obavy, že budou zpronevěřeny nebo prozrazena. On nikdy nikoho nepodvede, neoklame. Pravdivost a čestnost jsou základní rysy skautské povahy. Hleďme na hochy, jak z automatu snaží se vylouditi kus čokolády, vhodí do otvoru plíšek místo dvacetihaléře; nebo na jiného, který přelézá hradbu, aby se dostal na fotbalový zápas; nebo na onoho, který průvodčímu v tramvaji udá nižší věk, aby dostal dětský lístek – kdybychom takové věci přehlíželi, mohli bychom míti místo 20.000 skautů 2.000.000. Ale to by pak nebyli skauti. Scházelať by jim prvotní podmínka: pravdymilovnost a čestnost. Stává se, že i zaměstnavatel nutí své zřízence zalhati, počínati si nečestně. Skaut se k tomu nedá svést nikdy.

Čestnost života předpokládá i přesné plnění povinností. Dočtete se o mužích i ženách, kteří své cti zasvětili své pohodlí, svá vyrazení, svůj život. Slíbili konati svou povinnost, a slib svůj čestně splnili, byť je to stálo cokoliv. Bývá v tom často rys hrdinství. O strašlivé katastrofě parníku „Titanic“ se četlo: Kapitán stál na velitelském můstku a chladně i energicky řídil záchranné práce. Telegrafista u jiskrového aparátu svolával pomoc z širého moře. Loď se naklonila, poslední záchranný člun odrazil do vln. Hudba stewardů hrála chorál: Nearer, my God, to Thee! Kapitán zavolal na své lidi: „Děkuji vám, hoši, dobře jste se drželi! Jste volni! Starej se každý sám o sebe!“ Pak bez hnutí čekal, až nenasytné moře zhltně loď jako kořist v bezedný svůj jícen. A jako on na velitelském můstku, tak telegrafista u svého aparátu vytrval do poslední chvílky a volal o pomoc. Oba vyplnili svou povinnost. Jen bezectný člověk utíká od konání povinností, vidí-li, že mu z nich nekyne prospěch nebo hrozí pohroma. Čestný vytrvá.

Naprostá čestnost je na místě také při hře. Podlé je dosáhnouti vítězství podvodem. Přesně dbej pravidel a neužívej ani úskoků lstivých, ani hrubé fyzické síly, abys zvítězil. Angličané, staří sportovci, říkají tomu „play fair“ (plej fér). Vidíš-li, že hra má průběh tobě nepříznivý, nedej se unést hněvem nebo vášní, ale napni všechny síly a užij chladné rozvahy. Vytrvej, přičiň se a štěstí se ti vrátí. Budeš-li však poražen, ať jsi první, kdo odpůrci stiskne ruku a přeje zaslouženého vítězství.

Abys však dosáhl dokonalosti v čestnosti a pravdymilovnosti, k tomu potřebuješ pevné vůle. Vytkni si cíl a jdi za ním neochvějně, neúchylně. Washington mnohé bitvy prohrál, na konec však zůstal přece vítězem. Neboť „kdo chce, ten může“. Ve slovníku takových lidí nenajdeme slova „nemožno“. „Šlapu po nemožnosti,“ pravil anglický státník lord Chatham. „Nemožnost“ zvolal Mirabeau. „Toho hloupého slova nevypusťte ani z úst.“ Svět již není z hlíny, ale ze železa a lidé si musí vytloukat místo v něm stálými a pádnými ranami. Je pravda, že nikdo nevstupuje rád do života s pomačkaným kloboukem, ošumělým deštníkem a přištípkovanými botami, však svět váží si a ctí toho, kdo s odvahou pustil se do zápasu života a pevnou vůlí odolával útokům vichru, který mu cuchal vlasy a rval naději. Sila vůle je prvotní silou v člověku a není vyšší mocnosti, jež by nad ní mohla vítěziti. Ze síly a důslednosti vůle vyrůstá povaha, charakter. V povaze jako v zrcadle obrazí se poměr vůle, která při pevném charakteru nad svody vítězí, při chabém, slabém podléhá. Školou pevné povahy je skutečný život, mravní mírou svědomí. Výsledkem pak jsou zásady, pravidla, podle kterých člověk žije. Právě ceny dodá povaze však mravní podklad. Vede-li pevná vůle člověka k ryzím, mravním cílům a jde-li

hlubokou opravdovostí života, pak je výsledkem povaha mravná, vznešená. A musí býti charakter z ryzího kovu, bez poskvrny. Každý kaz, byť i jiným neviditelný, rozežirá rezem celou povahu a zhroutí často štěstí i úspěchy celého života.

Pevné povahy dosáhnouti touží pravý skaut. Z jeho pravdymilovnosti, čestnosti i povahy pevných, mravních základů je mu slovo svaté. Proto řekne-li: „Na mou čest, jest tomu tak,“ pak můžeme mu bezpodmínečně důvěřovati.

II. Skaut je věrný a oddaný.

Skaut je věnný a oddaný rodičům, nadřizným, republice, vlasti. Je věrně oddán nejen lidem, ale i myšlence. Oddanost a věrnost kotví především v lásce. Koho mám opravdu rád, tomu dovedu být i věrný a oddaný. Oddanost a věrnost vyrůstá však i z uvědomělého podřizení se vyšším zájmům. Z toho důvodu jsem věren a oddán státní formě, její vládě, plním ochotně zákony a pro dobro i prospěch celku dám vše. Předpokládám ovšem, že pro své spravedlivé a oprávněné požadavky nacházím u nich pochopení, že ony mají na zřeteli mé blaho hmotné i duševní i mou bezpečnost. Proto nemohli jsme býti věrni Rakousku, které všechny tyto předpoklady šlapalo v prach. Jen za lásku a z lásky kvete věrnost a oddanost. Z otrockého poddanství vykvetá záští a nenávisť.

Oddanost dětí k rodičům koření po přednosti v lásce, Oddanost k představeným v uvědomění svých povinností k těm, kteří nám dobře činí. Oddaným lidem zájmy zaměstnavatele stávají se vlastními zájmy, jeho snaha po úspěchu je i jejich snahou. Jen z takového poměru plynou pak i jejich práva.

Oddanost a věrnost vykvetla mnohokrát v květy opojné krásy a můžeme ji sledovati v dějinách lidstva od nepaměti. Zvlášť skvělá je oddanost myšlence. Jan Hus, čeští exulanti, českoslovenští legionáři jsou nám zářivými vzory z naší národní historie dávné i blízké.

III. Skaut je vždy duší i tělem hotov a ochoten pomáhati bližnímu.

Toto je zákon služby.

Anglický kapitán John Smith, vzor pravého skauta, který prosel všem díly světa, a jemuž pod drsnou a zjizvenou hrudí bilo dobré a laskavě srdce, říkával: „Nejsme zrození samí pro sebe, ale abychom činili dobro jiným.“

Vůdce vypravoval svým hochům o skautu, který vyběhl z postrašeného a uděšeného davu vstříc splašeným koním, které se hnali cestou k houfu dětí a zastavil je. Poukázal na obtížnost takového činu a jak bylo odvážné, pokusiti se o to. A ptal se, proč tak učinil. „Protože to byla jeho povinnost, bratře,“ zněla odpověď.

Jindy opět líčil jim, jak hoch se probořil na ledě. Zástup dospělých, silných mužů stal na břehu a, žádný se neměl ku pomoci. Třináctiletý hoch-skaut odvážil se na led, podal tonoucímu tyč a zachránil ho. Na otázku, proč právě on cítil, že má přispěti ku pomoci, opět taž odpověď: „Protože to byla jeho povinnost, bratře.“

A povinnost svou, přispěti bližnímu, vykoná skaut především. Vzdá se svých radostí, svého pohodlí i své bezpečnosti a myslí napřed na jiné a pak teprve na sebe.

Celá výchova skautská přizpůsobena je tomu cíli a hoch nabývá vědomostí a zručnosti všestranných. Zlomí-li si někdo nohu, nepomůžeš mu, víš-li, jak se vaří rýžová kaše, nebo umíš-li zhotoviti model aeroplánu. Chodí-li tvůj bratr skaut v roztrhaných botách, bez podrážky, není mu nic platno, umíš-li vázati šest uzlů při zavřených očích, nebo znáš-li Morseovu abecedu. Ty máš ovšem uměti i tyto věci, vyznáš se však také v první pomoci a dovedeš podrážeti boty, čili, má-li býti skaut užitečný a pomáhati jiným, musí se učit trochu ode všeho a tak mnoho, kolik jen může. Proto je skauting školou vědomostí a zručností, vědění a práce.

V konání dobrých skutků uskutečňuje skaut tento zákon a jeho zásadou je vykonati takový skutek aspoň jednou denně. Tímto dobrým skutkem nemyslí se prokázání jakési laskavosti nebo zdvořilosti, ale něco, čím by se jinému skutečně pomohlo. Tedy přepustí-li hroch své sedadlo starší osobě, není to skautský dobrý, skutek. „To přece udělá každý slušný hoch, ať je skautem nebo ne,“ usoudil nejmladší nováček v oddíle. Dobrým skutkem může býti odstranění slupky ovocné s chodníku, skleněné střeptiny s cesty právě jako je zachránění někoho z hořícího stavení nebo z rozvodněné bystřiny. Obtížný, snadný, velký, malý – všechno jedno, jen když vyplynul z ducha sebeobětovnosti a z touhy pomoci jinému.

IV. Skaut je přítelem všech lidí dobré vůle a bratrem každého skauta.

První zákon lásky!

Jednou šel jsem pozdě večer ze schůze. Potkal jsem dva muže a třetího mezi nimi. Vedli ho. Nemohl stát na nohou, byl na mol opilý. Strávil večer ve špinavém výčepu, mysle, že je mu potřebí piva. Nyní nebylo mu potřebí piva, ale přítele, který, by mru pomohl.

K soudu přiveden byl asi 17letý mladík. Byl obviněn z krádeže. Kradl a byl trestán už devětkrát a byl schopen učiniti to devětkrát znovu. Od svého narození neslyšel však vlídného slova. Někteří domnívali se, že by mu prospěl výchovný ústav, kam by mohl býti

poslán, jiní soudili, že potřebuje přísný trest. Co však opravdu potřeboval, byl dobrý přítel, který by mu poradil.

Žebravý, poloblblý mrzák. Terč posměchu mládeže celé vesnice. Výsměšné pokřiky létnou za ním jako tvrdé kameny. Nohavice kalhot rozervány zuby poštvaných psů. Skýva chleba hází se mu jako prašivému. Jaký div, že vzroste v něm nenávist ke všemu lidskému, že se mstí, že zapálí. Pak se usuzuje, že by potřeboval kriminál, káznici. Jedno však je, co už dávno potřeboval – pravý přítel, který by k němu vřele promluvil, vzbudil v něm důvěru.

Pomoc, rada, důvěra to jsou známky přátelství. A při těsnějším styku řadí se k nim i láska. A nejdůležitějším činem v přátelství je vzájemná výchova. Poznej chyby svého přítele, hledí ho pochopiti. A pochopiti vše, znamená i vše odpustiti. Kdoodpustil, nezavrhne, ale naopak k srdci přivine. Co však nelze pochopiti ani odpustiti, je zlá vůle. S takovou lidmi přátelství neuzavírej. Podrob sebe i přítele přísné zkoušce. Vyčkej nehod a strasti, až den i noc od tebe odvrátí svou tvář. Pak hledej přítele. Dovede-li utišiti tvůj smutek, přátelskou láskou ti pozlatit znovu život, pak stiskni nabízenou pravici. Přátelství pravé je nezrušitelné, vstupuj v ně ne s chabou něžností, ale tvrdou odvahou. Stane se splněním tvých přání a snů.

Srdce na dlani pak nes každému skautu. Jste bratři a zavázání témuž zákonu. Nemůže tedy býti mezi vámi ani stínu nepřátelství.

V. Skaut je zdvořilý a úslužný.

Mladý diplomat, nastupuje životní dráhu, prosí starého zkušeného muže o radu, jak by si počínati měl ve styku s lidmi ve svém povolání. Stařec pravil: „Vše pozorujte, o všem uvažujte, ale přede vším buďte zdvořilý.“ Neuspokojen, tázal se mladík, dále. Dostalo se mu-však téže odpovědi: „Buďte jen zdvořilý; zdvořilost zdola mnoho překážek.“ Mladému muži se zdálo, že duševní síly starcovy znatelně ochably, a vede stále svou. V pozdějším věku však přiznal: „Křivdil jsem mu; měl jsem v životě tolikrát příležitost poznati, že zdvořilost ve styku s lidmi znamená často vše.“

Mnohým národům je zdvořilost vrozena. Známi jsou v tom ohledu Španělé, Francouzi. I neohrabaní holandští rybáři sestoupí z chodníku, aby učinili místo cizinci a divocí, nevázaní cowboyové, uvidí-li v cestě ženu, zabočí stranou smeknuvše klobouky, ač dříve hnali se celou šíří ulice. Nejzdvořilejším národem světa jsou Japonci. Pozdravují-li koho, sejmou nejen klobouk, ale i plášť a dokonce i brejle.

Ovšem zdvořilost musí prameniti z vnitřní potřeby a mravního přesvědčení, nesmí býti prostým vnějším projevem, ale pravdivým výrazem osobní úcty k druhému, nesmí být naučenou přetvářkou bezcitného „srdce a laciným nátěrem hrubé duše.

Se zdvořilostí ruku v ruce jde skromnost. Mládí je dobou učení, zrání. Na hochovi je, aby pozoroval, do paměti ukládal a – mlčel. Vzpomeň Spartánů! Hoši bývalí přítomni syssitiím,* poslouchali vážné hovory mužů. Promluvit nesměli, leč byvše tázáni. A tu musily býti jejich odpovědi určité, stručné, lakonické. Jak směšný je nemalý mladík, který podle svých zkušeností od včerejška a podle několika vyčtených a nestrávených frazí chce opravovat kde koho. Skaut není tichošlápkem sice, tím méně však hochem domyšlivým a samolibým. Skromnost zdobí junáka.

A dalším odleskem zdvořilosti a ušlechtilého chování je snášelivost. Snaha ušlechtití sebe a prospěti všem sjednocuje skauty bez ohledu na třídu, národnost nebo náboženství. Tuto snášelivost přenáší skaut do veřejného života. V každém hledá člověka, ctí každou kulturu, váží si každého přesvědčení. Vzpomíná na Kollára: „Zvolaš-li Slovan, ať ozve se vždy člověk“.

Zdvořilost netkví však jen v tom, co děláme, ale také jak to děláme. Viděl jsem v tramvaji mladíka, který nabídl své sedadlo ženě. Učiniv tak, tvářil se téměř zlostně a z jeho tváře dalo se čísti: „Doufám, že na příští stanici vystoupí, abych si mohl opět sednout.“ Paní pohledla na něho a byla pak velmi rozpačita. Hoch z ní oči nespouštěl a ona vskutku hned na to vystoupila. Měl jsem dojem, že chtěla jeti dále, ale že chování mladíkovo bylo jí nesnesitelné. A tento hoch, přišed domů, domníval se, že byl velmi zdvořilý; vskutku byl však dokonale hrubý. Kdosi pravil, že nevědomky býváme často hrubí, prokazující někomu vědomě laskavost.

Zdvořilost jeví se i v ohleduplném, taktním chování. Stane-li se někomu nehoda, je-li někdo káran, necívíme naň, abychom uvedli jej v ještě větší rozpaky, nežli v jakých už je.

Jsme zejména zdvořilí k ženám. Ony často nesou nejtěžší břímě denního života bez reptání a často hrdinněji nežli muži. Jsou to matky a sestry naše a našich soudruhů. Jsme úslužní také k dětem. Jsou nás slabší a potřebují naší pomoci. Zdvořile chováme se také k staří. Ti už svůj úkol dokonalí a na nás je, aby večer svého života mohli trávit v pokoji, míru a ve štěstí. Podobně chováme se k lidem jakkoli zasloužilým, uctívající v jejich osobě jejich krásný čin. A konečně jsme ušlechtilí a ochotní k nešťastným,

---

* Ve starověké Spartě společný oběd mladých mužů se staršími. (Otta, sv. 23, s. 777b) [pozn. JJ]

nemocným, ubohým mrzákům, kterým tak aspoň na chvíli dáme zapomenouti na neštěstí jejich života.

VI. Skaut miluje přírodu, chrání ji i cenné výtvořy lidské.

Druhý zákon lásky!

Skaut není přítelem pouze lidským tvorům. On miluje i celou přírodu, ve které žije a která mu skýtá tolik krás. Vždyť byla stvořena tímž tvůrcem jako on a žije týž život, jako on žije. Nejsou to jen tvorové živí, zvířata, ač ta především chrání. Jsou to i rostliny, ba i nerosty, k nimž připíná, lásku svého srdce. Aby je mohl mít rád, musí je poznati. Pak jim také porozumí. Nikdo, kdo zvíře miluje, nebude k němu ukrutný. V povaze dětské tkví jakýsi rys krutosti ke zvířatům. Honí slepice po dvoře, házejí kamením po psu, přivážou kočce něco na ocas. Myslí, že je to žert. Vybírají vejce z hnízda, trápí hmyz. Tu buď skaut bedlivým a přísným strážcem.

Zvířata brzy poznají svého přítele a dovedou oceniti jeho laskavost. Tak jednež vždy zvláště se zvířaty domácimi, ochočenými: pečuj o ně v zajetí, abys jim pokud možno osladil jejich život. Je to nemá tvář, která nemůže se sděliti s tebou o své bolesti, potřeby, touhy. Poznej je a porozumíš jejich pohledu, hlasu, pohybu.

Nejde tu však jen o ochranu, ale i o pomoc. Nestyď se přiskočiti k vozu a zatlačiti, nemůže-li kůň dále. Klouzají-li mu nohy, posyp půdu pískem; vjíždí-li domů, otevři vrata, aby nemusel po zastavení znovu zabírat.

Péči, lásku i ochranu věnuj také rostlinstvu. Netrhej, nemař, ale těš se z živé krásy a přej toho potěšení i jiným. Nezohavuj ráz krajiny hloupými kresbami a nápisy, neposkvřuj lesy, traviny papírem, hadry a odpadky. Šetřte nejen přírody, ale i jejího vzhledu, krásy, harmonie.

A podobně buďte plní ohledů k výtvořům lidským. Ať jsou to projevy ducha nebo ruky, vaňte si jich už pro tu práci, jejíž cenu sami ve skautingu poznáváte. Tím více pak, jsou-li to projevy uměleckého ducha, umné ruky. Jsou to pomníky věků minulých, potěšují přítomnost a jsou vzkazem pro budoucí. Každá zřícenina, originální chata, socha, malba vzbudí váš zájem a ochranu.

Příroda a všechny výtvořy lidského ducha v ní buďte chrámem, kam chodíte pokleknout v bezmezné úctě a oddanosti k jejich tvůrcům.

VII. Skaut je poslušný.

To je zákon kázně.

Vojenská dopravní loď vezla 630 vojáků s rodinami. Posádkou lodí bylo 130 námořníků. Poblíž mysu Dobré Naděje narazila loď na skálu a počala se potápět. Vojáci seřadili se na palubě. Někteří byli vyzváni, aby spustili čluny a umístili v nich ženy a děti. Když toto bylo vykonáno, seznalo se, že není již člunů, aby ostatní mohli být vyloděni. Muži zůstali tedy státi v řadách. Loď se rozlomila a klesala ke dnu. Kapitán vyzval mužstvo, aby skokem do moře hledělo se zachrániti. Ale velitel vojáků rozkázal: Nikoli, Zůstaňte v řadách! Dobře věděl, že vojáci doplovali by člunů a při pokusu dostat se do nich by je převrhli a tak utonuli by všichni, muži i děti. Vojáci zůstali v řadách, a když loď mizela v hlubinách, rozloučili se s životem hlasitým pozdravem a klesli s ní ke dnu. Ze 760 osob zachráněno bylo přes 200, avšak i ty byly by ztracený, kdyby nebylo poslušnosti a kázně ostatních.

Poslušnost a kázeň musí se jeviti stejně ve věcech velkých jako malých. V tom právě jeví se úspěch a zdar podniku. V rohu rozsáhlého, plochého pole pracovali mechanikové a jiní řemeslníci na konstrukci nového letadla. Zdálo se, že to bude stroj, který polétne lépe, dále a výše než kterýkoli jiný. Když přišel den zkoušky, zástupy stály kolem v bezdechém očekávání. Vše zdálo se býti v nejdokonalejším pořádku. Vynálezce zaujal své místo na stroji za potlesku diváků. Jen jedna věc nebyla v pořádku. Aeroplan nevzlétl. Jediná, třeba velmi nepatrná součást stroje „neposlouchala“ svého vládce a nekonala, co se od ní očekávalo. Celé dílo bylo zkaženo, vše se zhroutilo v nezdar.

Pozorujete-li stavbu domu, najdete jednoho stavěti zeď, druhého otesávati trám, najdete dvacet; třicet lidí na různých místech, pracujících na různých věcech, které zdánlivě k sobě nepatří. Budete-li však pozorovateli bedlivými, uvidíte, že všichni pracují za jedním cílem, že mají rozkaz od téhož vedoucího, který opět přijímá rozkazy od architekta, tvůrce plánu k celému dílu.

To je poslušnost uvědomělá, která má na zřeteli zdar společného podnikání. Nebude-li hoch poslouchati rozkazů' rodičů, vůdců, nadřízených, zaměstnavatelů, bude rodina, škola, dílna, oddíl skautský jako onen aeroplan. Celé dílo bude pokaženo, vše se zhroutí v nezdar.

Vždy musí býti někdo, kdo rozkazuje a někdo, kdo poslouchá. Jinak nikdy nebude postaven dům, sestaven parní stroj, v život uveden skautský oddíl. Nikdo nemůže rozkazovati, kdo se nenaučil poslouchati; příčina je ta, že jen kdo prakticky naučil se poslouchati rozkazů, dovede sám dobře a účelně rozkazovati.

Poslouchati třeba bez dlouhého rozvažování. Má-li hoch uběhnouti svých 800 m při závodech, nesmí u startu civěti, koukati sem tam. Ve vteřině, kdy dostane rozkaz běžeti, poslechne a utíká seč jest.

Ten však, kdo rozkazy dává, musí míti plnou důvěru poslouchajících i jejich vážnost. Ať tvoji hoši vidí, že jsi skaut a ne břídil. Nedej rozkaz, který sis nepromyslí. Každý rozkaz měj účel a příčinu. Ať nepozná hoch nikdy, že jinému rozkazuješ učiniti věci, které tobě samému nejsou po chuti. K poslušnosti ved' a nikdy nenut'. Rozkaz buď jasný a určitý. Co je poručeno vlažně, bez zájmu, také tak se vykoná. Nebyl-li tvůj rozkaz pochopen, hledej chybu u sebe!

Dostaneš-li rozkaz, který ti není po chuti, i ten svědomitě vykonáš. Dostaneš-li rozkaz, který se ti zdá zbytečný, nepotřebný, vykonáš jej svědomitě i přes to.

Přijde však den – přál bych ti, aby nikdy nepřišel – kdy dostaneš rozkaz, který je špatný, vykonání jeho nečestné. Co nyní? Bude to možná nejdůležitější den tvého života. Vzpomeň na první zákon skautský a. neochvějně při něm setrvej! Pak ukážeš, že jsi skaut.

VIII. Skaut je veselý mysl, vlídný a usměvavý.

J. M. Barie praví: „Kdo přináší sluneční záři do života jiných, nemůže zabrániti, aby slunce štěstí nesvítilo i jemu.“ Každý Skaut, který plní své povinnosti a žije podle zákona skautského, je nejšťastnějším hochem na světě. Záře vnitřního štěstí obráží se pak i na jeho tváři, svítí mu z očí a loudí úsměv na jeho rty.

Skaut, zaměstnaný jako prodavač v obchodě, byl terčem posměchu pro svou stále se usmívající tvář. Jednoho dne, když se ubíral domů, přistoupila k němu stará žebračka, tiskla mu ruku a pravila: „Chtěla bych vám poděkovati za vše, co jste pro mne učinil.“

„Nevím věru, co bych byl pro vás učinil?“ pravil mladík.

„Velmi mnoho“, pravila stará žena, „vy za každého počasí a vždy mate na tváři tak milý úsměv a to dělá starému člověku, jako jsem já, dobře.“

V této krásné pohodě duševní přijímá skaut každou nehodu klidně, bez hořkostí, hledí i v neštěstí vystihnouti dobrou stránku a čerpati z něho pro budoucnost poučení. Přijdou však rány zdrcující, ztráty nenahraditelné, zármutky bezútěšné. Tu ovšem nelze se smát, ty nelze zaplašit písničkou. Skaut však nezoufá, nese svůj smutek mužně. Když je mu nejhůře, řekne si: Vždyť přece musí přijít jaro! Duševní silou vrátí se mu mír do duše a úsměv na líce.

České povaze přirozená je veselá mysl a humor je českému člověku kořením života. Takový Raisův pantáta Bezoušek, stařík vyrovnaný s životem, samý šprým a žert, hotov

zatančiti si na každém posvícení, na každé pouti – to je tak vzor české povahy, která i myšlenku na smrt přijímá bez otřesu, s písničkou na rtech.

IX. Skaut je spořivý a hospodárný.

Skaut je šetrný a hospodárný. To znamená, že spoří. Čím spoří? Všim, čím spořit může.

Šetří nejprve majetkem. „Kdo šetří, má za tři.“ K nejdůležitějším okamžikům v životě člověka patří chvíle, kdy učinil první úsporu. A začněte třeba s málem. Známemu milionáři Astorovi stačilo 7 píšťal, aby zisk z jejich prodeje stal se základem jeho jmění. O jiném milionáři se vypravuje: Když zvýšeny byly v restaurantu, kam pravidelně chodíval, ceny pokrmů o značný peníz, poručil si oběd, který měl o jeden pokrm méně. „Být Rockefellerem, to bych neudělal,“ řekl číšník. „Proto z Vás také nikdy Rockefeller nebude,“ odpověděl mu milionář. Nemyslete však jen na peníze, šetřte i šatů, potřeb, jídla, všeho. Zvykněte si žít jen, jak poměry vaše stačí! Jinak způsobíte si nesčíslné starosti a vydáte se nebezpečí, že v tísní za lesklý kov zadáte třeba i své cti.

Šetřte i časem. Slyšte, co praví B. Franklin: „Miluješ-li život, nemař času, neboť z času je udělán životem Bohužel, mladí lidé počínají si času vážit teprve tehdy, když jej promrhali. Dejte člověku čilému 10 minut, napíše dopis hned, dejte lenochovi celý den, odloží práci na zítřek. Chápejte se každé příležitosti, šetřte každé vteřiny, neboť zmizí nenávratně v propasti věčnosti.

Šetřte zdravím, silou i odvahou. Závodník, který vydá všechnu energii v první minutě, je v posled vyčerpan a podlehne. Nashromážděná energie, skrytá síla, užita byvši v pravý čas, koná divy.

Není však možno nezmíniti se o praktickém užitku šetrnosti. Ten spočívá: v tom, že nejen mám, ale i dám. Mnozí hromadí jmění, aniž by je nějak zužitkovali. Jako je dobré býti spořivým, právě tak dobré je dáti peníz tam, kde je ho potřebí. Vždyť i to je vlastně způsob, jak s penězi spořiti. Neupadni však ve štědrost falešnou. Příjemné je vpustiti halěř do klobouku žebrajícího. Uvažuj však, je-li to i dobré. Sta lidí je mrzáků, ale vydělávají si poctivě svůj denní chléb. Tomu zde chybí noha, ostatně je zdrav jako rys. Žebra však a jinak nic. Tam ten slepec plete košíky, robí kartáče, ladí klavíry, onen chromý je hodinářem, mechanikem, krejčím. A ten bezruký Frantík v Jedličkově ústavu naučil se vše konat pomocí nohou! Jiný však, mnohem schopnější, zahálí a žebra. Je mnoho bídy, zejména skryté bídy, která si netroufá na světlo denní a které by halěř byl požehnáním. Tu vyhledávej, zde pomáhej skutkem, radou, pomocí. K štědrosti není potřebí bohatství, ale dobrého srdce a často s málem možno prokázati mnoho dobrého

X. Skaut je čistý v myšlení, slovích i skutcích.

Desátý zákon je zákon největší všech. Je proto největší, že je nejtěžší. Bratrstvo skautské je bratrstvem míru a ne bratrstvem války. Přece však vyhlásili jsme válku a vedeme úporný boj, a to na obranu desátého skautského zákona.

Abychom vítězně bojovali tento boj, je třeba, aby hoši porozuměli všemu a pochopili vše. Mnohý stydí se mluvit o podrobnostech tohoto zákona. Není tu však ničeho, před čím bychom se museli stydět, chápeme-li vše čistě a správně.

Zač jediné jest se stydět, je všechno nečisté, mrzké. V přirozenostech lidského života není nic nečistého, hanebného. Pokusme se pochopit ono velké tajemství plození, kdy z lásky a styku dvou bytostí vzniká nový život. Uvidíme, že je to největší zázrak, obnova bytostí, nápořád věčnosti. Viz onen nádherný květ, jak svou sladkou vůní a žhavou barvou láká pestrého motýla, aby zprostředkoval oplodnění! Příroda odívá toto tajemství nádherou a vůní, činí z něho posvátnou obět', protože přírodě je vše nejvýše čisté a přirozené. A kdo pochopil, porozuměl, dovede bojovat.

V boji svém snad budeš sražen k zemi znovu a znovu. Ty však opět a opět se zvedneš a půjdeš dále. Jsi skaut! Není to vítězství, které tě učiní mužem, ale boj; i vojín bývá mnohokrát zraněn, než zvítězí. Neboj se pokušení a neutíkej před ním. Vesluješ-li, nekonáš tak vždy jen po proudu, protože je to lehké, ale i proti proudu, protože to stojí námahu a práci, kterou sílíš, rosteš.

Klesneš-li, povstaň rychle a zmužile, jako už i jimi skauti před tebou učinili a po tobě učiní a dříve nebo později zvítězí sám nad sebou. Pak budeš moci také pomáhat jiným, což je nejúchvatnější, nejradostnější práce ze všech.

Buď čistý v slovech. Nemluv nečistě, neposlouchej nečisté, právě proto, že jsi skaut. Buď čistý ve skutcích. Měj tělo lidské za květinu. Jako vážíš si její harmonické krásy, tvaru i barvy, tak važ si i těla. Buď čistý v myšlenkách. To je nejtěžší všeho. Jdeš-li blátem, vyhledáváš místa pokud možno sucha, nechceš-li zablátit si obuv. Jdeš-li životem, drž se míst čistých, abys neposkvrnil duši.

Nezáleží na tom, že se ti někdo posmívá, že ti upíra mužnosti. Nedbej, co ostatní svět dělá; nedbej na spolužáky, kteří jsou necudní ve slovech; nedbej na soudruhy v dílně, krámě, kteří chlubí se nečistými skutky.

Ty jsi skaut a skaut je vždy, všude a ve všem čistý!

***

Skautské desatero – deset zrn klíčivých. Tvé srdce buď půdou úrodnou.

Špatný skaut, který zná zákon a neplní jej. Dobrý skaut v každé chvíli hotov je splnit s pýchou všechny jeho výzvy. Dobrý skaut má zákon stále na mysli i v srdci. Ví, co znamená, protože jej stále provádí.

Jsou lidé, kteří myslí, že skaut je tvor se špinavými koleny a širokým kloboukem.

Přičiň se, aby všichni věděli, že Skaut je hoch s čistým svědomím a velikým srdcem.

Proto stále:

Buď připraven!

Hlavou i srdcem, tělem i duchem buď hotov konati doposlední písmeny, co káže ti zákon skautský, chceš-li se státi a zůstat skautem, dobrým, pravým, poctivým skautem.

SEIFER, Miloš. *Přírodou a životem k čistému lidství: příručka českých junáků*. Praha: Dědictví Komenského, 1920, s. 83–100.

I. 1. *Odvaha*. První zákon, významně na prvním místě uvedený, poněvadž odvahy junák potřebuje pro každý krok svého jednání. Je to hlavní požadavek mravního, ctnostného vývoje a pokroku, neb nesmí nikomu chybět mravní odvaha, kdo chce se zdokonalovat. Vůle, silná vůle. Nejsměšnějším, ba opovržením hodným stal by se junák, kdyby se bál. Myslíte, že odvaha znamená jen heroismus, jak to je v amerických skautských knížkách? Heroismus, který zachraňuje život, který jest sebeobětováním s nasazením vlastního života? Zajisté úctyhodné Číny, ale zda není stejně hrdinstvím každé veliké rozhodnutí mravní, každý obrat v životě, kterým dáváme se na novou cestu, lepší, ale přímou, jež nedopouští ohlédnutí ani vpravo ani vlevo, a vyžaduje sebezapření a mravní síly. Odvahou, které nesmí se junákovi nedostávat, jest přerování starých zvyků, které poznány byly jako špatné, je vytržení se z prostředí, jež uznal co brzdu svého vývoje, je boj a vzepření se všem překážkám, jež ohrožují jeho junácký ideál života.

Zachraňovat tonoucí, vysvobodit z nebezpečí někoho, k tomu naskytne se příležitost jednou, dvakrát za života. Ale boj proti zlu v sobě a kolem sebe musí člověk vésti celý život, a v tom je jeho junácká odvaha, že se ho nikdy nevzdá, nikdy nesloží zbraně, nikdy nemluví o zklamání, ale vždy jde hrdě, v hrudi silný svým mladistvým zápallem za světlým svým cílem. Budiž taková odvaha prvním zákonem junáckým! Povahy silné, nebojácné, jisté a hrdé svým *přesvědčením*, sebevědomé, samostatné, takové chceme vychovat junáctvím. Odvahu myslet a jednat přáli bychom si probudit v našem národě. Nechceme už slyšet u nás o svém dědictví z Rakouska, o křivení páteře a krčení se, jehož jsme byli vždy tolik svědky. Zdaž odvaha neznamená jítí zpříma, svými cestami, zdaž tu není sokolské heslo: „Přelom, přeskoč, ale nepodlez!“ prvním zákonem junáků, kteří pro svůj život tolik potřebují svobody a nevybudou si jí než odvahou.

2. *Skromnost*. Proti odvaze stavíme skromnost. Ty cesty, kterými projevuje junák svoji odvahu jsou ušlechtilé cesty, jež nikdy nesmí urážet druhého, omezovat ho, brát mu vlastní jeho svobodu. Junák je tichý a skromný, nevypíná se, není domýšlivý, dovede mlčeti, je mírný. Ovládnutí sebe a sebekázeň zahrnuta je v skromnosti. Skromnost nesmí býti pokorou, plachostí, ostýchavostí, ale je důkazem úcty, zvláště jedná-li se o osoby starší nebo vynikající. Jí chceme zdůraznit jemnost, slušnost, způsobilost chování, vrozenou ušlechtilost, kterou konečně projevuje se každé jemné a opravdové vzdělání. Nikdy skromnost nesmí jítí tak daleko, aby junák zapřel své přesvědčení, dal vítěziti zlu a názoru,

jejž pokládá za špatný. Skromnost týká se vlastní osoby, ale nikdy věci, myšlenky. Junák si musí býti vědom, že je strážcem, průkopníka ideálů, a už není jako dav odsouzen k tomu, aby žil v kompromisech a slevování, jemu že patří třímat pochodeň nového světa tápajícimu lidstvu.

Oproti tomu skromnost učí ho solidaritě, sdružování se s jinými a uznávání jiných osobností, zejména kde jde o to, vydobýti nějaké právo, bojovat za nějakou pravdu.

Skromnost chce prostotu, jednoduchost, bezprostřednost. Junák, který poznal prostý vztah člověka k člověku u táborového ohně, který v přírodě a životě našel si cesty blízké, bezprostřední, půjde ve světě všude s otevřenou duší, nahou duší, ke každému a nikdo vlivu jeho silnému a strhujícímu neodolá. Buď půjde s ním, nebo proti němu. Skromnost a prostota, přímost, jdou spolu jako jedna ctnost.

Zdá se mi, že skromnost, která vychází z prostoty a ze vzdělání, vychová nám z junáků hochy a muže přemýšlivé, samy sobě stačící, kteří obrátí své myšlenky také hodně do nitra svého, hloubavé, opravdové lidi, kterým přestane být junáctví pak zábavou, ale bude smyslem života. Mělo by se státi zákonem, příkazem každého junáka, by každý den našel si samotu, neboť ta velmi vychovává. Dnešní svět se svou hlučnou společností, odvádí od pravého poznání a ponoření se do čistých hloubek lidských. Kéž by junáctví odnaučilo národ dnešnímu požitkářství, shonu za mamonem a zábavami – a dalo mu hledati vnitřních radostí.

Samota a hloubavost činí člověka mlčelivým. Skromný člověk je mlčelivý. Skromný je obyčejně ten, kdo něco ví. A kdo něco ví, opravdu má vědomosti a vzdělání, ten váží si své pravdy a neplýtvá s ní, nevytlapá všude, co ví, ale zná čas a okolnosti, kdy je třeba mluvit i kdy je třeba mlčet. Mlčelivost je junákovi ctnost velmi přirozená. Junák mlčí zejména v přírodě, kde mluví les, rostliny, ptáci a kam přišel poslouchat. Milujeme ticho v lese a nerušíme přírodu, ke které máme velkou úctu. Jen kdo mlčí, dovede slyšeti hlasy, kterých neslyší ti, kteří stále myslí jen na sebe a své všední starosti.

Mlčelivý být, neznamená býti tajnůstkářem. Tajnůstkář obyčejně nic neví a dělá, jako by věděl. To není skromnost, nýbrž přetvářka.

Opakem skromnosti je pýcha. Nic není nepřirozenějšího. Z pýchy rodí se marnivost.

Kdo je skromný, je připraven uznat své chyby, dáti zadostiučinění za ně svou lítostí. Jen ten je schopný zdokonalování.

3. *Poslušnost.* Poslušnost je nebezpečný mravní zákon, jehož bylo již často zneužito. Poslušnost předpokládá nějaký rozkaz, který mám zachovati, je to tedy uznávání autorit,

a to u junáka nikdy nesmí být slepé. První autoritou junákovi musí být vlastní jeho svědomí, které je mu bezpečným ukazovatelem, poněvadž je čisté a tedy velmi citlivé pro vše, co by se přičilo mravním zákonům. Je-li tomu tak, pak neváháme v zákonech junáckých mluvit o poslušnosti. Když svědomí samo junákovi říká, že ten a ten člověk (otec, učitel, Vůdce) je důvěryhodný, ten a ten rozkaz nebo přání nepřičí se jeho mravnímu citu, poslouchá. A poslouchá pak na slovo a rád. Dovede být velmi oddán tomu, kdo s ním dobře smýšlí. Tato oddanost, přičinnost, věrnost je z nejkrásnějších ctností skautských a prýští z upřímného vzájemného poměru mezi junáky. Není to nikdy otroctví, poněvadž vylupula z lásky a sympatie, je založena na úctě i sebeúctě.

I když junák nesouhlasí s nařízeními a názory jemu vnucovanými a nepodřídí se jim, přece nevnučuje nikomu zase svůj názor. Nebo přičí se mu každé zfanatizování, každé bez myšlenkovité poslouchání cizích impulsů a nátlaků. Zvlášť v táborovém životě nesmí být pobuřování, nebo je setřena všechna krása intimního života v něm. Kdo jedná z malicherných předhůzek, bývá osobní, zaujatý. Junák, je-li neposlušný, je neposlušný jen, poněvadž vlastního přesvědčení, hlasu vlastního svědomí cení si víc než čeho jiného, je neposlušný pro zásadu, pravdu, jež je mu svatá, a odůvodní slušně, proč musí jednat jinak.

II. 4. *Čistota*. Čistota je zákon krásy. „Bud'te jako pacholata, abyste vešli do království nebeského.“ toť snad nejkrásnější výrok Kristův. „Čistota půl zdraví“, říká se. Čistota je však zdraví celé, zdraví těla i duše, jako je čistota těla a duše jedna a táž čistota. Nikde snad neplatí psychofysický paralelismus pro morálku tak jako zde. Nečistého, cynického člověka poznáte už podle pohledu, výrazu a chování jeho, tak jako čistý člověk, třebaš nebyl tělesně nejkrásnější, má rysy ušlechtilé, mluvu i jednání takové, že prozařuje krásou. Celý svět, který si vytvářujeme kolem sebe, přijímá charakter naší mysli: jen čistý může vidět jasně a bezpečně. Proto čistí jsou prvními.

Mohli bychom obrazně říci, že všechny nemoci jsou z nečistoty. Mluvíme-li o nečistotě střev, plic, jater, můžeme stejně mluvit o nečistotě mozku.

Z nečistých myšlenek vycházejí nečistá slova a nečisté jednání.

V užším slova smyslu je nečistotou každá hrubost, každá urážka jemného citu. Junák nenávidí každou sprostotu, vyhýbá se jí, nezná ji.

U dospělého člověka jest základem vši čistoty čistý pohlavní život. Když hoch dospívá v muže, bojuje o svou vnitřní čistotu. Musí zůstat nevinný. Pohlavní pud je mu zdrojem síly, dává lesk jeho očím, jistotu jeho charakteru. Jest největší nemravností šířiti mezi

mládeží názor, že pohlavní pud třeba ukájeti. Zdrželivost je vždy zárukou síly a spokojenosti. Manželství uzavřeno je teprve pohlavním stykem. Je svaté, neboť jím účastní se člověk na tajemném, nejvznešenějším tvůrčím díle přírody: plození a rození. Člověk posvětil hmotu!

5. *Úcta k tělu*: „Tělo je chrámem duše,“ říkal indián. Tento zákon vyzvedáme jako zvláštní a důležitý, poněvadž proti němu hřeší se tradicí „křesťanského“ názoru, jenž učil opovrhovati tělem a vůbec hmotou a vyvrcholil v askesi. Vracíme se k pohanskému názoru na svět, jenž člověka vidí částí přírody, synem Matky Země, a v lidském těle ctí nejvyšší krásu, kterou člověk může pochopit. V oduševnělém lidském těle! Tělo člověka, jež vystaveno bylo slunci, čisté vodě, čistému vzduchu, jež kypí zdravím a jímž prochvívají jemné záchvěvy duše – to antické, a lépe ještě řečeno, pohanské, divošské tělo, zase chceme učiniti předmětem úcty a obdivu. Jak zhanobeno bylo to, co je tak posvátné! Zhanobeno celým naším moderním životem v městech prosáklým nemocemi. Až se vrátíme do přírody, a začneme v ní žít, snad odhodíme konečně předsudky, falešnou stydlivost, pokrytectví, jehož je teď tak plný svět. Ani už si dnes neuvědomujeme, čím urážíme tělo: vzpomenu jen na plavky, podezřelý úbor, kterým se patrně začali kdysi zakrývat lidé ztížení pohlavní nemocí, a který dnes vnucuje se už i chlapcům! A což falešný stud u žen, jak ten je zvrácený!

Milujeme nahotu, poněvadž milujeme zdravé tělo!

A touhu po zdraví vykřikněme a burácejme jí do dnešního nákazou shnilého světa! My junáci musíme býti prvními. A jen čistí a zdraví budou prvními, poněvadž v nich je síla.

Zdraví si vážit, zdraví udržovat a posilovat je naší mravní povinností. Zdraví musím získávat správnou životosprávou. Povinnost abstinence je také mravní. Není junákem, kdo není abstinentem. Kouření, pivo, víno – což není možno bez toho být? Ty, junáku, musíš nésti pochodeň ozdravení před celým národem. Abstinence či zdrželinovost je ovšem světový názor a zasahuje do celého života. Střídmost, pohlavní zdrželivost, jsou jejími nejpříznačnějšími projevy. Nemá úcty k tělu ten, kdo si je ničí. Celá hygiena sem patří. Úcta k tělu jiného zachránila by nás před mnoha zvrácenostmi, zvláště v pohlavním životě.

6. *Zkrásnění svého prostředí*, to znamená uplatňovati krásu kolem sebe i na sobě, jest to především smysl pro pořádek, pořádnost, která se jeví v oděvu, čistotě vnější, v domácnosti, úklidu apod. – Pak je to vkusnost, jež se má jevit na všech předmětech, jež junák vyrábí, nebo zdobí. Krásu najde junák hlavně v přírodě, ryzí krásu, která dala látku

všem pravým uměleckým dílům. Kdo žije přírodě a v přírodě, je velmi blízek pravému umění – a tvůrčí umění, ať už se projevuje jakoukoli formou, je největším štěstím lidstva. Hudba je krása tónů a zdá se ze Všechny umění být nejvýše, Celý život měl by být krásným rytmem, smířením všech disharmonií.

Zkrásnění svého prostředí, toť velké heslo, které junáka učiní ochráncem přírody, pěstitelem květin a stromů, obhájcem ptáčků a všeho tvorstva, a které dá mu povznést život kolem sebe i v městě k blahu a štěstí všech. Nejprve domov učiniti krásným. Toť se rozumí, že krása především musí sídlit v srdcích lidí, kteří domov obývají, ale je-li krása v duši (jež je výslednicí ctnostného života), pak hledána je vždy i krása ve věcech, jež nás obklopují. Junák dovede učiniti domov radostným. Žil v přírodě, tábořil v divokých lesích, kde zpívala krása ze všech stran, proto by rád udělal tak milým, tak svěžím i druhým koutek jejich, když radost lesa nemohou prožít s ním.

Je ochráncem uměleckých památek, tak jako přírody.

III. 7. *Čestnost*. Junák nenávidí zlo, jítří jej a bouří v něm krev každá nespravedlivost, urážka, bezcharakternost a je vždy hotov a odhodlán bojovat – ovšem mravnými, ne brutálními prostředky proti každé špatnosti. Nesmíme zlo trpět, nikoliv „neodpírejte zlému“ ale nenávidte zlo, odstraňujte zlo, vykořeňujte zlo, neboť zlo a dobro nemohou býti pohromadě, tak jako ne krása a špína, z nejnemravnějších zásad, jež slýcháme mezi lidmi, je: všeho užít! Myslíte, že může býti někdy nejvyšší čistota tam, kde byla pokálena lidská mravnost? Myslíte, že může býti nejvyšší krása tam, kde bylo bahno špíny? Jen u velmi silných lidí. Neukazujte na Tolstého, nemáte jeho mravní síly a jeho zbožnosti, abyste mohli vše napravit. Proto, nepřibližujte se zlu, lépe vám bude je vůbec nepoznati – kde se s ním setkáte, zůstaňte neposkvřeni jím a odpírejte mu do posledních sil.

Smysl pro čest toho vyžaduje. Čest pohrdá lichocením a nese své břímě, plní svůj úkol bez potřeby dozoru a pobízení, čest nikdy se nezalekne odporu protitlaku a vzdoru, který snad vyvolá dobré dílo, nebojí se žárlivosti, věrna svému přesvědčení. Mnoho se pode jménem cti také napáchalo zlého. Tak např. souboj pro urážku na cti. Čest nemůže nikdo nikomu vzít. Čest a skromnost jdou spolu ruku v ruce, čest nikdy nesnese formálnosti.

Čestnost je mravní síla. Čestný je, kdo miluje pravdu, komu pravda je nade vším, jenž ve jménu jejím jde světem a razí jí vždy cestu, ji chce míti na vrchu, nesnese, aby byla potlačena, vysmívána a potupena. Nenávidí všecku lež, ať je jakákoliv a odhaluje ji

bez milosti, poněvadž vždy mu jde o věc, o zásadu, a ne o osoby, k nimž dovede být shovívavým a mít ohledy.

Proto junák je nanejvýš pravdomluvný. Každé jeho slovo je tak pravda, jako by na ně přísahal. On nepotřebuje přísahat nikdy a nepřisahá, jeho „čestné slovo“ je nejvyšší pravdou. Proto je junák spolehlivý. Stejně i tím, že co slibuje, vykoná a co si vzal na starost, udělá. Proto také lehkověrně neslibuje. Spolehlivost a dochvilnost, přesnost a svědomitost jsou ctnosti, které u junáka nikdy nesmí scházeti. V tom musíme jít před ostatními lidmi příkladem. Kdo je opravdový, ten nikdy neoklame a nezklame, je vždy upřímný a zůstane věrný. Jen povrchní lidé přebíhají od jednoho kamaráda ke druhému a nikdy opravdu k nikomu nepřilnou. Přátelství není jen věc lásky, je to také věc opravdovosti: tato vzácná květina vyrostе jen tam, kde není možná faleš, kde je pravda a poctivost, jež jedině vyvolává důvěru. Kdo jednou selže, tomu již se nevěří. Říká se, kdo lže, ten krade. Ano, lež vleče za sebou všechny další nectnosti.

Upřímným jednáním jsme povinni však každému, jsme jím povinni proto, že jsme junáky a že upřímností k druhým nutíme je samotný býti upřímnými a jen upřímnost je jediná cesta, kterou lidé si mohou býti bližší, rozuměti si a přiblížiti se svému poslání. Většina zla a neštěstí na světě (i války) vznikají z nedorozumění. Rozuměti si však musíme hledět také trochu srdcem. Upřímnost znamená přímou, otevřenou. Opakem je každé pokrytectví. Pokrytectví způsobí a jednání. Přetvářka je takřka dílem života v městě, v přírodě ji brzo každý odloží.

Smysl pro pravdu je věda. Proto věda patří již dítěti, a zatím od malička bývají děti učeny pokrytectví, a právě v tom nejvznešenějším, v náboženství. Co pokrytectví je jen v takovém odřikávání modlitbičky, které dítě nerozumí. Zatím, v každém věku je člověk schopen více méně chápat pravdu života celou a proto každý věk má svou vědu. Věda dítěte chlapce, jinocha i muže je však v podstatě táž, jen obzory se rozšiřují. Popřejme již dítěti obraz pravdy přímý a nezkřivený, aby duše jeho rostla zpříma.

Věda, touha po vědě, žízeň po poznání, snaživost a píle, jsou voláním pravdy. Pravý junák žije pro vědu. Vědu poznává vědecky: ne opakováním cizích učeností, ale z vlastního názoru. Neboť jen to je pravda, co prošlo výhni naší zkušenosti. Proto přírodní vědy jsou na prvním místě mezi všemi vědami. Junák přeje si co nejširšího a nejúplnějšího vzdělání. Nemůže být jednostranným. Kdo miluje vědu poznání, dovede si také vážit času a neutrácí jej nějakým hračkářstvím, nepotřebuje hloupého amatérství, jakým je např. filatelie.

8. *Poctivost*. Poctivost definují jako úctu k majetku, rozeznávání mého a tvého, každému co mu patří. Majetek pak chápu nejen jako hmotné statky, ale také duchovní. Proto poctivost je také spravedlnosti, a konečně i svobodou.

Celá sociální otázka je tu vyřešena. Nikdo není povolanejší než junák ji řešiti. Tábory jsou pravým sociálním životem, ba jsou i komunistické v jistém slova smyslu. Jsou věci, na které nemá nikdo soukromého práva. Jest to příroda sama a dary její. Na půdu, lesy, vodu nemá práva nikdo většího než druhý, tyto věci musí býti společný. Ony jsou základem spokojeného hospodářství. Mohu je dočasně spravovati a jimi vládnouti pak mám ale povinnost správně, poctivě a nesobecky si počínati. Bohatství ukládá veliké povinnosti. Musíme si uvědomiti, že nám byly ty statky jen svěřeny ku blahu bližních. I o duchovních statcích to platí. Lakomství, ani hmotné, ani duchovní, nebylo by junáckým; štědrost, rozumná štědrost, zavazuje každého, komu osud udělil více než druhému. Jsme povinni krásu a lásku, kterou jsme poznali, štěstí své předávati i jiným, aby i oni byli šťastni.

Na majetek druhého nesáhnu nikdy. Drží-li jej bezprávně, tím méně bych měl práva já si jej osvojovat. Najde se jistě právní nějaká cesta, kterou se spravedlnosti dá průchod.

Majetek svůj jsme povinni hájit, zabezpečit, rozšířit. Znamená to opravdovou péči o hmotný majetek, abych jej předal jednou jiným s dobrým svědomím vlastní práce a starostlivosti, znamená to též, že máme povinnost své duchovní statky rozšiřovati a povznésti, poněvadž tím sloužíme lidstvu.

Povinnost píle, sebevzdělání a zdokonalování jest úlohou poctivosti. Poctivost tedy především musí býti sama k sobě, k darům přírody, jež jsou v naší duši a jimiž můžeme přírodě splatiti dík za své zrození. Každý má svoji osobnost přivést k výši co největší, najít sám sebe, ucelit svou povahu i své poznání a zkušenosti, aby mohl rozdávat. Poctivost k sobě, upřímnost sama k sobě vyzývá tě, abys měl své vlastní přesvědčení, abys nebyl slepým a bezmyšlenkovitým nástrojem cizích lidí, ale abys našel pravdu sám v sobě, měl své stanovisko, a dle toho také jednal! Celá bída dnešní společnosti leží v nepoctivosti. Že nejsou poctiví sami k sobě, nýbrž „kam vítr, tam plášt“, nenašli smyslu života a potácejí se v kolotání za mamonem, slávou, dobrým bydlem a smyslnou rozkoší. Dokud byli dětmi, byli upřímní. Pak ztratili víru v poctivost a šli nízkou cestou, nevěřice v lidský ideál, v božství člověka, ve velký úděl svůj. Upřímnost k sobě je ctnost, která se vyplatí, třeba za cenu bolestí, urážek a osamocení. Ale jen člověk dokonale si upřímný může najít bohatství ve své duši, proti kterému všechny statky světa nic nejsou. Přesvědčení vlastní

musí býti každému nejdražší. Za své přesvědčení umíral Hus a Jeroným. Junák nedělá vůbec kompromisů, necouvá, nezapře nikdy svůj ideál. Proto pravý junák je úplně spokojen jen v přírodě, kde má svobodu v myšlení i jednání.

Chci-li volnost přesvědčení pro sebe, musím ji chtít pro každého. *Svoboda* náboženská, rozumová, občanská, svoboda řeči a skutků jsou pojmem spravedlnosti.

Jsme si toho vědomi, že pravda je jen relativní, proto nemáme svoje přesvědčení za dogma. Bylo by omylem chtít získat každého pro vlastní přesvědčení, jako báti se měnit vlastní názor. Naopak musím býti připraven přistoupiti na jiný názor, jakmile pro něj mluví všechny důvody rozumové, mravní a pod. Není hanbou měnit přesvědčení, stalo-li se to i z vnitřních důvodů, stalo-li se to z poznání. Hanbou je konservatismus, ale nikoliv pokrok. Chceme-li svobodu pro druhého, pak především pro sebe. A v tom je právě velká skromnost i poctivost naše, že jsme ochotni uznati jiné stanovisko, jakmile jsme o něm přesvědčeni.

Poctivost ke druhému je v podstatě spravedlnost. Dejme mu, co mu patří. Má své zásluhy, má své potřeby. Spravedlnost nezná ohledu na osoby, v ní je zahrnuta demokracie.

I vděčnost jest druh spravedlnosti. Spravedlnost je ve všech oborech života: zvláště obchod by měl počítati se spravedlností. Spravedlnost vyloučí jednu třídní boj, třebaš by nevyrovnala nerovnost majetkovou, neboť duchovní majetek jistě nebude vždy stejný a nikdy není společný. Ale poctivé dílo chce poctivou mzdu a poctivá mzda žádá poctivé dílo. Že nelze vše měřit přísným měřítkem spravedlnosti, je jisto. Mnoho tu zůstává ještě vykonati lásce, aby nastala sociální harmonie. Neboť solidarita vznikající ze spravedlnosti nemá v sobě tolik síly jako solidarita z lásky.

Máme také společně duchovní statky, kterých si musíme vážit a pro něž stejně platí zásada poctivého jich zachování, pochopení a předání pokolením budoucím. Jest to vlast a vlastenecké povinnosti.

Povinnost vlastenecká jest zachování smyslu národního, mysliti, jednati a žiti v duchu svého národa. Jako poctivý člověk nezapírá své osobní sklony, impulsy, vzněty, tak také jde i v duchu svého národního cítění. Ježto jest národ pojem kolektivní, tak i cítění i povinnosti z něho plynoucí jsou kolektivní a zesilují se navzájem. Ostatně povinnosti tyto vycházejí již z rodiny a pěstují se především v rodině, jež je prvkem národa.

Občanské povinnosti zahrnují v sobě rodinné povinnosti a veřejné povinnosti. Kdo je poctivým vlastencem, nevyhýbá se veřejným svým povinnostem, mezi nimiž hlavní jsou

přátelství a sblížení jednotlivých tříd společenských, svoboda občanská, starost o veřejný majetek a čest společnosti. Mnoho lidí znechuceno veřejnými poměry uchyluje se kromě svých úředních povinností k životu jen rodinnému. Tím zapírá vlastně víru v lidstvo a pokrok a jedná sobecky. Jsme povinni dát co nejvíce lidstvu a nikde nemůžeme tak učiniti s plnou silou své duše a s úplným porozuměním, jako mezi vlastními krajany ve svém vlastním národě.

9. *Junácká zbožnost.* Nejvyšší pojmy lidské byly nejvíce zkřiveny. Slovo Bůh nemůžeme vysloviti bez obavy, že nám bude špatně rozuměno. A tak i zbožnost. A přece zbožnost je to nejvyšší, k čemu junák může dospět a to nejkrásnější. Trůní takřka nad všemi ctnostmi. Je to něco organického, instinktivního, co vychází z tajemných hloubek duše, jako jsou tajemné ty motivy, které zbožnost hledá. Jsou jistě dojmy, jež jsou pro nás mysteriemi a nad kterými stojí rozum, jež však nás povznášejí k velkému, nadlidskému, nekonečnému a neznámému. Kdo žil v přírodě, nemůžete toho popírati. Neboť příroda sama je tak vznešená a krásná, že ji musíme zbožňovat aneb aspoň cítit zbožnou úctu k principům, jimiž žije. Kdo prožil velké bolesti osamocení a zklamání, poznal také, co je zbožnost, která dovedla dát znova sílu jeho duši. Vždy je to spíše cit, nežli víra v nějaké pravdy, neboť to, co vede nás ke zbožnosti, je nepoznatelné rozumem. Každá konfese, všechny církve jsou karikaturou, zneužitím svatého citu zbožnosti jsou vypočítavým řemeslem, jež znesvěcuje nejsvětější. Náboženství může sídlit jen uvnitř nás samých, je intuicí naší duše a bude vždycky zabarvení hodně individuálního. Mohli bychom říci, že zbožnost jest víra v ideály, je to skutečné odevzdání se jemným tuchám naší duše, které nás táhnou vpřed, v daleké, vysněné, přečisté světy štěstí vnitřního i vnějšího, pro něž pracovat, za nimiž jít dává smysl našemu životu.

Smysl života našli jen mužové velmi moudří a velmi zbožní. U nás Chelčický, Komenský.

Junák má prokletěnou cestu, kterou by měl hledati smysl svého života. Kéž by každý jej hledal!

Dnes mladí lidé bývají často blazeovaní, ztrácejí brzo své ideály a nenacházejí než prázdnotu. Vinu z velké části nese škola a výchova v rodině – pozbývají brzo smyslu života, poněvadž náboženský cit se jim, sotva se narodí, už vyrve církvemi. Pak ze střední školy odcházejí lhostejní, poněvadž zhnusily se jim výklady katechetů. V tom junáctví má své velké poslání. Návrat k přírodě jest zároveň návratem k čistému lidství, jež pochopí velikost a cenu člověka. Silný život prýští ze souladu s přírodou a s nekonečnem. Silný

život chce člověka celého, ani ne jen rozum a také ne jen cit. Nadšení musí zase podněcovat mládí k práci, jak to bylo za všech dob lidské historie, kdy lidem svítilo světlo, jež bylo jim smyslem života.

IV. 10. *Bratrství*, „Jsme jedné krve ty i já“ – je zákon lesa. Tam přestávají rozdíly mezi lidmi, tam také padají všechny hradby nedůvěry a malicherností, tam vyvíjí se pravé bratrství. A bratrství naše platí tvorstvu všemu: rostlinám i zvířatům.

Pravé bratrství je vrcholem lásky. Junák má srdce vřelé a mnoho tepla, jež sdílí s každým, koho potká a s kým žije. Je laskavý, milý, pozorný, ohleduplný, zdvořilý, pohostinský, jde každému vstříc s otevřeným srdcem a vřelým pohledem. Tímto způsobem lidi získává a podmaňuje si je. Každý ho má rád. Nemívá nepřátel.

Je přítelem zvířat a mnoho jim rozumí. Týraná zvířata mají v něm ochránce. Neruší divokých zvířat, jako např. ptáčků v křovinách, naopak život každého živočicha považuje za posvátný a nezabíjí nikdy. Proto jeho důslednost ho naučí jednou býti vegetariánem.

Miluje rostlinstvo, cítí se šťasten uprostřed lesa. Láska k přírodě je jeho štěstím. Proto ji tolik touží poznat a tráví v ní veškeren svůj život, jak jen je mu to možno. Má za svou povinnost starat se o ni, chránit ji a udržovat její divoký, bujný ráz.

Bratrství je základem pravého sociálního života. Potřebuje-li takový život paragrafů, kde je láska? Tu není sporů, tu je jen odpuštění. Tu není závist, tu je jen štědrost. Tu má každý dost, když má jeden dost. Život je příliš pestrý, než aby se dal ztísniti řády a předpisy. Milujte se vespolek a najdete ten nejsprávnější života řád. Proto junáctví je schopno a povoláno býti průkopníkem pravého socialismu.

Taková láska se nemůže omezovati jen na kroužek účastníků tábora. Jde i za hranice vlastního státu a obsahuje lidstvo celé.

Veliké myšlenky pacifistů, sny o sbratření lidstva, o rovnosti všech a lásce lidí všech, uskuteční se junáctvem, které má lásku zapsanu hluboko v srdci, povahu zjemněnou nejčistšími dojmy v přírodě, a které vychovalo se v pevné charaktery, jež nikdy ideál nezrazují. Jen v srdci mládeže vštípená myšlenka sbratření bude mít pevnou půdu. Junáci jsou rozhodnými antimilitaristy a postaví se proti každé válce, a nikdy se neúčastní ani projevů pro válku. Neznáme skautů míru, kteří v době války jsou skauty války. Čím jsme teď, musíme zůstat do smrti.

Nám není dnes již heroismem umírat za vlast, ale pro ni žít. Heroismem je dobývání vědomostí, osvobozování člověka od jeho otrockých pout hmotných i morálních, služba člověku může být heroická, heroismem je člověkovu vítězství nad přírodními silami,

dobytí jich k vlastním kulturním účelům. Ale heroism válek? Ten přenechme historii, která jediné jej dovede ocenit ve spojitosti s minulostí.

11. *Obětavost*. Láska učí Obětavosti. Myslím, že jest možno Kristovo přikázání „Miluj svého bližního jako sebe samého“ překonati, a milovati jej i více než sebe samého. Kde se jedná o život druhého, musíme nasaditi vše, abychom jej zachránili. A i ve všedním životě budme ochotni přispěti každému ze všech svých sil, pomáhati mu, dokázati činem své bratrství. Každý dobrý skutek tisíckrát se ti vrátí co uspokojení tvé vnitřní. Dobrý skutek nad míru zdokonaluje duši a činí nás lepšími. Hledejme příležitost, abychom konali dobré skutky. Nikdy junáci nebudou chyběti tam, kde je třeba lidské pomoci: při požárech, tonuti a i neštěstí, kde třeba pomoci slepým, hluchoněmým a mrzákům, tam kde konají se díla milosrdenství jako v nemocnici atd.

Koná-li junák dobrý skutek, koná jej rád, ochotně, svědomitě, přirozeně, nežádaje díků. V tom ohledu je velkomyslný.

Obětavost jest důležitá v životě společném, zejména v táboře, kde jednotlivci často získávají si nesmírné zásluhy o pohodlí všech. Tábor je nejlepší školou obětavosti.

12. *Radost ze života a práce*. Junák je veselý. Kdož by nebyl vesel, má-li čisté svědomí, žije-li v tak krásném okolí jako on, čeká-li ho tolik štěstí?

Veselost však je ctnost, které se musíme učit. Veselým být vzdor všem nezdarům, bolestem, nesnázím, jež člověka všude potkávají, je umění, jež si junák brzo osvojí, poněvadž je zdrav. Příčinou mrzutosti, škarohlídství, bývá nervosa a jiné nemoci. Toho u junáka nenajdete. Zdravý jeho názor na život a osobní dojmy a zkušenosti, v nichž je tolik krásného, naučily ho optimismu. Nenaříká, když ho něco bolí. Usmívá se, když ho potkala nehoda. Nikdy nehubuje, nemračí se, nekazí náladu také těm druhým, kteří jsou kolem něho a kteří za nic nemohou. Veselost je nakažlivá a upřímná bodrá veselost je podmínkou zdraví. Proto junák ukazuje svou radost ze života všude a rozdává radost kamkoliv přijde. Je dobrým těšitelem trpícím.

Pravá veselost může prýštit jen z vědomí vykonané povinnosti. Povinnost zušlechťuje Člověka a dává mu požehnanou sílu v obecném životě. Povinnost potlačuje strach a sobeckost, a vede k hlubokému uspokojení a sebeúctě. Junák vykoná svou povinnost v pravý čas, bez odkladu přes únavu a nebezpečí, malé poslání jako velké. Povinnost jeho však vždy musí míti odůvodnění mravní, nesmí býti proti jeho svědomí.

Největší povinnost, kterou máme všichni, je povinnost práce. Představme si to bohatství, které už dala světu práce, práce mozku i rukou. Práce učí pořádku a čistotě, přesnosti, pravidelnosti, vytrvalosti, trpělivosti, duchaplnosti, svépomocí.

Nechceme však práci pro práci samu. Chceme práci radostnou, které se můžeme účastnit celým duchem, práci tvořivou, která z nás nedělá stroje, ale nástroje v rukou božství, práci, která jest nám nutností, vnitřní potřebou, ale nikoli něčí rozkazem.

Takovou práci nebude nám život slzavým údolím, ale štěstím a budeme děkovati za krásný úděl, který nám dán byl na světě prací.

SVOJSÍK, Antonín Benjamin. *Organisace*. Praha: Josef Springer, 1921, s. 15.

Skautský zákon zní:

1. Skaut je pravdomluvný.
2. Skaut je věrný a oddaný.
3. Skaut je prospěšný a pomáhá jiným.
4. Skaut je přítelem všech lidí dobré vůle a bratrem každého skauta.
5. Skaut je zdvořilý.
6. Skaut je ochráncem přírody a cenných výtvorů lidských.
7. Skaut je poslušný rodičů, představených a vůdců.
8. Skaut je veselý myslí.
9. Skaut je spořivý.
10. Skaut je čistý v myšlení, slovech i skutcích.

**MILČICOVÁ, Emilie a HERBENOVÁ, Bronislava. *Příručka dívčího skautingu*.
Praha: České lidové knihkupectví a antikvariát (Josef Springer), 1922, s. 33.**

Skautský zákon zní:

1. Skautka je pravdomluvná.
2. Skautka je věrná a oddaná.
3. Skautka pomáhá a je prospěšná jiným.
4. Skautka je přítelem všech lidí dobré vůle a sestrou každé skautky i skauta.
5. Skautka je zdvořilá.
6. Skautka je ochránkyní přírody a cenných výtvorů lidských.
7. Skautka je poslušná rodičů, představených a vůdců.
8. Skautka je veselé mysli.
9. Skautka je spořivá.
10. Skautka je čistá v myšlení, slovech i skutcích.

Příloha III: Dotazníky z mezinárodního průzkumu

Součástí této přílohy je průvodní dopis, který byl rozseslán do evropských zemí, kde skauting začal vznikat před rokem 1920. Do textu odpovědí nebylo zasahováno takovým způsobem, aby došlo k úpravě vyznění odpovědi. Byl např. sjednocen úzus psaní datumů nebo knihy, aby byl byl všude jednotný. Napříč dotazníky se objevovala zkratka BP, která označuje Roberta Baden-Powella. Další použité zkratky jsou buď v odpovědích vysvětleny nebo jsou všeobecné známé.

Prague, 7th Frabrury 2017

Dear Sir/Madam,

I am working on history of Czech scouting. For our scout archive, I am writing a paper entitled “Junák – Czech scouting? To the ideological origins of the Czech Scouting”. It analyses how Czech scouting was created, where it drew inspiration and what were its typical features. I would like to do an elementary comparison with another European country. That is why I would like to ask you to complete the following questionnaire or to forward it to a scouting museum or to someone who pursues scout history in your country. It will help me very much. Of course, it is possible for me to send you the results although it can take me some time to analyse them. You can find questions on the second page. Please send filled questionnaire to jiran13@seznam.cz.

I look forward to your reply

Jan Jiráň

Junák – Czech Scouting

www.scout.cz

Questions

What group of people (vocationally) founded scouting? (E.g. army officers) Was it connected to an institution? (E.g. school)

Was there just one organization/group of people or more at the foundation?

Was scouting used in schools or it was just free-time activity?

What year was scouting in your country founded?

What year was your organization founded?

What year did the first scout camp take place?

Do scouts have any specific national name? If so, what is it and what does it mean when translated?

Was there any local form of symbolism and uniform?

Were there any local specifics distinct from the English example? E.g. in educational program or ideological settings?

Was the movement inspired only by the thoughts of Baden-Powell or also by someone else (e.g. E. T. Seton)?

Have the scout thoughts arrived directly from England or through other countries?

Was the first handbook in the country the translation of *Scouting for Boys* or was a local handbook written?

Did scouting have any patron (meaning a living personality at that time, not a saint) upon founding? If so, who was he/she?

Belgie

What group of people (vocationally) founded scouting? (E.g. army officers) Was it connected to an institution? (E.g. school)

A group of civilians (higher class, doctors and lawyers) founded the Boy Scouts de Belgique in 1910, as their sons got involved in a troop of English scouts in Brussels earlier that year.

They soon attracted some higher army officers to sit in the organisation's headquarters.

Originally, it was not connected to schools but this type of scouting in Belgium got nevertheless already connected to schools before the First World War.

Was there just one organization/group of people or more at the foundation?

Scouting started as a single group/organization in Brussels (where formerly a British troop existed and was copied), but almost at the same time, a troop was also organised in Antwerp.

Was scouting used in schools or it was just free-time activity?

School troops existed but came together in the free time of the pupils. Scouting had not been (or very seldom) used as a pedagogical method for schools, certainly not in the first years, in Belgium.

What year was scouting in your country founded?

The end of 1909: British (Anglican) scout troop in Brussels. Belgian Boys joined this troop from June 1910 onwards. It was gradually taken over by Belgians (although the scoutmaster, Harold Parfitt, is British) in 1910.

23rd December 1910: the constitution of the Boy Scouts de Belgique

What year was your organization founded?

23rd December 1910.

What year did the first scout camp take place?

First “test” camp took place during Christmas holidays in 1910. First short camp was organised at Easter in 1911, first long summer camp in August 1911 (La Plante, Namur).

Do scouts have any specific national name? If so, what is it and what does it mean when translated?

Boy-Scouts de Belgique (Boy-Scouts of Belgium).

Was there any local form of symbolism and uniform?

At first, they translated “Be prepared” as “Honour” (Honneur). Their first insignia is a 5-pointed star with the word “Honneur”.

Were there any local specifics distinct from the English example? E.g. in educational program or ideological settings?

Yes, they didn’t adopt the “duty to God” of the English scouting but substituted “honour” instead, or an “elevated ideal”.

Was the movement inspired only by the thoughts of Baden-Powell or also by someone else (e.g. E. T. Seton)?

At the beginning, the influence of E. T. Seton was not perceived, but there was a very strong Indianist movement in the 1920s.

Have the scout thoughts arrived directly from England or through other countries?

Directly from England, as far as we know.

Was the first handbook in the country the translation of Scouting for Boys or was a local handbook written?

A “local” translation of *Scouting for Boys* was apparently made around 1910, but the first local handbook *Le Carnet du Boy-Scout* was published by the Scoutmaster Harold Parfitt in 1911. It is not a translation of *Scouting for Boys*, more a sort of technical manual.

Did scouting have any patron (meaning a living personality at that time, not a saint) upon founding? If so, who was he/she?

No.

Dánsko

What group of people (vocationally) founded scouting? (E.g. army officers) Was it connected to an institution? (E.g. school)

Scout movement in Denmark started on 20th November 1909, when the first group, so-called “spejderpatrulje” (scout patrol) was founded in Gammel Hellerup Gymnasium (Old Grammar School in Hellerup). This group then founded the organisation DDS on 16th December 1910.

Was there just one organization/group of people or more at the foundation?

There are and there have been established 6 recognised scout organisations:

- Det Danske Spejderkorps (DDS)
- De Gule Spejdere i Danmark: earlier, this group was part of DDS, though they separated as they did not agree with the pedagogical development in DDS and opted for the “original traditional” way
- KFUM-Spejderne (YMCA-Scouts)
- De grønne pigespejdere (earlier called KFUK spejderne – YWCA scouts) – girls/women scout organisation
- Danske Baptisters Spejderkorps (DBS)
- Dansk Spejderkorps Sydslesvig (DSS) – this organisation belongs officially to Germany, but it is recognised in Denmark too, because it represents the Danish minority in Germany (region Schleswig in Germany was part of Denmark in the past, therefore there is Danish minority living there).

DDS, KFUM, De grønne pigespejdere and DBS are members of WAGGGS and/or WOSM, while De Gule Spejdere are members of WFIS.

In total there are 68.000 scouts in Denmark, falling within the organisation Spejderne that was established in 2015 for 5 organisations: Det Danske Spejderkorps, KFUM-Spejderne, De grønne pigespejdere, Danske Baptisters Spejderkorps and Dansk Spejderkorps Sydslesvig.

There are also scout organisations in Greenland and Faroe Islands, the autonomous areas that belong to the Kingdom of Denmark.

Was scouting used in schools or it was just free-time activity?

Free-time activity in general, but there are 2 schools focused on scouting – spejderefterskole. Efterskole is Denmark's specific type of school, one year boarding school that the pupils can attend as the 10th year of the basic school education. The education in efterskole is paid and each school has a special focus on some area, for example sport, music etc.

There are 2 efterskoler focused on scout education: Korinth Efterskole and Brejning Efterskole.

What year was scouting in your country founded?

The first group was founded in 1909 by a group of men in Gammel Hellerup Gymnasium, in 1910 the organisation DDS was established. In 1910 there was already a girls group too, first as group (“patrulje”) within the boys' organisation, but in 1914 the girls got their own chief.

What year was your organization founded?

DDS – 1910

KFUM-Spejderne – 1910 by Jens Grane, first only for boys, but since 1982 for girls, too

De Gule Spejdere I Danmark – 1984, as the group left DDS

De grønne pigespejdere – 1919

DBS – 1930

DSS – 1919

What year did the first scout camp take place?

In 1911 and it was visited by Baden-Powell. Denmark was also a host of the second world jamboree in 1924.

In 1913 the first camp was organised by DDS with 634 participants.

Nowadays, all scout organisations have a common scout camp once in 4 years, the last one was in 2017.

Do scouts have any specific national name? If so, what is it and what does it mean when translated?

“Spejder” means “scout” in Danish.

Was there any local form of symbolism and uniform?

The uniform represents the organisation as well as it is considered a working clothes and therefore it should be practical, having for example pockets for all the things that should be available all the time.

The uniform used to have the original khaki colour as in England, called “gul uniform” – yellow uniform. In 1973, the uniform was replaced by blue uniform used by DDS today. Some of the other scout organisations still use the khaki uniform.

The scarf colours and patterns show to which group the person belongs.

Were there any local specifics distinct from the English example? E.g. in educational program or ideological settings?

All scout organisation have in common the pedagogical way called “patruljesystemet” – patrol system. In other words, it is also called “children lead children”. The system is adjusted to the age of children and it develops as children grow and can take more responsibility.

Some scout organisations are connected with Folkekirken (folk church) or other congregations, but not DDS or De Gule Spejdere I Danmark. DDS has though a small number of Catholic and Muslim scout groups among its members.

Was the movement inspired only by the thoughts of Baden-Powell or also by someone else (e.g. E. T. Seton)?

Inspiration comes from Baden-Powell.

Have the scout thoughts arrived directly from England or through other countries?

England.

Was the first handbook in the country the translation of Scouting for Boys or was a local handbook written?

—

Did scouting have any patron (meaning a living personality at that time, not a saint) upon founding? If so, who was he/she?

No.

Nowadays, Her Royal Highness Princess Benedikte is the patron of DDS.

Finsko

What group of people (vocationally) founded scouting? (E.g. army officers) Was it connected to an institution? (E.g. school)

Businessmen, teachers, journalists, priests etc. People who travelled and had contacts to England.

Was there just one organization/group of people or more at the foundation?

There were many around the country.

Was scouting used in schools or it was just free-time activity?

It was both.

What year was scouting in your country founded?

Documents say early 1910, but maybe there had been some small groups late 1909.

What year was your organization founded?

My local group was founded in 1950. It is called Kaarinan Ristiritarit.
<https://www.facebook.com/Ristiritarit/>

I am working in Suomen Partiomuseo Finlands Scoutmuseum. Founded in 1962.

What year did the first scout camp take place?

I found a story and photo taken in a camp in 1912.

Do scouts have any specific national name? If so, what is it and what does it mean when translated?

Scouting is called "Partio" in Finnish.

Was there any local form of symbolism and uniform?

At the beginning, they were similar to those used in England.

Were there any local specifics distinct from the English example? E.g. in educational program or ideological settings?

There were no local programs at the beginning.

Was the movement inspired only by the thoughts of Baden-Powell or also by someone else (e.g. E. T. Seton)?

Mainly from Baden-Powell.

Have the scout thoughts arrived directly from England or through other countries?

Ideas came directly from England, but also from Sweden and Russia.

Was the first handbook in the country the translation of Scouting for Boys or was a local handbook written?

At the beginning, *Scouting for Boys* was used in English or Swedish translation.

Did scouting have any patron (meaning a living personality at that time, not a saint) upon founding? If so, who was he/she?

There were some who started scouting there, like Vernereri Louhivuori, Anni Collan, Sven Donner and some others.

Francie

In France, Scouts associations were founded from 1911 on a religious basis. The first two were in 1911 and these were the Eclaireurs de France (neutral, open association) and the Eclaireurs unionistes de France (protestant). In 1920, the Scouts de France (Roman Catholic) was founded and in 1923 the Eclaireurs israélites de France (jewish).

What group of people (vocationally) founded scouting? (E.g. army officers) Was it connected to an institution? (E.g. school)

Army officers (Nicolas Benoit for the Eclaireurs de France, killed on 17th December 1914 during WWI or Captain Royet), pedagogues (Georges Bertier), journalists (André Chéradame, Paul Charpentier), Protestants (pastor Georges Gallienne, Samuel Williamson) and Pierre de Coubertin, renovator of the Olympics Games.

Was there just one organization/group of people or more at the foundation?

In France, there could be found several groups of people in the foundation phase (above).

Was scouting used in schools or it was just free-time activity?

Scouting was very rarely used in schools in France. At the beginning (1911), Georges Bertier, one of the founder of the Eclaireurs de France came from the Ecole des Roches, a French school like an English public school.

What year was scouting in your country founded?

In 1911.

What year was your organization founded?

1920 (Scouts de France), merged in 2004 with Guides de France (Roman catholic girls), to create Scouts et guides de France.

What year did the first scout camp take place?

In 1912.

Do scouts have any specific national name? If so, what is it and what does it mean when translated?

No national name like “Junak” in Czech Republic. In France, the word “Scouts” is used by Catholic scouts, “Eclaireurs” by others denominations.

Was there any local form of symbolism and uniform?

Father Jacques Sevin (below) created for Scouts de France the cross of Jerusalem insignia. Today, it’s a worldwide insignia for catholic scouts.

Were there any local specifics distinct from the English example? E.g. in educational program or ideological settings?

In France, Scouts associations were founded from 1911 on religious basis. The Roman Catholic church severely criticized Scouting between 1911 and 1920.

Was the movement inspired only by the thoughts of Baden-Powell or also by someone else (e.g. E. T. Seton)?

Only by Baden-Powell. Seton, Hargrave etc. are unknown in France. The French Catholic boy scouts were strongly inspired by Father Jacques Sevin, SJ, priest, founder of Scouts de France and Catholic scouting theorist (Book: *Le scoutisme*, 1922).

Have the scout thoughts arrived directly from England or through other countries?

Directly from England, in a context of historical and political opposition between France and England. (The humiliation of Fachoda, 1898).

Was the first handbook in the country the translation of Scouting for Boys or was a local handbook written?

Le livre de l'éclaireur (The Boy Scout’s book) written by captain Royet (1913) was a French and distant adaptation of *Scouting for Boys*. *Scouting for Boys* was translated to French from Swizerland. The book was unknown in France before 1920.

Did scouting have any patron (meaning a living personality at that time, not a saint) upon founding? If so, who was he/she?

No patron, there were several associations.

Chrovatsko

The “Father of Croatian Scouting” was (not so well known nowadays) prof. Mate Mudrinić.

As a young high school teacher, he experimented with his own program in nature for youth already in 1881. He called them “Hrvatske đачke izletne družbe” (Croatian pupils’ excursion companies).

After 1910, he became acquainted with scouting and in 1913 he and dr. Marijo Kiseljak were sent by Croatian government to Austria and Germany to learn about their scouts (Pfadfinders). Upon return, they wrote together the basic principles about organizing “pupils’ excursion companies”, adapted for the local situation and conditions (not copying all the BP’s principles 100%).

In 1914 Mudrinić wrote the first Croatian scouting handbook: *Manual for the Croatian pupils’ excursion companies (scout-companies)*.

I am sending you a copy of one paperwork in which you can read a bit more about Mudrinić and his work (full article is available in Croatian only, but on last two pages there is an abstract in English).

Based on Mudrinić’s work, during 1913 in different parts of Croatia scout groups were organized at high schools. In 1914 “Hrvatsko skautsko udruženje” (Croatian scouting association) was founded. Scouting in this form existed until the end of WWI.

By the way, there are some information (I am still looking for written confirmation) that the first scout groups in today’s Croatian territory existed already in 1912 in Pazin, but at that time that region (Istria) was under Italian administration.

After the WWI, Croatia joined the Kingdom of Serbs, Croats and Slovenes.

In that country, in year 1921, “Savez izvidnika i planinki” (Association of scouts and guides) was founded and scouting was widely spread. Main figure at that time was Serbian Miloš Đ. Popović, who was the founder of scouting in Serbia before the WWI. He based his work on BP’s principles.

This organization participated in founding the WOSM in 1922.

By the order of Ministry, in 1929 organization had to change its name to “Savez skauta Kraljevine Jugoslavije” (Scout association of Kingdom of Yugoslavia) because country changed the name too.

This organization ceased to exist at the beginning of the WWII.

Characteristic feature of this organization is that it was co-ed since its beginnings.

In Croatia, there also existed another, separate organization, “Hrvatski skautski savez” (Croatian scouting association), founded in 1924 because of the political tensions in the Kingdom.

After the WWII Croatia was part of Yugoslavia.

First scout groups and activities began in 1950, organized by former pre-WWII scouts and approved by the leading Communist Party.

Current scouting organization in Croatia, “Savez izviđača Hrvatske” (Scout Association of Croatia) was founded on 28th May 1952 and it was a cofounder and a part of “Savez izviđača Jugoslavije” (Scout association of Yugoslavia) founded on 7th February 1953 (these are the current names – in the course of the time both organizations changed their names slightly and I didn’t study them thoroughly yet).

After the desintegration of Yugoslavia in 1990s, our country and our organization became independent and in 1993 we became members of WOSM again (based on historical legacy from 1920s).

This organization was also co-ed since the beginning.

As far as I know, the original *Scouting for Boys* handbook has never been translated into Croatian language. However, there was a Serbian translation by Miloš Đ. Popović. Its first edition from 1912 (“Četnik”) was allegedly forbidden in Austro-Hungarian Empire (therefore in Croatia too), but second edition from 1925 (“Izvidnik”) was probably available in Croatia too because countries (and scouting) were united at that time.

In Croatia, we use general word “izviđač” for scouts, which is a literal translation of that word with the same meaning. We have got also local names for scouts of various ages (boys and girls).

Irsko

What group of people (vocationally) founded scouting? (E.g. army officers) Was it connected to an institution? (E.g. school)

Scouting in Ireland started in 1908, when Ireland was still a part of the United Kingdom (UK). Similar to the UK, the first meetings were organic, with young boys joining together and scouting. The first official meeting was organised by Richard P. Fortune, a Royal Naval Volunteer Reservist.

Was there just one organization/group of people or more at the foundation?

Initially, just one organisation attached to the UK Scout Association, then with the foundation of the free state, The Scout Association of Ireland and the Catholic Boy Scouts of Ireland were formed.

Was scouting used in schools or it was just free-time activity?

It was a free time activity.

What year was scouting in your country founded?

1908.

What year was your organization founded?

1908 was when First association was founded.

2004 with the merger of the Scout Association of Ireland and the Catholic Boy Scouts of Ireland into Scouting Ireland.

What year did the first scout camp take place?

Camping from the very beginning in 1908.

Do scouts have any specific national name? If so, what is it and what does it mean when translated?

Gasoga – Irish for Scout.

Was there any local form of symbolism and uniform?

Fleur de lis with Celtic knot, and Cross and Shamrock.

Were there any local specifics distinct from the English example? E.g. in educational program or ideological settings?

Was part of UK.

Was the movement inspired only by the thoughts of Baden-Powell or also by someone else (e.g. E. T. Seton)?

Baden Powell.

Have the scout thoughts arrived directly from England or through other countries?

Part of UK.

Was the first handbook in the country the translation of Scouting for Boys or was a local handbook written?

Scouting for Boys.

Did scouting have any patron (meaning a living personality at that time, not a saint) upon founding? If so, who was he/she?

Baden-Powell.

Island

What group of people (vocationally) founded scouting? (E.g. army officers) Was it connected to an institution? (E.g. school)

The high school students in Reykjavík founded the first scout club in Iceland. (2nd November 1912)

6 months later, another scout company was established within the YMCA (23rd April 1913)

Was there just one organization/group of people or more at the foundation?

Since Iceland was under Danish rule, Icelandic Scouts were considered Danish, but Icelandic scouts began to discuss the Icelandic Alliance early on. It was then established on 6th of June, 1925. Female scouts were allowed to join the Icelandic Scouts Association from 1944. From that time on there has been only one band of scouts in Iceland.

Was scouting used in schools or it was just free-time activity?

Being a member in a scout group has been mostly a free time activity throughout the years. Even though scouting has been practiced as a leisure time, 3 short-lived scout clubs were formed in schools. Nevertheless, the answer to your question is just free-time activity.

What year was scouting in your country founded?

1912.

What year was your organization founded?

1925.

What year did the first scout camp take place?

The first national scout camp in Iceland was held in 1925.

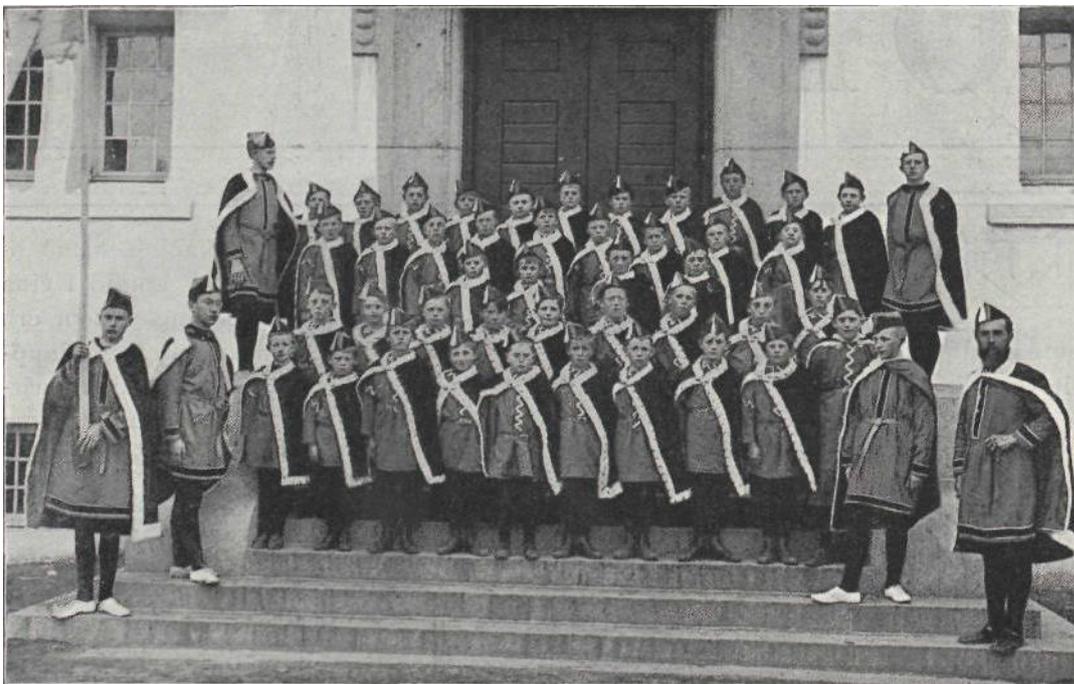
Do scouts have any specific national name? If so, what is it and what does it mean when translated?

When the scout club was established, students went to their teacher asking for a translation of the word "scout" and he translated it as a "skáti", which was new to Icelandic language.

The word was new and used only for scouts.

Was there any local form of symbolism and uniform?

I think that Icelandic Scouts used Danish scout uniform, but the scout company established within YMCA had special costumes.

Were there any local specifics distinct from the English example? E.g. in educational program or ideological settings?

Not so much, but the landscape in Iceland is much different from the landscape elsewhere in Europe. Here, for example, there are no trees. Icelandic scouts built their first camps in 1921 so they don't have to always sleep in tent.

Was the movement inspired only by the thoughts of Baden-Powell or also by someone else (e.g. E. T. Seton)?

Only Baden-Powell.

Have the scout thoughts arrived directly from England or through other countries?

Icelandic boy came to a summer visit in 1911 and founded the first group (group of 6 boys), but only worked until the autumn 1911.

Was the first handbook in the country the translation of Scouting for Boys or was a local handbook written?

For starters, translations from *Scouting for Boys* were only in booklets.

The first Scouthandbook was based on *Scouting for Boys* in 1930. But *Scouting for Boys* was published in Icelandic in 1948

Did scouting have any patron (meaning a living personality at that time, not a saint) upon founding? If so, who was he/she?

Not that I know of.

Itálie

What group of people (vocationally) founded scouting? (E.g. army officers) Was it connected to an institution? (E.g. school)

The main scouting organization in Italy was GEI (Giovani Esploratori Italiani, “Young Italian Scouts”), founded by Carlo Colombo, a doctor who met an English officer (Francis Vane) who introduced him to scouting. He then went to England and personally met with Baden-Powell and came back to Italy with the idea of creating a scout movement in Italy. Initially, it started with young boys from a sport association (Podistica Lazio). It was specifically detached from the Church, since the history of Italy presented an opposition between the secular state and the influence of the Church. Colombo chose to take the secular side and put great emphasis on the independence from ideologies: in the founding act of GEI, it is explicitly written that it is a secular association which makes no distinctions among people.

It wasn't directly connected, but during WWI and some national emergencies (such as earthquakes) the scouts collaborated with the civil protection services and performed duties such as post service, guarding railway stations from bombs being placed... Thus, it quickly gained the attention of the population and even the King's son became a scout, in fact GEI got the title of “Esploratori d'Italia” (Italy's scouts).

Was there just one organization/group of people or more at the foundation?

In the beginning there were different organizations (notably the first were the REI, “Ragazzi Esploratori d'Italia” – “Italian scout boys”, founded by the already mentioned English officer Francis Vane), later on the prevailing ones were GEI (REI converged into GEI in 1914) and ASCI (“Associazione Scautistica Cattolica Italiana” – Italian Catholic Scout Association, founded in 1916), several small associations were present, but they quickly got absorbed or disappeared.

Was scouting used in schools or it was just free-time activity?

It was a free-time activity, until Benito Mussolini ordered the dissolution of the scout movement in Italy and forced all the boys and girls to take part in the fascist equivalent, which was composed of Figli della Lupa (“Wolf's sons”), Opera Nazionale Balilla

(“National balilla opera”), Movimento Giovani Fascisti (“Young fascists movement”) and Universitari Fascisti (“Fascist university students”). Similarly to “Hitler’s Youth” in Germany, fascism took inspiration in scouting (Mussolini met with Baden-Powell specifically) and Baden-Powell admired Mussolini and agreed with some of the ideas on youth education in Mein Kampf (it’s still a very controversial topic). In the fascist movement, it was basically part of the education of young people, not just a spare time activity, although it was not strictly scouting.

What year was scouting in your country founded?

REI was founded in 1910, GEI in 1913 although the first camp was in 1912.

What year was your organization founded?

Officially in 1913, although it got dissolved during fascism and was restored after WWII, it later changed name to CNGEI following the merging with UNGEI (the sister organization for girls).

What year did the first scout camp take place?

For GEI, 1912, don’t know about the others.

Do scouts have any specific national name? If so, what is it and what does it mean when translated?

The official name is “scout” but the word for “scoutism” is “scautismo” (with the a). The age ranges are called:

8–12 years old: Lupetti (cubs) for CNGEI and Lupetti (cubs, male) – Coccinelle (ladybugs, female) for AGESCI

12–16: Esploratori/esploratrici (scouts) for CNGEI and Esploratori/guide (guides, female) for AGESCI

16–18: Rover for CNGEI – Rover (male), scolte (no idea about what it means even in Italian, female) for AGESCI

Was there any local form of symbolism and uniform?

The uniform of GEI (and now of CNGEI) is green with brown pants, it originally comes from the fact that, given their (sometimes heroic) actions during wars and national emergencies and their recognition as Esploratori d'Italia, the army used to give spare equipment and uniforms to GEI scouts, thus the colors were similar to the army. ASCI (which later became AGESCI), the Catholic association, has got blue shirt and pants, don't know why though.

Were there any local specifics distinct from the English example? E.g. in educational program or ideological settings?

I don't know.

Was the movement inspired only by the thoughts of Baden-Powell or also by someone else (e.g. E. T. Seton)?

I'm not sure.

Have the scout thoughts arrived directly from England or through other countries?

From England.

Was the first handbook in the country the translation of Scouting for Boys or was a local handbook written?

It should be the translation, but I'm not really sure.

Did scouting have any patron (meaning a living personality at that time, not a saint) upon founding? If so, who was he/she?

Not to my knowledge.

Kypr

What group of people (vocationally) founded scouting? (E.g. army officers) Was it connected to an institution? (E.g. school)

No: English Colonial Administration.

Was there just one organization/group of people or more at the foundation?

One Organisation.

Was scouting used in schools or it was just free-time activity?

Both.

What year was scouting in your country founded?

1913.

What year was your organization founded?

1913.

What year did the first scout camp take place?

1913.

Do scouts have any specific national name? If so, what is it and what does it mean when translated?

Cyprus Scouts Association.

Was there any local form of symbolism and uniform?

Yes.

Were there any local specifics distinct from the English example? E.g. in educational program or ideological settings?

No.

Was the movement inspired only by the thoughts of Baden-Powell or also by someone else (e.g. E. T. Seton)?

Only by Baden-Powell.

Have the scout thoughts arrived directly from England or through other countries?

Directly from Colonial British Administration.

Was the first handbook in the country the translation of Scouting for Boys or was a local handbook written?

The original *Scouting for Boys*.

Did scouting have any patron (meaning a living personality at that time, not a saint) upon founding? If so, who was he/she?

The King of England.

Mad'arsko

What group of people (vocationally) founded scouting? (E.g. army officers) Was it connected to an institution? (E.g. school)

The first leaders were teachers, Protestant pastors and Catholic priests. They lived in Budapest, the capital of Hungary. The first five troops are the next:

- YMCA's Hungarian organization and Protestant teachers and pastors.
- Schola Piaie teachers and priests.
- Catholic organisation's priests on their vicar.
- Franciscan priests.

A student who got the *Scouting for Boys* from his friend from England, and he and his friends made a troop for their younger brothers.

The background institutions were the churches and the schools.

Was there just one organization/group of people or more at the foundation?

The founders were individuals not any organization. Like a club. They wrote the fundamental principles and the text of the scout law, the promise, and other things. And they got troopnumbers to the first troops.

Was scouting used in schools or it was just free-time activity?

As we say in Hungary, scouting is a lifestyle. So, it is a free-time activity but schools and the Church were involved in the scouting too – and vice versa. E.g., a scout must be a good student (to join a troop was prohibited under the C grade; serving in the church was expected from the scouts...)

What year was scouting in your country founded?

1910 – the first translation of the *Scouting for Boys*

1910 – the first scout troops

What year was your organization founded?

1912/12/28 – the Hungarian Scout Association in Budapest was founded

What year did the first scout camp take place?

1909 summer, Alsópél, Tolna, Hungary (we have Alspél in upper Hungary (now, it is in Slovakia), but it isn't the same!)

Do scouts have any specific national name? If so, what is it and what does it mean when translated?

cub scout – farkaskölyök (wolf cub) (6 years-old) and kiscserkész (small scout) (7–10 years-old)

scout – cserkész (scout, it comes from the hunting terminology: 'cserkel' means when a hunter searches for a wild animal) (11–14 years-old)

venture – kószák (ranger, like Aragorn from the *Lord of the Rings*; it means when you have got free time, and walking and hiking to know the land, but maybe you doesn't have definite target) (15–18 years-old)

rover – vándor (rover, wanderer) (18–22 years-old)

adult – mester (master) (22–65 years-old)

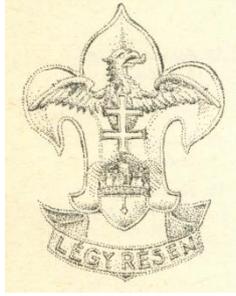
adult – bölcs (wise) (65+ years-old)

Was there any local form of symbolism and uniform?

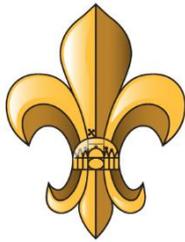
Yes. The Hungarian Scout Association's symbols:

1912–1918

1918–1920

1920–

symbol of the movement – all scouts can use it

2009–

symbol of the organisation – just for the HAS

The uniform:

We have got the same uniform on all the age levels, but the scarves are different.

The parts of the uniform (shirt, scarf – basic; belt, short or trousers, pullover, polar, coat, compaing hat or Bocskai hat)

Bocskai hat –

National badge (It was the Hungarian Jamboree Contingent's badge in 1929. After the jam we use it as a national badge, we had had it before it)

Scarves:

Wolf cubs and small scouts – different by troops

scouts – green

ventures – green (and nowadays an unofficial blue)

rovers – grey

adults - brown

trainers – yellow

gilwellians – French mole gray TheWood Badge insignia

On the right sleeve we wear (to down) the district's badge, the cony1S badge (if it exists), the troop's number, the troop's name (if it exists).

On the right pocket we wear the WOSM membership badge, and above the pocket there is the national badge.

On the left sleeve we wear the scoutmaster's badges, and the age-secions' badges, and the mertí badges.

On the left pocket there is a free space or the patrol leaders' badges. The shirt's left side has got free space for the events' badges.

Were there any local specifics distinct from the English example? E.g. in educational program or ideological settings?

Camps in Hungary are more nomad than the English ones.

We think scouting is a lifestyle (not fun, not free-time activity).

We got a lot of elements from the original ideas of BP, and we have got alot of truly Hungarian elements in scouting.

We have a really special situation because the first virulent time section stated after the WWI. So, the Hungarian scouting has a really different characteristic. Most of the nations call the 4th jamboree 'the Hungarian Jamboree'.

We have a fundamental education programme, and it is based on BP's idea.

Was the movement inspired only by the thoughts of Baden-Powell or also by someone else (e.g. E. T. Seton)?

We have a few really great (not official, though) professors, one of them became a member of the World Commitee (Teleki Pál). They were inspired by BP but Hungarian Scouting was a closed world.

Have the scout thoughts arrived directly from England or through other countries?

First inspirations arrived from Germany.

Was the first handbook in the country the translation of Scouting for Boys or was a local handbook written?

The Hungarian Scout Association never translated the *Scouting for Boys*. The first handbooks came from Germany, but those weren't translation. The most popular and famous handbook is the Scoutleaders Book by Sík Sándor (Alexander Sík).

Did scouting have any patron (meaning a living personality at that time, not a saint) upon founding? If so, who was he/she?

Our second chief scout was a count and his castle was the first scoutmasters' training campsite in Hédervár (in Western Hungary). His name was Khuen-Héderváry Károly.

The main patron was the governor of Hungarian Kingdom, Miklós Horthy.

The most popular persona of scouting was Pál Teleki, who was the Prime Minister of Hungary at that time.

Německo

In Germany, we had more than one scout organisation at the beginning. The reason for this was the federal structure of the German Empire, different religions and different mixtures between British Scouting and German Scouting.

The following answers are related to the Deutscher Pfadfinderbund (DPB) German Scout Association, the biggest German Organisation founded by Alexander Lion.

What group of people (vocationally) founded scouting? (E.g. army officers) Was it connected to an institution? (E.g. school)

Alexander Lion was a doctor in Germany, he knew the British Boy scouts and BP, he had served in the German colonies close to South Africa.

Was there just one organization/group of people or more at the foundation?

The first groups were founded in a short time at different places and merged to one organisation DPB. But at the real beginning, there were groups which followed different ideas and founded several organisation.

Was scouting used in schools or it was just free-time activity?

It was also used at schools but mostly as a free time activity, as a preparation for a military service.

What year was scouting in your country founded?

Scouting for Boys was translated into German in 1909. DPB was founded in 1911, but even at this date there were other small groups.

What year was your organization founded?

DPB (1911).

What year did the first scout camp take place?

I think in 1909.

Do scouts have any specific national name? If so, what is it and what does it mean when translated?

Pfadfinder, Pathfinder.

Was there any local form of symbolism and uniform?

Yes, a lot.

Were there any local specifics distinct from the English example? E.g. in educational program or ideological settings?

Yes, because of big political differences between Germany and the British Empire, the German Boy Scout movement was very special and different from the British. But Alexander Lion read *Scouting for Boys* in English and met with BP.

Was the movement inspired only by the thoughts of Baden-Powell or also by someone else (e.g. E. T. Seton)?

No, Lion added several characteristically German aspects and his own experience, with every new edition the influence of the army became bigger and bigger.

Have the scout thoughts arrived directly from England or through other countries?

Directly from England and BP and his books.

*Was the first handbook in the country the translation of *Scouting for Boys* or was a local handbook written?*

It was a local handbook but there were other ones made by small organisations closer by the British original.

Did scouting have any patron (meaning a living personality at that time, not a saint) upon founding? If so, who was he/she?

The family of the German Emperor, I think, but I'm not sure.

Nizozemí

What group of people (vocationally) founded scouting? (E.g. army officers) Was it connected to an institution? (E.g. school)

Teachers, small businessmen, office employees / civil servants, members of the upper middle class, directors, professors, local governors, liberal publicists. Military people (ex-army and navy officers) were also involved.

Was there just one organization/group of people or more at the foundation?

More than one. At the very start of the scout movement in the Netherlands, the Nederlandsche Padvinders Organisatie (NPO, founded 1911) became a close copy of the British scout movement. Its competitor, the Nederlandsche Padvinders Bond (founded 1912), tried to establish a distinctly Dutch version of the game of scouting.

Was scouting used in schools or it was just free-time activity?

Free-time activity.

What year was scouting in your country founded?

The first scout groups in the Netherlands were founded in 1910, both as a result of local initiatives, inspired by Baden Powell's book and the movement itself, and following the visit of the 16th Oxford troop to the Netherlands. The first association (NPO, see above) was founded in 1911.

What year was your organization founded?

The first organisation (NPO) was founded in 1911. However, the foundation of a national organisation Vereeniging De Nederlandsche Padvinders (NPV), uniting the competing variants of scouting (copy of the British example vs. a more native Dutch type of scouting), did not occur until mediation by the royal family in 1915. The final merger of 'neutral', Catholic, boys' and girls's association to the association Scouting Nederland happened in 1973.

What year did the first scout camp take place?

In July 1913 in IJmuiden.

Do scouts have any specific national name? If so, what is it and what does it mean when translated?

Nowadays, they are called 'scouts'. However, Dutch scouts were also known as "verkenners" (= scouts) or as "padvinders" (= pathfinders).

Was there any local form of symbolism and uniform?

NPO and NPB had different symbols on their uniforms, after 1915 differences were local as well. The Catholic scouts had different symbols too. In fact, there was a wide variety in this domain.

Were there any local specifics distinct from the English example? E.g. in educational program or ideological settings?

From the very start, scouting in the Netherlands had to take into account that the Netherlands were a denominationally mixed country. So the different religious orientations had to be taken into account: the Catholic scouts formed their own organisation, but also Protestant scout troops in the 'neutral' scout association were allowed special regulations concerning religious moments in scouting, attending masses on Sunday, etc.

The issue of the scout promise resulted in an organisational schism in the Dutch scout movement. The issue at stake was whether a scout was allowed to deviate from Baden Powell's version of the scout promise, which included the 'duty to God' phrase – which was not acceptable for non-religious scouts. On the other hand, scout leaders were of the opinion that some kind of religious principle was an indispensable element of scouting.

Was the movement inspired only by the thoughts of Baden-Powell or also by someone else (e.g. E. T. Seton)?

Only by Baden-Powell.

Have the scout thoughts arrived directly from England or through other countries?

Directly from England. When the Catholic scout and guide movements were established as separate organisations, the foreign examples of France and Belgium were taken into account, though.

Was the first handbook in the country the translation of Scouting for Boys or was a local handbook written?

Both. W. J. van Hoytema published his handbook *Op! Hollandsche jongens naar buiten!* in June 1910. This book was loosely based on Baden-Powell's *Scouting for Boys*.

The first real Dutch edition of *Scouting for Boys* was published in August 1911 by the NPO (The Dutch Consultants Organization):

Baden Powell's "Advice Book", Publisher: Scheltens & Giltay, Amsterdam. There was no specific "translator or writer of known". It was written and edited with the cooperation and consent of the NPO.

The book is 14x20 cm and appeared in both brown paper and yellow linen (tied) cover. There are several types of cover versions known, but the content is always identical. (See BP pictures below)

Scouting for Boys was soon translated thereafter. Only in 1924 did the 1st edition of the *Exploring for Boys* appear, an unedited translation from English by Jan Schaap. An edition of the NPV (the Dutch Advisors' Association) with green paper or linen-bound cover. (See figures in VVJ).

Since then, 10 editions of this book have been published (the last in 1977).

Did scouting have any patron (meaning a living personality at that time, not a saint) upon founding? If so, who was he/she?

At the founding of the association Vereeniging De Nederlandsche Padvinders in 1915, the member of the royal family Prince Hendrik (prince consort, husband of Queen Wilhelmina) became the patron of the Dutch scout movement.

Norsko

What group of people (vocationally) founded scouting? (E.g. army officers) Was it connected to an institution? (E.g. school)

In the early days, there were two scouting organisations, Norske gutters speiderkorps (NGS) and Norges Speidergut-Forbund (NSF). NGS was founded in 1909 by a military officer, NSF was founded in 1911 by two men: a businessman and a man that was both a school teacher and minister at the church.

Was there just one organization/group of people or more at the foundation?

Initially (in 1909), there was only one organisation (NGS). In 1910, a scout group was founded, independent of NGS. It was called 1. Kristiania tropp (Oslo was called Kristiania at that time). This was followed shortly afterwards by 2. Kristiania tropp. In 1911, the leaders of these two groups met, and founded NSF.

In 1920, the first guide association was founded (Norges KFUK-speidere – part of the YWCA system). A second guide association was founded in 1921 (Norges Speiderpike Forbund – NSPF).

A third boy scout association was founded in 1945, called Norges KFUM speidere (part of the YMCA system).

NSF and NSPF joined in 1978 into one association, called Norges speiderforbund (also abbreviated to NSF), while the organizations of KFUK-speidere and KFUM speidere joined in 2003 into the Norges KFUK-KFUK-speidere.

Norske gutters speiderkorps existed from 1909 to 1913, see below.

Was scouting used in schools or it was just free-time activity?

Scouting was just a free-time activity.

What year was scouting in your country founded?

1909 (founding of NGS).

What year was your organization founded?

See point 2 above.

What year did the first scout camp take place?

The first national camp for boy scouts was in 1914. The first national camp for girl scouts was in 1923.

Do scouts have any specific national name? If so, what is it and what does it mean when translated?

Both boys and girls are called "speider" (plural: "speidere". Initially, they were distinguished by the terms "speidergutt" and "speiderpike", boy scout and girl scout, respectively. "Speider" is the Norwegian term for scout, also in military context.

Confusingly, the term "speidergutt" was in 1911 spelled "speidergut", with one "t" only – hence the name Norges Speidergut-Forbund.

Was there any local form of symbolism and uniform?

The symbolism was the same as in England and the uniform was almost identical.

Were there any local specifics distinct from the English example? E.g. in educational program or ideological settings?

The ideological basis of Norges Gutter Speiderkorps differed somewhat from that of Baden-Powell, with less emphasis on the religious basis and more on sports and physical activity – the organization was a part of the Norwegian Sports Association.

The ideological basis of Norges Speidergut-Forbund was much closer to that of BP. BP was contacted in the question of Norwegian scout associations, and BP in 1911 decided that only Norges Speidergut-Forbund could be accepted as Norway's official scout association.

As a result of this, Norske gutters speiderkorps became inactive after a few years – the last time we know about any activity was in 1913.

Was the movement inspired only by the thoughts of Baden-Powell or also by someone else (e.g. E. T. Seton)?

The scouting movement was inspired by the thoughts of BP only.

Have the scout thoughts arrived directly from England or through other countries?

The scout thoughts arrived directly from England.

Was the first handbook in the country the translation of Scouting for Boys or was a local handbook written?

The first handbook in Norway was a local handbook only. *Scouting for Boys* was translated and issued in Norwegian only many years later.

Did scouting have any patron (meaning a living personality at that time, not a saint) upon founding? If so, who was he/she?

No.

Polsko

What group of people (vocationally) founded scouting? (E.g. army officers) Was it connected to an institution? (E.g. school)

Poland was divided among 3 superpowers: Austria, Prussia and Russia, till November 1918. So, only in Austria it was working officially as a part of Sokół. In Russia and Prussia scout movement was a part of an underground movement.

Was there just one organization/group of people or more at the foundation?

Polish scouting was founded by members of youth organisations as the best way to train members for future fight for independence.

Was scouting used in schools or it was just free-time activity?

It was a serious way to train good citizens and future soldiers. In Galicia (Małopolska), troops were recognized by school authorities and supported by Sokół.

What year was scouting in your country founded?

In Austrian and in Russian parts of Poland between 1909–1911, 22nd May 1911 first scout Command in Lwów.

What year was your organization founded?

The first Polish scout organization was founded on 22nd May 1911 in Lwów, as a part of Sokół. Naczelna Komenda Skautowa = Scout Supreme Command. Separate Commands were established in Warszawa (Russian occupation) and Poznań (Prussia occupation) but NKS in Lwów was seen as the most important.

After the output of the WWI, Polish Scouting was divided into several organization. The process of building a united organization started in May 1916 in Warsaw. The next step was made in November 1916 and ZHP was founded (originally 2 scout organizations), an finally in November 1918 (all scout and guide organizations including Polish Scout organization in Russia, with headquarters in Kiev).

Present ZHP was founded on the 1st November 1918.

What year did the first scout camp take place?

In 1912.

Do scouts have any specific national name? If so, what is it and what does it mean when translated?

Harcierz (M), harcerka (F), harcerstwo as the whole movement. Harce – frolic. From the fifteenth until seventeenth centuries: a light-weight soldier who entered into single battles before the beginning of the battle – wychodzić na harce.

Was there any local form of symbolism and uniform?

Krzyż harcerek is the most significant symbol of Polish scouting. The Scout motto is "Czuwaj", translating literally as "be aware" or "stay awake" in Polish, symbolizing readiness.

Scouting Anthem (Hymn Harcerski)

Polish Wszystko co nasze Polsce oddamy, w niej tylko życie, więc idziem żyć, świty się biłą, otworzmy bramy. Rozkaz wydany: Wstań! W słońce idź!

Ramię pręż, słabość krusz, ducha też ojczyźnie miłej służ! Na Jej zew w bój czy w trud, pójdzie rad harcerzy polskich ród! harcerzy polskich ród!

English Everything we have we give to Poland, She is our life, so we go to live, Dawns are getting white, let's open the gates We have our order: Stand up! Into the sun!

Toughen yourself, crush your weaknesses, Exert your soul to serve the homeland! On Her call to battle or to trouble Glad goes the kindred of Polish Scouts! Polish Scouts kindred!

Were there any local specifics distinct from the English example? E.g. in educational program or ideological settings?

Generally, PS is based on BP-s method, but a lot of Polish elements (history) are present in scout activities.

Was the movement inspired only by the thoughts of Baden-Powell or also by someone else (e.g. E. T. Seton)?

Generally, by BP but Seton was well known by first Polish scouts.

Have the scout thoughts arrived directly from England or through other countries?

Directly from England, and we have very good relations with Czech scouts (de Svojsik) from the very beginning.

Was the first handbook in the country the translation of Scouting for Boys or was a local handbook written?

There were several translations (first in 1911) and a lot of Polish books through the 100 years' existence of PS.

Did scouting have any patron (meaning a living personality at that time, not a saint) upon founding? If so, who was he/she?

No.

Portugalsko

What group of people (vocationally) founded scouting? (E.g. army officers) Was it connected to an institution? (E.g. school)

At Associação dos Escoteiros de Portugal (founded 1913), I think that more than 50 % were militaries, and União dos Adueros de Portugal (1918) probably, it was almost 90 %.

At least one third of catholic scouting leaders were priests, the rest of them were military civilians.

Was there just one organization/group of people or more at the foundation?

At the beginning, in Portugal there were three different types of scouting associations. The first one, *Associação dos Escoteiros de Portugal*, founded in 1913, was a mixture between political and religious (protestant and left-wing republicans). The second, *União dos Adueros de Portugal*, founded in 1918, was very militarist. They had a specific concept of scouting ideology and they denied all religious matters. The *Corpo Nacional de Escutas*, founded in 1923, was Catholic and in the first years it was supported by monarchists and some conservative republicans.

There were also small organizations which were integrated into these three mentioned above.

Was scouting used in schools or it was just free-time activity?

Associação dos Escoteiros de Portugal and *União dos Adueros de Portugal* were very connected with public schools. Many leaders were teachers and it was very common to observe some students having scouting activities in their school schedules. Meanwhile, Catholic scouts from *Corpo Nacional de Escutas* were established at churches or parish buildings.

What year was scouting in your country founded?

Officially, in 1912. My last research shows that in 1909 there was a little group growing up.

What year was your organization founded?

1913.

What year did the first scout camp take place?

Officially in 1912.

Do scouts have any specific national name? If so, what is it and what does it mean when translated?

In Portuguese, they are called *Escoteiros* or *Escuteiros/Escutas*, and these are not universal. In Brasil, Mozambique and Portuguese, non-catholic organizations use the word “Escoteiro”. In the rest of the Portuguese speaking countries and Catholic organizations, they use “Escuteiros/Escutas”. Escoteiro/Escuteiro is a direct translation of the “Scout” word [e + sc/ou/t+ eiro], or “Escutas”, which came from the French word “écoute” (who listens). Although, the word *Adueiro* has a different meaning, it’s an outdated Portuguese word which means “the Shepard”, someone who leads a group.

Was there any local form of symbolism and uniform?

The uniform was very similar to those in Great Britain or in other European countries. Symbolism had some national references. The Catholics adopted the Portuguese national cross, and the republicans used the Portuguese flag arms.

Were there any local specifics distinct from the English example? E.g. in educational program or ideological settings?

Yes. Both Catholics and republicans had to transform the Boy-Scout Promise text (“On duty to King”) to Portuguese political reality (“On duty to fatherland”). Some republican groups erased “God” and replaced it with “my beliefs” or simply they didn’t utter it.

Catholic scouts added three principles to ten scout laws:

- 1) Scout has pride on his faith and leads his life by it
- 2) Scout is a son of Portugal and a good citizen
- 3) The scout’s duties begin at home.

Was the movement inspired only by the thoughts of Baden-Powell or also by someone else (e.g. E. T. Seton)?

Jacques Sévin, the French Catholic priest, Vera Barclay, and Benjamim Sodré – Velho Lobo, from Brazil.

Have the scout thoughts arrived directly from England or through other countries?

England, Brazil, Italy and France.

Was the first handbook in the country the translation of Scouting for Boys or was a local handbook written?

Both. In major cities, it was a Brazilian translation of *Scouting for Boys*. At other places, there were also some similar books which came from Brazil.

Did scouting have any patron (meaning a living personality at that time, not a saint) upon founding? If so, who was he/she?

Catholic Scouts: the founders (Archbishop Manuel Vieira de Matos; priest Avelino Gonçalves and José de Lencastre, a conservative monarchist).

Non-Catholic Scouts from AEP: Álvaro de Melo Machado, the founder of scouting movement at Macau, the Portuguese colony in China at 1912, who brought scouting to Lisbon in 1913.

Republican Scouts from UAP: Carlos Barros Basto, captain of Portuguese army in the First World War, a leader of Oporto' Jewish community, and the founder of *União dos Adueiros de Portugal*.

Besides these living patrons, there was a national worship to Nuno Álvares Pereira, a medieval knight who fought against Castille/Spain occupation. Catholics perceived this historical figure as a saint. Non-catholics perceived him as a model to citizenship, someone who fought for Fatherland's freedom. Nuno Álvares Pereira is a common model to all scouts, as he was to different political wings, and could unify them all together under the same national symbols.

Rusko

What group of people (vocationally) founded scouting? (E.g. army officers) Was it connected to an institution? (E.g. school)

In Russia, scouting started in 1909. The first scout-master (who brought together a first patrol) was Oleg Pantyukhov. He was a colonel of Russian army. Pantyukhov's wife made flags of patrols, painted famous drawings with scouts.

Was there just one organization/group of people or more at the foundation?

The first scout organization in Russia was only the one in Sankt-Petersburg.

Was scouting used in schools or it was just free-time activity?

It was a free-time activity.

What year was scouting in your country founded?

For the first time, it was in 1909. Later, in 1926, scout's organisation was forbidden. Only in 1991 government has agreed to reinstate the scouting organisation.

What year was your organization founded?

Our organisation (All-Russian Scout Organisation) was founded in 2004.

What year did the first scout camp take place?

First camp was on 30th April 1909 in Pavlovsk (near Sankt-Petersburg).

Do scouts have any specific national name? If so, what is it and what does it mean when translated?

We have two different specific names: "sledopit" (pathfinder) and "razvedchik" (scout, secret service agent). But when we write an official letter, we call us only "scouts".

Was there any local form of symbolism and uniform?

First uniform was light-green.

Were there any local specifics distinct from the English example? E.g. in educational program or ideological settings?

—

Was the movement inspired only by the thoughts of Baden-Powell or also by someone else (e.g. E. T. Seton)?

Baden-Powell wrote a perfect book. This book has been read by the Emperor and Oleg Pantyukhov. Pantyukhov participated in a similar camp when he was a young man. He used his own experience and book of BP.

Have the scout thoughts arrived directly from England or through other countries?

Scouting came from England.

Was the first handbook in the country the translation of Scouting for Boys or was a local handbook written?

First, we had translations of *Scouting for Boys* (1910–1915). Now we have our own handbooks.

Did scouting have any patron (meaning a living personality at that time, not a saint) upon founding? If so, who was he/she?

Nikolay II helped Russian scouts. His son (Aleksey) was one of the first scouts in Russia.

Řecko

Scouts of Greece (Soma Hellinon Proskopon).

What group of people (vocationally) founded scouting? (E.g. army officers) Was it connected to an institution? (E.g. school)

The founder of Scouting in Greece, Athanasios Lefkadhitis, was a teacher of Physical Education at a private high school, and a trainer at a sports club in Athens. He formed the first experimental Scout Troop with his pupils.

Was there just one organization/group of people or more at the foundation?

There has always been one NSO (National Scout Organisation) in Greece.

Was scouting used in schools or it was just free-time activity?

Scouting in Greece has always maintained its voluntary character. In 1915, the state proposed the compulsory formation of Troops in all schools, but after the strong protests from the Scouts of Greece, the scheme was never implemented.

What year was scouting in your country founded?

1910.

What year was your organization founded?

1912.

What year did the first scout camp take place?

1912.

Do scouts have any specific national name? If so, what is it and what does it mean when translated?

The word “scout” is translated as Πρόσκοπος (Proskopos) which has the same meaning as the English word.

Was there any local form of symbolism and uniform?

The Greek scout emblem depicts the mythological bird Phoenix rising from its ashes inside the fleur de lis, an emblem of the Greek republic since the revolutionary wars.

Were there any local specifics distinct from the English example? E.g. in educational program or ideological settings?

–

Was the movement inspired only by the thoughts of Baden-Powell or also by someone else (e.g. E. T. Seton)?

By Baden-Powell.

Have the scout thoughts arrived directly from England or through other countries?

Directly from England.

Was the first handbook in the country the translation of Scouting for Boys or was a local handbook written?

It was written in 1912 by two of the founders of the NSO drawing material from English and American handbooks.

Did scouting have any patron (meaning a living personality at that time, not a saint) upon founding? If so, who was he/she?

Since 1915 scouting was under the patronage of the King, until the monarchy was abolished in 1974. From 2000 to 2016 it was under the patronage of the President of the Hellenic Republic.

Slovinsko

What group of people (vocationally) founded scouting? (E.g. army officers) Was it connected to an institution? (E.g. school)

Before WWII, there were two similar organisations in Slovenia: The Scout Association (started in 1922) and the Woodcrafts (in 1925). They were not connected to the institutions, more to a group of people with same ideas and love to nature.

After the war, Slovenian scouts and woodcraft Indians formed an initiative board in 1950. On 22nd April 1951 with moral support of the authorities the founding Assembly was gathered and Zveza tabornikov Slovenije was born.

Was there just one organization/group of people or more at the foundation?

Yes, there was just one group of people. The idea was quickly spread all over Slovenia and the membership grew up to 10 000 members in few years.

Was scouting used in schools or it was just free-time activity?

It was a free time activity.

What year was scouting in your country founded?

See answer 1.

What year was your organization founded?

See answer 1.

What year did the first scout camp take place?

—

Do scouts have any specific national name? If so, what is it and what does it mean when translated?

Yes, we are Zveza tabornikov Slovenije, the national Scout Organisation. Members are “taborniki”.

Was there any local form of symbolism and uniform?

Yes, there is.

Were there any local specifics distinct from the English example? E.g. in educational program or ideological settings?

Yes. Co-education was a part of the method from the very beginning. And developing duty to God is quite specific at our organisation, since we are a laic organization.

Was the movement inspired only by the thoughts of Baden-Powell or also by someone else (e.g. E. T. Seton)?

Both. ZTS was formed by members of both movements (answer 1). The name Tabornik was also developed for members of both organisations in 1925.

Have the scout thoughts arrived directly from England or through other countries?

Through several European countries.

Was the first handbook in the country the translation of Scouting for Boys or was a local handbook written?

Before WWII, there were translations. After WWII, in the new association, there were local handbooks written.

Did scouting have any patron (meaning a living personality at that time, not a saint) upon founding? If so, who was he/she?

No.

Švédsko

What group of people (vocationally) founded scouting? (E.g. army officers) Was it connected to an institution? (E.g. school)

There were mainly people (not institutions) interested in the thought of scouting. These were teachers, military people, priests and other.

Was there just one organization/group of people or more at the foundation?

YMCA founded the Scout association in December 1911.

The Scout association was founded in January 1912.

The YMCA was invited to the January meeting, but found out too little Christian elements to be involved there in the program that they decided to form an association of their own.

Mainly it can be said that at both these meetings the participating men were rather representing themselves and their personal interest than any specific organisation.

Was scouting used in schools or it was just free-time activity?

Scouting has always been a free-time activity in Sweden. At the beginning, many leaders were teachers but there were also many other professions represented.

What year was scouting in your country founded?

Scouts: 1911 YMCA.

1912 the Scout Association.

What year was your organization founded?

Depends on how you look at it. 1912 as above, 1960 after merging with the sister association or 2012 when all the Swedish scout associations merged.

What year did the first scout camp take place?

1912 during the Olympic games where the scouts assisted the Games.

Do scouts have any specific national name? If so, what is it and what does it mean when translated?

No, we are all scouts, also in Swedish: Scout – scouter.

Was there any local form of symbolism and uniform?

YMCA had a triangle and the fleur de lis as symbol.

The Scout Association had a crossbow together with the fleur de lis.

Were there any local specifics distinct from the English example? E.g. in educational program or ideological settings?

Not really.

Was the movement inspired only by the thoughts of Baden-Powell or also by someone else (e.g. E. T. Seton)?

As the program was based on the Swedish translation of *Scouting for Boys*, there was no other inspiration.

Have the scout thoughts arrived directly from England or through other countries?

From England.

*Was the first handbook in the country the translation of *Scouting for Boys* or was a local handbook written?*

As the program was based on the Swedish translation of *Scouting for Boys*, there was no other inspiration.

Did scouting have any patron (meaning a living personality at that time, not a saint) upon founding? If so, who was he/she?

No.

Švýcarsko

What group of people (vocationally) founded scouting? (E.g. army officers) Was it connected to an institution? (E.g. school)

First two groups were founded through YMCA or one of the church communities.

Was there just one organization/group of people or more at the foundation?

At the beginning, there was one group in Basel and one in Geneva.

Was scouting used in schools or it was just free-time activity?

It was a free-time activity.

What year was scouting in your country founded?

The first patrols were founded in 1911.

What year was your organization founded?

The Swiss association of boys was founded in 1913 and the girl association in 1919.

What year did the first scout camp take place?

1911 with a patrol. The first national camp was in 1925 in Bern.

Do scouts have any specific national name? If so, what is it and what does it mean when translated?

French: Eclaireurs. German: Pfadfinder and now is used Scout.

Was there any local form of symbolism and uniform?

We have our own law (close to that by BP) and our uniform.

Were there any local specifics distinct from the English example? E.g. in educational program or ideological settings?

There is some difference between the English boys scouts and the Swiss scouts, but I don't know exactly what. My primary focus is on the adults scouts.

Was the movement inspired only by the thoughts of Baden-Powell or also by someone else (e.g. E. T. Seton)?

BP

Have the scout thoughts arrived directly from England or through other countries?

Directly from England.

Was the first handbook in the country the translation of Scouting for Boys or was a local handbook written?

Yes, it was *L'Eclaireur*, a translation to French of *Scouting for Boys* made by a Swiss for the French speaking people in Switzerland and other countries. The German translation was made from the French translation.

Did scouting have any patron (meaning a living personality at that time, not a saint) upon founding? If so, who was he/she?

No.

Ukrajina

What group of people (vocationally) founded scouting? (E.g. army officers) Was it connected to an institution? (E.g. school)

The first active surge to spread our own Scout movement in Ukraine was in 1911–1912. After the publication of BP's book *Scouting for Boys* in 1908, it took some time to become widely known in the world. After the appearance of the Scout movement, information about it appears in both parts of Ukraine, separated between the Russian and Austro-Hungarian Empire. The first scout centers – Russian and Polish – arose simultaneously in the east and west of Ukraine, in modern Donetsk and Lviv regions, respectively. They were the first and for their people, that is, Russian and Polish, Scouting originated in Ukraine. It is not well known now how and where exactly it appeared, but the books tell that Scouting at that time had more pro-nationalist approach, so it was connected to gaining independence for the country. Then from 1924 until the end of the 1980s it was forbidden due to the Soviet ideology.

Was there just one organization/group of people or more at the foundation?

There were different Scout groups in different parts of the country, as it was separated between two Empires.

Was scouting used in schools or it was just free-time activity?

It was more like a free-time activity and it still is as it is not an official activity section in schools.

What year was scouting in your country founded?

1911–1912. But then, as I mentioned above, it was prohibited and existed only in exile until 1990s (in Ukrainian diaspora).

What year was your organization founded?

There were many different organizations and groups with several attempts to join WOSM but only in 2007 all of them united to create the National Organization of the Scouts of Ukraine (NOSU) which became a full member of WOSM in 2008.

What year did the first scout camp take place?

There were many camps in different groups so it is hard to find any information about all of them.

Do scouts have any specific national name? If so, what is it and what does it mean when translated?

One of the Scout groups in Ukraine is called PLAST. In Ukrainian, a “plastun” is an historical name for a Cossack scout and sentry serviceman. But the members of NOSU now do not have any national names.

Was there any local form of symbolism and uniform?

Of course, we have our national uniform, national scarf and our national Scout emblem that is a WOSM fleur de lis with a part of the traditional Ukrainian ornament (see below).

Were there any local specifics distinct from the English example? E.g. in educational program or ideological settings?

We are currently working on the new version of the National Youth Program and yes, we are trying to put there the symbols of Ukraine as the names of the Scout rewards. We will also have local names for the Scout age groups (11–13, 14–15, 16–17) but it is all now in the process of creation.

Was the movement inspired only by the thoughts of Baden-Powell or also by someone else (e.g. E. T. Seton)?

Usually, it is mostly BP but, of course, we have local leaders, who created the scouting in Ukraine and then restored it after the Soviet Union, too, and made the WOSM admission possible.

Also, in 1911–1914 in Kyiv there was a scout group founded by doctor Anokhin, whose activity was characterized as a tourist organization for the knowledge of Kyiv and its environs, and in essence – familiarization with the upbringing of youth by the Seton-Thompson system.

Have the scout thoughts arrived directly from England or through other countries?

From England.

Was the first handbook in the country the translation of Scouting for Boys or was a local handbook written?

No, we had local books about scouting written first.

Did scouting have any patron (meaning a living personality at that time, not a saint) upon founding? If so, who was he/she?

No. As I mentioned earlier, of course we had local leaders, who created the scouting in Ukraine and then restored it after the Soviet Union, too, and made the WOSM admission possible. But it is not only one person.

Velká Británie

What group of people (vocationally) founded scouting? (E.g. army officers) Was it connected to an institution? (E.g. school)

Many Church Ministers as well Army Officers volunteered to be leaders.

Was there just one organization/group of people or more at the foundation?

Initially, just one organisation / BP Scouts and FSE (European Scout Federation) now operate in the UK.

British Boy Scouts started in 1909 as a breakaway from Baden-Powell's Boy Scouts

Was scouting used in schools or it was just free-time activity?

Always a free-time activity, never been part of the school curriculum.

Although some troops have met at schools.

What year was scouting in your country founded?

1908.

What year was your organization founded?

1908.

What year did the first scout camp take place?

1907 Brownsea Island.

Do scouts have any specific national name? If so, what is it and what does it mean when translated?

The Scout Association (UK).

Was there any local form of symbolism and uniform?

Distinctive Uniform for all sections and a UK Logo.

Were there any local specifics distinct from the English example? E.g. in educational program or ideological settings?

This was the original Baden-Powell Movement.

Was the movement inspired only by the thoughts of Baden-Powell or also by someone else (e.g. E. T. Seton)?

I am sure that BP was inspired by Ernest Setonm Daniel Beard etc.

Have the scout thoughts arrived directly from England or through other countries?

From the UK the Scout Ideals and spread across the world.

Was the first handbook in the country the translation of Scouting for Boys or was a local handbook written?

This was the original *Scouting for Boys*.

Did scouting have any patron (meaning a living personality at that time, not a saint) upon founding? If so, who was he/she?

King Edward VII, King George IV, King George V and the current Patron H. M. Queen Elizabeth II.